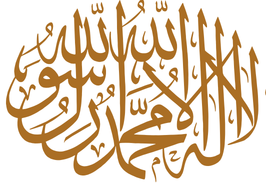
Tüm Resûllerin Ortak Müjdesi

teuhid
BASIM YAYIN

3. BASKI

Tüm Resûllerin Ortak Müjdesi

Halis BAYANCUK

(Ebu Hanzala)

www.tevhidmeali.com
www.tevhiddersleri.org
www.tevhiddergisi.org
www.tevhidkitap.net
tevhiddergisi@gmail.com

Tüm Resûllerin Ortak Müjdesi

Halis BAYANCUK (Ebu Hanzala)

Teknik Hazırlık: **Dizgi**
Tevhid Basım Yayın, 42546
Düzeltmeler
Tevhid Basım Yayın, 42546

Baskı: **Basım Yeri**
İmak Ofset Basım Yayın A.Ş.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No.12
Esenyurt/İstanbul - Sertifika No: 71320

ISBN: 978-605-85073-5-7
3. Baskı, 03/2024

İletişim: **E-posta**
tevhiddergisi@gmail.com
Telefon
+90 545 762 15 15
Posta
P.K. 51 Güneşli Merkez PTT
Bağcılar/İstanbul
Merkez
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No: 120/A
Bağcılar/İstanbul

İÇİNDEKİLER

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ،
وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُورِ اَنْفُسِنَا، وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا، مَنْ
يَهْدِهِ اللّٰهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِيَ لَهُ،
وَاَشْهَدُ اَنْ لاَ اِلَهَ اِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ،
وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

﴿يَآ اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهٖ وَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا
وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴿١٠٢﴾﴾ اٰلُ عِمْرٰنَ/١٠٢

﴿يَآ اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثٖيرًا وَنِسَآءًۚ وَاتَّقُوا
اللّٰهَ الَّذٖى تَسَآءَلُونَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ
رَقٖيبًا﴿١﴾﴾ النِّسَاءُ/١

﴿يَآ اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدٖيدًاۙ ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ
لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْۜ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ
فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظٖيمًا﴿٧١﴾﴾ الْاَحْزَابُ/٧٠-٧١

اَمَّا بَعْدُ فَاِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللّٰهِ، وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْىُ
مُحَمَّدٍ، وَشَرَّ الاُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلَّ
بِدْعَةٍ ضَلاَلَةٌ، وَكُلَّ ضَلاَلَةٍ فِى النَّارِ

HUTBETU'L HÂCE

"Muhakkak hamd Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez. Şehadet ederim ki Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve resûlüdür.

'Ey iman edenler! Allah'tan hakkıyla korkup sakının! Yalnızca Müslimler/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen kullar olarak can verin.' [1]

'Ey insanlar! Sizleri tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan ve o ikisinden de birçok erkek ve kadın türetip (yeryüzünde) yayan Rabbinizden korkup sakının. Kendisiyle istediğiniz Allah'tan ve akrabalık bağlarını koparmaktan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir.' [2]

'Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve doğru/sağlam/adil söz söyleyin. (Allah da buna karşılık) amellerinizi ıslah etsin, günahlarınızı bağışlasın. Kim de Allah'a ve Resûl'üne itaat ederse şüphesiz ki büyük bir kurtuluş ve kazanç elde etmiş olur.' [3]

Bundan sonra, şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın kelamı, yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlardır. Sonradan çıkarılan her şey bidattir, her bidat sapıklıktır, her sapıklık da ateştedir." [4]

1. 3/Âl-i İmrân, 102
2. 4/Nisâ, 1
3. 33/Ahzâb, 70-71
4. Müslim, 867; Nesai, 1578

MUKADDİME

Kendini İslam'a nispet eden milyonlarca insanın içinde bulunduğu büyük bir bozulmayla karşı karşıyayız.

Bu bozulmanın sebebi, "Tevhid ve Sünnet" kavramlarının tahrif edilmesi ve içinin boşaltılıp şirk, hurafe ve bidatlerle doldurulmasından başka bir şey değildir. Bunun müsebbibi ise elbetteki din konusundaki cehaletimizdir.

Bu cehaleti gidermenin tek bir yolu vardır. O da temeldeki bozulmayı imar ve ihya etmeye, yine temelden başlamaktır.

İlk iş; kitlelerin ahlak kurallarıyla avutulduğu eserlere, sohbetlere, vaz-u nasihatlere bir son vermektir. Tevhid; anlamı, şartları ve zıddıyla gündeme taşınmalıdır. Hemen sonra "Sünnet" kavramının içi yeniden sahih bir şekilde doldurulmalı, bu kavramın kapsamı araştırılmalıdır. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah (celle celaluhu) katındaki değeri, insanlar nezdindeki yeri, sözlerinin bağlayıcılığı, ona (sallallahu aleyhi ve sellem) tabi olmanın önemi, onu sevmenin fazileti, sünnetini yaşama ve yaymanın gerekliliği; maneviyatı bozulan ve değerleri kaybolan bu topluma defalarca anlatılmalıdır.

Tevhidin zıddı şirk nasıl büyük ve korkunç bir tehlikeyse Sünnetin zıddı bidatin de büyük bir tehlike olduğu topluma aktarılmalıdır.

İnsanlar, Sünnetin yerine sinsice geçen bu bidatlere karşı uyarılmalı, dinin bozulmasının önüne geçilmelidir. Bu bir zarurettir.

İşte elinizdeki bu eser; Sünnetin yeniden ihyasını, "Muhammedun Resûlullah" şehadetinin anlam ve kapsamını anlamayı, bidatin tanımlanması ve zararlarının açıklanmasını amaçlamış olup Sünnetin uyanışına vesile olması niyetiyle Tevhid Dergisi'nde yayımlanan yazı silsilesi düzenlenerek oluşturulmuştur.

Ümmetin derdine deva olması temennisiyle çaba bizden, tevfik Allah'tandır (celle celaluhu).

Duamız ve hamdımız ile…

Tevhid Dergisi

H. 1437 | M. 2016

NEDEN "MUHAMMEDUN RESÛLULLAH?"

Bu bölümde "Neden Muhammedun Resûlullah?" sorusunu cevaplamaya çalışacağız. Zira birçok insan, Lailaheillallah ve Muhammedun Resûlullah'ın insanlar tarafından kabul edildiğini ve bu tarz çalışmalara ihtiyaç olmadığını düşünüyor. Kanaatimizce yanılıyorlar. Bir şeyi kabul etmek ile onu bilmek, bir şeye inanmak iddası ile ona hakkıyla inanmak, bir şeyi dillendirmek ile onu yaşamak… farklı şeylerdir. Biz "Muhammedun Resûlullah" şahitliğinin yeniden ele alınması gerektiğine inanıyoruz. Bunun nedenlerini şöyle açıklayabiliriz:

1. Şahitlik Vazifesini Hakkıyla Yerine Getirebilmek

Biz, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) olan imanımızı şöyle ifade ediyoruz: "Şahitlik ederim ki Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." Bu, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) bize öğrettiği bir lafızdır. [1] İnsan şunu merak ediyor: Neden "Derim ki

1. bk. Buhari, 8; Müslim, 16

Muhammed, Allah'ın resûlüdür." değil, "Kabul ederim ki Muhammed, Allah'ın resûlüdür." değil veya "İnanıyorum ki Muhammed, Allah'ın resûlüdür." değil de "Şahitlik ederim ki ... " şeklinde söylememiz isteniyor? Çünkü "şahitlik" lafzının özel bir vurgusu vardır. Hem Arap lisanında hem de Kur'ân ve Sünnetin inşa ettiği şer'i ıstılahta "şahitlik" kapsamlı bir kelimedir. Sıradan bir söz ve kabul ile şahitlik arasında çok önemli farklar bulunur. Söylenenin "şahitlik" olabilmesi için bazı şartlara ihtiyaç vardır. Bu şartları şöyle sıralayabiliriz:

a. İlim

Şahitlik edenin şahitlik ettiği şeye dair ilim sahibi olması şarttır. Aksi hâlde kişi, cahili olduğu bir şeye şahitlik edecektir. Bu da en basitinden yalan şahitliktir.

"Onun dışında dua ettikleri, şefaat yetkisine sahip değillerdir. Ancak bilerek hakka şahitlik edenler müstesna." [2]

Ayet açıkça göstermektedir ki Allah'ın yanında faydası olan şahitlik, içinde ilim barındıran şahitliktir.

"Şahitlik ederim ki Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." diyen bir insan, bunun ne anlama geldiğine dair bir bilgiye sahip değilse bilmediği bir şeye şahitlik etmiş olur.

Kelime-i Şehadet'le beraber Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) karşı sorumluluklarımız oluşur. Şahitlik, ona (sallallahu aleyhi ve sellem) karşı sorumluluklarımızı bilerek bu sözü söylemektir. Yani Kur'ân ve Sünnete dayalı bir bilgi olmadan ve ona (sallallahu aleyhi ve sellem) karşı sorumluluklarımızı bilmeden yaptığımız şahitlik geçersizdir.

2. bk. 43/Zuhruf, 86

Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) yönelik doğru davranış ancak doğru bir resûl tasavvuruyla mümkündür. Bu ise doğru, yani Kitab'a ve Sünnete dayalı bilgiyle olabilir. Şahitliğin ilk mertebesi, vahye başvurup "Ona (sallallahu aleyhi ve sellem) karşı sorumluluklarımız nelerdir?" sorusunun cevabını aramaktır, ki bu kitap bu soruya cevap verebilme kaygısıyla kaleme alınmıştır.

b. Şahitlik Ettiği Şeyi Dillendirmek

"Er-Rahmân'ın kulları olan melekleri dişi saydılar. Yaratılışlarına mı şahit oldular? Şahitlikleri yazılır ve (ondan) sorguya çekilirler." [3]

Burada müşrikler "Şahitlik ederiz ki melekler dişidir." gibi bir cümle kullanmamışlardır. Şahitlik kelimesini zikretmeden sadece "Melekler dişidir." dediler. Allah (celle celaluhu), onların bu ikrarını şahitlik olarak isimlendirdi. Öyleyse bu ayetten şu şart çıkar: Kişinin şahitlik ettiği şeyi dillendirmesi, onu konuşması gerekir.

c. İlan Etmek ve Başkalarına Bildirmek

"Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına (ibadeti/kulluğu hak edenin yalnızca Allah olduğuna), Allah, melekler ve adaleti ayakta tutan ilim adamları şahitlik etti. O'ndan başka ilah yoktur. O, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'dir." [4]

Yüce Allah, kendi uluhiyetine şahitlik eder. Bunu resûlleri aracılığıyla tüm insanlara ilan eder.

3. 43/Zuhruf, 19
4. 3/Âl-i İmrân, 18

Şahitlik, bir başkasına bildirmek, ilan etmektir. Aksi hâlde kişinin kendi kendine söylediği bir mırıldanma olur. İbnu'l Fâris şöyle der: "ş-h-d" harflerinin (شهد) bir araya gelerek oluşturduğu kök; hazır bulunmak/tanıklık, bilmek ve **bildirmek** anlamlarına gelir.[5] "Muhammedun Resûlullah" şehadeti, onu önder kabul ettiğimizi ve onun (sallallahu aleyhi ve sellem) dışında mutlak bir örneklik ve ittiba mercisi kabul etmediğimizi ilan etmeyi gerektirir.

d. Şahitliğin Gereğini İltizam Edip Başkalarını İlzam Etmek

Neye şahitlik etmişseniz onun gerekleriyle amel etmeli, başkalarına da bunun doğruluğunu anlatmalı ve onları yönlendirmelisiniz.

Zatından başka ilah olmadığına şahitlik eden Allah (celle celaluhu) şahitlikle yetinmemiş, insanlara da bunu mecburi kılmış, uluhiyetin içeriği olan ibadet için onları yaratmış ve onlara, bir tek kendine ibadeti emretmiştir:

"Rabbin, kendisinden başkasına ibadet etmemeniz ve anne babaya iyilik etmenizin (gerekliliğine) hükmetti."[6]

"Ben cinler ve insanları yalnızca bana ibadet etsinler diye yarattım."[7]

"Hâlbuki onlar, ancak dini O'na halis kılan hanifler olarak Allah'a ibadet etmekle, namazı dosdoğru kılıp, zekâtı vermekle emrolunmuşlardı."[8]

5. bk. Mu'cemu Mekâyîsi'l Luğa, 3/221, ş-h-d maddesi
6. bk. 17/İsrâ, 23
7. 51/Zâriyat, 56
8. bk. 98/Beyyine, 5

Bu ayetlerden şunu anlıyoruz: Bir şeye şahitliğin gereği, onu başkalarına emredip istenen/emredilen şekliyle amel etmek ve insanların da amel etmesini sağlamaktır.[9]

Şahitliğin bu mertebeleri yerine gelmeden sadece dil ile "Şahitlik ederim ki Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ın resûlüdür." demek kişiye fayda sağlamaz.

2. Kendisinden Önce Yaşayan Peygamberlerin Başına Gelenlerin, Peygamberimizin de Başına Gelmesi

Bu çalışmanın bir diğer nedeni de önceki ümmetlerin sapmalarından korunmaktır. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir grubun, önceki ümmetlere uyup sapacağını haber vermiştir.

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benim ümmetim, kendinden önce geçen milletlerin yoluna karış karış, arşın arşın uymadan kıyamet kopmaz."[10]

Ebû Saîd El-Hudrî'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Muhakkak, sizden önceki ümmetlerin yoluna karış karış, arşın arşın uyacaksınız. Hatta onlar bir kelerin deliğine girseler sizler de onları takip edeceksiniz.' **buyurdu.**

Bizler, 'Ey Allah'ın Resûlü! Bu ümmetler Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?' diye sorduk.

Allah Resûlü de (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Başka kim olacak?' **dedi."**[11]

9. Tafsilat için bk. Medâricu's Sâlikîn, 3/439 vd.
10. Buhari, 7319
11. Buhari, 7320; Müslim, 2669

Bu hadisler çok açıktır. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), ümmetini sakındırıyor ve adım adım önceki milletlerin sünnetine uyacaklarını bildiriyor.

İslam âlimleri "Kelerin deliğine girseler siz de gireceksiniz." lafzıyla ilgili, "Bu benzetme, onların taklit ve ittibadaki aşırılık ve mübalağalarına vurgu yapmak içindir." derler. [12]

Bilindiği gibi keler, sürüngen hayvanlardandır. Yaptığı yuvaya kendi dışında hiç kimseyi sokmaz. Öyle ki dişi keler dahi bu yuvaya giremez. Âdeta Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle diyor: "Onlar, sizi kendilerini taklit etmekten menetse dahi onları taklit edecek, onların yaptıklarını yapacaksınız." Bu anlamda hadisin Buhari ve Müslim dışındaki varyantlarında benzeşmenin boyutu daha açık şekilde gözler önüne seriliyor:

"Onlardan biri yol ortasında eşiyle beraber olsa siz de olacaksınız." [13]

"Onlardan biri annesiyle nikah yapsa siz de yapacaksınız." [14]

Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) bu uyarısı kaçınılmaz olarak şu sorunun sorulmasına sebep oluyor: "Bizden önce yaşayan ve kendilerine peygamber gönderilen milletler, peygamberlerine ne yapmışlardı?"

Bu anlamda onların tutumunu bilmek, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sakındırdığı durumdan kurtulmaya yardımcı olacaktır.

---

12. bk. Fethu'l Bârî, 7320 No.lu hadis şerhi; Kâdî İyâd'dan naklen
13. bk. El-Mustedrek, 8404
14. bk. El-Kunâ ve'l Esmâ', 1272

Biliyoruz ki mücrimlerin yolundan haberdar olmak, ondan sakınmak için şarttır. Bu sebeple Allah (celle celaluhu), Kitab'ının büyük bir kısmını mücrimlerin yolunun açıklanmasına ayırmıştır. Öyle ki Kitab'ın apaçık olması ve ayetlerin Allah tarafından beyan edilmesi bu hikmete bağlanmıştır:

"Suçlu günahkârların yolları apaçık belli olsun diye ayetlerimizi işte böyle tafsilatlandırıyoruz." [15]

Ömer ibni Hattâb'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"İslam'da cahiliyeyi bilmeyenler yetiştiğinde İslam'ın bağları tane tane kopar." [16]

Kur'ân bizden önceki milletlerin peygamberlerine davranış biçimlerini tafsilatıyla ele almıştır. İlgili ayetleri incelediğimizde iki yaklaşımın öne çıktığını görüyoruz:

1. Aşırı yüceltme ve beşeriyetten soyutlama
2. Aşırı indirgeme ve değerden düşürme

Birincisi, peygamberlerin ilahın bir parçası olduğunu ya da ilahla aralarındaki bağın, baba oğul ilişkisi olduğunu söyleyen yaklaşımdır. Bu konuda şu örnekler verilebilir:

"Yahudiler, 'Uzeyir, Allah'ın oğludur.' dediler. Hristiyanlar, 'Mesih, Allah'ın oğludur.' dediler. Bu, onların ağızlarıyla söyledikleri ve daha önceki kâfirlere benzettikleri sözleridir. Allah onları kahretsin, nasıl da çevriliyorlar?" [17]

15. 6/En'âm, 55
16. Mecmûu'l Fetâvâ, 10/301
17. 9/Tevbe, 30

"Andolsun ki: 'Allah, Meryem oğlu Mesih'tir.' diyenler kâfir olmuşlardır. (Oysa) Mesih demişti ki: 'Ey İsrailoğulları! Benim Rabbim ve sizin Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin. Şüphesiz ki kim Allah'a şirk koşarsa Allah cenneti ona haram kılar. Onun barınağı ateştir. Zalimler için yardımcı da yoktur.' Andolsun ki: 'Allah üçün üçüncüsüdür.' diyenler kâfir olmuşlardır. (İbadeti hak eden) tek bir ilahtan başka hiçbir ilah yoktur. Şayet söylediklerine son vermezlerse elbette, onlardan kâfir olanlara can yakıcı bir azap dokunacaktır." [18]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu tarz davranışlara dikkat çekip sahabesini uyarmıştı.

Ömer'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Hristiyanların Meryem oğlu Mesih'i övdükleri gibi siz de beni övmede aşırıya gitmeyin. Bilakis ben Allah'ın kuluyum. 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin." [19]

Hristiyanlar bir defada mı "Îsâ, Allah'ın oğludur." dediler? Hayır. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) uyarısından anlıyoruz ki yavaş yavaş bu şirke düştüler. **Bu şirkin başlangıcını da aşırı övgü oluşturdu.**

İnsan sevdiğini anmak, övmek ister. Bu gayet normaldir. Ancak İslam, her şeye bir ölçü tayin eder. Peygamber'e ait övgülerimiz de bir ölçüye tabidir. Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) "kul ve resûl" olduğunu unutmadan övebiliriz. Aksi hâlde onu övmek adına önceki milletlerde olduğu gibi ilahlaştırabiliriz. Maalesef bu durum bugün yaşanıyor da!

18. 5/Mâide, 72-73
19. Buhari, 3445

Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) çok sevdiğini(!) düşünen biri şöyle övüyor(!):

"O kabrinde bir hayatla diridir.

Tüm canlılar onun hayatıyla hayattadır..."

Oysa El-Hayy (mutlak hayat sahibi) olan Allah'tır. Tüm canlılara ruhundan üfleyen ve onlara El-Hayy ismiyle hayat veren O'dur. O, zatında tek olup ortağı olmadığı gibi sıfatlarında da tek ve ortağı olmayandır. Adım adım, karış karış önceki milletlerin sünnetine uymak bundan başka bir şey değildir: Peygamber'e (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ın sıfatlarını vermek. Peygamber dahi hayatını Allah'ın El-Hayy isminden almışken onu, kulluk hâlinden ilahlık mertebesine yükseltmek...

Bir başkası Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) överken şöyle söyler:

"Dünya ve ahiret senin keremindendir

Levh-i mahfuz ve onu yazan kalem senin ilmindendir."[20]

İnsanın, "Peki Allah'a ne kaldı?" diyesi geliyor. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Sen ve Allah dilerse..." sözünü duyduğunda kendi dilemesiyle Allah'ın (celle celaluhu) dilemesinin bir cümlede kullanılmasına kızmış ve "Beni Allah'a ortak mı kıldın?"[21] diyerek tepkisini belli etmiştir.

Subhanallah! Bu, kulluk edebidir. Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) yakışan bir kulluk edebi...

Oysa insanlar onun (sallallahu aleyhi ve sellem) bu edebini almak yerine sapkın Hristiyanların edepsizliğini tercih ediyorlar.

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) terinin gül koktuğunu, sünnetli doğduğunu,

20. Kaside-i Bürde, 154 No.lu beyit
21. bk. Ahmed, 1839

dışkısının olmadığını vb. söylüyorlar. Bunlar, asılsız ve onu insanlığından sıyırıp beşer üstü göstermeye matuf yaklaşımlardır.

Allah (celle celaluhu), Kitab'ında onun (sallallahu aleyhi ve sellem) beşer oluşuna özellikle vurgu yapar. Çünkü Kitab'ın muhatabı beşerdir. Kitabı okuyan, kendisi gibi insan olan bir nebiye yönlendirildiğini anlar:

"De ki: 'Ancak **ben de sizin gibi bir insanım.** Bana: 'İlahınız ancak tek bir ilahtır.' diye vahyolunuyor. Artık kim Rabbi ile karşılaşmayı (ve ondan bir mükâfat almayı) umuyorsa, salih amelde bulunsun ve hiçbir şeyi Rabbine ibadette ortak koşmasın.' " [22]

" 'Ya da altından bir evin olmalı veya gökyüzüne çıkmalısın/uçmalısın. Bize gökyüzünden okuyacağımız bir kitap getirmedikçe göğe çıkışına da inanmayacağız.' De ki: 'Rabbimi tenzih ederim. **Ben insan olan bir resûlden başka bir şey miyim?'** " [23]

"Senden önce gönderdiğimiz resûllerden her biri, mutlaka yemek yer ve çarşı pazarda dolaşırdı. Biz, kiminizi kiminiz için fitne (imtihan aracı) kıldık. Sabredecek misiniz? Rabbin (her şeyi) çok iyi görendir." [24]

Bu saydıklarımız iyi niyetle yapılmış olabilir. Ancak "Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." şehadetiyle çelişmektedir. Çünkü onun (sallallahu aleyhi ve sellem) yasakladığı şeylerdir.

Bunun bir misali de kâinatın "onun yüzü suyu hür-

22. 18/Kehf, 110
23. 17/İsrâ, 93
24. 25/Furkân, 20

metine" yaratıldığı aşırılığıdır. Pek çok insan, onun (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah katındaki değerine vurgu yapmak için "Şayet sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım." mealindeki, zındıkların uydurduğu sözü aktarır. [25]

Bu söz, Allah'ın şu ayetine karşılık uydurulmuştur: "Ben, cinler ve insanları yalnızca bana ibadet etsinler diye yarattım." [26]

İnsanlar, cinler ve içinde yaşadıkları âlemler sadece Allah'a (celle celaluhu) kulluk için yaratılmıştır.

Bu konuyla ilgili başka bir delil de şudur:

"Bir gün Medine'de Güneş/Ay tutulması yaşandı. Aynı gün Allah Resûlü'nün oğlu İbrâhîm vefat etmişti. İnsanlar tutulmanın bu sebeple olduğunu konuşmaya başladılar. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bunu duyunca bu aşırılığın önüne geçmek için, "Güneş ve Ay, Allah'ın ayetlerinden birer ayettir. Ne kimsenin doğumu ne de ölümü için tutulur. Bunu (tutulmayı) gördüğünüzde namaz kılın ve Allah'a dua edin." **buyurdu.** [27]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bırakın dünyanın kendi hatırı için yaratılmasını, dünyada yaşanan herhangi bir olağanüstülüğün kendiyle ilişkilendirilmesine dahi müsaade etmemiş, ashabını uyarmıştır.

25. bk. El-Fevâidu'l Mecmûa li'ş Şevkânî, 1/326; El-Mesnû' fî Ma'rifeti'l Hadîsi'l Mevdû', 255; Keşfu'l Hafâ', 2123
26. 51/Zâriyat, 56
27. Buhari, 1043; Müslim, 915

İkinci yaklaşım, aşırı indirgeme/değerden düşürmeye ise şu örnekleri verebiliriz:

"Andolsun ki Musa'ya Kitab'ı verdik ve onun ardından peş peşe resûller gönderdik. Meryem oğlu Îsâ'ya da apaçık deliller verdik ve onu Ruhu'l Kudüs'le (Cibrîl'le) destekledik. Resûl, hevanıza uygun olmayan bir şey getirdiğinde, her seferinde büyüklenecek (o resûllerin) bir kısmını yalanlayıp, bir kısmını öldürecek misiniz?" [28]

"Her nerede bulunurlarsa (bulunsunlar) -Allah'ın ahdine ve insanların emanına sığınanlar hariç- üzerlerine zillet (damgası) vurulmuş, Allah'ın gazabına uğramış ve üzerlerine yoksulluk damgası vurulmuştur. Bu (ceza), onların Allah'ın ayetlerine karşı kâfir olmaları, nebileri haksız yere öldürmeleri nedeniyledir. Bu (ceza), onların isyanları ve haddi aşmaları sebebiyledir." [29]

"Dediler ki: 'Ey Musa! (O güçlü topluluk) orada olduğu müddetçe ebediyen oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidip savaşın. Biz burada bekliyor olacağız.' " [30]

İndirgemeci tavır Yahudilerin karakteriydi. Onlar, Allah'ın resûllerini kendi hevalarına tabi kılmışlardı. Diledikleri öldürüyor, hevalarına uymayan bilgileri yalanlıyor, kendilerine ağır gelen emirlerde "İşittik ve isyan ettik." diyorlardı:

"(Hatırlayın!) Hani sizden söz almış ve Tur Dağı'nı tepenizde yükseltmiştik. 'Size verdiğimiz (Kitab'a) kuvvetle yapışın ve söz dinleyin.' demiştik. Demişlerdi ki: 'İşittik ve isyan ettik.' Küfürleri sebebiyle buzağı sevgisi onların kalplerine içirilmişti/

28. 2/Bakara, 87
29. 3/Âl-i İmrân, 112
30. 5/Mâide, 24

kalpleri buzağı sevgisiyle dolup taşmıştı. De ki: 'Şayet müminlerseniz, imanınız size ne kötü bir şey emrediyor!' "[31]

"İşittik ve isyan ettik" hâllerinin en bariz örnekleri; "İnek Kıssası"[32], "Arz-ı Mukaddese Girme Emri"[33] ve "Cumartesi Yasağı"dır.[34]

---

31. 2/Bakara, 93

32. "(Hatırlayın!) Hani Musa kavmine demişti ki: 'Allah, bir inek kesmenizi emrediyor.' Demişlerdi ki: 'Bizimle alay mı ediyorsun?' Musa: 'Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım.' demişti.

Demişlerdi ki: 'Bizim için Rabbine dua et de o ineğin sıfatlarını bize açıklasın.' Dedi ki: '(Allah) buyurdu ki: 'O ne yaşlı ne de genç olan bu ikisi arasında dinç bir inektir. (Bu açıklama üzerine artık) emrolunduğunuz şeyi yapın.' '

Demişlerdi ki: 'Bizim için Rabbine dua et de bize onun rengini açıklasın.' Dedi ki: ' (Allah) buyurdu ki: 'O, bakanlara (huzur verip) ferahlatan, rengi parlak, sapsarı bir inektir.' '

Demişlerdi ki: 'Bizim için Rabbine dua et de bize onun mahiyetini açıklasın. (Şu ana kadar anlattıkların nedeniyle) inek kafamızı karıştırdı. Şayet Allah dilerse (ineği bulma konusunda) elbette doğru olanı yaparız.'

Dedi ki: 'Allah buyuruyor ki: 'Tarla sürme ve ekin sulama işinde çalıştırılmamış, kusursuz, üzerinde benek olmayan bir inektir.' ' (Onlar:) 'Şimdi doğruyu söyledin.' dediler ve ineği kestiler. Fakat neredeyse onu kesmeyeceklerdi.

(Hatırlayın!) Hani siz bir insan öldürmüş ve birbirinizi suçlamıştınız. Allah sizin gizleyip sakladıklarınızı açığa çıkarandır. 'Hayvanın bir kısmını cesede vurun.' diye emrettik. (O da dile gelip, katilini söyledi.) İşte böylece Allah, ölüleri diriltip ayetlerini sizlere gösterir ki akledesiniz." (2/Bakara, 67-73)

33. "(Hatırlayın!) Hani Musa kavmine demişti ki: 'Ey kavmim! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Sizlerin içinden nebiler göndermiş, sizleri hükümdar yapmış ve âlemlerden kimseye vermediği (hayır ve güzellikleri) size vermiştir.'

Ey kavmim! Allah'ın size yazdığı mukaddes topraklara girin, (kaçmak için) arkanızı dönmeyin. (O hâlde) hüsrana uğrayanlar olarak geri dönersiniz.'

Dediler ki: 'Ey Musa! Orada çok güçlü bir topluluk vardır. Onlar çıkmadan biz oraya girmeyeceğiz. Şayet çıkarlarsa elbette biz gireriz.'

(Allah'tan) korkanlardan, Allah'ın kendilerine nimet verdiği iki kişi dedi ki: 'Onların üzerine kapıdan girin. Oraya girerseniz şüphesiz ki sizler, galipsiniz. Şayet müminlerseniz yalnızca Allah'a tevekkül edin.'

Dediler ki: 'Ey Musa! (O güçlü topluluk) orada olduğu müddetçe ebediyen oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin gidip savaşın. Biz burada bekliyor olacağız.'

Dedi ki: 'Rabbim! Ben sadece kendime ve kardeşime söz geçirebilirim/ikimizden sorumluyum. Bizimle fasık olan kavmin arasını ayır.'

Dedi ki: 'Şüphesiz ki o (topraklar), kırk yıl boyunca onlara haramdır. Yeryüzünde şaşkın şaşkın dolanırlar. Fasık topluluğa üzülme!' " (5/Mâide, 20-26)

34. "Onlara deniz kıyısındaki (o sahil) kasabasının durumunu da sor. Hani onlar Cumartesi gününde (avlanma yasağını çiğneyerek) haddi aşmışlardı. Cumartesi yasağına uyduklarında balıklar her taraftan akın ediyordu. Yasağa uymadıklarında ise gelmiyorlardı. İşte biz, fasıklıkları nedeniyle onları böyle imtihan ediyorduk." (7/A'râf, 163)

Günümüzde bu yaklaşımı daha ziyade akılcı/mealci diye isimlendirilen çevrelerde görüyoruz. Onlar, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) âdeta postacı olarak görüyorlar. Mektubu teslim ettikten sonra postacının sizinle veya mektubun içeriğiyle bir alakası kalmadığı gibi Allah Resûlü'nün işlevi de burada bitiyor, onların yanında. Allah'ın kitabı olan mektubu/Kur'ân'ı bizlere bildirmiş, vazifesini yerine getirmiştir. Onun bu anlamda bizlerden bir farkı yoktur. Bağlayıcı olan sadece Kur'ân metnidir.

Oysa Kur'ân'a baktığımızda onların bu iddiasını temelden reddettiğini görürüz:

"(Peygamberleri) apaçık deliller ve Kitaplarla (yolladık). Sana da bu zikri/Kur'ân'ı indirdik ki insanlara indirileni onlara açıklayasın. Umulur ki düşünürler." [35]

"Hakkında anlaşmazlığa düştükleri hususları onlara açıklaman, iman eden bir topluluğa hidayet ve rahmet olması için bu Kitab'ı sana indirdik." [36]

Bu ayetler açıkça göstermektedir ki Kur'ân, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) tarafından açıklanması için ona indirilmiştir. İnsanlar Kur'ân'ı anlamada ve yaşamada problem yaşar veya ihtilaf ederlerse Allah Resûlü'nün hakemliğine başvurmaları istenmiştir:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Resûl'e itaat edin. Sizden olan (Müslim/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen) yöneticilere de (itaat edin). Herhangi bir konuda anlaşmazlığa düşerseniz, şayet Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız (o

35. 16/Nahl, 44
36. 16/Nahl, 64

meseleyi çözmek için) Allah'a ve Resûl'e götürün. Bu, daha hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir." [37]

"Hayır! Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlıklarda seni hakem tayin edip verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan ve tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar." [38]

Bu iki ayet de indirgemeci yaklaşımı yerle bir eden ayetlerdir. Allah (celle celaluhu), ihtilaf ve çekişme durumunda insanları kendi yüce zatıyla beraber Peygamber'ine yönlendirir. Bu yönlendirmeyi yeminle pekiştirir. Allah'ın yemin etmesinden anlarız ki dini anlamada Peygamber'in rolü çok önemlidir. Ona müracaat, insanların keyfine bırakılmamış ve içtihadi bir mesele olarak orta yere konmamıştır. Dini anlamada Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) müracaat, imanın ta kendisiyle alakalı bir durumdur.

Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) aradan çıkararak dini anlayan kişi, Allah'ın (celle celaluhu) yemin ederek bildirdiğine göre, iman etmemiştir.

Birbirine zıt gibi dursa da aşırı yücelten ve değersizleştiren bu iki yaklaşımın ortak bir noktası vardır: Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) örneklik ve ittiba makamı olmaktan çıkarmak. Şöyle ki;

Aşırı yücelten yaklaşım, farkında olmadan bilinçaltına şu mesajı verir: "O, senin benim gibi alelade bir insan değildir. Tüm kâinat onun için yaratılmıştır. O eşsizdir. Sen ise zaaflar ve acziyetle malulsun. O kim, sen kim? Senin onu örnek alabilmen ve yaptıklarını yapabilmen

37. 4/Nisâ, 59
38. 4/Nisâ, 65

mümkün değildir. Öyleyse seni ona ulaştıracak, senin anlayacağın şekilde onu anlatacak bir şeyh, abi, üstad, hoca veya rehber bulmalısın…"

İndirgemeci yaklaşımın mesajı ise şudur: "O da senin gibi bir insandı. Allah'ın kelamını okur, anladığıyla amel ederdi. Sen de onun anladığını anlayabilir, onun amellerini yaparsan aynı mertebeye ulaşabilirsin. Senin ona değil, onu o yapan Kitab'ın metnine ihtiyacın var. Oku, ne anladıysan din odur…"

Oysa Allah (celle celaluhu), onu (sallallahu aleyhi ve sellem) bizlere mutlak örnek olarak göstermiştir:

"Andolsun ki sizin için Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûlü'nde güzel bir örneklik vardır." [39]

Ne büyük bir makam! Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman, bunun için çalışan ve Allah'ı zikreden bir insan; hangi konumda olursa olsun Allah Resûlü'nde güzel örnekliği bulacaktır. Burada insanın sıfatının zikredilip statüsüne değinilmemesi çok önemlidir. Bu demek oluyor ki derdi Allah'ı razı etmek olan bir insan, ne iş yapıyor olursa olsun, sosyal ve ekonomik statüsü ne olursa olsun, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) örnek alabilir. Bu, Allah'ın (celle celaluhu), onun her hâlinden razı olduğunu ifade eder. Bir baba, eş, devlet başkanı, eğitici, arkadaş, abid, vatandaş… Hangi yönünü örnek almak isterseniz serbestsiniz. Allah'ın rızası onun (sallallahu aleyhi ve sellem) davranış ve sözlerindedir.

"Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." şahitliğimiz, aynı

39. 33/Ahzâb, 21

zamanda bu şahitlik etrafında oluşmuş sapkın ve aşırı düşünceleri bertaraf etmeyi gerektirir. Vahyin ölçüleri içinde onu sevmek, saygı göstermek, örnek almak, nefsimizden evla görmek gibi sorumluluklarımızı yerine getirmek ve önceki milletlerin sapkınlıklarına düşmemek; "Muhammedun Resûlullah" şahitliğimizin gereğidir.

3. Ona Yardım ve İman Sözümüzü Pratiğe Geçirmek

"(Hatırlayın!) Hani: 'Size Kitap ve hikmet verdikten sonra, sizin yanınızda olanı doğrulayıcı bir resûl gelirse ona iman edecek ve yardımcı olacaksınız.' diye Allah nebilerden söz almıştı. Demişti ki: 'Bunu ikrar edip bu sözün ağırlığını kabul ettiniz mi?' Dediler ki: 'İkrar ettik.' Dedi ki: 'Şahit olun! Ben de sizinle beraber şahitlik edenlerdenim.' Kim de bu (sözden) sonra yüz çevirirse bunlar fasıkların ta kendisidir." [40]

Alî ibni Ebî Tâlib ve İbni Abbâs (radiyallahu anhum) bu ayet hakkında şunları söylemişlerdir:

"Yüce Allah gönderdiği her peygamberden, 'Şayet Allah (celle celaluhu) Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamber gönderdiğinde sağ olursa mutlaka iman edeceğine ve ona yardımcı olacağına dair söz almıştır. Her peygambere de ümmetinden, kendileri hayatta iken Allah (celle celaluhu) Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamber gönderirse mutlaka ona iman edip destek vereceklerine dair söz almalarını emretmiştir.' " [41]

Kendisinden önce gelen her peygamber (aleyhisselam) şayet ona yetişirse iman edip davetine yardımcı olacağına dair Allah'a söz vermiş, ayrıca ümmetlerinden de söz almıştır.

40. 3/Âl-i İmrân, 81-82
41. İbn-i Kesîr Tefsîri, 2/448, Âl-i İmrân Suresi, 81-82. ayetlerin tefsiri

Şüphesiz ona iman ve yardım hususunda bu söze en evla olan insanlar bizleriz. Bizler onun ümmeti olma şerefiyle bahtiyar olmuş insanlarız.

"Şüphesiz ki biz seni, şahit, müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. Allah'a ve Resûlü'ne iman etmeniz, onu desteklemeniz, ona saygı duymanız ve sabah akşam (Allah'ı) tesbih etmeniz için." [42]

Bu ayetlerde Allah (celle celaluhu) bu sorumluluğu biz Müslimlere de yüklüyor. Bu eserin kaleme alınma gerekçelerinden biri de onun (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine yardım etmek, şahsına saygı göstermek ve davetini yüceltmektir.

4. Onun Örnekliğinin Asrımızın Tüm Problemlerinin Çözümü Olması

İslam tarihi boyunca eşine rastlanmamış büyüklükte problemler yaşıyoruz. Sorunlarımıza çözüm kaynağı olan vahiy elimizde, fakat çözüm üretemiyoruz. Üretilen her yeni çözüm, kısa vadede yeni sorunlara sebep oluyor. Herkes bir şeyler yapmak istiyor, samimi bir şekilde çırpınıyor. Ancak yangın sönsün diye taşıdığımız su, yangını körüklüyor! Neden? Çünkü Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) örnekliği yok. Toplumlar, içtihadlarında masum olmayan, vahiyle uyarılmayan ve en önemlisi samimiyetleri sadece Allah'ın huzurunda anlaşılacak olan insanlara tabi oluyor. Bu önderlerin çözüm adına ortaya koyduğu reçeteler, daha fazla bölünmeye, düşmanlık ve probleme sebebiyet veriyor.

Bununla birlikte insanlar/toplumlar, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) bırakıp başka öncülerin peşinden gidiyorsa bu, onu tanımamaları nedeniyledir.

42. 48/Fetih, 8-9

Biz, bu çalışmayla onun mükemmel örnekliğini yeniden tanımak ve tanıtmak istiyoruz.

Çünkü o, her konuda mutlak örnek alınabilecek tek önderdir!

"Andolsun ki sizin için Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûlü'nde güzel bir örneklik vardır." [43]

Tağutlara baş kaldıran ve yeryüzünde şirk kalmayıp otorite Allah'ın oluncaya dek cihad edeceğine dair Rabbiyle ahitleşen her mücahid için onda güzel bir örneklik vardır. Çünkü risalet hayatının yarısı cihadla geçmiştir.

Rabbinin yoluna davet eden, "Toplumun ıslahı, ümmetin ıslahıdır." diyerek yola çıkan davetçiler için onda güzel bir örneklik vardır. Yirmi üç yıl gece gündüz davet yapmıştır.

Her aile küçük bir ümmettir. "Aile ıslah olmadan toplum ıslah olmaz." diyen ebeveynler için onda güzel bir örneklik vardır. Dokuz ayrı aileye babalık yapmıştır.

Toplum bireylerden oluşur. "Toplumun ıslahı bireylerin eğitimiyle mümkündür." diyen eğitimciler için de onda güzel bir örneklik vardır. Yirmi üç yıl içinde binlerce insanı bizzat kendisi eğitmiştir.

"Ümmetin sorunu teşkilatlanmadır." diyen liderlere onda güzel bir örneklik vardır. Dünyanın en teşkilatsız toplumunu, dünyanın en teşkilatlı toplumu hâline getirmiştir.

43. 33/Ahzâb, 21

"Bizi bu hâle getiren fakirliktir, ekonomik olarak kalkınmamız gerekir." diyenlere onda güzel bir örneklik vardır. Onun kurduğu sistem sayesinde zekât verilecek/yardıma muhtaç insan kalmamıştır.

Kısacası örnek ve rol model arayanların yanlış kapılarda beyhude ömür tüketmesi, Allah'ın bu ümmete en büyük nimeti ve minneti olan Muhammed'e (sallallahu aleyhi ve sellem) nankörlüktür.[44]

Çünkü o, hidayettir!

"Şayet ona itaat ederseniz hidayete ermiş olursunuz."[45]

"Şüphesiz ki sen, dosdoğru yola iletirsin."[46]

İnsanlığın şirk ve bidat bataklığında helak olduğu, bozulma ve ifsadın bireysel olmaktan çıkıp kitlesel bir hâl aldığı bu dönemde Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) hidayettir. İtikadi kafa karışıklıklarının, amelî ölçüsüzlüklerin kol gezdiği bir dünyaya tek çözüm, o ve onun önderliğidir.

Çünkü o, yolları aydınlatan bir kandildir!

"Ve (Allah'ın) izniyle, (insanları) Allah'a davet eden ve nur saçan bir kandil olarak (yolladık). Müminlere, onlar için Allah'tan büyük bir lütuf ve ihsan olduğunu müjdele."[47]

Yolların karıştığı bir dönemde, her yolun başında dili bizim dilimiz, rengi bizim rengimiz olan ve cehennem kapısına bekçilik yapanların davetine muhatabız.[48]

44. "Andolsun ki Allah müminlerin içinde, kendilerinden olan bir Resûl göndermekle onlara iyilikte bulunmuştur. Onlara O'nun ayetlerini okur, onları arındırır ve onlara Kitab'ı ve hikmeti öğretir. Hiç şüphesiz, (Resûl gelmeden) önce apaçık bir sapıklık içindeydiler." (3/Âl-i İmrân, 164)
45. 24/Nûr, 54
46. 42/Şûrâ, 52
47. 33/Ahzâb, 46-47
48. Huzeyfe ibni'l Yemân'dan (radıyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

Her yolun başında birileri duruyor ve bize cennet vadediyor. Ancak davet ettikleri şeyde cennet kokusu yok. Yolların başını tutmuş olanlar birbirlerini yalanlayıp, "Ona inanma, onun cennet tabelası aldatmaca, o yol cehenneme çıkar…" diyor.

İnsanlığa bir kandil lazım. Tüm yolların tepesine asılacak ve yolların başında duranların iddialarına hakem olacak bir kandil… Yolları öyle bir aydınlatacak ki ilk adımdan son adıma yolun tamamı net ve berrak bir şekilde görülecek. İşte o, Muhammed'dir (sallallahu aleyhi ve sellem).

"İnsanlar Allah Resûlü'ne hayra dair sorarlardı. Ben de bana yetişir korkusuyla şerre dair sorardım.

'Ey Allah'ın Resûlü! Bizler cahiliye ve şer içindeydik. Allah bize bu hayrı gönderdi. Bu hayırdan sonra bir şer olacak mıdır?' diye sordum.

'Evet.' dedi.

Ben, 'Peki, gelecek olan bu şerden sonra bir hayır olacak mıdır?' diye sordum.

'Evet, ama onda duman/bulanıklık olacaktır.' dedi.

'Peki, onu ne bulandıracaktır?' diye sordum.

Şöyle buyurdu: 'Bir topluluk, insanları benim yolumun dışında yollara davet edecektir. Sen onların yaptıklarının bir kısmını iyi göreceksin, bir kısmını da çirkin.'

'Peki, bu hayırdan sonra bir şer gelecek mi?' diye sordum.

'Evet, cehennemin kapılarına çağıran davetçiler olacaktır. Onlar cehenneme davetlerini kabul edenleri oraya atacaktır, (atılmalarına sebep olacaktır).' buyurdu.

'Ey Allah'ın Resûlü, bize onların niteliklerini anlat!' dedim.

Bunun üzerine, 'Onlar bizim ciltlerimizdendir. Bizim dillerimizden konuşacaklardır.' buyurdu.

'Peki, eğer bu hâl bana yetişecek olursa bana ne emredersin?' dedim.

Şöyle buyurdu: 'Müslimlerin cemaatine ve imamına bağlı kalırsın.'

'Şayet onların bir cemaati ve bir imamı yoksa?' diye sordum.

'O takdirde bütün bu fırkalardan uzak dur. Bir ağacın kökünü ısıracak dahi olsan sen bu hâldeyken ölüm sana gelip yetişinceye kadar (böyle kal).' dedi." (Buhari, 3606; Müslim, 1847)

Çünkü o, rahmettir!

"Biz seni yalnızca âlemlere rahmet olarak yolladık."[49]

Modern dünyanın hız, haz ve aldatıcı hayallerine kapılan, kendi nefsi dışında her şeye kör ve sağır, bencil ve çıkarcı bir ortamda yaşıyoruz. Manzara şöyle: Dün, ebeveyn çocuklarına katı, çocuklar ebeveynlerine isyankârdı; bugün ebeveyn çocuklarına köle, çocuklar ebeveynlerine isyankâr... Yöneticiler tebaadan nefret ediyor, tebaa yöneticisine beddua ve lanet okuyor... Patronlar işçileri eziyor, işçi patronunu görmek dahi istemiyor... İnsanlığın şefkate, merhamete, anlayışa ne kadar da ihtiyacı var! İşte o (sallallahu aleyhi ve sellem), rahmetin membasıdır.

Sözün özü; şahitlik vazifesini hakkıyla yerine getirmek, vahye uygun bir "Resûl'e iman" anlayışı edinmek, ona olan yardım ve iman sözümüze bağlı kalmak ve onun mükemmel örnekliğini bu asra taşımak için "Muhammedun Resûllulah" şiarını işlemeye çalıştık.

Allah'ım! Bizleri onu anlamaya, sevmeye ve hakkıyla ittiba etmeye muvaffak kıl. Onun risaletine olan şahitliğimiz gereği onu (sallallahu aleyhi ve sellem) insanlığa hakkıyla tanıtmayı bizlere müyesser kıl. Allahumme âmin!..

49. 21/Enbiyâ, 107

ALLAH RESÛLÜ'NÜ SEVMEK

1. Allah Resûlü'nü Neden Sevmeliyiz?

Allah Resûlü'ne imanın ilk ve en temel şartı onu (sallallahu aleyhi ve sellem) sevmektir. Zira onu sevmek, Allah sevgisi gibi imani bir zorunluluktur. İleride tafsilatıyla anlatacağımız gibi ona itaat, onu tasdik, nehyettiklerinden kaçınma, onun sünnetinin dışında kaynak kabul etmeme, bidatlerden sakınma ve onun ahlakıyla ahlaklanma gibi ona imanın esası, vacibi ve kemali olan tüm unsurlar; onu sevmenin eseridir. Bu sebeple sevgiyi, tarifini, önemini, gereklerini inceleyerek konuya giriş yapacağız.

Sevginin Tanımı [1]

Arap lugatında "muhabbet/sevgi (حب)" belirli manalarda kullanılır:

– Beyazlık ve arınmışlık

1. bk. Ravdatu'l Muhibbîn, s. 16 vd.; Medâricu's Sâlikîn, 3/8 vd.

– Üstün olma ve açığa çıkma

– Bir şeyin özü

– Bir yerde veya şeyde sabitlenmek

– Bir şeyi muhafaza edip tutmak

– Büyükçe kap

– Hareket edip sallanan

– Üzerinde yük taşıyan kolon

Araplar sevgiyi ifade etmesi için (حب) kelimesini seçmişlerdir. İlk harfi boğazın derinlerinden çıkar, son harfi ise dudak harfi olan "ba" dır. Âdeta sevginin sevilende başlayıp yine onda bittiğini ifade etmek istemişlerdir.

Seven, sevgiliye arı duru bir sevgi besler. Kalbindeki duyguların en üstünü sevgiliye olandır. Ona özünü, yani kalbini vermiştir.

Kalbinde değişmeyen, sabit ve asıl olan; sevgiliye duyulan sevgidir.

Sürekli onu aklında tutmak, zikretmek suretiyle kalbini, ona olan sevgisinin kabı, muhafazası kılmıştır âdeta.

Onun sevgisidir onu harekete geçiren. Sevgiyle sükûnet aynı bedende toplanmaz. Bir kalbe sevgi yerleşti mi, sevgilinin yönünde tüm organları harekete geçirir. Seven, sevdiği uğruna sıkıntılara katlanır, her türlü yükün altına girer.

Bu, lugat anlamından yola çıkarak sevgiye dair söyleyebileceklerimizdir. İş sevgiyi tanımlamaya geldi mi

konuşmak o kadar da kolay değildir. Zira sevgi daha çok yaşanan bir şeydir. Kelimelerin dar kalıplarına sığmayacak kadar geniş bir anlam dünyasına sahiptir.

Muhakkik âlimler sevginin tarif edilemeyeceğini, kalpte hissedilen bir duygu olduğunu belirtmiştir. İbnu'l Kayyim, "Sevgiyi tarif etmek isteyenler hakikatte onu tarif etmemiş; onun sebepleri, gerekleri, alametleri ve semereleri hakkında konuşmuşlardır. Yapılan tarifler sevgiyi izah edemediği gibi kapalılığını artırmıştır. En evlâ olan tarif şudur ki sevgi, sevgidir." [2] demiştir.

Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sevgisi de böyledir. Onu kelimelerle anlatmak zordur. Ona olan sevgiyi anlamanın yolu, sahabeye bakmaktır. Çünkü Allah (celle celaluhu) onların sevgisinden razı olmuştur:

Allah Resûlü'nü Sevmek, O'na İman Etmektir:

"De ki: 'Şayet babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, elinize geçen mallar, zarara uğramasından korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler, size Allah'tan, Resûlü'nden ve O'nun yolunda cihattan daha sevimli olursa, Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez.' " [3]

Ayet, açık bir hüküm ortaya koyar: Allah Resûlü'nü ve onun yolunda cihadı her şeyden çok sevmek gerekir. Şayet insan, herhangi bir sevgiyi -meşru olsa bile- Resûl sevgisinin önüne geçirirse bu, Allah'ın azabını beklemeyi gerekli kılar.

2. Medâricu's Sâlikîn, 3/11
3. 9/Tevbe, 24

Kâdî İyâd (rahimehullah) şunları söyler: "Resûl sevgisinin gerekli ve farz oluşu hususunda uyarı, teşvik ve delil olarak bu ayet yeterlidir. Çünkü Allah (celle celaluhu); malı, ailesi, çocukları... kendisine Resûl'den (sallallahu aleyhi ve sellem) daha sevimli olanları eleştirmiş ve onları, 'Allah'ın azabını bekleyin!' sözüyle tehdit etmiştir." [4]

"Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır/önceliklidir." [5]

Bu ayet sevgiden de öte bir noktaya işaret etmektedir. Hangi konuda olursa olsun müminler Nebi'yi kendilerinden öncelikli görürler. Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) kendi nefislerine tercih ve takdim ederler ki tercih, sevginin dışa yansıyan en belirgin hâlidir.

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Hiç bir mümin yoktur ki mutlaka ben ona dünyada ve ahirette (haklar hiyerarşisinde) her insandan daha önce gelirim. Dilerseniz şu ayeti okuyabilirsiniz: 'Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır/önceliklidir.' [6] " [7]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu ayeti bizzat kendisi tefsir etmiştir. "Ben Müslimlerdenim!" diyen kim olursa olsun dünyada ve ahirette Nebi'yi kendi nefsinden daha evla görmek zorundadır.

" 'Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır.' Böyle olunca başkalarından elbette daha evla olacaktır.

4. Eş-Şifâ bi Ta'rîfi Hukûki'l Mustafâ, 2/18
5. 33/Ahzâb, 6
6. 33/Ahzâb, 6
7. Buhari, 4781

Onlardan istediği mallara ihtiyaçları olsa dahi Nebi'nin istediğini tercih etmek zorundalardır. Onu, kendi nefislerini sevdiklerinden daha fazla sevmek zorundalardır. Onun (sallallahu aleyhi ve sellem), onlar hakkındaki hükmünü, kendi nefisleriyle alakalı kararlarına takdim etmek zorundalardır. Netice olarak Nebi, onları nefislerinin istediği dışında bir şeye davet ettiğinde nefislerin isteklerini erteleyip onun davetini takdim etmek/öne geçirmek zorundalardır."[8]

Enes'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ben, sizden birine babasından, çocuğundan ve bütün insanlardan daha sevimli olmadıkça iman etmiş olamazsınız."[9]

Abdullah ibni Hişâm'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir gün Ömer (radiyallahu anh) Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Ey Allah'ın Resûlü! Sen bana nefsim haricindeki her şeyden daha sevimlisin.' dedi.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ise, 'Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki ey Ömer, nefsin de dâhil her şeyden daha sevimli olmadıkça olmaz.' buyurdu.

Ömer, 'Şimdi nefsimden de daha sevimlisin.' deyince 'Şimdi oldu ey Ömer!' buyurdu."[10]

Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) her şeyden çok sevmek imandır. Ancak onu sevmek kuru bir iddiadan ibaret olmamalıdır. Onu sevmek ve bu sevginin gereklerini yerine getirmek gerekir:

8. bk. Fethu'l Kadîr, 4/301, Ahzâb Suresi, 6. ayetin tefsiri
9. Buhari, 15; Müslim, 48
10. Buhari, 6632

"De ki: 'Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir.' De ki: 'Allah'a ve Resûl'e itaat edin.' Şayet yüz çevirirlerse şüphesiz ki Allah, kâfirleri sevmez." [11]

Hasan El-Basrî'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bazı kimseler Allah'ı sevdiklerini iddia edince Allah (celle celaluhu) onları bu ayetle imtihan etti." [12]

Öyleyse her sevgi iddiası beraberinde imtihanı gerektirir. Sevenin sevdiğine tabi olup ona itaat etme imtihanı…

İbni Kesîr, "Bu âyet-i kerime Allah'ı sevdiğini iddia edip de Muhammedî yolda olmayan herkese karşı hüccettir. Çünkü âyet, bu iddia sahibini tüm söz, fiil ve hâlleri Muhammedî şeriata uymadıkça yalancı saymaktadır." [13] demiştir.

Şeyh Şınkîtî, "Allah'a ve Resûlü'ne sadık sevginin alameti ona ittibadır. Ona ittiba etmediği hâlde sevdiğini iddia eden yalancı ve müfteridir." [14] der.

Bu ayet, bizlere Allah nezdinde makbul sevgi ile makbul olmayan sevgi arasındaki farkı öğretir. Herkes Allah'ı ve Resûlü'nü sevdiğini söyleyebilir. Ancak bu iddia, ittiba ve itaat içermediği zaman yalan olur.

"Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah Resûlü'dür." şehadetiyle

11. 3/Âl-i İmrân, 31-32
12. İbn-i Kesîr Tefsîri, 2/398, Âl-i İmrân Suresi, 31-32. ayetlerin tefsiri
13. age. 2/398, Âl-i İmrân Suresi, 31-32. ayetlerin tefsiri
14. Edvâu'l Beyân, 1/327, Âl-i İmrân Suresi, 31. ayetin tefsiri

müşerref Müslimlerin bu konuda titiz olması gerekir. Çünkü Allah Resûlü'nün sevgisi, kendisiyle İslam'a girdiğimiz şehadetin yarısı demektir. Bu şehadetin gereklerini yerine getirmenin ve asılları, vacipleri ve kemalinde Allah'ın razı olacağı hâl üzere bulunmanın yolu, hakiki sevgiye ulaşmadır.

2. Sevginin Alametleri

Sevgi, kalbin amellerindendir. Her kalp amelinde olduğu gibi onu tam anlamıyla tarif etmek ve ölçülerini belirlemek pek mümkün değildir. Sınırları, gerekleri ve semeresi insandan insana değişir.

Bazen çok sevdiğini iddia eden bir âşık, sevdiğinin canına kıyar. Sorulduğunda onu çok sevdiğini, kaybetmekten korktuğunu söyler. Onu öldürmesini sevgisiyle izah eder.

Bir başkası kendi canına kıyar. Geriye bıraktığı mesajında bunu, sevdiğinden yaptığını söyler.

Çocuklarına aşırı baskı yapan bir ebeveyne sorulduğunda onları çok sevdiğini ve onların iyiliği için bunu yaptığını iddia eder.

Aynı şekilde çocuklarını aşırı serbest yetiştiren bir ebeveyn de bunu sevgiyle açıklar.

Arkadaşlarına karşı aşırı rahat olan bir insan, bunu arkadaş sevgisiyle açıklayacağı gibi onlara karşı mesafeli davranan biri de bunu sevgiden kaynaklanan saygıyla izah edebilir.

Bu zıt örneklerden anlıyoruz ki dünyevi sevginin bir öl-

çüsü yoktur. Bu ölçü, sevgiyi iddia eden insanın karakteri ve dünya görüşüne göre değişiklik arz edebilmektedir.

Ne yazık ki dinî sevgi de böyledir. Örneğin, sıkıştığında Allah Resûlü'ne dua eden biri, bu yaptığını onun sevgisiyle açıklar. Onu İlahi sıfatlarla öven de bunu sevgiyle açıklar, onu "kul ve resûl" diyerek öven de...

Öyleyse bize sevgiye dair bir ölçü, bir alamet lazımdır. Tâ ki sevgimizin makbul olup olmadığını anlayabilelim. Kullarına her konuda doğru yolu gösteren El-Hâdi olan Rabbimizin (celle celaluhu) böyle bir konuda bizleri başıboş, ölçüsüz bırakması muhaldir. O, sevginin kuralını ve ana esasını "ittiba ve itaat" olarak belirlemiş, kalplerde var olan gerçek sevginin dışa yansıdığı alametleri vahiy ile bizlere bildirmiştir. Bu ölçüye uyan, sadık ve makbul sevgi, buna uymayan ise reddedilen ve yalancıların sevgisi olarak belirlenmiştir. Bu alametleri şöyle sıralayabiliriz:

a. Emirlerinde Ona İtaat Edip Yasaklarından Kaçınmak

İçinde hakiki sevginin bulunduğu bir kalp, sahibini sevilene doğru harekete geçirir. Sahibini, sevileni razı edeceği, onun hoşnut olacağı ameller yapmaya sevk eder.

Aynı zamanda seven, sevdiği tarafından cezalandırılmak, onun yanındaki değerini kaybetmek istemez. Bu sebeple sevdiğinin emirleri ve yasakları konusunda hassas davranır.

İslam nezdinde Resûl'e (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat ve onun emirlerine muhalefet etmemek, hayati bir öneme sahiptir. Bu bir lüks değil, imani bir zorunluluktur:

"De ki: 'Allah'a ve Resûl'e itaat edin.' Şayet yüz çevirirlerse şüphesiz ki Allah, kâfirleri sevmez." [15]

"Aranızda birbirinize seslendiğiniz gibi Resûl'e seslenmeyin. Allah, birbirinizin arkasına saklanarak (izin almadan) sıvışıp gidenleri bilir. O'nun emrine muhalefet edenler başlarına bir fitnenin ya da can yakıcı azabın gelmesinden sakınsınlar." [16]

Allah Resûlü'ne itaatten yüz çevirmek küfür, emrine muhalefet ise fitne ve can yakıcı bir azap sebebidir. Zira emre itaatsizlik cezayı gerektirir.

Bu nedenle ashâb, onun emirlerine karşı aşırı hassastır. İki örnek zikredelim:

Abdullah ibni Kâ'b ibni Mâlik'ten (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"(Babam) Ka'b ibni Mâlik ve İbnu Ebî Hadred (radiyallahu anhum) arasında bir borç meselesi vardı. Mescidde tartışmaya başladılar. Sesleri yükselmişti. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) seslerini işitince odasının perdesini araladı ve seslendi: 'Ey Ka'b!'

K'ab, 'Buyur, Ey Allah'ın Resûlü!' dedi.

Allah Resûlü, 'Borcunun yarısından feragat et!' **buyurdu.**

K'ab, 'Ettim, Ey Allah'ın Resûlü!' dedi.

Allah Resûlü, 'Ey İbnu Ebî Hadred! Sen de borcunu öde.' **buyurdu."** [17]

Sinirlerin gerildiği ve seslerin yükseldiği bir durum yaşanıyor. Konuysa insanın aşırı bir sevgiyle bağlı ol-

15. 3/Âl-i İmrân, 32
16. 24/Nûr, 63
17. Buhari, 457; Müslim, 1558

duğu dünya malı. Resûl'ün sadece bir kelimesiyle sesler alçalıyor, gönüller yumuşuyor, sorun son buluyor. Ne borcundan feragat etmesi istenen, ne de borcunu hemen ödemesi istenen itirazda bulunuyor. Uğrunda tartışacak ve kalp kıracak kadar seviyor olsalar da malı, Allah Resûlü'nün sevgisinin önüne geçirmiyorlar!

Abdullah ibni Abbâs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir adamın elinde altından bir yüzük gördü. Onu hemen çıkarıp attı ve şöyle dedi: 'Sizden biriniz ateşten bir kor alıyor da onu eline koyuyor!'

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) gittikten sonra adama, 'Al yüzüğünü, onunla faydalan!' dediler.

O da, 'Hayır! Vallahi onu ebediyen almam. Onu Allah Resûlü attı.' dedi." [18]

Yine hepimiz içki haram kılındığında ashâbın tavrını biliyoruz. [19] Bugün bağımlılık adı altında yıllarca tedavisi yapılan, toplumsal bir illet olarak kabul edilen içki, bir günde hayatlarından çıkmış; Kur'ân'ın ifadesiyle "son bulmuştu."

Bize dönecek olursak,

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatımıza taalluk eden emir ve yasaklarında nasıl davranıyoruz? Tereddüt etmeden, düşünmeden "İşittim ve itaat ettim." diyebiliyor muyuz? Bu soruların amelî cevabı, bizim sevgi iddiamızı doğrulayan veya yalanlayan unsurlardır.

18. Müslim, 2090
19. bk. Buhari, 2464; Müslim, 1980

b. Onu Örnek Almak

İnsanın sevdiğini taklit etmesi, söz ve davranışlarını ona benzetmeye çalışması, sevginin gereklerinden ve alametlerindendir:

"Andolsun ki sizin için Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûlü'nde güzel bir örneklik vardır." [20]

Bu ayet, Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah (celle celaluhu) katındaki değerini ve aynı zamanda insanların yanında olması gereken değerini gösterir: "Sizin için Resûl'de güzel bir örneklik vardır." Bu, umumi bir ifadedir. Hiçbir kayıt zikredilmemiştir. Âdeta Rabbimiz, "Hangi alanda olursa olsun onu (sallallahu aleyhi ve sellem) örnek alabilirsiniz. Onun her hâli benim rızam demektir. Ona o kadar güveniyorum ki kalp hâllerini dahi örnek almanızda hiçbir sakınca yoktur." buyurmuştur.

Çünkü ayet Ahzab Günü'nde inmiştir. Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) korkusuzluğu, kalbinde Allah'a olan güveni, O'ndan (celle celaluhu) yardım beklemesi müminlere örnek gösterilmek istenmiştir. Ancak Allah (celle celaluhu),"Savaş esnasında o sizin için örnektir." yerine "Onda sizin için güzel bir örneklik vardır." buyurarak onun örnekliğini, istisnasız hayatın her alanına taşımıştı.

Resûl'ün (sallallahu aleyhi ve sellem) ashâbını tüm zamanların efendisi kılan da onu örnek almaları değil miydi?

Onlar daha yaşarken, "Allah onlardan razı oldu, onlar da Allah'tan razı oldular." [21] mükâfatına nail olmuşlardı. On

20. 33/Ahzâb, 21
21. bk. 58/Mucâdele, 22

dört asırdır, elde ettikleri bu şerefle mümin gönüllerde taht kurdular. Çünkü onlar Allah'ın rızasına giden en sağlam yolu yol edinmişlerdi: O'nun (celle celaluhu) her hâlinden razı olduğu ve mutlak örnek olarak gösterdiği Nebi'yi taklit ve onu örnek alma…

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), namaz esnasında ayakkabılarını çıkardı. Hiç sebebini bilmedikleri hâlde onlar da çıkardılar. Allah Resûlü sorunca, "Sen çıkardın, biz de çıkardık." dediler. Sebebini bilmiyorlardı. Onlar için Allah Resûlü'nün yapmış olması yeterliydi. Cibrîl (aleyhisselam), Allah Resülü'ne ayakkabılarında necaset olduğunu haber vermişti.[22] Lakin sahabe için "Onda sizin için güzel örnek vardır." fermanı, sebebini bilmeseler de onu örnek almak için yeterliydi.

Abdullah ibni Ömer'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) altın bir yüzük yaptırmıştı. Kendisi bu yüzüğü taktığında yüzüğün kaşının ucunu içerisine çevirirdi. Bunu gören insanlar da yüzük yaptırdılar. Sonra kendisi minbere çıkıp bu yüzüğü çıkardı ve 'Ben. bu yüzüğü takıyor ve kaşını avucumun içerisine çeviriyordum.' buyurdu ve arkasından yüzüğü çıkarıp atıp, 'Allah'a yemin olsun ki bir daha asla bunu takmayacağım.' buyurdu. Bunu gören insanlar da yüzüklerini çıkarıp attılar."[23]

Sahabenin Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) nasıl dikkatle izleyip örnek aldıklarını görmek isteyenlerin hadis kitaplarında namaz bölümüne bakmaları yeterlidir. Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) hiçbir

22. Ebu Davud, 650
23. Buhari, 7298; Müslim, 2091

davranışını kaçırmamış, en ince detayına kadar dikkat etmiş, örnek almış ve ümmete aktarmışlardır.

Günümüzde de durum farklı değildir. Allah'ın rızasını elde etmenin en selametli ve kısa yolu, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) örnek almaktır. Bunun için de ilk olarak onu tanımamız gerekir. Onu tanımak için ise şemailini, ahlakını ve insanlarla muamelesini öğrenmekle işe başlamalıyız.

c. Onu Nefsinden Daha Evla Görmek

"Nebi, müminlere kendi nefislerinden daha evladır/önceliklidir." [24]

"Böyle olunca başkalarından elbette daha evla olacaktır. Onlardan istediği mallara, ihtiyaçları olsa dahi, Nebi'nin istediğini tercih etmek zorundalardır. Onu, kendi nefislerini sevdiklerinden daha fazla sevmek zorundalardır. Onun (sallallahu aleyhi ve sellem), onlar hakkındaki hükmünü, kendi nefisleriyle alakalı kararlarına takdim etmek zorundalardır. Netice olarak Nebi, onları nefislerinin istediği dışında bir şeye davet ettiğinde nefislerin isteklerini erteleyip onun davetini takdim etmek zorundalardır." [25]

Tarih, sahabenin bunu en güzel şekilde yerine getirdiğine tanıklık etti. Onlar her konuda Nebi'yi (sallallahu aleyhi ve sellem) kendilerine takdim ettiler. Bu konuda da iki örnek zikredelim:

Bedir Savaşı için hazırlıklar yapılıyordu. Sa'd ibni Muâz (radiyallahu anh), Allah Resûlü'ne onu (sallallahu aleyhi ve sellem) ne denli sevdiklerinin ve kendi nefislerine tercih ettiklerinin vesikası olan şu sözleri söyledi:

---

24. 33/Ahzâb, 6
25. bk. Fethu'l Kadîr, 4/301, Ahzâb Suresi, 6. ayetin tefsiri

"Ey Allah'ın Resûlü! Sana bir kulübe yapsak da içinde otursan? Düşmanla karşılaştığımızda Allah (celle celaluhu) bizleri aziz kılıp galibiyet nasip ederse istediğimiz olmuş olur. Şayet hoşnut olmadığımız bir sonuç olursa sen geride kalanlara katılır, korunmuş olursun. Vallahi geride seni bizden daha fazla seven insanlar vardır." [26]

Sa'd kendi canından önce Allah Resûlü'nü düşünüyordu. "Bizler ölsek dahi sen yaşamalısın!" diyordu Allah Resûlü'ne.

Uhud dönüşü insanlar gelenleri karşılıyordu. Ben-i Dinar Kabilesi'nden bir kadın da bu kafilenin içerisindeydi. Eşinin, oğlunun ve kardeşinin şehit olduğu söylenince ona "Allah Resûlü nasıl?" sözü döküldü dudaklarından. Ne kadar Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) iyi olduğunu söyleseler de söz dinletemediler kadına. "Bana onu gösterin!" diyordu. Nihayet Allah Resûlü'nü görünce, "Sen sağ olduktan sonra her musibet kolaydır, Ey Allah'ın Resûlü!" [27] demişti...

Bugün, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) yaşamıyor. Onu nasıl nefislerimizden daha evla göreceğiz? Bugün, onun (sallallahu aleyhi ve sellem) nefislerimizden evla olması, onun davasının ve sünnetinin ihyasının öncelenmesidir. İslam davasına hizmet ederken evimiz, eşimiz, sosyal hayatımız, alışkanlıklarımız, geleceğe dair planlarımız hep arka planda olmalıdır. Onun nefislerimizden evla olması, belirli bir zaman dilimiyle sınırlı bir sorumluluk değildir. Bugün, "Muhammed'in Davası"nın öncelenmesinde engelleri bulunanlar, daha

26. El-Bidâye ve'n Nihâye, 5/83
27. bk. Sîretu İbni Hişâm, 2/99

açık bir ifadeyle bahanesi bulunanlar, sevgilerini kontrol etmelidir. Çünkü varlığı iman olan sevgi, en ayırt edici vasfını kaybetmiştir.

Yukarıda sayılanlar ve benzerlerinin Allah'tan, Resûlü'nden ve onun emirlerinden herhangi birinden [28] daha sevimli olması durumunda, yani dünyalıkların daha evla görülüp Allah'a, Resûlü'ne ve davaya tercih edilmeleri hâlinde, tehdit içerikli şu ayetler söz konusu olur:

"De ki: 'Şayet babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, elinize geçen mallar, zarara uğramasından korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler, size Allah'tan, Resûlü'nden ve O'nun yolunda cihattan daha sevimli olursa, Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin. Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez.' " [29]

d. Ona Saygı Duymak ve Onu Tazim Etmek

Şer'i sevgi, beraberinde saygı ve tazim bulunduran sevgidir.

"Şüphesiz ki biz seni, şahit, müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik. Allah'a ve Resûlü'ne iman etmeniz, onu desteklemeniz, ona saygı duymanız ve sabah akşam (Allah'ı) tesbih etmeniz için." [30]

Yüce Allah bizlere yüklediği bu sorumluluğu vakar/tevkîr (وقار/توقير) kelimesiyle ifade ediyor. Bu kelime bir şeyin ağırlığına delalet eder. [31]

Diyebiliriz ki sevgi, sahibini kalpte ağırlaştırır. Onun

28. Ayet hususi olarak cihad hakkında inmişse de Allah'ın bütün emirlerini kapsamaktadır.
29. 9/Tevbe, 24
30. bk. 48/Fetih, 8-9
31. bk. Mu'cemu Mekâyîsi'l Luğa, 6/132, v-k-r maddesi

değerini çoğaltır. Bu da seveni sevgiliye karşı edep, saygı ve tazime götürür.

Taberî (rahimehullah): "Ayetteki tevkîr, onu yüceltmek, ona saygı göstermek ve onu övmektir." [32]

İbni Kesîr (rahimehullah): "Saygı, ihtiram ve tazimdir." [33]

İbni Teymiye (rahimehullah): "İkram ve saygıyı ifade eden bir kelimedir. Kişiyi vakarlı bir şahsiyet olmaktan çıkaracak davranışlardan sakınarak ona saygı, tazim ve şerefle muamele etmektir." [34]

Allah (celle celaluhu) Müslimlere bu sorumluluklarını bildirdiği gibi bunlarla nasıl muamele edeceklerine dair tafsilatlı bilgi de vermiştir.

"Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûlü'nün önüne geçmeyin, Allah'tan korkup sakının! Şüphesiz ki Allah, (işiten ve dualara icabet eden) Semi', (her şeyi bilen) Alîm'dir. Ey iman edenler! Sesinizi Peygamber'in sesinden (daha fazla) yükseltmeyin. Birbirinize yüksek sesle bağırdığınız gibi ona bağırarak söz söylemeyin. Yoksa, hiç farkında değilken amelleriniz boşa gider. Hiç kuşkusuz, Resûlullah'ın yanında seslerini kısanlar; böyleleri, Allah'ın kalplerini takva için imtihan ettiği (kalplerindeki samimiyeti görüp ihlaslı kıldığı) kimselerdir. Onlara, bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. Şüphesiz ki odaların gerisinden sana seslenenlerin birçoğu akletmezler. Yanlarına çıkıncaya kadar sabretmiş olsalardı kendileri için daha hayırlı olurdu. Allah (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü

32. Tefsîru't Taberî, 22/208, Fetih Suresi 9. ayetin tefsiri
33. bk. İbn-i Kesîr Tefsîri, 10/205, Fetih Suresi 8-10. ayetlerin tefsiri
34. Es-Sârimu'l Meslûl alâ Şâtimi'r Resûl, s. 422

akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir." [35]

"Aranızda birbirinize seslendiğiniz gibi Resûl'e seslenmeyin. Allah, birbirinizin arkasına saklanarak (izin almadan) sıvışıp gidenleri bilir. O'nun emrine muhalefet edenler başlarına bir fitnenin ya da can yakıcı azabın gelmesinden sakınsınlar." [36]

"Ey iman edenler! Size izin verilmeden Nebi'nin evine girmeyin. (Girdiğiniz zaman da) yemek vaktini beklemeyin. Fakat yemeğe davet edildiğinizde girin, yemeği yiyince de dağılın. Sohbet etmek için oturmayın. Şüphesiz ki bu yaptığınız, Nebi'ye eziyet vermekte, (bunu size söylemekten) utanmaktadır. Allah, hakkı söylemekten utanmaz. (Peygamber eşlerine) bir şey soracağınız zaman perde arkasından sorun. Bu, hem sizin kalpleriniz hem de onların kalpleri için en temiz olandır. Sizin Allah Resûlü'ne eziyet etmeniz ve ondan sonra eşlerini nikâhlamanız ebediyen olacak şey değildir. Şüphesiz ki bu, Allah katında çok büyük bir şeydir." [37]

Sahabe bu ayetleri okudu, anladı ve hakkıyla yaşadı. Öyle ki hayattayken de vefatından sonra da ona (sallallahu aleyhi ve sellem) layıkıyla saygı gösterdiler.

Allah ve Resûlü'nün önüne geçmeme hususunda o kadar hassaslaşmışlardı ki en iyi bildikleri meselelerde dahi "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." cevabını veriyorlardı. Veda Haccı'nda Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) onlara soruyordu:

" 'Bu ay hangi aydır?'

35. 49/Hucurât, 1-5
36. 24/Nûr, 63
37. 33/Ahzâb, 53

'Allah ve Resûlü daha iyi bilir.'

'Zilhicce ayı değil midir?'

'Evet, Ey Allah'ın Resûlü!'

'Bu beldenin adı nedir?'

'Allah ve Resûlü daha iyi bilir.'

'Mekke/Haram Belde değil midir?'

'Evet, Ey Allah'ın Resûlü!'

'Bugün hangi gündür?'

'Allah ve Resûlü daha iyi bilir.'

'Kurban Günü değil midir?'

'Evet, Ey Allah'ın Resûlü!'

'Sizin canlarınız, mallarınız ve namuslarınız; bu ayınızın, bu gününüzün ve bu beldenizin haram olduğu gibi birbirinize haramdır.' "[38]

Düşünün ki bir kavme içinde oldukları gün ve ay, doğup büyüdükleri, yıllarca ayrı kaldıkları, o ân üzerinde bulundukları toprak soruluyor. Onlar edeplerinden ve onun (sallallahu aleyhi ve sellem) önüne geçme endişelerinden dolayı cevap vermiyorlar!

"Sesinizi onun sesinin üzerine yükseltmeyin."[39] **ayeti inince Sâbit ibni Kays (radiyallahu anh) eve kapanmış ve üzüntüden perişan olmuştu. O, fıtrat olarak sesi yüksek olan bir insandı. Ayetteki tehditi üzerine alındı, amellerinin**

38. bk. Buhari, 4406; Müslim, 1679
39. bk. 49/Hucurât, 2

boşa gittiğini ve ateş ehli olduğunu düşündü. Onun bu durumu, komşusu olan Sa'd ibni Ubâde (radiyallahu anh) tarafından Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) bildirilince Allah Resûlü ona haber gönderdi ve onu müjdeledi: "Bilakis, sen cennet ehlindensin!" [40] buyurdu.

O günden sonra sesini öylesine terbiye etmişti ki Allah Resûlü'nün huzurunda konuştuğunda yanında oturanlar dahi sesini zor duyuyorlardı.

Onların Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) olan saygılarını, bir zamanlar onların düşmanı olan, sonrasında Allah'ın hidayet ettiği Urve ibni Mes'ûd (radiyallahu anh) Hudeybiye Günü temsilci olarak geldiği Nebî'nin yanından döndüğünde Mekkelilere şöyle demişti:

"Allah'a yemin olsun ki ey Kureyşliler! Ben krallara, kayserlere, necaşilere gittim. Vallahi hiçbir kralın ashâbının, Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) ashâbının ona saygı gösterdiği gibi saygı gösterdiğine şahit olmadım. O tükürünce mutlaka birinin eline düşer. Onu yüzüne, vücuduna sürer. Bir şey söyledi mi onu yerine getirmek için yarışırlar. Abdest aldığında izdiham yaşarlar. O konuşunca seslerini kısarlar. Hiçbiri ona olan saygısından gözlerinin içine keskince bakmaz. Onun meclisinde başlarının üzerine kuş konmuş gibi oturuyorlar." [41]

Bu, onların edep ve saygıda ulaştıkları mertebeydi. Allah Resûlü'nün vefatından sonra da benzer hassasiyeti gösterdiler:

40. Buhari, 4846; Müslim, 119
41. Buhari, 2731-2732

Sâib İbni Yezîd'den (radiyallahu anh) şöyle nakledilmiştir:

"Bir gün Mescid-i Nebevî'de ayakta duruyordum. Birden adamın teki bana bir çakıl taşı attı. Hemen dönüp baktım. O kişi Ömer ibni Hattâb'mış. Bana, 'Git şu iki adamı tut getir.' dedi. Ben de gittim, onları bulup getirdim. Onlara, 'Siz kimsiniz?' veya 'Nerelisiniz?' diye sordu. Onlar da 'Tâifliyiz.' diye cevap verdiler. Bunun üzerine Ömer onlara şöyle dedi: 'Eğer Medine'li olsaydınız canınızı yakardım. Zira siz, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) mescidinde sesinizi yükseltiyorsunuz!" [42]

Günümüz Müslimleri de bu edepten nasiplerini almalıdır. Allah Resûlü'nden bahsederken, ondan hadis aktarırken edeplerini muhafaza etmelidir. Bu, ona olan sevgi ve saygının gereğidir. Ona (sallallahu aleyhi ve sellem) yapılan en büyük saygısızlık, ismi anıldığında salâvat getirmemek, [43] ondan bir şeyler aktarılırken ilgisiz olmaktır.

(1) Sevgi ve Saygıda Aşırılık

Sevgi ve onun bir yansıması olan saygı, şer'i ölçüler içinde olmalıdır aksi hâlde sevgi ve saygı adı altında, İslam'ın asla onay vermeyeceği manzaralar çıkar ortaya. Hatırlayacaksınız, daha önce sevgiyle ilgili şöyle bir uyarıda bulunmuştuk:

Sevgi, kalbin amellerindendir. Her kalp amelinde olduğu gibi onu tam anlamıyla tarif etmek ve ölçülerini belirlemek pek mümkün değildir. Sınırları, gerekleri ve semeresi insandan insana değişir.

42. Buhari, 470
43. Bu konu müstakil bir başlık olarak gelecektir.

Bazen çok sevdiğini iddia eden bir âşık sevdiğinin canına kıyar. Sorulduğunda onu çok sevdiğini, kaybetmekten korktuğunu söyler. Onu öldürmesini sevgisiyle izah eder.

Bir başkası kendi canına kıyar. Geriye bıraktığı mesajında bunu, sevdiğinden yaptığını söyler.

Çocuklarına aşırı baskı yapan bir ebeveyne sorulduğunda onları çok sevdiğini ve onların iyiliği için bunu yaptığını iddia eder.

Aynı şekilde çocuklarını aşırı serbest yetiştiren bir ebeveyn de bunu sevgiyle açıklar.

Arkadaşlarına karşı aşırı rahat olan bir insan, bunu arkadaş sevgisiyle açıklayacağı gibi onlara karşı mesafeli davranan biri de bunu sevgiden kaynaklanan saygıyla izah edebilir.

Bu zıt örneklerden anlıyoruz ki dünyevi sevginin bir ölçüsü yoktur. Bu ölçü, sevgiyi iddia eden insanın karakteri ve dünya görüşüne göre değişiklik arz edebilmektedir.

Saygı da sevgi gibidir. Bir ölçüye tabi tutulmazsa insan adedince saygı modeli çıkar ortaya.

Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) gösterilmesi gereken saygı, şeriatın üç ölçüsüyle sınırlandırılmalıdır:

– Allah'a (celle celaluhu) ait olanın, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) verilmemesi

– Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) yasakladığı şeylerin sevgi ve saygı adına ona yapılmaması

– Onda (sallallahu aleyhi ve sellem) olmayan şeylerin sevgi ve saygı adına ona nispet edilmemesi

Saygımız, tevhid akidesine uygun olmalıdır!

İslam, tevhid inancı üzerine kuruludur. Çünkü tevhid, Allah'ın (celle celaluhu) kulları üzerindeki hakkı, insanların yaratılış gayesidir.

Tevhid, Allah'a ait olan sıfatlarda Allah'ın birlenmesi, itikadi, sözlü veya amelî olarak bunların Allah'tan başkasına verilmemesidir. İster Resûl, ister bir başkası fark etmez, Allah'a yapılması gereken ibadet bir başkasına yapılır ya da Allah'ın (celle celaluhu) sıfatı bir başkasına verilirse bu, şirktir. Yapılana sevgi veya saygı denmesi, hükmü değiştirmemektedir. Ki Hristiyanlar, sevgi ve saygı adı altında Îsâ'yı (aleyhisselam) rabb edinmişlerdir.

Tevhid akidesine aykırı en çirkin örneklerden biri de ibadetin özü olan duayı Allah Resûlü'ne yapmak, sıkıntı ânında Allah'ı (celle celaluhu) bırakıp ondan (sallallahu aleyhi ve sellem) istemek, istiğasede bulunmaktır. Oysa Muhammed Mustafa da (sallallahu aleyhi ve sellem) dâhil bütün peygamberler, insanları, Allah'ı ibadette birleyip Allah'ın dışında ibadet edilen tağutlardan uzak durmaya davet etmişlerdir:

"Senden önce gönderdiğimiz her resûle: 'Şüphesiz ki benden başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. O hâlde yalnızca bana kulluk/ibadet edin.' diye vahyetmişizdir." [44]

"Andolsun ki biz her ümmet arasında: 'Allah'a ibadet/kulluk

44. 21/Enbiyâ, 25

edin ve tağuttan kaçının.' diye (tebliğ etmesi için) resûl göndermişizdir."[45]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Dua, ibadetin ta kendisidir."[46] buyurdu.

Bir insan, her gün defalarca "Yalnız sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz." diyerek Allah'a söz verdiği hâlde sıkıştığı ânda nasıl Allah'tan başkasına dua edebilir? Velev bu, Nebi dahi olsa…

"(Onlar mı daha hayırlıdır yoksa) dua ettiğinde darda kalmışın duasına icabet eden, kötülüğü gideren ve sizleri yeryüzünün halifeleri kılan (Allah mı)? Allah'la beraber başka ilah mı? Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz."[47]

Allah (celle celaluhu) sıkıntı ânında kendi yüce zatından başkasına dua edenlere itiraz ediyor: "Allah ile beraber başka ilahlar mı?.." Anlıyoruz ki bu eylem kendisine dua edileni ilah edinmektir. Ve en çirkin olanı ise ömrünü bununla mücadeleye adamış peygamberlerin buna aracı kılınmasıdır:

"Allah'ın kendisine hüküm, kitap ve nübüvvet verdiği hiçbir beşerin/peygamberin bundan sonra: 'Allah'ı bırakıp bana ibadet edin.' demesi söz konusu olamaz. Fakat (o Peygamber şöyle der:) 'Kitap'tan öğrettiğiniz ve öğrendikleriniz sayesinde Rabbaniler olunuz.' (O Peygamber) size melekleri ve nebileri rab edinmenizi de emretmez! (Hayret doğrusu!) Siz İslam olduktan sonra size küfrü mü emredecek?"[48]

45. 16/Nahl, 36
46. Ebu Davud, 1479; Tirmizi, 2969
47. 27/Neml, 62
48. 3/Âl-i İmrân, 79-80

Tevhid akidesine aykırı bir diğer uygulama ise Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) şefaat istemektir. Çünkü şefaat, Allah'ın (celle celaluhu) elindedir:

"Yoksa Allah'ın dışında şefaatçiler mi edindiler? De ki: 'Onlar (şefaat yetkisine) sahip olmasalar ve (sizin onlara olan ibadetinize) akıl erdiremeseler dahi (yine de onları şefaatçi mi edineceksiniz)?' **De ki: 'Şefaatin tümü Allah'ındır.** Göklerin ve yerin hâkimiyeti/egemenliği O'na aittir. Sonra O'na döndürüleceksiniz.' " [49]

Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi Kıyamet Günü kime şefaat edeceğini bilmeyecektir. O, secdeye kapanacak, Rabbine sayısız hamdedecek, O'ndan (celle celaluhu) izin isteyecek… Tüm bunlardan sonra ona şefaat izni verilecektir. [50]

Zira şefaat yetkisi Allah'ın elindedir. O (celle celaluhu) izin verip rıza göstermeden kimse kimseye şefaat edemez. Bu nedenle mümin, "Şefaat ya Resûllallah!" diyerek Allah'a (celle celaluhu) saygısızlık yapmaz. "Rabbim, beni Nebi'nin ve şefaat edeceklerin şefaatinden mahrum etme." der.

Saygımız, onun yasakladıklarını yaptırmamalıdır!

İkinci ölçümüz, onun yasakladığı şeyleri sevgi/saygı adına ona yapmamaktır. Bazı şeyler bizim anlayışımıza göre saygı olabilir, ancak o (sallallahu aleyhi ve sellem) bunu yasaklamışsa asıl saygı, onun emrine imtisal edip sözünü dinlemektir.

İçeri girenin önünde ayağa kalkmak çoğu toplumda saygı ifadesidir. Araplarda da böyledir. Ebû Umâme'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

49. 39/Zumer, 43-44
50. bk. Buhari, 6565; Müslim, 193

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) elinde asayla bizim yanımıza geldi. Bizler de ayağa kalktık. Bunun üzerine bize, 'Acemlerin birbirini ayağa kalkarak tazim ettikleri gibi ayağa kalkmayın.' buyurdu." [51]

Enes'ten (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Onlar (yani sahabe) için Allah Resûlü'nden daha sevimli kimse yoktu. Onun hoşlanmadığını bildiklerinden onu görünce ayağa kalkmazlardı." [52]

Bunun belirgin bir örneği de onun (sallallahu aleyhi ve sellem) kabrine yönelik yapılanlardır. Hayattayken birçok defa ümmetini ikaz etmiş ve bu hususta Allah'a (celle celaluhu) dua etmiştir. Buna rağmen sevgi/saygı adına yasakladığı şeylerin onun kabrine yapıldığını görüyoruz.

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ummu Seleme, Allah Resûlü'ne Habeşistan'da gördüğü Mâriye diye anılan bir kiliseden bahsetti ve bu kilisenin içerisinde gördüğü resimleri de Allah Resûlü'ne anlattı.

Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: 'Onlar, aralarından salih bir abid veya adam öldüğü zaman mezarının üstüne bir mescid yapıp içine de o görmüş olduğunuz resimleri çizen bir kavimdi. İşte onlar Kıyamet Günü Allah katında mahlukatın en kötüsüdür.' " [53]

Âişe Annemiz ile Abdullah ibni Abbâs'tan (radiyallahu anhum) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) sekerat hâli geldiğinde kendisine

51. Ebu Davud, 5230
52. Tirmizi, 2754
53. Buhari, 434; Müslim, 528

ait hamisayı (üzeri işlemeli örtüyü) yüzüne örtmeye başladı. Sıcaklık basınca yüzünü açıyordu.

Kendisi bu durumdayken Yahudi ve Hristiyanların yaptıklarından sakındırmak için, 'Allah'ın laneti Yahudi ve Hristiyanların üzerine olsun. Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edindiler.' buyurdu." [54]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ım benim kabrimi ibadet edilen bir put kılma! Peygamberlerin kabirlerini mescid edinenlere Allah'ın gazabı şiddetlidir." [55]

Yine Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Kabrimi de bayram yeri hâline getirmeyin." [56]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatı boyunca bu gaye için yaşamış, insanları aşırılığın her çeşidine karşı uyarmıştır. Ancak bugün, saygı adına onun (sallallahu aleyhi ve sellem) kabrine yapılanlara baktığımızda, âdeta ona nispet yapılırcasına tüm yasakların çiğnendiğini görüyoruz. Rabbimiz (celle celaluhu) bu konuda bizlere şu edebi öğretir:

"Allah'ın ve Resûlü'nün verdiğine razı olup 'Allah bize yeter. Allah ve Resûlü lütuf ve ihsanından bize verecektir. Şüphesiz ki bizler, Allah'a rağbet edenleriz.' deseler ne olurdu ki?" [57]

54. Buhari, 435; Müslim, 531
55. Ahmed, 7358; Muvatta, 475
56. Ebu Davud, 2042
57. 9/Tevbe, 59

Bu ayet-i kerimeye dikkat edilirse insanların şu bilinçte olması isteniyor:

– Allah ve Resûlü'nün verdiğinden hoşnut olmak

– "Allah bize yeter." diyebilmek

– "Allah ve Resûlü bize verecek." şuurunda olmak

– "Biz Allah'a rağbet edenleriz." diyebilmek.

Bu lafızlar arasında "vermek" hem Allah'a (celle celaluhu) hem de insana ait sıfatlar olduğundan "Allah'ın ve Resûlü'nün vermesi" deniyor. Vermek sıfatı hem Allah'a (celle celaluhu) hem de Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) isnat ediliyor. Ancak "kula yetmek/El-Kafi olmak" yalnızca Allah'a ait bir sıfat olduğundan ve yalnızca Allah'a rağbet edileceğinden Resûl zikredilmemiş, yalnızca Allah zikredilmiştir. İşte bu, tevhidî bir saygıdır. Lafızlarda dahi Allah'ın (celle celaluhu) hakkına riayet etmek, Peygamber dahi olsa hiç kimseyi Allah'a (celle celaluhu) takdim etmemektir.

Rubeyyi' binti Muavviz ibni Afrâ'dan (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Evlendiğim günün kuşluk vaktinde Nebî (sallallahu aleyhi ve sellem) düğünüme geldi ve senin benim yanıma oturuşun gibi döşeğin üzerine oturdu. O sırada kızlar def çalıyor ve babalarımızdan Bedir Gazası'nda şehit olanların güzel vasıflarını zikrediyorlardı.

Nihayet bu kızlardan birisi, 'İçimizde bir peygamber vardır ki o, yarın ne olacağını bilir!' dedi.

Bunun üzerine Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Böyle söyleme, öncesinde söylemekte olduğun sözleri söyle!' **buyurdu."** [58]

İbni Abbâs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir adam Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) 'Allah ve sen dilersen' dedi. Bunun üzerine Peygamber ona 'Beni Allah'a denk mi kıldın?! Bilakis, 'sadece Allah dilerse de' ' **buyurdu."** [59]

Allah Resûlü'nün bu denli hassas olduğu konularda, ümmetinden bu hassasiyeti çiğneyen ve bunu saygı adına yapanlar ortaya çıkmıştır. Bunun en bariz örneklerinden biri onu (sallallahu aleyhi ve sellem) övmek adına Allah'ın sıfatlarını ona vermektir:

"O kabrinde öyle bir hayatla diridir ki,

Tüm canlılar hayatını onun hayatından alır."

Ya da

"Dünya ve ahiret senin kerimindendir

Levh-i mahfuz ve onu yazan kalem senin ilmindendir." [60]

Ya da

"Ey Allah'ın Resûlü! Başıma bir şey geldiğinde

Senden başka kime sığınabilirim"

Bu şirkten ve sahibinden, tek sığınak olan Allah'a sığınırız. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) kimsenin sığınağı değil, kemalî bir edeple Allah'a sığınan bir kuldur. Ona (sallallahu aleyhi ve sellem) sihir yapıldığı zaman muavvizeteyn [61] inmiş ve her şeyin Rab-

58. Buhari, 4001
59. Ahmed, 1839
60. Kaside-i Bürde'den bir beyit
61. Felak ve Nas Sureleri

bi, Melik'i, İlahı olan Allah'a sığınması emredilmiştir.[62] Kendisi Allah'a sığınmaya muhtaçken nasıl olur da başkalarına sığınak olur?!

Âlim-i Mutlak ve her şeyin, ancak O'nun ilmiyle var olduğu tek varlık Allah'tır. O (celle celaluhu), ilmiyle her şeyi kuşatmıştır. Resûl kavmine şu sözleri söylerken nasıl her şey onun ilminden olsun?!

"De ki: 'Ben kendime, Allah'ın dilemesi dışında ne fayda ne de zarar verme gücüne sahibim. Şayet gaybı biliyor olsaydım hayrı çoğaltırdım/daha fazla mal toplardım ve hiçbir kötülük bana dokunmazdı. Ben, yalnızca inanan bir topluluk için uyarıcı ve müjdeciyim.' "[63]

Allah (celle celaluhu), ona (sallallahu aleyhi ve sellem) şu sözleri söylerken, Resûl nasıl insanlığa hayat versin?!

"Senden önce de hiçbir beşere sonsuz hayat vermedik! Sen dahi ölecekken onlar ebedî mi kalacaklar? Her nefis ölümü tadacaktır. Biz, sizleri şer ve hayırla sınayarak deneriz. Ve bize döndürüleceksiniz."[64]

"Hiç şüphesiz, sen de öleceksin, onlar da ölecekler. Sonra da sizler, Kıyamet Günü Rabbinizin huzurunda davalaşacaksınız."[65]

Saygımız, onda olmayanı ona nispet ederek bizi yalana sürüklememelidir!

Üçüncü ölçümüz, onda olmayan şeyleri sevgi/saygı adına ona nispet etmemektir. Çünkü onun, kimsenin aşırılığına ihtiyacı yoktur. O, Rabbi tarafından çokça övüldüğü için Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) olarak anılmış, tüm in-

62. bk. Delâilu'n Nubuvve li'l Beyhakî, 7/94; Ayrıca bk. Buhari, 5763; Müslim, 2189
63. 7/A'râf, 188
64. 21/Enbiyâ, 34-35
65. 39/Zumer, 30-31

sanlar onu kıyamette öveceği için Makam-ı Mahmud'un/Övülmüş Makam'ın sahibi olmuştur.

Ömer'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Hristiyanların Meryem oğlu Mesih'i övdükleri gibi siz de beni övmede aşırıya gitmeyin. Bilakis ben Allah'ın kuluyum. 'Allah'ın kulu ve resûlü' deyin." [66]

Allah Resûlü'nde olmayan sıfatlarla onu öven, farkında olmadan onun kıymetini düşürmüş ve ona hakaret etmiştir. Zira bir insanda olmayan şeylerle onu övmek, öven açısından yalan, övülen açısından da hakarettir. Bu, o şahsın yeterli sıfatlara sahip olmadığı, uydurma sıfatlarla takviyeye ihtiyacı olduğu anlamına gelir.

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem), bir nur olduğunu ve her şeyin bu nurun eseri olduğunun iddia edilmesi bu duruma örnek olarak verilebilir. [67]

Oysa Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) nur olmadığı; her insan gibi bir bedene sahip olduğu, hastalandığı, yaralandığı ve ağrılar çektiği sahih rivayetlerle sabittir.

Ayrıca açıkça zikredilmese dahi Allah'ın En-Nur isminden Peygamber'e (sallallahu aleyhi ve sellem) pay vermek vardır, ki bu çok daha tehlikelidir.

Yine her şeyin onun için yaratıldığı uydurması da bunun gibidir. Bilakis, Allah Resûlü de dâhil her şey, ibadette Allah'ı birlemek için yaratılmıştır:

66. Buhari, 3445
67. Hakikat-i Muhammediye teorisi

"Ben cinler ve insanları yalnızca bana ibadet etsinler diye yarattım." [68]

Yaratıcı Allah (celle celaluhu) olduğuna göre insanları niçin yarattığını O (celle celaluhu) mu daha iyi bilecek, yoksa aşırı meddahlar mı?

Kitabın ilerleyen sayfalarında bu aşırılığa yer yer temas edeceğiz. Burada bu kadarla iktifa ediyor ve saygıda ölçülü olmayı şu sözlerle noktalıyoruz:

Sevgimiz ve saygımız şer'i ölçülere tabi olmalıdır. Aksi hâlde imani bir gereklilik olan saygı, bizi şirke, bidate veya masiyete düşürebilir. Önceki milletlerin sevgi ve saygıda aşırıya giderek saptıkları gibi biz de sapar, ebedî hayatımızı hüsrana uğratırız. Bundan Allah'a (celle celaluhu) sığınırız.

e. Onun Sünnetine Nasihat Etmek

Ebû Rukayye Temîm ibni Evs Ed-Dârî'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Din nasihattir.' **Biz de, 'Kimin için?' diye sorduk. O da,** 'Allah için, Kitab'ı için, Resûl'ü için, müminlerin yöneticileri ve geneli içindir.' **buyurdu."** [69]

N-s-h/Nush kökünden türeyen nasihat, Arap lugatındaki en kuşatıcı ve kapsayıcı kelimelerden biridir. Bu kök, asıl itibarıyla iki şey arasındaki uyum ve onları ıslah etmek anlamına gelir.

Araplar bu kelimeyi "ihlas" anlamında kullanır. Nasihat eden, nasihat ettiğine sırf onu düşünerek nasihat ettiği

68. 51/Zâriyat, 56
69. Müslim, 55

ve onun iyiliği uğruna çabaladığı için böyle denir. Sözleri ve davranışları samimidir.

Söküğün dikilmesine de "nasihat" derler. Çünkü nasihat eden, nasihat ettiğinin eksiğini giderir.

Devenin susuzluğunun giderilmesine, bal süzene, samimi tevbeye (nasuh tevbe) bu kelimeyi kullanırlar… [70]

Türkçede nasihati çok dar anlamda kullanıyoruz. Öğüt vermek, hatırlatmaktan ibaret görüyoruz. Bu sebepten olsa gerek, bu hadisi duyup da şaşırmayanımız yoktur. "Nasıl yani? Allah'a nasihat mi olurmuş?" Genelde dilimiz veya lisanıhâlimiz ilk olarak böyle bir tepki verir. Oysa Arapçadaki geniş anlamıyla düşünüldüğünde nasihat, oldukça kapsayıcı bir anlam ifade ediyor.

Buna göre nasihat, hem dilin hem kalbin hem de organların amelidir. Nasihat edilecek olanın kalpte sevilip tazim edilmesi, dille insanları ona davet etmek, bedenle ona gelen zararları defetmek, onun tanınması için mücadele etmek… Bunların hepsi nasihat kapsamındadır.

Nevevî (rahimehullah) bu hadisi şerh ederken şöyle der:

"Resûl'e nasihate gelince risaletinde onu tasdik etmek, getirdiği her şeye iman etmek, emir ve nehyinde ona itaat etmek; hayattayken ve vefatından sonra ona yardım etmek; onu seveni sevip ona düşmanlık edenlere düşman olmak; onun hakkını tazim edip ona saygılı olmak, onun yolunu ve sünnetini ihya etmek, davetini yaymak, şeriatını neşretmek; ona yönelik töhmetleri savıp onun ilimlerini tercih etmek, bu ilimlerde fıkıh sahibi olmak

70. bk. Mu'cemu Mekâyîsi'l Luğa, 5/435 n-s-h maddesi

için çaba ve başkalarını buna davet; öğrenirken ve öğretirken bu lütuf ile davranmak, okurken edepli olmak, o meselelerde ilimsizce konuşmamak, bu ilimlerin ehline ona olan intisaplarından dolayı sevgiyle davranmak; onun ahlakıyla ahlaklanıp edebiyle edeplenmek, ehlibeytini sevmek, onun sünnetinde bidat çıkaran veya ashabı hakkında konuşanlardan uzak durmak." [71]

Muhammed ibni Nâsır El-Mervezî (rahimehullah) şöyle demiştir:

"Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) nasihat iki türlüdür:

Hayattayken ona itaat etmek için çabalamak, ona yardım etmek ve istediğinde maddi destek vermek, onu sevmek için çabalamak.

Vefatından sonra ise sünnetini öğrenmede titiz davranmak, ahlak ve edebini araştırmak, emirlerini ve onları yerine getirmeyi tazim etmek, onun sünnetinden yüz çeviren, dünyayı onun sünnetine tercih edenlere kızmak." [72]

Bugün Allah Resûlü yaşamıyor, aramızda değil. Ancak peygamberlerden devraldığı ve bize emanet bıraktığı Tevhid ve Sünnet davası, tüm canlılığıyla aramızda ve kıyamete dek olmaya devam edecek. Bize düşen; onun sünnetiyle ahlaklanmak, onu yaymak, insanları ona davet ve onun örnekliği etrafında oluşan şüpheleri bertaraf etmektir. Bu, ona olan sevgimizin ve nasihatimizin gereğidir.

Bugün Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) tanımak isteyenler için sayı-

71. bk. El-Minhâc, 2/38 vd. 55 No.lu hadis şerhi
72. bk. Ta'zîmu Kadri's Salâ, 2/693

sız imkân vardır. Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) anlatan kitaplar, sesli/görüntülü siyer dersleri, hakkında yapılan sempozyumlar…

Evet, onu anlatan çalışma çok fazla. Ancak onun (sallallahu aleyhi ve sellem) hakkıyla tanınmadığı da bir gerçek! Çünkü onu yazmak veya bir derste anlatmak, onu (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıtmak değildir.

Allah Resûlü'nü tanıtmak, onu örnek almak ve örnekliğini bugüne taşımakla mümkündür. Onun sünnetine nasihat, onun örnekliğini insanlara göstermektir. Peki kim yapacak bunu? Tüm ümmet sorumludur bu işten, ancak Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) âlimlere özel bir sorumluluk yükler.

Ebû'd Derdâ'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Âlimler peygamberlerin varisleridir." [73]

Peki, âlimler bu sorumluluğu yerine getiriyor mu?

Âlimlerimiz zorba sultanların ve müstekbir tağutların kapısında caize (ödül), makam, diploma kovaladığı günden beri onu (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıtmıyor, dahası yanlış tanıtıyorlar.

Onun sünnetine nasihat edecek olanların işi bugün daha zor! Hem onu tanıtacak hem de satılmış âlimlerin yanlış temsiliyetini düzeltecekler. Allah (celle celaluhu) yardımcıları olsun. Peki, sonradan gelenlerin onun sünnetine hakkıyla nasihat etmesi, onun örnekliğini güncele taşıması mümkün müdür? Evet, mümkündür. Bazı insanlar, onu (sallallahu aleyhi ve sellem) görmediği hâlde, sahabeye dahi onu (sallallahu aleyhi ve sellem) hatırlatabilirlerdi.

73. Ebu Davud, 3641; Tirmizi, 2682

Tabiinden Rebî' ibni Huseym bunlardan biriydi. İbni Mes'ûd (radiyallahu anh) ona şöyle demişti: "Ey Ebâ Yezîd, şayet Allah Resûlü seni görseydi mutlaka seni severdi, seni her gördüğümde muhbitîni[74] hatırlıyorum."[75]

İbni Mes'ûd'un (radiyallahu anh) bu sözü söylemesinin nedeni elbet Rebî'nin ahlakı ve Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) olan benzerliğiydi. Onun biyografisinde[76] zikredilen özelliklere bakıldığında ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır:

Çok az konuşurdu. Kendisine bir şey sorulmadan asla söze başlamazdı.

İnsanların kendisini görmediği hâllerini ıslah eder, geceleri ihya eder ve kendinden nasihat isteyenleri buna yönlendirirdi.

Mütevazıydı. "Nasılsın?" diye sorulduğunda "Rızkını yiyip ecelini bekleyen bir miskinim." derdi.

Çok edepliydi. Onunla yirmi beş yıl arkadaşlık yapan biri, "Onun ağzından ayıplanacak bir şey çıktığını hiç görmedim." demişti.

İhlasa çok dikkat ederdi. Kur'ân okurken yanına girildiğinde Mushaf'ın üzerini örterdi. Nafile namazları mescidde kıldığı hiç görülmedi.

Dünyayla alakası zaruret ölçüsündeydi. Kendi ihtiyacını alır, elde kalanı dağıtırdı.

Şöyle düşünün: Bu özellikleri, Rebî' ibni Huseym (rahimehullah)

74. "Muhbitîn" kelimesinin tefsiri Kur'ân'da mevcuttur. Hac Suresi 34. ayet "muhbitleri müjdele" diyerek biter. 35. ayet ise onları şöyle tarif eder. "Onlar ki; Allah anıldığında kalpleri titrer, başlarına gelene sabreder, namazı dosdoğru kılar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler."
75. Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, 4/258
76. bk. age. 4/258 vd.

adını zikretmeden alt alta yazsaydık, ne düşünürdük? Allah Resûlü'nün anlatıldığını! Demek ki onun (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine nasihat edebilen (onun ahlakıyla ahlaklanan) bir insan, nerede olursa olsun Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıtabilir. İşte Rebî' ibni Huseym… O (rahimehullah), Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine hakkıyla nasihat etti ve insanları davet ettiği şeye, yaşantısını şahit kıldı. Netice olarak da Abdullah ibni Mes'ûd (radiyallahu anh) gibi ne söylediğini bilen bir sahabiden "Allah Resûlü seni görse mutlaka seni severdi." sözünü işitti.

Ona nasihatin bir parçası da ona (sallallahu aleyhi ve sellem) yönelik töhmet ve şüphe cinsinden şeyleri defetmek, bunlarla mücadele etmektir. İster onun sünnetini ihmal edip dinde bidat çıkaranlar olsun ister onun sünneti etrafında şüpheler oluşturup onun örnekliğini hayatın dışına itmek isteyenler olsun, bunlarla mücadele etmek ona nasihatin gereğidir. Bunun en güzel örnekliğini sahabede görmekteyiz.

Sahabeden Dıhye ibni Halîfe (radiyallahu anh) Ramazan'da yolculuğa çıkmış ve bazı insanların seferde oruç tuttuğuna şahitlik etmiştir. Geri döndüğünde, "Vallahi bugün, görebileceğime hiç ihtimal vermediğim bir şey gördüm. Bir grup, Allah Resûlü'nün sünnetinden yüz çevirdiler. Allah'ım bugün benim canımı al." [77] demiştir.

Ebû's Sevvâr'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"İmrân ibni Husayn (radiyallahu anh) şöyle demişti: 'Ben Allah Resûlü'nden: 'Hayânın hepsi hayırdır.' dediğini işittim.'

Orada bulunan Buşeyr ibni Ka'b: 'Bazı hikmetli kitap-

77. Ebu Davud, 2413

larda hayânın bir kısmı vakar bir kısmı da sekinettir.' yazılıdır.' dedi.

İmrân ibni Husayn ona: 'Ben sana Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) hadis naklediyorum, sen bana kendi sahifenden bahsediyorsun öyle mi? diye çıkıştı.' " [78]

Amr ibni Seleme El-Kindî'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz Abdullah ibni Mes'ûd'un kapısında sabah namazından önce oturuyorduk. Ebû Mûsâ El-Eş'ârî geldi.

'Ebû Abdurrahman (İbni Mes'ûd) henüz çıkmadı mı?' diye sordu.

Bizler, 'Hayır.' dedik. Ebû Abdurrahman çıkınca hep beraber yanına gittik.

Ebû Mûsâ, 'Az önce mescidde bir şey gördüm. Daha önce hiç görmediğim bu şeyin hayırlı olmadığını düşünüyorum.' dedi ve sonra anlatmaya başladı:

'Mescidde halkalar hâlinde oturmuş, ellerinde taşlar olan ve başlarında bulunan birinin, 'Yüz defa tekbir getirin!' demesiyle tekbir getiren insanlar gördüm. Aynı usülle yüzer defa Kelime-i Tevhid'i söylüyor ve Allah'ı tesbih ediyorlardı'

İbni Mes'ûd, 'Onlara ne dedin?' diye sordu.

Ebû Mûsâ, 'Sana danışmadan bir şey demedim.' diye cevap verdi.

78. Buhari, 6117; Müslim, 37

İbni Mes'ûd, 'Onlara iyiliklerini değil, kötülüklerini saymalarını emretseydin!' dedi ve mescide girdi. Biz de onunla beraber girdik. Halkalardan birinin yanına geldi ve 'Bu yaptığınız nedir?' dedi.

'Ey Ebâ Abdurrahman, zikirlerimizi saydığımız taşlardır!' dediler.

İbni Mes'ûd, 'Kötülüklerinizi sayın! Ben iyiliklerinizin zayi olmayacağını garanti ederim. Ey Muhammed'in ümmeti! Ne de çabuk helaka yöneldiniz. Allah Resûlü'nün bedeni çürümeden, kullandığı kaplar kırılmadan ve ashâbı henüz aranızdayken mi sapıtacaksınız? Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki ya sizler Muhammed'in üzerinde olduğu yoldan daha hayırlı bir yol üzeresiniz ya da sizler sapıklık kapısını açmaktasınız!' dedi.

'Vallahi, ey Ebâ Abdurrahman, biz bu yaptığımızla hayrı elde etmekten başka bir şey kastetmedik!' dediler.

İbni Mes'ûd, 'Hayrı amaçlayan nice insan ona ulaşamaz. Allah Resûlü Kur'ân okuyup da boğazlarından geçmeyecek (onu anlamayacak) insanlardan bahsetmişti. Zannım odur ki onların çoğu sizdendir.' diye karşılık verdi.

Kıssayı rivayet eden Amr ibni Seleme (radiyallahu anh) şöyle dedi:

'Bu halkada bulunanların çoğunu Nehrevan Günü'nde Haricîlerin safında, bize karşı savaşanlar arasında gördüm.' "[79]

Suleyman ibni Yesâr'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

79. Darimi, 210

"Sabîğ isminde bir adam Medine'ye geldi ve Kur'ân'ın müteşâbih (ayetler)ini sormaya başladı. Bunun üzerine Ömer (radiyallahu anh) ona (yanına gelmesi için) haber gönderdi. Onun için hurma sapları hazırlamıştı.

(Gelince ona,) 'Kimsin?' dedi.

'Ben, Allah'ın kulu Sabîğ'im.' dedi.

Ömer, o hurma saplarından bir sap aldı ve 'Ben de Allah'ın kulu Ömer'im!' diyerek onu dövdü. Başı kanayıncaya kadar ona darbeler vurdu.

Sonunda (adam) şöyle dedi: 'Ey Müminlerin Emîri! Yeter! Önceleri kafamda bulmakta olduğum (kötü düşünceler) yok olup gitti.' "[80]

O (sallallahu aleyhi ve sellem) hayattayken her şeyleriyle ona yardımcı olanlar, vefatından sonra da her şeyleriyle onun davasına (Tevhid ve Sünnet) yardımcı oldular. Yani onun (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine nasihat ettiler.

Bugün Sünnet konusunda benzer bir hassasiyete çok az rastlıyoruz. Sünnet, dileyenin dilediği gibi konuşup, kalem oynatabileceği serbest bir alan muamelesi görüyor. İtikadi ve amelî alanda Sünnette var olan hükümler; şahsi, mezhebi ve modern ölçüler süzgecinden geçerse kabul ediliyor. Diyelim kabul ettiler, amel etme konusunda serbest oluyorlar!

Bu şer'i cinayet karşısında, çoğunluk sağır ve kör. Gören ve duyanlar da lal oluyor. Gerekçe hazır: Kardeşlik hu-

80. Darimi, 146

kuku... İyi de Allah Resûlü'nün hakkı ne olacak? Onun davasına kim sahip çıkıp sünnetine nasihat edecek?

Ayrıca; Sünnetin teşri değeri üzerinde anlaşamayan iki insan, hangi din kardeşliğinden söz edecek?

Tevhid ve Sünnet ehli Müslimlerin bu noktada sahabeyi örnek alması ve ihsan üzere onlara tabi olması elzemdir. Özellikle asrımızın ne idiği belirsiz, vahdet kılıflı çoğulculuk anlayışına, Sünnetin teşri değeri kurban edilmemelidir.

f. Onun Sevdiklerini Sevip Buğz Ettiklerine Buğzetmek

Sevmek; sevenin sevdiğini sevip düşmanlarını düşman edinmektir. Hakiki bir sevgi ancak bu olabilir. Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) kalplerimizde beslediğimiz sevgi; sünnet ve ehlinin sevgisi, bidat ve ehlinin buğzu olarak belirginleşmelidir. İçinde buğz olmayan sevgide hayır olmadığı gibi, içinde sevgi olmayan buğzda da hayır yoktur.

Sevginin bu alametine dair Enes'ten (radiyallahu anh) rivayet edilen bir hadiste Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur:

"İmanın alameti Ensâr'ı sevmek, nifakın alameti onlara buğzetmektir." [81]

Abdullah ibni Muğaffel'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benim ashabım hakkında Allah'tan korkunuz. Benden sonra onları hedef hâline getirmeyiniz. Onları seven beni sevdi-

81. Buhari, 3784; Müslim, 74

ğinden onları sevmiştir. Onlara buğz eden bana buğzundan onlara buğzetmiştir." [82]

Yine o (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir:

"Beni seven Usâme'yi sevsin!" [83]

Fâtıma binti Kays'a (radiyallahu anha) birçok sahabe aynı ânda talip olur. O (radiyallahu anha), bunların içinden Usâme ibni Zeyd'i (radiyallahu anh) tercih eder. Gerekçe olarak Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) duyduğu bu sözü gösterir. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sevdiğini sevmek…

Abdulmuttalib ibni Rebîa'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Abbâs, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) yanına geldi ve 'Ey Allah'ın Resûlü! Kureyşlileri kendi aralarında hoşbeş muhabbet ederken görüyoruz. Bizler yanlarına geldiğimizde ise suspus oluyorlar.' dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Allah'a yemin olsun ki, sizleri Allah için ve bana yakınlığınızdan dolayı sevmeyen kişinin kalbine iman girmez.' " [84]

Ben-i Mustalık Gazvesi için yola çıkılmıştır. Yolda Ensâr ve Muhâcir arasında pek de hoş olmayan bir tartışma yaşanır. Su sırası nedeniyle tartışırlar. Her biri kendi kavmine seslenir. "Ey Muhâcirler, yardım edin!", "Ey Ensâr, yardım edin!.." Kalbi marazlı olan Abdullah ibni Ubey ibni Selûl için fırsat doğmuştur. Zira kalbi marazlı/hastalıklı olanlar olumsuzlukları kollarlar. Onlar, sinek

82. Tirmizi, 3862
83. Müslim, 2942
84. Ahmed, 1777

tabiatlıdır neticede. Bal arısı misali güzelden değil, sinek misali pislikten beslenirler. Nerede sağlam bir yer varsa yüz çevirir, buldukları yaraya üşüşürler. Abdullah ibni Ubey de konacağı yarayı bulmuştu ve insanları iyice kışkırtmak için şu sözleri söyledi:

"Bunlarla bizim misalimiz Arapların 'Besle kargayı oysun gözünü' deyimindeki gibidir. Hem yurdumuza yerleştiler hem de şu yaptıklarına bakın. Vallahi Medine'ye dönersek aziz/izzetli olan zelil olanı oradan çıkaracaktır."

Bu sözleri üzerine şu ayetler indi:

"Onlara: 'Gelin, Allah Resûlü sizin için istiğfarda bulunsun.' denildiğinde, başlarını çevirir (oralı olmazlar). Ve sen, onların kibirli bir şekilde yüz çevirdiklerini görürsün. Onlar için bağışlanma dilesen de dilemesen de fark etmez. Allah, onları bağışlamayacaktır. Şüphesiz ki Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez. 'Allah Resûlü'nün yanında bulunanlar için infakta bulunmayın ki dağılıp gitsinler.' diyenler onlardır. Göklerin ve yerin hazineleri Allah'ındır. Fakat münafıklar anlamazlar. Diyorlar ki: 'Şayet Medine'ye dönersek en izzetli olan, en zelil olanı (oradan) çıkarıp sürecektir.' İzzet, Allah'ın, Resûlü'nün ve müminlerindir. Fakat münafıklar bilmezler." [85]

Bu olay Allah Resûlü'nü ve sahabeyi üzüp yıpratmıştı. Kimse konuşmuyor, dinlenmeksizin yola devam ediyorlardı. Medine'ye vardıklarında benzerine az rastlanır bir olay yaşadılar. Abdullah ibni Ubey'in oğlu şehrin girişinde dikilmiş bir hâlde babasını bekliyordu. Ona şöyle dedi: "Vallahi kimin izzetli kimin de zelil oldu-

85. 63/Münafikûn, 5-8

ğunu göreceksin. Allah Resûlü sana izin verinceye dek bu kapıdan içeri girmeyeceksin!" İnsanlar onu uyarsa da bu kararından vazgeçmedi. Tâ ki Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) giriş izni gelinceye dek... [86]

Bu olay bugünün insanı için bir şey ifade etmeyebilir. Ancak, insanların baba/ata şerefi için yaşadığı bir dönem düşünülürse örneğimiz yerini bulur.

Biz ise tuhaf bir dönemde yaşıyoruz. Abdullah ibni Ubey'in dahi şapka çıkaracağı cinsten bir nifakla karşı karşıyayız. Allah Resûlü'nü sevdiğimizi söylüyoruz. Ancak dilimizde ona hakaret edenlerin nağmeleri, vaktimizi ona düşmanlık edenlerin film ve dizileriyle öldürüyoruz... Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) buğz edip asırlar öncesinden lanet ettiği insanları takip ediyoruz... Onun şiarlarıyla dalga geçen, onu bir çöl bedevisi, zevk düşkünü veya çıkarcı olarak yansıtan komedyenlere katıla katıla gülüyoruz...

"Bırak Ey Allah'ın Resûlü! Şu münafığın kafasını vurayım." [87] diyen Ömerler (radıyallahu anh) olmadığı için de siyer sempozyumları düzenliyor, "Sevgili Peygamberim"li, bol güllü kitaplar basıyoruz. İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciun!

Şu bir gerçek: Kendimizi kandırabiliriz, ki insanın en mahir olduğu alan kendini aldatmaktır. Ancak sempozyumlarla, naatlarla, ezik ezgilerle, bol güllü kitaplarla Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) sevmiş olmayız. Onun düşmanlarını sevdikçe bırakın onu (sallallahu aleyhi ve sellem) sevmeyi, Müslim dahi olamayız:

86. bk. Sîretu İbni Hişâm, 2/291 vd.; Ayrıca bk. Buhari, 4905; Müslim, 2583
87. bk. Buhari, 4905; Müslim, 2583

"Sizin dostunuz ancak Allah, Resûlü, namazı kılıp zekâtı veren ve rükû eden mümin kimselerdir. Kim de Allah'ı, Resûlü'nü ve müminleri dost edinirse şüphesiz ki Allah'ın taraftarları, kesinlikle üstün gelecek olanlardır. Ey iman edenler! Dininizi alay ve oyun konusu edinen sizden önce kendilerine Kitap verilenleri ve kâfirleri dost edinmeyin. Şayet müminlerseniz Allah'tan korkup sakının." [88]

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir topluluğun -babaları, oğulları, kardeşleri, aşiretleri dahi olsa- Allah ve Resûlü ile sınırlaşan insanlara sevgi beslediğini göremezsin. Bunlar, (Allah'ın) kalplerine imanı yazdığı ve onları kendinden bir ruhla desteklediği kimselerdir. Onları altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennete sokar. Allah onlardan razı olmuştur. Onlar da (Allah'tan) razı olmuşlardır. Bunlar, Allah'ın taraftarlarıdırlar. Dikkat edin! Hiç şüphesiz Allah'ın taraftarları, galip gelecek olanlardır." [89]

g. Ona Salât ve Selam Okumak

Seven sevdiğini kalbinde muhafaza eder. Âdeta kalp bir kap, sevgi de içinde muhafaza edilen bir değer olur. Bu nedenle Araplar sevgiye içinde bir şey muhafaza edilen kap anlamında "hub/حب" demiştir. [90]

Seven, sevgiliye yakın olmak; onu görmek, ona dokunmak, onunla sohbet etmek ister. Tüm bunlardan mahrumsa sevgiliyi anmaya başlar. Zira dil, kalbin aynasıdır. Dil övüyorsa kalp seviyor, dil anıyorsa kalp özlüyor demektir. Ağızdan dökülen kelimeler, kalpte olanın alametidir.

88. 5/Maide, 55-57
89. 58/Mücadele, 22
90. bk. El-Mu'cemu'l Vasît, 1/151

Müslim, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) sever. Ne var ki onu göremez. Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) göremediğinden dolayı sevgisini ve özlemini dindirmek için onu anar. Onu anmanın bir şekli de ona salât ve selam getirmektir:

"Allah ve melekleri Peygamber'e salât etmektedir. Ey iman edenler! Siz de ona salât ve selam edin." [91]

İbni Kesîr (rahimehullah) şöyle dedi:

"Bu âyet-i kerimeden maksat şanı yüce Allah'ın kulu ve Nebisinin kendi nezdinde mele-i a'lâ'daki konumunu, mukarreb melekleri yanında ondan övgüyle söz ettiğini, meleklerin de ona salâvat getirdiklerini kullarına haber vermektir. Sonra yüce Allah yer ehline, ona salât ve selam getirmelerini emretmektedir. Böylelikle hem üst âlemde bulunanların, hem alt âlemde bulunanların ona övgüleri aynı anda olsun." [92]

Abdurrahman ibni Ebî Leylâ'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ka'b ibni Ucre ile karşılaştım.

Bana, 'Sana Nebi'den (sallallahu aleyhi ve sellem) işitmiş olduğum bir hediyeyi hediye olarak vereyim mi?' dedi.

Ben, 'Tabii ki onu bana hediye et.' dedim.

'Biz Allah Resûlü'ne şunu sorduk: 'Ey Allah'ın Resûlü, Allah bize, sana nasıl selam söyleyeceğimizi öğretti. Peki sana nasıl salât getireceğiz? [93]

---

91. 33/Ahzâb, 56
92. İbn-i Kesîr Tefsîri, 9/8, Ahzâb Suresi, 56. ayetin tefsiri
93. Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) salât ve selamın manası şöyledir:

"Selam"ın Manası:

Selam; esenlik, barış, huzur, dünyevi ve uhrevi sıkıntılardan uzak olmak demektir.

Şöyle buyurdu: 'Allah'ım, İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in ailesine salât getirdiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de salât getir. Çünkü sen Hamîd ve Mecîd olansın.

(bk. Mu'cemu Mekâyisi'l Luğa, 3/90; El-Mufredât, s. 421 s-l-m maddeleri) Allah'ın isimlerinden biri Es-Selam'dır. Kullarına esenlik veren anlamındadır.

"Salât"ın Manası:

Salât; lugatta sırtın ortası, ateş, dua, süreklilik gibi anlamlara gelir. (bk. Mu'cemu Mekâyisi'l Luğa, 3/300; El-Mufredât, s. 490 s-l-y maddeleri) Şer'i olarak ise;

1. Salât, rahmettir. Bu, İbni Abbâs'tan nakledilmiştir (bk. Fethu'l Bârî, 6357. hadis şerhi). İmam Tirmizî; Sufyân Es-Sevrî ve birçok âlimin salâtı "rahmet" olarak yorumladığını aktarır. (bk. Tirmizi, 485)

Buna göre Nebi'ye salât ve selam getirince şöyle demiş oluyoruz: "Allah'ın selamı ve rahmeti senin üzerine olsun." Genel olarak kitaplarımızda "salât" için "rahmet" anlamı verilir. Muhakkik âlimlerimizin de işaret ettiği gibi bu, isabetli bir görüş değildir. Bunun nedenini bazı yönlerden izah edecek olursak şunları söyleyebiliriz:

a. Bakara Suresi 157. ayette sabreden kullar şöyle müjdeleniyor: "Allah'ın salâtı ve rahmeti onların üzerinedir." Buna göre ayet "Allah'ın rahmetleri ve rahmeti onların üzerinedir." şeklinde olur ki bu, Kur'ân'ın belağatına yakışmaz.

b. Eş anlamlı kelimeler birbirlerinin yerine kullanılabilirler. Salât ve rahmet kelimeleri ise birbirlerinin yerine kullanıldığında mana yönünden uygun olmayan durumlar ortaya çıkar.

Örneğin, en yaygın dua "Allah'ım bana rahmet et!" şeklindedir. Bu duayı "Allah'ım bana salât et!" dediğimizde İbnu'l Kayyim'ın ifadesiyle duada haddi aşmış oluruz.

Allah (celle celaluhu) ayette, "Benim rahmetim her şeyi kaplamıştır." (7/A'râf, 156) buyuruyor. Aynı cümlenin yerine "Benim salâtım" yazdığınızda yine anlam karmaşasına sebebiyet verirsiniz. Ya da "Allah müminlere karşı rahmetlidir/Er-Rahîm'dir" yerine "salâtlıdır" diyemezsiniz.

c. Sahabe, rahmet ve salâtı ayrı anlamıştır. Çünkü Allah Resûlü'ne "Allah sana salât ve selam getirmemizi emrediyor. Sana nasıl selam edeceğimizi biliyoruz, nasıl salât getirelim?" dediler.

"Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerine olsun!" şeklinde getirdikleri ve "biliyoruz" dedikleri selamda rahmet kelimesi zaten vardır. Şayet salât, rahmet olmuş olsaydı, selamın içinde yerine getirilmiş olacaktı. Sahabenin umumu, salât ve rahmeti eş anlamlı olarak görmediklerinden bu soruyu sorma ihtiyacı hissettiler. (Ayrıntılı bilgi için bk. Celâu'l Efhâm, s. 155 vd.)

2. Salât, mağfirettir. Bu görüş, Mukâtil ibni Hayyân'dan naklolunmuştur (bk. Fethu'l Bârî, 6357. hadis şerhi). Buna göre Nebi'ye salât getirdiğimizde "Allah'ım onu bağışla!" demiş oluyoruz.

3. Salât, Allah'ın onu övmesi, şanını yüceltmesidir.

Ebu'l Âliyye "Allah'ın salâtı, meleklerin yanında onu övmesidir." demiştir. (Buhari, 4797 No.lu hadis öncesi)

Tercihe şayan olan üçüncü sırada zikrettiğimiz görüştür. Çünkü, Allah'ın (celle celaluhu) Nebi'yi (sallallahu aleyhi ve sellem) övmesi, ona rahmeti, bereketi ve mağfiretini kapsar. Allah'ın onu övmesi; ona yardımı, desteği ve şanını yüceltmesi gibi salâtın sözlük anlamlarını da içerir. Zira Allah birini övüyorsa bu, onun dünya ve ahiret hayırlarına erdiğinin alametidir.

4. Salât, berekettir. İbni Abbâs (radıyallahu anh), "Salât ederler, yani bereket talebinde bulunurlar." demiştir. (bk. Buhari, 4797 No.lu hadis öncesi). Buna göre "Allah'ım Nebi'yi bereketli kıl!" demiş oluyoruz.

Allah'ım, İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in ailesine bereketler ihsan ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de bereketler ihsan eyle. Çünkü sen Hamîd ve Mecîd olansın, deyin.' "[94]

O (sallallahu aleyhi ve sellem), Rabbinin yanında o kadar değerlidir ki onu seven ve bu sevgisi salât olarak diline yansıyanlara Allah (celle celaluhu), on defa salât getirir. Onları dünyada ve ahirette üzecek şeylere karşı onlara yeter:

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim bana bir defa salât getirirse bunun karşılığında Allah ona on defa salât getirir."[95]

Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) salâtın faziletini anlayan şu sahabi örnek olarak gösterilebilir:

Ubey ibni Ka'b'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) gecenin üçte ikisi geçince kalkar ve şöyle derdi: 'Ey insanlar! Kalkın Allah'ın büyüklüğünü ve size verdiği imkânları düşünüp gereğini yerine getirin. Râcife (bütün canlılara ölüm getirecek olan ilk sûr'a üfürülmenin) zamanı geldi, bunun hemen ardından da Râdife (bütün canlıları diriltecek olan üfleniş) gelecektir. Ölüm, her türlü şiddet ve sancılarıyla mutlaka gelecektir; ölüm, mutlaka herkesi bulacaktır.'

Ben, 'Ey Allah'ın Rasûlü! ben sana çok dua edip salavat getiriyorum; dualarımın ne kadarını sana ayırayım?' diye sordum.

94. Buhari, 3370; Müslim, 407
95. Müslim, 408

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Dilediğin kadar.' buyurdu.

Ben, 'Dualarımın dörtte birini mi?' dedim.

O, 'Dilediğin kadarını. Şayet artırırsan senin için daha hayırlıdır.' buyurdu.

Ben de, 'Yarısını ayırayım mı?' diye sordum.

O, 'Dilediğin kadarını. Şayet artırırsan senin için daha hayırlıdır.' buyurdu.

Ben de, 'Üçte ikisini mi?' dedim

Tekrardan 'Dilediğin kadarını. Şayet artırırsan senin için daha hayırlıdır.' buyurdu.

Ben de 'O hâlde bütün dualarımı senin için yapacağım.' dedim.

Bunun üzerine 'Sıkıntıların giderilecek ve günahların affedilecektir.' buyurdu." [96]

Salâtın ne olduğunu ve önemini belirttikten sonra Allah Resûlü'ne salât konusunda üç ölçüsüzlük zikredebiliriz:

Salâtı terk edenler: Allah'ın bir emri olarak Nebi'ye salât getirmek, her Müslim için şer'i bir sorumluluktur. O (sallallahu aleyhi ve sellem) anıldığı hâlde salât getirmeyenler, şer'i muhalefet nedeniyle yerilirler.

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Yanında ismim anıldığı hâlde bana salât getirmeyenin burnu sürtsün." [97]

96. Tirmizi, 2457
97. Tirmizi, 3545

Huseyn ibni Alî ibni Ebî Tâlib'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"İnsanların en cimrisi, ismim anıldığı hâlde bana salât getirmeyendir."[98]

Unutmamalı ki bu yerginin sahibi, ümmetine karşı rauf ve rahim, onların kurtuluşu için sabahlara kadar gözyaşı döken Nebi'dir.

Yarım ağız salat getirenler: Bunlar, ona salât getirirken sadece "sad" harfi duyulan insanlardır. Ancak silsileden bir şeyh efendiyi anacak olsalar; tane tane, tertil üzere, tecvide riayet ederek överler/dua ederler.

Lisan salâtıyla yetinenler: Allah Resûlü'ne dilde salât getirip amelî salâtı terk etmek şer'i bir hatadır. Zira ona (sallallahu aleyhi ve sellem) salât etmenin bir gayesi de şudur: Onu ve davasını gündemleştirmek, onun davasını hayata taşımak. Mümin, onu diliyle andığı gibi davasına destek olmalı, Sünnetin ihyası ve bidatin ilgası için çabalamalıdır. Kalbi sevgiyle, dili salâtla, yaşantısı Tevhid ve Sünnet mücadelesiyle dolu olmalıdır. Böylece kalp, dil ve amel bütünlüğü yakalanmış olur. Şer'i iman da tam olarak budur.

h. Onu Görmeyi İstemek

Sevenin, sevdiğini görmek istemesi ve ona özlem duyması, sevginin en bariz alametlerindendir.

Allah Resûlü de sevdiklerine katılmak, bir ân evvel onları görmek istiyordu.

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

98. Tirmizi, 3546

" 'Hastalanmış tüm peygamberlere Allah dünya ve ahiret konusunda seçim hakkı tanır.'

Allah Resûlü son hastalığındaydı. Ondan şu sözleri işittim: 'Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraber olacaklardır.' **anladım ki seçim hakkı tanınmış ve seçimini yapmıştı."** [99]

Dünya ve sevdiği arasında tercih yapması istenince hiç tereddüt etmeden Allah'ı (celle celaluhu) ve O'nun yanında olanı tercih etmişti.

Onu hakkıyla seven ashabı için de durum farklı değildi. Ensâr'dan bir adam hüzünlü bir şekilde Nebi'ye geldi. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Hayırdır ey falanca! Seni çok hüzünlü gördüm. Bir sıkıntın mı var?" **diye sordu. "Evet Ey Allah'ın Resûlü! Düşündüğüm bir şey beni böylesine üzdü… Biz sabah ve akşam senin yanına uğruyoruz. Senin yüzüne bakıyor ve seninle oturuyoruz. Yarın sen cennette peygamberlerle beraber olacaksın ve biz sana ulaşamayacağız." Allah Resûlü ona karşılık vermedi. Bir zaman sonra ise** "Kim Allah'a ve Resûl'e itaat ederse bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraber olacaklardır. Ne güzel arkadaştır bunlar!" [100] **ayeti indi.** [101]

Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) dünyada görmek bir yana ahirette görme derdine düştü sahabe… Sevgiden kaynaklanan bu dert hem onlara hem de bize müjde olacak bir ayet inmesine vesile oldu.

---

99. Buhari, 4586; Müslim, 2444
100. 4/Nisâ, 69
101. Tefsîru't Taberî, 8/534, Nisâ Suresi, 69. ayetin tefsiri

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), kendisinden sonra yaşayacak olan ve onu görme şerefine nail olmayan Müslimlerden şöyle söz etmiştir:

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benim ümmetimden beni en çok sevenler, benden sonra yaşayacak olan insanlardır. Onlar, malları ve evlatları pahasına beni görmeyi arzularlar." [102]

Allah Resûlü'nü dünya gözüyle görmek, onunla buluşup hasbihâl etmek mümkün değildir. Allah'ın salih bir rüyada kuluna, onu (sallallahu aleyhi ve sellem) görmeyi ihsan etmesi dışında tek yol, onunla ahirette buluşmaktır. Bu buluşmanın ise bir bedeli vardır. Onu da Allah Resûlü'nden dinleyelim:

Sehl ibni Sa'd'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet Günü'nde havuza ilk varanınız ben olacağım. İnsanlar bana doğru gelecekler. Ben onları alınlarındaki ve ayaklarındaki abdest izlerinden tanıyacağım. 'Ashabım/ümmetim!' diyeceğim. Ancak onlardan bir grup develerin sudan alıkonulduğu gibi benden alıkonulacak ve ateşe çevrileceklerdir. Ben, 'Allah'ım! Onlar benim ashabım/ümmetim!' diyeceğim. Bana, 'Sen onların senden sonra neleri değiştirdiğini bilmiyorsun.' denecek. Ben de 'Azap/Suhk olsun benden sonra değiştirenlere!' diyeceğim." [103]

Evet, onu görmeyi isteyenlerin önünde tek yol vardır: Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) pak sünnetine yapışmak; değiştiren, arttıran ve eksilten her yol ve menheçten uzak durmak!

---

102. Müslim, 2832
103. Buhari, 7050; Müslim, 2297

İnsanların ne adına ve ne niyetle Sünneti değiştirdiği önemli değildir! Değiştirmenin (bidatin) kendisi kötüdür. Sonuna "hasene/güzel" eklemekle, önüne "maslahat" yazmakla, gerekçesine "21. yüzyılda yaşıyoruz." demekle... değiştirme (bidat) meşrulaşmaz. "Viski-i hasene" demekle içki içmenin meşrulaşmayacağı gibi...

Sünnetle yetinmeyip onu değiştirenler, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) ashabı dahi olsalar, onunla bir araya gelemeyecek, onu göremeyeceklerdir...

Buraya kadar Resûl sevgisinin imani bir gereklilik olduğunu ve sevginin alametlerini anlattık. Kesin bir şekilde anladık ki "Allah Resûlü'nü seviyorum." demekle kişi Allah Resûlü'nü sevmiş olmaz. Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) sevmenin alametleri vardır. Mezkûr alametler kişide bulunursa onun sevgisi şer'i sevgidir. Aksi hâlde sevgi, dilin söylediği, ancak amellerin yalanladığı ve sahibine fayda vermeyen yalancı bir sevgi olur.

3. Sevgiyi Elde Etmek ve Arttırmak

Bu bölümde Allah Resûlü'ne karşı nasıl sevgi elde edeceğimizi ve bu sevgiyi nasıl arttıracağımızı ele alacağız. Bu amaca ulaşabilmek için yapabileceklerimizi şöyle sıralayabiliriz:

a. Yüce Allah'a El-Vedûd İsmiyle Dua Etmek

Sevgi kalbin amelidir. Kalbin mutlak sahibi (El-Melik) de sevginin mutlak membası (El-Vedûd) da Allah'tır (celle celaluhu):

Abdullah ibni Amr ibni'l Âs'tan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kalpler, Rahmân'ın parmakları arasındadır. Dilediği kalbi doğrultur, dilediğini saptırır." [104]

"O (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) El-Ğafûr ve (kullarını seven, kulları tarafından sevilen, kalplerde sevgi yaratan) El-Vedûd'dur." [105]

Mademki sevginin mahalli olan kalp de kalbin azığı olan sevgi de bütünüyle Allah'ın (celle celaluhu) elindedir, öyleyse başvuracağımız merci de O (celle celaluhu) olmalıdır. O'nun yanında olanları talep etmenin yolu dua, duanın anahtarı Esma-i Hüsna'dır:

"En güzel isimler Allah'ındır. (Öyleyse) bu isimlerle O'na dua edin." [106]

Sevgi isminin anahtarı ise Allah'ın "El-Vedûd" ismidir. Öyleyse Allah ve Resûlü'nün, ihtiyacımız olan sevgisini isterken bu ismi vesile edinip Rabbimize iltica edeceğiz.

Bizden önce yaşayan ve sevgileri Allah tarafından kabul edilmiş olan salihler de Allah'a yalvarır, ondan sevgi talep ederlerdi. Bunlardan biri İbni Ömer'di (radiyallahu anh) ve Allah'a (celle celaluhu) şöyle yakarırdı:

"Allah'ım beni; seni, resûllerini, meleklerini ve salih kullarını sevenlerden kıl!" [107]

Dua ederken de şu hakikat unutulmadan dua etmelidir:

Selmân'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

104. Müslim, 2654
105. 85/Burûc, 14
106. 7/A'râf, 180
107. Mesâilu'l İmâm Ahmed Rivâyetu Ebî Dâvud, 697; Şerhu Umdeti'l Fıkh, 2/458

"Şüphesiz ki Yüce Rabbiniz Hayiy (hayâ sahibi) ve Kerîm'dir. Kul, ellerini (dua ile) O'na (celle celaluhu) kaldırdığı zaman onları boş çevirmekten hayâ eder." [108]

Ey Vedûd olan Rabbim! Sen tüm sevgileri elinde bulunduransın. İhtiyacım olan zatının sevgisini, Resûlü'nün sevgisini ve müminlerin sevgisini senden talep ediyorum. Bu konuda bana indireceğin hayra muhtacım. Beni iki cihan saadeti olan muhabbetullah ve muhabbet-i Resûl'den mahrum kılma!

Allahumme âmin.

b. Onu Tanımak/Marifet-i Resûl

Allah Resûlü'nü tanımak, ona (sallallahu aleyhi ve sellem) olan sevgiyi artıracak sebeplerdendir. "Marifet, muhabbetin kantarı/köprüsüdür." diyenler bunu kastetmişlerdir. İlk dönemin salih insanları bunu bildiklerinden dolayı onu göremeyen veya geç yetişenlere ayet, hadis, fıkıh öğrettikleri gibi onun hayatından kesitler anlatıyor, onu sevmelerini sağlıyorlardı.

İbni Abbâs (radiyallahu anh) Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) görme şerefine nail olanlardandı. Ancak yaşının küçük olması nedeniyle birçok önemli hadiseyi görememişti. Allah Resûlü'nü daha iyi tanımak için geceleri teyzesi Meymûne Annemizin (radiyallahu anha) evine gider yatıya kalırdı. [109]

O, Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatından bilmediği kesimleri sahabeye sorar, onlardan öğrenirdi. O (radiyallahu anh), "Yaşlı sahabilere

108. Ebu Davud, 1488; Tirmizi, 3556
109. bk. Buhari, 183; Müslim, 763

gider, onlardan Allah Resûlü'nün savaşları ve buna dair inen ayetleri öğrenirdim."[110] demiştir.

Yine öğrendiğimize göre kendi öğrencileri için oluşturduğu ders halkalarını bir gün fıkıh, bir gün tefsir, bir gün de siyere ayırmıştır.[111]

Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) tanımanın önemini fark edenlerden biri de Aişe Annemizdir (radiyallahu anha). Yalnızlığını gidermek için yanına aldığı öz yeğeni Urve ibni Zubeyr'e (radiyallahu anh) Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) siretini tüm detaylarıyla anlatmıştır. Aişe Annemizin Urve'ye öğrettikleri toplandığında hacimli bir siyer çalışması ortaya çıkmış ve sonradan yazılacak olanlara kaynaklık teşkil etmiştir.[112]

Huseyn ibni Alî ibni Ebî Tâlib (radiyallahu anh) şöyle demiştir:

"Biz, Allah Resûlü'nün meğâzîsini/siretini Kur'ân'dan bir sure öğrenir gibi öğrenirdik."[113]

Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıma yolunda ilginç bir örnek de Sumeyra (radiyallahu anha) yani Afrâ' binti Ubeyd Annemizin örneğidir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) Medine'ye hicret ettiğinde şöyle dediği nakledilir:

" 'Ben Medineli olduğum için onun (sallallahu aleyhi ve sellem) on üç yıllık hayatını bilmiyorum. Onun hayatının bu dönemini Mekkeli hanımlardan öğreneyim. Onu ne kadar tanırsam o kadar severim.' diyerek Muhacir kadınlara ilginç bir teklif sunar: 'Ben her gün sizin evinize gelip ev işlerini-

110. El-Bidâye ve'n Nihâye, 12/87
111. bk. age. 12/95
112. Urve bin Zubeyir, Meğazi Resûlillah, Prof. Dr. Mustafa El Azami
113. El-Bidâye ve'n Nihâye, 5/21

zi yapayım, buna karşılık siz de bana Allah Resûlü'nün hayatını anlatın.' " [114]

Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıyan ve tanıdıkça seven bu anne, çocuklarının kalbinde öyle bir ateş tutuşturdu ki tarihin unutmadığı şu mübarek sahneler kaydedildi:

Abdurrahman ibni Avf'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bedir Günü'nde safta duruyordum. Sağıma ve soluma baktım. Ensâr'dan iki çocuk vardı. Ben o ikisinden daha yapılı iki kişinin arasında olmayı temenni ettim. O sırada onlardan biri beni dürttü. 'Ey amca, Ebû Cehil'i tanıyor musun?' dedi. 'Evet, senin Ebû Cehil'le ne işin olur ey kardeşimin oğlu?' dedim. 'Duydum ki o, Allah Resûlü'ne sövüyormuş, vallahi onu görürsem ikimizden biri ölünceye dek onu bırakmayacağım.' dedi. Çocuğun bu durumuna şaşırdım. O sırada öbür yanımda olan beni dürttü ve aynı şeyleri söyledi. Bu konuşmanın üstünden çok geçmeden Ebû Cehil'in insanların arasında gezindiğini gördüm. O iki gence, 'Bu, bana sorduğunuz şahıstır.' dedim. Kılıçlarıyla fırlayıp ona saldırdılar ve onu öldürdüler." [115]

Bu gençler kim mi? Yukarıda zikrettiğimiz Sumeyra'nın çocukları! "Sevgi bulaşıcıdır." diyen, ne de doğru söylemiş!

Gayr-i Müslim bir edebiyatçıya nispet edilen şu sözler ne anlamlıdır:

"Tarihî şahsiyetleri yakından tanıdıkça büyü bozulur,

114. Efendimiz'i (sallallahu aleyhi ve sellem) Sahabe Gibi Sevmek, s. 105
115. Buhari, 3141; Müslim, 1752

onların da bizler gibi zaafları olduğunu fark ederiz. Bunun tek istisnası Muhammed'dir (sallallahu aleyhi ve sellem)."

Çünkü Allah (celle celaluhu), ona (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir:

"Ve hiç kuşkusuz, sen büyük bir ahlak üzeresin." [116]

Bir insan düşünelim ki insanlar onun her ânını takip etsin. Sözlü olarak bunu başkalarına aktarsın. Yatak odasını, helasını, sofrasını, aile hayatını, ibadetlerini, uykusunu… Ne o bu durumdan rahatsızlık duysun ne de insanlar onda kınayacakları bir şey bulabilsin.

Bu akıllara durgunluk verse de yaşandı ve hâlâ yaşanmaya devam ediyor. Ne o (sallallahu aleyhi ve sellem), adım adım izlenmekten rahatsız oldu ne de onu izleyenler onda bir kusur bulabildi. Ahlak denince o, o anılınca ahlak akıllara geldi. İnsanlar onda örnek alacak çok şey buldular ki bu, Allah'ın (celle celaluhu) şu sözünün bir tasdikiydi:

"Andolsun ki sizin için Allah'ı ve Ahiret Günü'nü uman ve Allah'ı çokça zikredenler için Allah Resûlü'nde güzel bir örneklik vardır." [117]

Bir insan düşünün ki insanlar on üç yıl boyunca eziyetin her türlüsünü ona reva görsün. Toplumun en dürüst insanıyken yalancılıkla, en mutevazısıyken liderlik sevdalısı olmakla, en ağırbaşlısıyken şairlik ve kâhinlikle suçlansın. Kovulsun, hakarete uğrasın, malına el konsun, üç yıl açlığa ve sosyal boykota tabi tutulsun. İtibarsızlaştırılsın, ötekileştirilsin ve nihayet canına kastedilsin…

Sonra kendine bir devlet kursun. O devletin tartışma-

116. 68/Kalem, 4
117. 33/Ahzâb, 21

sız lideri olsun. Bu defa da münafıkların eziyetine düçar olsun. Fakirliğiyle dalga geçilsin, ashabı alaya alınsın, hanımına zina iftirası atılsın ve nihayet suikast girişiminde bulunulsun…

Ancak yine de insanlar ona şu şahitlikte bulunmaktan geri durmasınlar:

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) nefsi için hiç intikam almadı. Allah'ın sınırlarından birinin çiğnenmesi müstesna. O zaman Allah için intikam alırdı." [118]

Kendi evinde mahrumiyet ve yokluk had safhadayken isteyen hiç kimseyi geri çevirmesin. "Bunca yıl hep yokluk gördük, rahat sırası bizde." gibi bir bencilliğe kapılmasın:

Enes ibni Mâlik'ten (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), İslam adına ne istense mutlaka verirdi. Öyle ki bir adam ondan istedi. Allah Resûlü ona iki dağ arası (sürü) koyun verdi. Adam kavmine dönüp 'İslam olun, Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) fakirlikten korkmayan kişinin vereceği şekilde veriyor.' dedi." [119]

Bu örnekler anlatmakla bitmez. Bunlardan çok daha önemlisi, onu (sallallahu aleyhi ve sellem) tanıdıkça onun sizi ne kadar sevdiğini görecek olmanızdır! O hiç ayrım yapmadan ümmetinden her bir kişiyi gönülden bir sevgiyle sevmiştir. Onun size olan sevgi ve şefkati, sizin ona olan sevginizi arttıracaktır:

118. Buhari, 3560; Müslim, 2327
119. Müslim, 2312

"Andolsun ki size, içinizden olan, sizi zora sokan şeylerin kendisine ağır geldiği, size pek düşkün, müminlere karşı şefkatli ve merhametli olan bir Resûl gelmiştir. Şayet yüz çevirirlerse de ki: 'Allah bana yeter. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. Yalnızca O'na tevekkül ettim. O, büyük arşın Rabbidir.'" [120]

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatı bu ayetin tefsiri gibidir.

Abdullah ibni Amr ibni'l Âs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü, İbrâhîm ve Îsâ'nın sözleri olan şu ayetleri okudu:

'Rabbim! Gerçekten o (putlar), insanlardan birçoğunu saptırdılar. Bana uyan, hiç şüphesiz bendendir.' [121]

'Onlara azap edecek olursan hiç şüphesiz onlar, senin kullarındır. Şayet onları bağışlarsan şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin.' [122]

Bu ayetleri okuduktan sonra ağladı ve 'Allah'ım, ümmetim, ümmetim!' **dedi. Allah (celle celaluhu) onun niye ağladığını çok iyi bilmesine rağmen Cibrîl'i ona gönderdi** 'Git ve Muhammed'e sor, onu ağlatan nedir?' **dedi. Cibrîl ona geldi. Allah Resûlü onu ağlatanı(n ümmetinin hâli ve bağışlanmama endişesi olduğunu) söyleyince Allah, Cibrîl'le ona haber yolladı,** 'Biz seni ümmetin hususunda razı edecek, seni üzmeyeceğiz.' **buyurdu."** [123]

120. 9/Tevbe, 128-129
121. 14/İbrahîm, 36
122. 5/Mâide, 118
123. Müslim, 202

Ebû Hureyre'nin (radiyallahu anh) rivayet ettiği bir hadiste Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle diyecekti:

"Her nebinin icabet edilen bir duası vardır. Her nebi dünyada o duayı yaptı. Ben ise Kıyamet Günü'nde ümmetime şefaat olarak sakladım." [124]

Ebû Zerr'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) gecelerden bir gece kalkıp cemaate namaz kıldırdı. Sonra ashâbı arkasına durup namaz kılmaya başladı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ashâbının kalkıp arkasında namaza durduklarını görünce kendisi konaklama yerine gitti. Daha sonra halkın mekânı boşalttıklarını görünce, tekrar eski yerine döndü ve namaza durdu. Ben de gelip arkasına durdum. Bana sağ tarafına geçmem için işaret etti ve sağına geçtim. Sonra İbni Mes'ûd gelerek benim ve Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) arkasına durdu. Ona da soluna geçmesi için işaret etti ve soluna durdu. Kur'ân'dan bir ayeti okumaya başladı ve aynı ayeti sabah namazını kılana kadar tekrarlayıp durdu. Sonra sabah olunca Abdullah ibni Mes'ûd'a işaret ederek, 'Dün gece neden öyle yaptığını sor.' dedim. İbni Mes'ûd, 'Kendisi bize ondan bahsetmedikçe ben ona hiçbir şeyi sormam.' dedi. Bunun üzerine ben şöyle dedim: 'Anam babam sana feda olsun, sen Kur'ân'ın tamamını bildiğin hâlde Kur'ân'dan bir ayeti okuyup durdun. Eğer bunu bizden biri yapsaydı, onu kınardık.'

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Ümmetim için dua ettim.' buyurdu.

Ben, 'Sana nasıl icabet edildi?' diye sordum.

124. Buhari, 6304; Müslim, 198-199

O da (sallallahu aleyhi ve sellem) 'Bana öyle bir cevap verildi ki insanlardan birçoğu eğer ona azıcık muttali olacak olsalar, namazı dahi terk edecek kadar gevşeyebilirler.' **buyurdu.**

Ben, 'İnsanlara bu müjdeyi vereyim mi?' dedim.

'Elbette verebilirsin.' **buyurdu. Hemen kalkıp atılan bir taşın ulaşacağı mesafe kadar gitmiştim ki, Ömer, 'Ey Allah'ın Resûlü, eğer insanlara bu müjdeyi verirsen, onlar ona güvenip ibadetten gevşerler!' dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) beni geri çağırdı. Sabaha kadar okuduğu ayet şudur:** 'Onlara azap edecek olursan hiç şüphesiz onlar, senin kullarındır. Şayet onları bağışlarsan şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin.' [125] " [126]

Hani bazen anlatıyoruz: "Sabahlara kadar namaz kılar, seccadesi gözyaşlarıyla ıslanır, ayakları şişerdi." [127] diye.

Demek ki o gecelerde onu (sallallahu aleyhi ve sellem) ağlatan, dertlendiren sebeplerden biri de senmişsin! Ümmetinden olan sen!

Nasıl sevmeyeceksin böyle bir Peygamber'i; sana gelecek zarar için ağlıyor, sabahlara kadar dua ediyor, sana dokunacak bir fayda ise onu mutlu edip secdelere götürüyor!

Abdurrahman ibni Avf'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün çıkıp uzaklaştı. Kıbleye doğru dönerek secdeye kapandı. Secdeyi uzattı. O kadar ki

125. 5/Mâide, 118
126. Ahmed, 21495-21496
127. Buhari, 1130; Müslim, 2819

-Azîz ve Celîl olan- Allah ruhunu kabzetti sandık. Ona doğru yaklaştım.

O ânda başını kaldırarak, 'Kim o?' dedi. Ben, 'Abdurrahman.' dedim.

'Ne istiyorsun?' diye sordu.

Ben de, 'Ey Allah'ın Resûlü! Öyle bir secde ettin ki Allah ruhunu aldı diye endişe ettik.' dedim.

Bunun üzerine şöyle dedi: 'Cibrîl bana gelerek beni müjdeledi ve Allah'ın şöyle dediğini söyledi: 'Kim sana salât getirirse, ben de ona salât getiririm. Kim sana selam ederse, ben de ona selam ederim.' Bu yüzden Allah'a şükretmek için secdeye kapandım.' " [128]

Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) tanımak için çabalamalı, çalışmalar yapmalıyız ki varlığı iman olan sevgiyi elde edebilelim! [129]

---

128. Ahmed, 1662-1664

129. Onu (sallallahu aleyhi ve sellem) hakkıyla tanımak isteyenlere yardımcı olması açısından bazı kitap isimleri verelim:

– Allah Resûlü'nün siretini bir bütün olarak sahih rivayetlerden öğrenmek isteyenler, Risale Yayınları'nın neşrettiği ve Safiyurrahman Mubarek Furi'ye ait 'Peygamberimizin Hayatı ve Daveti' adlı eserden istifade edebilirler. Dünya Siyer Ödülü'nü de alan bu kitap sahih rivayetlerle siyer yazımında Türkçeye kazandırılmış önemli bir eserdir.

– Allah Resûlü'nün hayatında tevhidî mücadele ve metod için Hak Yayınları'nın neşrettiği, Abdurrahman El-Muhacir'e ait "Rasûlullah (s.a.s)'ın Hayatı İle İslâm'ın Hareket Metodu"; Pınar Yayınları'nın neşrettiği, Celalettin Vatandaş'a ait "Hz. Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) Hayatı ve İslam Daveti"; aynı yayınevinin yayımladığı, Mevdudî'ye ait "Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamber'in Hayatı" isimli kitaplar okunabilir.

– Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatının fıkhi boyutunu anlamak ve vakıalardan dersler çıkarmak için geniş bir eser olarak İbnu'l Kayyim'in "Zâdu'l Meâd" adlı eseri, daha hafif bir eser olarak ise Guraba Yayınları'nın neşrettiği, Ahmed Ferid'e ait "Fıkhu's Sîre" adlı eser okunabilir.

– Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) kişisel özellikleri ve ahlakı için İmam Tirmizî'nin Beka Yayınları tarafından tercüme edilen "Hz. Peygamber'in Şemâili" ve İbni Kesîr'in Çelik Yayınevi ve Temel Neşriyat tarafından yayımlanan "Şemâil" eserleri; aynı şekilde Prof. Dr. Muhammed Revvâs'ın Polen Yayınları tarafından basılan "Peygamberimizin Şahsiyeti ve Karakteri" eseri okunabilir.

– Savaşlardaki tutumu, komutanlığı ve şahsiyeti için de Muhammed Şît Hattâb'a ait "Komutan Peygamber" isimli eser okunabilir.

– Aile içinde Peygamberimizin hayatı ve sünnetleri içinse Polen Yayınları'nın

c. Ona Benzemeye Çalışmak

İslam inancına göre insanın iç dünyası ile dış dünyası arasında telazum/gerektiricilik bağı vardır. İnsanın zahirinde yaptığı her amel bâtınını etkiler; etkilenen bâtın/kalp, zahirde amel yapmayı tetikler. Bunun en hayırlı şahidi Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) şu sözü olsa gerektir:

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Size doğruluğu emrediyorum, çünkü doğruluk insanı iyiliğe götürür, iyilik de cennete. Kişi doğru söylemeye devam eder, tâ ki Allah katında doğrulardan/sıddıklardan yazılıncaya dek. Sizi yalandan sakındırıyorum, çünkü yalan fücura, fücur da insanı ateşe götürür. Kişi yalan söylemeye devam eder, tâ ki yalancılardan yazılıncaya kadar." [130]

Hadis-i şerîf açıkça doğruluk ve yalanın insanın daha sonra yapacağı amelleri etkileyeceğini bildirmiştir. Peki, bu nasıl olur?

Nu'mân ibni Beşîr'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Dikkat edin! Bedende bir et parçası vardır, o ıslah oldu mu bütün ceset/organlar ıslah olur. O bozuldu mu bütün ceset bozulur. Dikkat edin! O kalptir." [131]

Dış dünyamızda olan her şey kalbimizi etkiler, etkilenen kalp de bedenin komutanı olarak bir sonraki ameli belirler.

"Bütün Yönleriyle Ev İçindeki Sünnetler" ve "Peygamber Evinin ve Sahabe Hanımlarının Yaşantıları"; Guraba Yayınları'ndan "Peygamber Evinde Bir Gün" adlı eserlere müracaat edilebilir.

130. Buhari, 6094; Müslim, 2607

131. Buhari, 52; Müslim, 1599

Bu şer'i bilgiye binaen diyebiliriz ki:

Zahirde Allah Resûlü'ne benzemeye çalışmak/teessi, kalpte olan sevginin artmasına sebep olur. Benzeme gayreti kalpteki sevgiyi arttırdıkça bu artış, bir sonraki süreçte benzeme isteğini arttırır ve bu döngü hayır üzere devam eder.

İbni Teymiyye (rahimehullah), "Zahirde benzeşmek, kalpte sevgi oluşmasına neden olur. İçeride var olan muhabbetin zahirde benzeşmeye neden olduğu gibi... Bu duruma duygu ve tecrübe şahitlik eder."[132] demiştir.

Buna binaen her Müslim'in, zahirinde Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) benzemek için çaba göstermesi gerekir. Öyle ki bu çaba kalbe sevgi olarak yansısın, sevgiyse organlara salih amel olarak...

d. Onu Anmak/Salâvat

"Allah ve melekleri Peygamber'e salât etmektedir. Ey iman edenler! Siz de ona salât ve selam edin."[133]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim bana bir defa salât getirirse bunun karşılığında Allah ona on defa salât getirir."[134]

İnsan vücudunda kalbi ve diğer organları en çok etkileyen, dil ve dilin amelleridir.

132. bk. İktidâu's Sırâti'l Mustakîm, s. 44
133. 33/Ahzâb, 56
134. Müslim, 408

Ebû Saîd El-Hudrî'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Her sabah organlar dile şöyle nida ederler: 'Bizim hakkımızda Allah'tan kork! Sen istikamet bulursan biz de istikamet buluyor, sen sapıtınca biz de sapıtıyoruz.' "[135]

Dil ile yapılan zikir, kalpteki muhabbet ağacını sular. Zamanla daha fazla muhabbet olarak meyve vermeye başlar.

Hepimiz tecrübeyle biliriz ki kişinin gönlünde olan neyse dilinde olan da odur. Seven sevdiğini görmeyi, bunun olmadığı zamanlarda onu anarak sevgisinin hasretini hafifletmeyi ister.

Yine biliriz ki kişi bir şeyi çokça anıyorsa zamanla kalpte ona karşı ilgi, bir sonraki adımda da sevgi oluşur.

İnsanoğlu sadece gün içindeki boş zamanlarını, yürüme mesafelerini, ev işi vakitlerini ve çalışma ânlarını Allah'ı ve Resûlü'nü zikretmeye ayırsa kaçınılmaz olarak kalp Allah ve Resûl sevgisiyle dolar. Örneğin, büyük şehirlerde yaşayan kardeşlerimizin neredeyse günde iki saati trafikte geçiyor. Bir ev hanımı birkaç saatini ev işlerine ayırıyor. Bu zamanlar sağlam bir iradeyle zikre ayrılsa sayısız hayır elde edilir. Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) bir salâvat getirmeniz karşılığında Rabbinizin (celle celaluhu) semada sizi on defa anması ve övmesi dahi kula hayır olarak yeter…

135. Tirmizi, 2407

4. Onu Sevmenin Faydaları

Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) sevmenin faydaları elbette burada zikredilenden fazladır. Biz, konumuza uygun olanları kapsayıcı bir şekilde/genel olarak ele alacağız.

a. Sevgi, İnsanı Harekete Geçirir

Sevgi, insanın birçok hastalık ve zaafı için ilaç vazifesi görür. Zorlandığı sorumluluklarını kolaylaştırır, yorucu görevleri hafifletir…

Günlük hayatta yük kaldırmaktan nefret eden bir insan, yaptığı iş halter kaldırmaksa ve işini de seviyorsa yüzlerce kiloyu hiç umursamadan kaldırır. Evinde kendi çocuğunu taşıması talep edilen dünya şampiyonu bir halterci bundan rahatsız olurken sadece bir günlük antrenmanda kaldırdığı yük hesaplansa tona ulaşır.

Oyun veya antrenman olarak kilometrelerce koşan bir gençten, iki adım uzaklıktaki bakkaldan ekmek alıp getirmesi istense zorlanır.

İşte, severek yapılan her iş böyledir. Sevgi, insanı sevilen yönünde harekete geçirir, dahası o uğurda karşılaşılacak zorlukları insanın gözünde basitleştirir.

Sahabenin İslam uğruna katlandığı zorlukları, bu gerçeği idrak etmeden anlayamayız. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) için ailelerini terk etmek, yurtlarından hicret etmek, dahası öz kardeşleriyle savaşmak onlara zor gelmiyor muydu sanıyorsunuz?! Onlar, robot ya da makine değillerdi. Duyguları, alışkanlıkları, zaafları… vardı elbet!

Abdurrahman ibni Avf'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bedir Günü'nde safta duruyordum. Sağıma ve soluma baktım. Ensâr'dan iki çocuk vardı. Ben o ikisinden daha yapılı iki kişinin arasında olmayı temenni ettim. O sırada onlardan biri beni dürttü. 'Ey amca, Ebû Cehil'i tanıyor musun?' dedi. 'Evet, senin Ebû Cehil'le ne işin olur ey kardeşimin oğlu?' dedim. 'Duydum ki o, Allah Resûlü'ne sövüyormuş, vallahi onu görürsem ikimizden biri ölünceye dek onu bırakmayacağım.' dedi. Çocuğun bu durumuna şaşırdım. O sırada öbür yanımda olan beni dürttü ve aynı şeyleri söyledi. Bu konuşmanın üstünden çok geçmeden Ebû Cehil'in insanların arasında gezindiğini gördüm. O iki gence, 'Bu, bana sorduğunuz şahıstır.' dedim. Kılıçlarıyla fırlayıp ona saldırdılar ve onu öldürdüler." [136]

Bu gençler nasıl bu hâle gelmişti? Yaşıtları güzel bir sevgili, kaliteli bir kıyafet, sokaklarda hovardalık peşindeyken onlar neden savaş meydanlarındaydı?

Henüz çocuk yaştaki bu gençlere, ümmetin firavunu Ebû Cehil'i öldürmeyi hedef kılan neydi?

İsterseniz sayfaları geriye doğru çevirelim ve bu çocukların nasıl bir anası olduğuna bakalım:

Hani Muhâcir evlerine gidip size gündeliğe geleyim, evlerinizin işini yapayım, ücret istemem, ihtiyacım da yok. Bana Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) göremediğim on üç yıllık hayatını anlatın, diyen kadın…

Böyle bir annenin böyle evlatları olur. Nasıl bir sevgi aşıladıysa çocuklarına, yaşıtları ergenlik sorunlarıyla

136. Buhari, 3141; Müslim, 1752

boğuşurken onlar ümmetin büyük sorunlarından birini çözüyordu.

Abdurrahman ibni Avf... İlk baktığında "Keşke bu ikisinden daha yapılı iki kişinin arasında olsaydım." diye hayıflanmıştı. Çok geçmeden yanındaki onu dürttü. Sonra diğer yanındaki, "Ebû Cehil'i tanıyor musun?.." Ne Abdurrahman ibni Avf ne de başka biri böyle yürekli iki insan arasında durmamıştır!

Sevgi, sevgi, sevgi... Bugün ümmetin içerisinde olduğu bu hareketsizliğin, bu çaresizlik ve buhranın, gençlerin sosyal medya birbirlerinin peşine düşmelerinin, ümmetin ve bizlerin gündemini boş işlerin meşgul etmesinin vb. sorunların tek çözümü sevgidir!

Allah'ım, kalplerimizi yüce zatının ve Nebi'nin sevgisiyle doldur! Allahumme âmin.

b. Sevgi, İmanın Lezzetini Aldırır

21. asrın cahiliyesini yaşayan "Tevhid ve Sünnet" ehli, ilk nesil kadar olmasa da bedel ödüyor. Bazı coğrafyalarda kanı akıyor, kimisinde muhacir, bir başkasında esir, bir diğerinde ise varlığı inkâr ediliyor...

İnsanın, uğrunda bu kadar bedel ödeyip fedakârlık yaptığı şeyden lezzet alması beklenir, normali budur. Ancak vakıa öyle söylemiyor. Çoğu kişi bu konuda muzdarip ve imanın tadını alamamaktan, sahabe gibi bunu iliklerine kadar hissedememekten şikâyetçi.

Ne acı bir kayıp! Allah (celle celaluhu) bir şeye tat kılacak ve bu tat manevi bir tat olacak, dahası o şey için her şeyinizi

feda edeceksiniz; ancak o tadı alamayacak veya alsanız bile sürekli hâle getiremeyeceksiniz.

Bunun nedeni sevgide yaşanan problemdir. Daha açık bir ifadeyle sevgi ya hiç yoktur ya da başka sevgiler asıl sevgiyi gölgede bırakmıştır.

Enes'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Üç şey vardır ki kimde bulunursa imanın tadını alır: Allah ve Resûl'ünün ona her şeyden daha sevimli olması. Kişiyi sadece Allah için sevmesi. İmandan sonra küfre dönmeyi ateşe girmek gibi kerih görmesi." [137]

İmanın tadını almak safi bir sevgiyle mümkündür. Hadise dikkat ederseniz her şeyden çok sevmek, yalnızca Allah için sevmek ve sevileni kaybetmeyi kerih görmek; imandan tat almak için şart koşulmuştur.

c. Sevgi, İnsanı Hak Ettiğinden Yüce Mertebelere Ulaştırır

Enes'ten (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Adamın biri Allah Resûlü'ne geldi.

'Ey Allah'ın Resûlü kıyamet ne zaman?' diye sordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Sen oraya ne hazırladın?' diye cevap verdi.

Adam, 'Çokça namazım, orucum yok. Lakin ben Allah'ı ve Resûl'ünü seviyorum.' dedi.

Allah Resûlü de (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Sen sevdiğinle berabersin.' dedi.

137. Buhari, 16; Müslim, 43

Biz İslam'dan sonra hiç bu sözü duyduğumuz günkü kadar sevinmemiştik. Ben Allah'ı, Resûl'ünü, Ebû Bekir ve Ömer'i seviyorum, onların amelini yapamasam da bu sevgimle onlarla beraber olmayı umuyorum.' "[138]

Bu ne büyük bir müjde! Kalpleri imanla dolu sahabe bunun büyüklüğünü öyle fıkhettiler ki "İslam'dan sonra hiç bu kadar sevinmemiştik." dediler. Acaba bizler de aynı hadisi duyduğumuzda böyle sevindik mi? "Elhamdulillah, ben de amelimle olmasa da sevgimle Allah Resûlü'nün yanında olacağım." dedik mi? Diyenlerimize ne mutlu! Demeyen veya diyemeyenlerimize ise muhasebe zamanı gelmedi mi?

"Neden Allah (celle celaluhu) böyle bir lütufla bizleri şereflendirmişken ben bundan mahrum olayım?" diye sorma ve çözüm yolları arama zamanı geldi de geçiyor.

Şüphe yok ki ne Allah'ın ne de Resûl'ünün bizim sevgimize ihtiyacı yoktur. Onları sevmeye ihtiyacı olan biziz. Çünkü dünya ve ahirette ihtiyaç duyduğumuz birçok hayır, bu sevgiye bağlıdır:

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Allah bir kulunu sevdiği zaman Cibrîl'e şöyle seslenir: 'Allah, falan kişiyi seviyor, sen de sev!'

Bunun üzerine Cibrîl o kulu sever ve gök ehline, 'Allah, falan kişiyi seviyor, siz de sevin!' diye nida eder.

138. Buhari, 3688; Müslim, 2639

Gökte bulunanlar da o kulu severler ve daha sonra yeryüzünde bu kula karşı sevgi/kabul kılınır." [139]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

"Yüce Allah şöyle dedi: 'Her kim benim bir dostuma düşmanlık ederse ben de ona savaş ilan ederim. Kulum bana kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli olan bir şeyle yaklaşamaz. Kulum bana nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim. Ben kulumu sevince de artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı mesabesinde olurum. Diliyle her ne isterse muhakkak onları kendisine ihsan ederim. Bana sığınmak isteyince de muhakkak kulumu sığındırır, korurum. Ben faili olduğum hiçbir şey hakkında, müminin ölümü karşısındaki tereddütüm gibi tereddüt etmedim. Kulum ölümden hoşlanmaz. Ben de kuluma acı gelen şeyi sevmem." [140]

Ey Vedûd olan Rabbim! Senden zatının sevgisini, Resûl'ünün sevgisini ve sevilmesinden razı olduğun müminlerin sevgisini istiyorum.

Ey Vedûd olan Rabbim! Beni sev ve sevgisinden razı olduğun kullarına sevimli kıl. Allahumme âmin.

139. Buhari, 3209; Müslim, 2637
140. Buhari, 6502

MUHAMMEDUN RESÛLULLAH'IN ESASLARI

"Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." şehadeti dört esas üzerine kuruludur. Bu esaslar yerine geldiği takdirde şahitlik, hakkıyla yerine getirilmiş olur. Bunların külliyen ortadan kalkması şehadeti bozar. Bunlarda var olan eksiklikler oranında da şahitliğimiz zedelenir. Bunlar;

1. Haber verdiklerinde onu (sallallahu aleyhi ve sellem) tasdik etmek

2. Emrettiklerinde ona (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat etmek

3. Nehyettiklerinden kaçınmak

4. Allah'a (celle celaluhu) yalnız onun (sallallahu aleyhi ve sellem) gösterdiği şekilde ibadet etmektir.

1. Haber Verdiklerinde Onu Tasdik Etmek

İslam dinini inceleyen biri, bu dinin iki kısımdan oluştuğunu görecektir:

- İslam'ın haber verdikleri: Ahbar
- İslam'ın, mensuplarına talimatları: Emir/Nehiy

İslam olmak, bunlardan birincisini tasdik/doğrulama ve ikincisine boyun eğip teslim olmakla mümkündür.

Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem), haber verdiği hususlarda tasdik, ona imanın olmazsa olmazıdır. Onu tekzib/yalanlama, imanın özü olan tasdik ve ikrarla bağdaşmayacağı için imanın zıddı olan küfür sayılmıştır.

"Allah Resûlü'nün haber verdikleri" dediğimizde ister Rabbiyle ister kendiyle/risaletiyle ister geçmiş peygamberlerle ister gelecekle ilgili isterse de dinî herhangi bir konuda haber vermesi olsun, bunlar arasında fark yoktur. Bir bütün olarak onu (sallallahu aleyhi ve sellem) ve getirdiklerini tasdik etmek ona imanın ve "Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." şahitliğinin gereklerindendir. Tasdikin zıddı olan tekzip ise küfrün gereklerindendir:

"Şayet seni yalanlarlarsa şüphesiz senden önce apaçık deliller, (hikmetli öğütler taşıyan) Zeburlar ve aydınlatıcı kitapla gelen resûller de yalanlandı." [1]

"Şayet seni yalanlıyorlarsa hiç şüphesiz, onlardan önce Nûh, Âd ve Semud kavmi de yalanlamışlardı. İbrâhîm ve Lut'un kavmi de … Medyen halkı da … Musa da yalanlanmıştı. Kâfirlere mühlet vermiş sonra da onları (azapla) yakalayıvermiştim. Nasılmış (onların yalanlamalarını) inkâr edişim?" [2]

"Onlardan önce Nûh kavmi, Âd ve kazıklar (büyük ordular) sahibi Firavun da yalanladı." [3]

Burada hususen bir noktanın altını çizmek istiyorum:

1. 3/Âl-i İmrân, 184
2. 22/Hac, 42-44
3. 38/Sâd, 12

"Tasdik etmek" kavramının içi boşaltıldığı için çoğu insan bu kavramı yanlış tasavvur ediyor. Tasdik, sadece haberi ikrar etmek ya da kabul ettiğini söylemek değildir. "Allah Resûlü'nü ve haberlerini tasdik" dediğimizde ne yazık ki böyle bir yanlış anlamayla karşılaşıyoruz. Tasdik sadece kabul ve ikrar olmuş olsaydı onun peygamberliğini öz evlatlarını tanır gibi tanıyan Yahudiler, İslam olurdu. Allah (celle celaluhu) ayette şöyle buyuruyor:

"Kitap verdiklerimiz öz evlatlarını tanıdıkları gibi onun (Allah'ın Resûlü olduğunu) biliyorlar." [4]

Yine Firavun ve avanesinin Mûsâ'yı (aleyhisselam) yakinen doğruladıklarını haber veriyor:

"Nefislerinde yakinen (ayet ve mucizelerin doğruluğuna) inandıkları hâlde, zulüm ve haddi aşma nedeniyle onu yalanladılar." [5]

Öyleyse tasdik, üzerine ittiba bina edilmediğinde yok hükmündedir. Bunun bir örneği de kendini İslam'a nispet eden, sorumluluklarını ikrar eden, lakin bu ikrar ve tasdiklerine ittiba bina etmeyenlerin Kur'ân'da yalanlanmasıdır:

" 'Allah'a ve Resûl'e iman ve itaat ettik.' derler. Sonra onlardan bir grup (bu sözlerinin) ardından yüz çevirir. Bunlar mümin değillerdir." [6] [7]

---

4. 2/Bakara, 146
5. 27/Neml, 14
6. 24/Nûr, 47
7. Nûr Suresi'nin 47. ayetinde geçen yüz çevirme/tevelli ifadesinden kasıt, amelden/ittibadan yüz çevirmedir. Kur'ân, tasdikten yüz çevirmeyi tekzip/yalanlama kelimesiyle, amel ve ittibadan yüz çevirmeyi ise tevelli kelimesiyle ifade eder. Kıyâmet Suresi'nin 31 ve 32. ayetlerinde bu durum çok açıktır:
"O doğrulamadı/tasdik etmedi ve namazı da kılmadı." buyurulur. Karşılığında ise,

Bu açıklamadan sonra diyebiliriz ki evet, iman tasdiktir. Ancak sadece "Kabul ettim." demek değildir. Şeriat nezdinde tasdik, kabul etmek ve kabulün gerekleriyle amel etmektir.

Evet, biz tasdik dediğimizde sadece "eyvallah"a indirgenmiş, üzerine ittiba ve amel bina edilmeyen bir şeyden bahsetmiyoruz. Yani herhangi bir haberinde Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) tasdik etmişsek bunun anlamı, o haberin içeriğiyle amel etmeyi, sakındırdıklarından sakınmayı ve teşvik ettiklerine rağbet etmeyi gerektirir. Ne söylemişse doğrudur deyip hayatın hiçbir alanında bu tasdikin eserinin görünmemesi, tasdik suretinde tekzipten başka bir şey değildir.

"Tasdik suretinde tekzip" müşriklerin ahlakıdır. Allah (celle celaluhu) şöyle buyurur:

"De ki: 'Eğer biliyorsanız (söyleyin) yer ve içindekiler kime aittir? Allah'a aittir.' diyecekler... De ki: 'Öğüt almaz mısınız?' De ki: 'Yedi göğün ve büyük arşın Rabbi kimdir? Allah' diyecekler... De ki: 'Korkup sakınmaz mısınız?' De ki: 'Her şeyin mülkünü/yönetimini elinde bulunduran kim? O her şeyi koruyup himaye ederken, kendisine karşı kimsenin himaye edilemeyeceği kimdir? Şayet biliyorsanız (söyleyin kimdir o)? Allah.' diyecekler. De ki: 'Nasıl oluyor da böyle büyüleniyor (şirkle aldanıp hakka karşı geliyorsunuz)?' "[8]

"Lakin yalanladı ve yüz çevirdi/tevelli etti." denir.

Bu da demektir ki tasdikin zıddı yalanlama, namazı yani ameli terkin zıddı tevelli/yüz çevirme kelimesiyle ifade edilir.

Buna dayanarak şunları söyleyebiliriz: Nûr Suresi'nin 47. ayetinde yüz çevirenler/tevelli edenler, Allah'a ve Resûl'üne iman ve itaat konusunda ikrarları üzerelerdir. Ancak bu tasdik ve ikrara zahirî amelleri bina etmeyince Allah (celle celaluhu) onların imanını yok saymıştır.

8. 23/Mu'minûn, 84-89

Burada Allah (celle celaluhu) müşriklere üç soru soruyor:

– Yer ve içindekiler kimin?

– Yedi kat gök ve yüce Arş'ın sahibi kim?

– Her şeyi elinde bulunduran kim?

Onlar da bu sorulara "Allah" diye cevap veriyorlar. Ancak Allah (celle celaluhu) onların bu tasdikine şöyle cevap veriyor:

"(Hayır, öyle değil!) İşin aslı biz onlara hak olanı getirdik. Şüphesiz ki onlar, yalancıdırlar." [9]

Allah (celle celaluhu) önce verdikleri cevabı aktarıyor sonra da onların yalancı olduğunu belirtip onları yalanlıyor.

Peki, neden? Bu yalanlamanın cevabını 91 ve 92. ayetler veriyor:

"Allah, hiçbir çocuk edinmemiştir. O'nunla beraber hiçbir ilah da yoktur. (Şayet Allah dışında ilahlar olmuş olsaydı) her bir ilah kendi yarattıklarını (yanına alıp) gider, bir kısmı diğer bir kısmına üstünlük kurardı. Allah, onların yakıştırdığı sıfatlardan münezzehtir. Gayb ve şehadet (âleminin) âlimidir. Onların şirk koştuklarından yücedir." [10]

Yani Allah (celle celaluhu) şöyle diyor: "Madem yer, gök ve her şey Allah'ın, bunu tasdik ediyorsunuz, öyleyse nasıl O'na çocuk nispet ediyor, O'ndan başka varlıklara dua ediyor, onların fayda ve zarar vereceğine inanıyorsunuz?!

Gerçekten bu sayılanların sahibinin Allah olduğunu düşünüyorsanız bu yücelikte bir varlığın çocuk, eş, ortak edinmesi düşünülebilir mi?!"

9. 23/Mu'minûn, 90
10. 23/Mu'minûn, 91-92

Yani Allah (celle celaluhu) onları, tasdiklerinin gereğini yerine getirmeyip buna münafi inançlara sahip oldukları için yalanlıyor!

Bunun gibi Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) haber verdiklerinde tasdik eden, ancak gereğini yapmayıp bu tasdike münafi inançlara sahip olanlar, bu tasdiklerinde yalancıdır.

Önemine binaen, "Muhammedun Resûlullah" şahitliğine ve haber verdiklerinde onu (sallallahu aleyhi ve sellem) tasdike münafi birkaç örnek vermek istiyorum:

a. Kemale Ermiş Dinde Yenilik Yapmak

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum." [11]

Din, Allah Resûlü'yle kemale ermiş, bu, Allah'ın nimetlerinin en büyüğü olarak kabul edilmiş ve bu hâliyle din, İslam olarak isimlendirilmiştir.

İbni Kesîr (rahimehullah) ayetin tefsirine dair şöyle der:

"Bu, Allah'ın bu ümmete en büyük lütfudur. Zira, dinlerini kemale erdirdiğinden onlar başka hiçbir dine, peygamberleri dışında hiçbir peygambere ihtiyaç duymazlar. Bu yüzden de Yüce Allah, onu (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberlerin sonuncusu yapmış, onu hem insanlara hem de cinlere göndermiştir. Artık onun helal dediğinden başka hiçbir şey helal, haram dediğinden başka hiçbir şey haram değildir. Tek dinî hükümler onun getirdiği ve koyduğu kurallardır. Bildirdiği her şey gerçektir, doğrudur; onda hiçbir yalan ve boş hiçbir vaat yoktur." [12]

11. 5/Mâide, 3
12. bk. İbn-i Kesîr Tefsîri, 3/443, Mâide Suresi, 3. ayetin tefsiri

Allah'a ve Resûl'üne iman etmiş her insan, bu satırların altına imza atar. Dinin onunla (sallallahu aleyhi ve sellem) kemale ermesi öyle büyük bir nimettir ki bırakın müminleri, Yahudiler dahi bu nimetin farkına varmıştır:

Târık ibni Şihâb'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Yahudilerden biri Ömer ibni Hattâb'a şöyle dedi: 'Ey Müminlerin Emîri! Sizin Kitab'ınızda okuduğunuz bir ayet biz Yahudiler topluluğuna inmiş olsaydı o ayetin indiği günü bayram edinirdik.'

Ömer sordu: 'Hangi ayet?'

'Bugün, sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum.' **dedi.**

Bunun üzerine Ömer (radiyallahu anh) şöyle dedi: 'Biz o günü ve Nebi'ye (sallallahu aleyhi ve sellem) bu ayetin indirildiği yeri biliriz. Bu ayet Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) Arafat'ta ayakta beklerken cuma günü indirildi.' " [13]

Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) daha önce yaşayan nebilerin (aleyhisselam) mesajı, sapkın âlimler ve azgın sultanlar tarafından tahrife uğradı. Zira din tamamlanmamıştı. Her gelen yeni bir şey ekledi. Sonuçta yenilikler, mesajın özünden fazlalaştı. Ortaya yepyeni bir din çıktı.

Allah'ı (celle celaluhu) birlemek ve O'nu tazim için gelen Mûsâ'nın (aleyhisselam) ümmeti; Allah'a fakirlik, [14] cimrilik, [15] güreşte yenilme [16] gibi eksiklik izafe edip Uzeyr'in (aleyhisselam), O'nun çocuğu olduğunu [17] iddia ettiler.

13. Buhari, 45; Müslim, 3017
14. bk. 3/Âl-i İmrân, 181
15. bk. 5/Mâide, 64
16. bk. Yaratılış 32:22-32
17. bk. 9/Tevbe, 30

İlk sözü "Ben Allah'ın kuluyum." [18] olan Îsâ'nın (aleyhisselam) tabileri, Allah'a çocuk ve eş nispet edip [19] Îsâ'nın ve Havarilerin mücadele ettiği Roma putperestliğini din diye kabul ettiler.

Ve tüm bunları bilen bir Yahudi, dinin kemale erdiğini duyunca heyecanlanıyor. Bu ayetin indiği günün bayram ilan edilmesi gerektiğine inanıyor. Neden? Çünkü tamamlanmış bir şeye ziyade yapamazsınız. Var olanı çıkarıp eksiltemezsiniz. Hâliyle onu bozamazsınız.

Acaba biz, bir ümmet olarak bir Yahudi kadar bu ayeti anladık mı? Sözde, evet, anladık. Ancak pratiğimiz böyle söylemiyor.

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmeti/tebaası olan biz, onu örnek alana kadar, yüzlerce hatta binlerce örneğe takılıyoruz. Ağabeyler, üstatlar, şeyhler, sâdât-ı kiramlar… liste uzayıp gidiyor.

Ona müntesip(!) topluluklar, onun (sallallahu aleyhi ve sellem) adına(!), bidat olan gün ve geceler uydurma yarışında! Onu, onun kerih gördüğü sesler ve görüntüler eşliğinde anlatmayı, onunla insanları eğlendirmeyi İslami çalışma sananlar var! Hepsinden öte bu ülkede salavat eşliğinde halay çekenler var…

Sorsanız hepsi dinin tamamlandığını tasdik ediyor. Ne hikmetse yenilik çıkarmaktan da geri durmuyorlar. Bu çelişkiyi sorduğunuzda da duymuyorlar. Ola ki duydular, "Bizimki bidat-i hasene!" diyorlar. Tekrar soruyorsunuz:

18. 19/Meryem, 30
19. bk. 9/Tevbe, 30

"İçkinin sonuna 'hasene' yazınca içmek meşru mu oluyor? Dinde bidat/yenilik çıkarmak yasaklanmadı mı?" Sorular, sorular....

Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) dinini bozmak için harcadıkları bu çabayı, onun sünnetlerini ihya noktasında harcamış olsalardı hem tasdiklerinin gereğini yerine getirmiş olacak hem de onun sünnetine hizmet etmiş olacaklardı.

b. Mutlak Örnek Olarak Allah Resûlü'nden Başkasını Benimsemek

Buraya kadar, onun (sallallahu aleyhi ve sellem) örnekliği, Allah'ın (celle celaluhu) onun her hâlinden razı olması, onu bizlere mutlak model sunması noktasında birçok şey zikrettik. Her birimiz Allah Resûlü'nden öğrendiğimiz bu bilgileri tasdik ediyoruz. Ancak uygulamada bu tasdikin bizi bir yerlere sevk etmesi gerekiyor: Her hususta Allah Resûlü'nün örnek alınması ve mutlak model olması. Ne yazık ki olması gereken ile yaşanan vakıa birbirinden çok farklıdır.

İslam ümmeti; henüz akıbeti belli olmayan metod ve uygulamalara, Allah katında makbul olup olmadığı bilinmeyen insanlara Allah Resûlü'nden ve onun sünnetinden daha fazla değer veriyor. Bir topluluk tarikat şeyhlerini, bir başkası Said-i Nursi'yi, diğeri İbni Teymiyye'yi, öteki Hasan El-Benna'yı... ondan (sallallahu aleyhi ve sellem) daha fazla tanıyıp örnek alıyor. Hatta Allah Resûlü'nün bir uygulaması bu ve benzeri öncülerin süzgecinden geçmeden kabul edilmiyor...

Bu zikrettiklerimiz, İslam ümmetinin hâlini dert edinmiş bir kalemin duygusal abartıları, yahut eleştiri müzmini bir yazarın hezeyanları zannedilebilir. Keşke öyle olsaydı!

Fakat bu bir vakıa. Buna dair bazı örnekler paylaşmak istiyorum:

Bir arkadaşımız kendi bölgesinde tanınmış bir dil bilimcinin yanına gidiyor. Konu, Mâide Suresi'nin 44. ayetine geliyor. Arkadaşımız hocaya soruyor: "Bu ayet dil kurallarına göre ne ifade ediyor?" Hocamızın cevabına kulak verelim:

"Mâide Suresi 44. ayet aslı itibarıyla umum ifade eden bir ayettir. Ayetin başında geçen 'مَنْ' edatı umum ifade eder. Yani (ayette zikredilen) bu fiili kim yaparsa yapsın, zikredilen 'Onlar kâfirlerin ta kendileridir.' hükmüne dâhil olur. Ayrıca hükmün (zamiriyle) te'kîd edilmesi bunu pekiştirir. Lakin Said-i Nursi'nin Demokrat Parti'ye (Adnan Menderes'e) oy verdiğini biliyoruz. Şayet ayet umumu üzere olmuş olsaydı Üstad böyle bir şey yapmazdı. Demek ki burada bizim bilmediğimiz bir durum vardır."

Şimdi bu örneği düşünelim. Burada Kur'ân mı Said-i Nursi'ye hükmediyor, Said-i Nursi'nin davranışları mı Kur'ân'a hükmediyor?!

Yani Allah'ın Kitab'ı hakem değil mahkûm oluyor. Velev ayetin umum üzere olmadığını, başka naslarla tahsis edildiğini farz edelim(!) Böyle olmuş olsa dahi vahyi ancak vahiy tahsis edebilir, kayıt altına alabilir. Siz bir âlim hakkında hüsn-ü zanda bulunabilir, en güzel olanı onun için temenni edebilirsiniz. Ama sahabe dahi olsa hiç kimsenin davranışını, Allah'ın Kitabı üzerinde hâkim/hakem tayin edemezsiniz!

Yine Mısır'da okuyan kardeşlerimiz bilirler. Siz, İhvan mensubu biriyle sadece umumi konularda konuşabilirsiniz. Hususi bir meselede konuştuğunuzda söyledikleriniz şayet Hasan El-Benna'nın belirlediği esaslara uygunsa problem yoktur. Ancak bu esaslara aykırıysa ne söylerseniz söyleyin (ayet/hadis/icma) muhatabınızın ilgi alanına girmez.

Örneğin, tağuta küfretmek ve ondan içtinab etmek İslam dininin aslıdır. Tüm peygamberler bu davetle yeryüzüne gönderilmiştir. Kelime-i Tevhid'in anlamı da budur. Ancak sapık tağut Hüsnü Mübarek hakkında konuşulduğunda "Kardeşim, biz davetçiyiz kâdî değil" sözüyle laf ağzınıza tıkılır. Hasan El-Benna'ya nispet edilen, El-Hudaybi'nin de kitap ismi yapmasıyla şiar hâline gelen bu söylemle önünüz kesilir. Tüm resûllerin bu asılla gönderilmiş olması, insanları Kelime-i Tevhid olarak buna davet etmiş olması, sayısız ayette bunun ifade edilmesi "davetçiyiz kâdî değil" süzgecinden geçmediği için öylece kalır. Bununla birlikte aynı şahıs bir başka mecliste Allah'ı ve resûllerini tasdik etmeden kişinin iman etmeyeceğini anlatır. Bu tip insanlar resûlleri, hatta âlemlerin Rabbini cemaatsel şiarlarına mahkûm etmişken hangi tasdik ve imandan söz edilebilir?!

Bunun bir benzeri ise bazı çevrelerin İbni Teymiyye yaklaşımıdır. Sabit bir konudan ziyade neredeyse dinin tüm meselelerini El-Fatâvâ'ya irca etmeden bir duruş belirlemiyorlar. Bir bütün olarak (akide/fıkıh/menhec) naslar, İbni Teymiyye süzgecine muhtaçmış edasında hareket ediyorlar. İlginç olan ise bu yaklaşıma savaş

açan, tarihin güzide âlimlerinden birinin İbni Teymiyye (rahimehullah) olmasıdır.

Şunu belirtelim: İsmi geçen âlim ve davetçiler, bu yapılanlardan sorumlu olmayabilirler. Zaten amacımız da onları sorumlu tutmak değildir. Bu onları Kitab'ın ve Sünnetin üstünde konumlandıran; nasları onların onayına tabi tutan ve onların süzgecinden geçmeyen nasları kabul etmeyenlere yöneltilmiş dinî bir nasihattir. Zira bu durum, onların tevhidine zarar vermektedir.

Bu konuda en çok dikkatli olması gerekenler, cemaatleşen ve belli bir menhec etrafında toplanan insanlardır. Şüphesiz cemaatlerin ve insanları bir araya toplayan güçlü liderlerin, insanlar üzerinde belirgin bir etkisi vardır. Düzen, disiplin, menhecde sebat, çalışmalardan alınan verim ve bunlara ek olarak dava yolunda ödenen bedeller, gözleri kamaştırıp kalplere tesir eder. Zamanla böyle bir yönetimin yanlış yapmayacağı ve nassın dışına çıkmayacağı anlayışı oluşur.

Aslında bu düşüncede hüsn-ü zan mertebesinde kalıp insanın aklını örtmediği müddetçe sorun yoktur. Lakin yönetim, şer'i naslar ışığında değil de şer'i naslar, yönetime göre kabul ve redde tabi tutulunca problem itikadi olmaya başlar.

Her Müslim bilmelidir ki bu konuda sapan ve ayağı kayan yapılar; düzensiz, menhecsiz, rastgele bir araya gelmiş yapılar değil, güçlerini düzenlerinden alan ve zamanla dinin üstünde otoriterleşmeye başlayan yapılardır. Bunu engellemenin tek yolu, yapıları ve yönetimlerini

edep ve sükûnet çerçevesinde şer'i naslara göre muhasebe etmektir.

c. Gaybi Meselelerde Allah Resûlü'nü Tasdik Etmemek

İslam akidesinde gayb bilgisinin yegâne sahibi Allah'tır:

"De ki: 'Göklerde ve yerde Allah'tan başkası gaybı bilmez.' Onlar, ne zaman diriltileceklerinin farkında değillerdir." [20]

Ancak Allah (celle celaluhu) dilediği zaman dilediği miktarda gaybın bilgisinden resûllerine bildirir:

"(O,) gaybı bilendir. Gaybına hiç kimseyi muttali kılmaz. Ancak resûlleri arasından razı olup (seçtikleri) müstesna. Çünkü (gayb bilgisine muttali olan elçinin) önünde ve arkasında (onu koruyan) gözetleyiciler kılmıştır." [21]

"Allah pis ile temizi birbirinden ayırmadan, siz müminleri bulunduğunuz hal üzere öylece bırakacak değildir. Allah sizi gayba muttali kılacak da değildir. Fakat Allah (gaybı bildirmek için) resûllerden dilediğini seçer. Allah'a ve resûllerine iman edin. Şayet iman eder ve sakınıp korkarsanız sizin için büyük bir ecir vardır." [22]

Allah (celle celaluhu) razı olduğu, seçtiği ve onları diğer insanlara üstün kıldığı resûllerine gaybdan dilediği kadarını bildirir. Bu da vahiy kapsamında olan bilgidir.

Bunun Kur'ân'dan örneği, Îsâ'nın (aleyhisselam) Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) müjdelemesidir. Kendinden yaklaşık altı yüz yıl sonra gelecek bir peygamberi ismiyle haber vermiştir:

"Hani Meryem oğlu Îsâ da: 'Ey İsrailoğulları! Şüphesiz ki ben,

20. 27/Neml, 65
21. 72/Cin, 26-27
22. 3/Âl-i İmrân, 179

Allah'ın size (gönderdiği) resûlüyüm. Benden önceki Tevrat'ı doğrulayan ve benden sonra gelecek, ismi Ahmed olan Resûlü de müjdeleyenim.' demişti. Apaçık deliller onlara geldiğinde: 'Bu, apaçık bir büyüdür.' dediler." [23]

Kur'ân-ı Mubîn, Allah'ın, resûllerinden dilediğine gaybı bildireceğini açıkça söylediği gibi, yukarıda kaydettiğimiz ayetle pratik bir örneklendirme de yapmıştır. Îsâ'nın (aleyhisselam) altı asır sonrasından (Allah'ın bildirmesiyle) haber verdiği gibi Allah Resûlü de bazı haberler vermiştir. Kıyamet alametleri bahsini buna örnek verebiliriz.

Akıllarını ilah edinen ve "Rivayetleri Kur'ân'a arzediyorum." derken bilerek veya bilmeyerek akıllarına arzeden bazı topluluklar, Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu haberlerde tasdik etmemiş, yalanlamışlardır. Elbette sorulduğunda "Biz Allah Resûlü'nün bunu söylediğinden emin olsak hiç tereddüt etmez, tasdik ederiz. Lakin Kur'ân'da bulamadığımız için bunu kabul etmiyor ve rivayet edenleri yalanlıyoruz." derler.

Tağuta gönüllü kulluk yapanların öncülük ettiği, resmî dinin tezgâhı ilahiyatlarla süslenen, İslam düşmanı Hristiyan müsteşriklerin ham madde taşıdığı bu akım, ciddi anlamda taraftar buluyor. Bulması da normal, çünkü insanlara ruveybida olma özgürlüğü tanıyor. [24]

---

23. 61/Saff, 6
24. Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'İnsanlar aldatıcı yıllar göreceklerdir. O yıllarda yalancı doğru kabul edilecek, doğru olan da yalanlanacaktır. Haine güvenilecek, güvenilir olan biri de hain görülecektir. O dönemde ruveybidalar olacaktır.'

Kendisine, 'Ruveybida kimdir, ey Allah'ın Resûlü?' diye soruldu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: 'Geneli ilgilendiren konularda konuşan seviyesi düşük adamdır!' " (İbni Mace, 4036; Ahmed, 7912)

Diyorlar ki: "Biz kıyamet alameti/fiten/melahim hadislerini Kur'ânda bulamıyoruz. Ayrıca Kur'ân'a arz edince Kur'ân'la çeliştiğini görüyoruz. Allah (celle celaluhu) kıyametin ânsızın kopacağını bildiriyor. Bu hadisler ise alamet zikrediyor!"

Bu, Kur'ân'a değil, akla yapılan bir arzdır. Bir başkası bu hadisleri Kur'ân'a arz edince, Kur'ân'la uyumlu bulabiliyor. Buyurun:

"Onlar, kıyametin ânsızın gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? İşte, onun alametleri gelmiştir. (Kıyamet) başlarına geldiğinde nasıl öğüt alacaklar ki?" [25]

Bu ayette Allah (celle celaluhu) açıkça kıyametin alametlerinin olduğunu ve onların bir kısmının gerçekleştiğini haber verir.

"Kıyamet yaklaştı ve Ay yarıldı." [26]

Bu ayette de Allah (celle celaluhu) kıyametin yaklaştığını ve bunun belirtisi olarak da Ay'ın yarıldığını ifade ediyor.

"Ye'cûc ve Me'cûc'un (seddi) açıldığında her yerden akın ederler. Hak olan vaad/kıyamet yaklaşmıştır. (O, vuku bulduğunda) kâfirlerin gözleri yuvalarından fırlayacak ve (diyecekler ki:) 'Eyvahlar olsun bize! Muhakkak ki biz, bundan gaflet içerisindeydik. (Hayır, öyle değil!) Bilakis, biz zalimler idik.' " [27]

Bu ayette de Ye'cûc ve Me'cûc'un setlerinin açılması ve akabinde hak olan vaadin gerçekleştiği anlatılıyor.

"O söz/kıyamet başlarına gelip (zamanı yaklaşınca) onla-

25. 47/Muhammed, 18
26. 54/Kamer, 1
27. 21/Enbiyâ, 96-97

ra yerden kendileriyle konuşan bir Dabbe (olağanüstü bir canlı) çıkarırız. Onlara, 'İnsanlar bizim ayetlerimize yakinen inanmıyorlardı.' (der) Her ümmetten ayetlerimizi yalanlayan (öncü) bir topluluk haşredeceğimiz gün, onlar (cehenneme) sevk edilirler. Onlar (huzura) geldiklerinde (Allah) diyecek ki: 'Ayetlerimin hakikatini anlamadığınız hâlde onları yalanladınız öyle mi? Ya da ne amel işliyordunuz?' "[28]

Bu ayetlerden şunu anlıyoruz:

Kıyametin ânsızın kopacak olmasıyla, onun birtakım alametlerinin olması ve bu alametlerin onun yaklaştığına haberci olması arasında bir çelişki söz konusu değildir. Sünnetle sabit olan alametler de bu cinstendir. Sünnet, kıyametin tarihini vermemiş, sadece onun yaklaştığına delalet eden birtakım alametleri zikretmiştir.

Kur'ân'ın onun bazı alametlerini zikretmesi "onun ânsızın kopacağı" hakikatine ters olmadığı gibi Sünnetin onun bazı alametlerinden haber vermesi de onun ânsızın kopacağı hakikatiyle tezat içermez. Zira onun ânsızın kopacağını haber veren de şartlarının/alametlerinin olduğunu söyleyen de Kur'ân'dır…

Şayet bu bir tezat kabul edilirse; Kur'ân'ın da kendi içinde çelişkili bir kitap olduğu kabul edilmelidir, ki bunun küfür olduğu izahtan varestedir.

Tarihte buna benzer ilginçlikler sergileyip Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) haber verdiklerinde tekzip eden, bunu da vahyin önemsediği akılla yaptığını söyleyenler hep utanmak durumunda kalmışlardır:

28. 27/Neml, 82-84

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sizden birinin içeceğine sinek düşerse onu içeceğe batırsın. Çünkü onun bir kanadında zehir diğerinde panzehir vardır." [29]

Başta Buhari ve Müslim olmak üzere birçok hadis imamının kaydettiği bu hadis, aklını kutsayan bazı insanlar tarafından reddedildi! Küçücük bir hayvanın iki kanadında hem zehirin hem de panzehirin olabileceğini akılları almadı. Oysa bilimsel çalışmalar, sineğin bir kanadında bulunan zehirin ilacının/panzehirinin öteki kanadında olduğunu ispat etti. [30]

Bugünün insanı da "Kur'âni kabullere uymuyor." iddiasıyla aslında akıllarına uymayan birçok şeyi tasdik etmekten geri duruyorlar. Bu durum, onların "Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah Resûlü'dür." şahitliğini zedeliyor.

d. Risaletin Umumi Olduğunu Unutmak

Hem Kur'ân hem de Sünnet Allah Resûlü'nün risaletinin umumi olduğunu, o (sallallahu aleyhi ve sellem) geldikten sonra ona inanmayanların cehennem ehli müşrikler ve kâfirler olduğunu beyan eder. Onun gelişiyle Allah'ın yanındaki tek geçerli din, Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'ın (celle celaluhu) resûlü olduğu İslam dinidir:

"Biz, seni ancak bütün insanlığa müjdeci ve uyarıcı olarak yolladık. Fakat insanların çoğu bilmezler." [31]

"De ki: 'Ey insanlar! Şüphesiz ki ben, Allah'ın tümünüze (yol-

29. bk. Buhari, 3320
30. bk. Science, 22 Haziran 2001, S 292, s. 2326-2329
31. 34/Sebe', 28

ladığı) Resûl'üyüm. O (Allah ki) göklerin ve yerin hâkimiyeti/egemenliği O'na aittir. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. Diriltir ve öldürür. Allah'a ve Resûl'ü olan ümmi Nebi'ye iman edin. O (Nebi), Allah'a ve O'nun kelimelerine iman eder. Ona uyun ki hidayet bulasınız.' " [32]

"De ki: 'Ey insanlar! Ben, sizin için ancak apaçık bir uyarıcıyım.' " [33]

Câbir ibni Abdullah'tan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benden önce hiç kimseye verilmeyen şu beş şey bana bahşedildi: Bir aylık zamanda kat edilecek uzaklıkta bulunan düşmanlarımın kalbine korku salmakla desteklendim. Yeryüzü benim için mescid ve temizleyici kılındı. Bu yüzden ümmetimden her kim, bir namaz vaktine girerse namazını kılsın. Ganimetler benim için helal kılındı. Benden önce hiç kimseye helal kılınmamıştı. Bana şefaat hakkı tanındı. Peygamberler sadece kendi kavimlerine gönderilirdi. Ben ise, tüm insanlara gönderildim." [34]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki beni duyup da bana iman etmeyen her Yahudi ve Hristiyan mutlaka cehenneme gidecektir." [35]

Birileri bu ayetlerin tefsirini yapabilir, bu hadisleri şerh edip yazılı ve görsel olarak yayımlayabilir. Bununla beraber; Allah'a ve ahirete inanmak kaydıyla, Allah Resû-

32. 7/A'râf, 158
33. 22/Hac, 49
34. Buhari, 335; Müslim, 521
35. Müslim, 153

lü'ne inanmasa dahi Yahudi ve Hristiyanların cennete gideceğini söylerse Allah Resûlü'nü tasdik etmiş olmaz.

Sonuç olarak;

Tasdik etme "eyvallah"a indirgenmiş, bir kafa sallama faaliyeti değildir. Bu, nifak ehlinin tasdikidir. Tasdik; doğrulamak ve onun gereğini yapmaktır.

2. Emrettiklerinde Ona İtaat Etmek

Başta Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) olmak üzere tüm peygamberler, kendilerine itaat edilsin diye gönderilmiştir:

"Resûl yollamamızın tek gayesi, Allah'ın izniyle ona itaat edilsin diyedir." [36]

Bir Müslim'in Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) risaletine şahitliği, ona itaatiyle sahih olabilir. Bunun gerçekleşebilmesi için de Müslim'in, Allah Resûlü'ne, hayattayken her konuda itaat etmesi, vefatından sonra da onun sünnetine dört elle sarılması, Sünnete sahih bir bakış açısıyla bakması gerekir.

Ona (sallallahu aleyhi ve sellem) (ve Sünnete) itaat ve ittibamız, ona (sallallahu aleyhi ve sellem) olan imanımızın gereğidir. İtaat ve ittiba olmadan "Muhammedun Resûlullah" demek faydasızdır.

Burada üzerinde durulması gereken önemli bir husus vardır: Allah Resûlü'ne itaat, aslında Allah'a (celle celaluhu) itaattir:

"Kim Resûl'e itaat ederse hiç şüphesiz Allah'a itaat etmiş olur. Kim de yüz çevirirse seni, onun üzerine koruyucu göndermedik. 'İtaat edeceğiz.' diyorlar. Senin yanından çıktıkları zaman onlardan bir grup, söylediklerinin dışında bir şeyleri

36. bk. 4/Nisâ, 64

gece/gizlice kurguluyor. Allah onların gece/gizlice kurguladıklarını yazar. Onlardan yüz çevir ve Allah'a tevekkül et. Vekil olarak Allah yeter." [37]

Açıkça görüldüğü gibi ona (sallallahu aleyhi ve sellem) "itaat edeceğiz" dedikleri hâlde itaat etmeyenler, kendilerinden yüz çevrilmesi gereken münafıklardır.

a. Allah Resûlü'ne İtaate Engel Durumlar

Allah Resûlü'nün sünnetine itaate/ittibaya engel durumlara değinmek istiyorum. Bunlardan ilki, âlimlerimizin iyi niyetle yaptığı bir çalışmanın, şeytan eliyle saptırılmasıdır.

Âlimler, farz ile sünneti birbirinden ayırmak için ikisini farklı farklı açıklamışlardır:

Farzı, "Yapıldığında ecir alınan, terk edildiğinde ceza gerektiren emir" şeklinde;

Sünneti, "Yapıldığında ecir alınan, terk edildiğinde ceza gerektirmeyen irşad" şeklinde tanımlamışlardır.

Hukuki yaptırımlar açısından yapılan bu ayrım, Sünnet anlayışında olumsuz bir etkiye sebep olmuştur. Sünnet "Yapsan da olur, yapmasan da olur." şeklinde algılanmaya başlamıştır, ki bu anlayış bugün de devam etmektedir.

Sünnet ile farz arasında fark olduğu, inkârı mümkün olmayan bir hakikattir. Ancak bu, Sünneti hayattan çıkarmamız, onu önemsemememiz anlamına gelmemelidir.

Sahabe (radiyallahu anhum), sünnet farz ayrımı yapmaz, onun (sallallahu aleyhi ve sellem) emirlerine ellerinden geldiğince itaat ederlerdi. Biraz-

37. 4/Nisâ, 80-81

dan vereceğimiz örnekler, onların Sünnet konusundaki hassasiyetini gösterecektir.

Şu da bir gerçek ki sünnetsiz bir dinde farzlar da sarsılır. Farzların önünde olan sünnetler sizi farza hazırlarken farzlardan sonra olan sünnetler, farzdaki eksiklikleri telafi eder. Farz aralarına yerleşmiş sünnetler, iki farz arasında Allah (celle celaluhu) ile bağımızı canlı tutar. Dikkat edin: Farzlar belirli zaman ve mekânlarla sınırlı tutulmuş, sünnetler ise hayatın her ânına yerleştirilmiştir. Yani sünnetler hayatı Müslimce yaşamayı sağlıyor, sizinle Allah arasındaki bağı güçlendiriyor. Sünneti hayattan çıkarınca Allah (celle celaluhu) ile bağınız zayıflıyor, hâliyle farzlarda da gevşemeye başlıyorsunuz…

– Sünnete itaat ve ittibanın önündeki bir diğer engel, Allah Resûlü'nün önüne birilerinin geçmesi/geçirilmesidir:

"Ey iman edenler! Allah'ın ve Resûl'ünün önüne geçmeyin, Allah'tan korkup sakının! Şüphesiz ki Allah, (işiten ve dualara icabet eden) Semi', (her şeyi bilen) Alîm'dir." [38]

İtaat edilecek merci tek ve görünür olmalıdır. Birden fazla baş olur veya itaat edilecek merci görünmezse itaat mefhumu zedelenir. Aileyi örnek verebiliriz: Ev halkı babaya itaat edeceğini bilir ve baba evi yönetirse sorunsuz bir itaat oluşur. Ancak kimi zaman anne kimi zaman ağabey/abla veya dışarıdan birileri eve müdahale ederse kargaşa yaşanır.

Din de böyledir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) her zaman en önde,

38. 49/Hucurât, 1

hayatın en görünür yerinde olmak zorundadır. Tâ ki Müslim bireyler ona hakkıyla itaat edebilsinler.

Biz, bir adamın önüne itaat edeceği bir ağabey/şeyh/üstat koyup eline de farklı farklı kitaplar verdiğimizde ve her biri de farklı farklı şeyler söylediğinde, kişi kime itaat edeceğini şaşırır. Bugün insanlar, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat etmiyor. Çünkü bir türlü sıra ona gelmiyor! Sözde bizi ona ulaştıracak aracılar, ne hikmetse yalnızca ondan uzaklaştırıyor. Yolun sonunda bir bakıyoruz ki ondan uzaklaşıp aracılara yaklaşmışız. Aracıları çok iyi tanıyoruz ama Allah Resûlü'nü unutmuşuz!

Oysa sahabe bu konuda çok hassas davranırdı. Zikredeceğimiz örneklerde görüleceği gibi onlar hayatlarında ona (sallallahu aleyhi ve sellem) mutlak itaat eder, vefatından sonra da onun sünnetine göre yaşarlardı. Herhangi bir olay olduğunda insanları toplar, "Bu konuda Allah Resûlü'nden bir bilgiye sahip olan var mıdır?" diye araştırma yaparlardı.

– Allah Resûlü'ne itaat etmenin engellerinden bir diğeri de mezhep taassubudur. Dikkatinizi çekerim, "mezhebe tabi olmak" demedim, "mezhep taassubu" dedim. Zira ikisi arasında bariz bir fark vardır. Biri dini yaşamak için mezhep edinmek, diğeri mezhebi din edinmektir. Açıklayalım:

Bir Müslim'in fıkhi bir konuda müçtehid imamlara tabi olması gayet normaldir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) kendi döneminde âlim sahabeleri beldelere yollar, insanlar dinlerini onlardan öğrenir, onların içtihadlarına göre Rabblerine kulluk ederlerdi. Şayet bu durum dinen

sakıncalı olsaydı, Allah Resûlü'nün buna engel olması gerekirdi. Böyle bir engelleme bilinmediği gibi, bu işin başlatıcısı da bizzat Allah Resûlü'dür.

Bu uygulama sonraki dönemlerde de devam etti. İnsanlar fıkıh âlimi olanlara sordu, aldığı cevaplara göre ibadetlerini ifa etti.

Bir zaman sonra bu alanda uzmanlaşan müçtehid imamların görüşleri derlendi. Fıkıh mezhepleri teşekkül etti. Yani sözlü olarak devam eden bir uygulama, yazılı alana aktarıldı.

Buraya kadar İslam nezdinde hiçbir sorun yoktu. Asıl problem bundan sonra başladı. Mezhepler, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) önüne geçirildi. Sıhhatinde ittifak edilen bir nas dahi "Mezhep imamım bunu bilmiyor muydu?" gevezeliğine kurban edildi.

Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi soru sorulduğunda "Bilmiyorum, vahyin gelmesini bekleyelim." [39] dediğine inanan, sahabe büyüklerinden birçoğunun hadisleri bilmediğini, ancak başka sahabelerin bildirmesiyle öğrendiğini kabul edenlerin "Mezhep imamı bilmiyor muydu?" iddiasına inanması şaşılacak şeydir!

Bu bakış açısına göre ittiba ettiği imam, Allah Resûlü'nden de bu ümmetin en âlimi olan ashâbtan da daha bilgili olmuş oluyor! İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râciun!

"Mezhep imamı bunu bilmiyor muydu?" diyen ya da "Koca imam anlamadı da siz mi anladınız?" diyen insanlar, imamlarını El-Âlim olan Allah'a (celle celaluhu) denk tutuyorsa

39. Sahîhu İbni Hibbân, 42; Ayrıca bk. Buhari, 7309

Allah hidayet etsin. Yok, bunu cahillikle söylüyorsa -ki öyle- Allah (celle celaluhu) akıl, izan ve fıkıh ihsan etsin.

Dedik ki Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi bazı şeyleri bilmiyor, ilmini Allah'a havale ediyordu. Bazı örnekler verelim:

Müşrikler, Yahudilerin yönlendirmesiyle Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) bazı sorular sordular. Bunlardan biri de Kehf Ashabı'nın durumuydu. Allah Resûlü onlara cevap vermedi. "Gidin, yarın size cevap vereceğim!" dedi. Bunun üzerine vahiy kesildi. Allah Resûlü "Allah izin verirse" demediği için Allah (celle celaluhu) ona bunun yanlış olduğunu öğretmek istedi. Uzun bir süre sonra, vahyin gecikme nedenini de izah eden şu ayetler indi:

"Bir şey için kesinlikle: 'Bunu yarın yapacağım.' deme! 'Allah dilerse/inşallah' (de). Unuttuğun zaman Rabbini an. 'Umulur ki Rabbim beni bundan daha yakın bir rüşde/olgunluğa eriştirir.' de."[40] [41]

Bu kıssada dikkat etmemiz gereken şey, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi dine dair bazı konularda bilgi sahibi olmayıp yeri geldikçe öğrenmesidir.

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü namaz kıldırdı. Namazda yanıldı. Namaz bitiminde sahabe:

'Ey Allah'ın Resûlü! Namazda bir hüküm mü değişti, ya da yeni bir hüküm mü geldi?' diye sordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Hayır, ne oldu ki?' diye sordu.

40. 18/Kehf, 23-24
41. bk. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 13/472, 44648 No.lu rivayet

Namazda şöyle şöyle yaptın, denilince ayaklarını topladı, kıbleye yöneldi, sehiv secdesi yaptı ve selam verdi. Sonra yönünü insanlara çevirdi ve onlara şöyle dedi: 'Şayet namazda bir değişiklik olsa size bildirirdim. Lakin ben de sizin gibi bir insanım. Sizden birinin unuttuğu gibi unuturum. Unuttuğumda bana hatırlatınız.' "[42]

Bir insan Peygamberimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi namaz gibi günde beş defa tekrar eden bir amelde yanılıp unutabileceğine inanıyor, lakin mezhep imamının bir şeyi bilemeyeceğine veya bildiğini unutabileceğine inanmıyorsa onun dinden önce aklından zoru olmalıdır!

Kabîsa ibni Zueyb'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir gün Ebû Bekir'e (radiyallahu anh) yaşlı bir kadın gelerek mirastan kendisine pay verilmesini istedi.

Ebû Bekir de (radiyallahu anh) 'Senin bu isteğin hakkında Allah'ın Kitabı'nda bir hüküm yoktur. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetinde de bu konuda bir nas bilmiyorum. Siz dönünüz, ben insanlara sorayım.' dedi. Sonra durumu araştırdı.

Muğîre ibni Şu'be, 'Peygamber'in, onun durumunda olana altıda bir verdiğini gördüm.' demesi üzerine Ebû Bekir, 'Seninle birlikte bu haberi işiten başka kimse var mı?' diye sordu.

Akabinde Muhammed ibni Mesleme de onun benzerini söyleyince Ebû Bekir kadına altıda bir miras verdi."[43]

Ebû Saîd El-Hudrî'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

---

42. Buhari, 401; Müslim, 572
43. Ebu Davud, 2894; Tirmizi, 2101

"Ensâr'ın oturduğu meclislerden birinde oturuyordum. Bir ara Ebû Mûsâ âdeta korkmuş gibi geldi ve şunları söyledi: 'Ömer'in yanına girmek için üç defa izin istedim, ama o bana izin vermeyince ben de geri döndüm. Sonra, 'Seni içeri girmekten ne alıkoydu?' diye sordu.

Ben de, 'Üç defa izin istediğim hâlde bana izin verilmediği için ben de geri döndüm.' deyip, 'Sizden biriniz üç defa izin istediği hâlde ona izin verilmeyecek olursa geri dönsün.' hadisini naklettim.

Bunun üzerine Ömer, 'Allah'a yemin ederim ya buna dair bir delil ortaya koyarsın, (yahut canını yakarım).' dedi.

Aranızdan bunu Nebi'den (sallallahu aleyhi ve sellem) işitmiş birisi var mıdır?'

Ubey ibni Ka'b, 'Allah'a yemin ederim, seninle beraber (bu iş için) ancak burada bulunanların yaşça en küçüğü gelecektir.' dedi.

Orada bulunanların yaşça en küçükleri bendim. Bundan dolayı onunla birlikte kalkıp gittim ve Ömer'e Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) bu sözleri söylemiş olduğunu haber verdim." [44]

Hepimiz Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) vefatının akabinde yaşanan Riddet Hadiseleri'ni biliriz. İnsanlardan kimi yalancı peygamberlere tabi olmak kimi de dini terk etmek suretiyle açıkça irtidat etmişti. Bir grup daha vardı ki asıl kafaları karıştıran onlar olmuştu. İslam'ı kabul ediyor, yalancı peygamberlere tabi olmuyorlardı. Ancak onlar, Kur'ân'dan bir ayete yapışarak zekât vermeye yanaşmıyorlardı:

44. Buhari, 6245; Müslim, 2153

"Onların mallarından sadaka/zekât al ki onunla onları temizlemiş ve arındırmış olasın. Onlara dua et. Hiç şüphesiz, senin duan onlara (huzur ve güven veren) bir sükundur. Allah (işiten ve dualara icabet eden) Semi', (her şeyi bilen) Alîm'dir." [45]

Diyorlardı ki: "Allah (celle celaluhu), Resûlü'ne zekât almasını emrediyor. Resûl vefat etti. Biz ondan (sallallahu aleyhi ve sellem) başkasına zekât vermeyiz."

Ebû Bekir (radiyallahu anh) bunlarla savaşarak bunları da riddet taifesine dâhil etmek istiyordu. Onunla Ömer (radiyallahu anh) arasında şu diyalog geçmişti:

"Ömer: 'Sen 'Lailaheillallah' dediği hâlde insanlarla mı savaşacaksın?'

Ebû Bekir: 'Namaz ile zekâtın arasını ayıranla savaşacağım. Vallahi onlar Allah Resûlü'ne verdikleri bir oğlağı dahi men etseler onlarla savaşacağım.'

Ömer: 'Vallahi anladım ki Allah (celle celaluhu) Ebû Bekir'in kalbini savaşa açmıştır ve bu karar haktır.' " [46]

Bu kıssada ilginç olan, Ebû Bekir'in de Ömer'in de (radiyallahu anhum) konu hakkında varid olan hadisi hatırlamamış olmalarıdır. Hadisin orijinal metni şöyledir:

İbni Ömer'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ben, Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim O'nun elçisi olduğuma şahitlik edinceye ve namazı kılıp zekâtı verinceye kadar insanlarla savaşmakla emrolundum." [47]

45. 9/Tevbe, 103
46. bk. Buhari, 1399; Müslim, 20
47. Buhari, 25; Müslim, 22

Bu hadisi şerh ederken Hafız İbni Hacer (rahimehullah) şu satırları kaydeder: "Bu kıssa şuna delildir: Sünnet sahabilerin bazı büyüklerine gizli kalır, sıradan sahabiler o sünneti bilir. Bundan dolayı sünnete muhalif olan görüşlere değer verilmemelidir velev kuvvetli olsa da. Ve 'Bu sünnet nasıl falancaya gizli kaldı?' denilmemelidir." [48]

Örnekler arasından özellikle Ebû Bekir ve Ömer'e (radiyallahu anhum) dair olanları zikrettim. Bu iki sahabi bi'setin ilk döneminden Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) vefat edinceye dek onun yanından ayrılmamışlardı. Buna rağmen birçok konuda Allah Resûlü'nün sünnetinden habersiz olabiliyorlardı.

Bu misallere inanan bir zihniyetin, "Şu meseleyi falanca mezhep imamı bilmiyor muydu?" diyerek üzerinde ittifak edilmiş sünnetlere muhalefet etmesi gerçekten şaşılası bir durumdur. Daha ilginç olanıysa mezhep imamlarının bu konudaki uyarılarıdır. Vahyin verdiği basiretle, taklidin taassuba dönüşeceğini sezmiş ve insanları böyle bir yaklaşımdan sakındırmışlardır:

İmam Ebû Hanife (rahimehullah): "Bizim bir sözümüzü nereden aldığımızı bilmeden almak, kimseye helal değildir." [49]

"Benim sözümün delilini bilmeden onunla fetva vermek haramdır." [50] demiştir.

İmam Mâlik (rahimehullah), "Allah Resûlü'nden sonra her insanın sözü alınır ve terk edilir." demiştir. [51]

İmam Şafii (rahimehullah), "Benim görüşüm ile Allah Resûlü'nün

48. Fethu'l Bârî, 25 No.lu hadis şerhi
49. El-İntikâ fî Fedâili's Selâseti'l Eimmeti'l Fukahâ, s. 145
50. Sıfatu Salâti'n Nebî, s. 47
51. Câmiu Beyâni'l İlmi ve Fadlih, İbni Abdilberr, 2/91

hadisi çakışırsa benim görüşümü duvarın dibine çalın."[52] demiştir.

İmam Ahmed (rahimehullah): "Ne beni ne Mâlik'i ne Şafiî'yi ne Evzâî'yi ne de Sevrî'yi taklit et! Onların aldığı yerden (naslardan dinini) al!"[53]

Başka bir yerde şöyle der: "(Gerçekten) bazı topluluklara şaşıyorum. (Bir hadisin) isnadını ve sahih olduğunu biliyorlar; (buna rağmen) Sufyân'ın görüşünü alıyor (onunla amel ediyorlar)."[54]

Bugün var olan mezhep taassubu, imamlardan bağımsız olarak mezhep tabileri tarafından oluşmuştur. Maalesef, gayeleri sünnete ittiba etmek olan imamlar, sünnete muhalefetin gerekçesi kılınmıştır.

Son olarak, sahabenin itaat örneklerine geçmeden önce bir meselenin altı çizilmelidir:

İtaat ve ittibanın önündeki engeller kaldırılmadan sahih bir sünnet anlayışı oluşmaz. İtaatin gerekliliğine dair naslar ve itaate dair sahabe örnekleri, ancak engeller kaldırılırsa işe yarar. Aksi hâlde, naslar tasdik, örnekler takdir edilir ama itaatsizlik devam eder. Asıl mesele itaate engel durumları tespit edip insanlara göstermek ve ortadan kalkması için çabalamaktır.

b. Sahabe İtaatine Örnekler

Sahabe, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine, doğru yerden bakıyordu. Onlar için sünnet, itaat ve hayat demekti. On-

52. Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, 10/35
53. İ'lâmu'l Muvakkiîn, 1/631
54. El-Câmiu li Ulûmi'l İmâm Ahmed, 5/159

larda taklit/taassup gibi bir problem de olmayınca ortaya iman ehlini derinden etkileyen güzel manzaralar çıktı:

Câbir'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün mesciddeydi. İnsanlara: 'Oturun!' diye emretti. Mescidin dışında mescide doğru gelmekte olan Abdullah ibni Mes'ûd, olduğu yere oturdu. Allah Resûlü, onun bu tutumunu görünce, 'Gel ey Abdullah ibni Mes'ûd!' diyerek onu içeri çağırdı." [55]

Abdullah ibni Ka'b'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Sahabiler mescidde tartışmaya başladı. Tartışanlar, sahabeden Ka'b ibni Mâlik ve İbnu Ebî Hadred. Alacak meselesinden dolayı sesleri yükselmişti. Öyle ki seslerini evinde bulunan Allah Resûlü işitmişti. Perdesini araladı ve seslendi:

'Ey Ka'b, Ey Ka'b!'

'Buyur, ey Allah'ın Resûlü! Emrine icabet ettim (Lebbeyk).' diye hemen icabet etti.

Eliyle işaret ederek borcun yarısını düşürmesini istedi.

Ka'b, 'Yaptım, Ey Allah'ın Resûlü.' dedi.

İbnu Ebî Hadred'e seslendi: 'Sen de kalk ve öde!' " [56]

Abdullah ibni Dînâr'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"İbni Ömer yolda giderken bir bedeviye rastladı, ona selam verdi. Onu bineğine aldı ve ona sarığını hediye etti.

55. Ebu Davud, 1091
56. Buhari, 471; Müslim, 1558

Biz de, 'Onlar bedevidir, çok azına razı olurlar. Bu kadarına gerek yoktu.' dedik.

Bunun üzerine şöyle dedi: 'O adam, benim babamın dostuydu ve ben Allah Resûlü'nü şöyle derken işittim: 'İyiliğin en değerlisi, evladın, babasının dostlarını gözetmesi, onlara iyilikte bulunmasıdır.' " [57]

Ma'rûr'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ebû Zerr ile Rebeze'de karşılaştık. Kendisinin ve kölesinin üzerinde bir hulle vardı. (Bir hulleyi bölüşmüşlerdi.) Ona bunun sebebini sorduğumda şöyle dedi: 'Bir adama sövdüm, onu anasından dolayı ayıpladım. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) bana şöyle dedi:

'Ebû Zerr! Onu anasından dolayı ayıplıyor musun? Gerçekten sen kendisinde cahiliye (ahlakı) olan birisin. Kardeşleriniz sizin hizmetçilerinizdir. Allah onları sizin elinizin altına (idarenize) verdi. Kimin elinin altında kardeşi varsa ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Onlara takatlerini aşacak, yapamayacakları sorumluluklar yüklemeyin. Şayet onlara bir iş verirseniz kendilerine yardımcı olun.' " [58]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Hayber Günü Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) 'Bu sancağı mutlaka Allah ve Resûl'ünü seven bir adama vereceğim. Allah onun elinde fethi kolaylaştıracaktır.' buyurmuşlar. Ömer ibni Hattâb şöyle demişti: 'Kumandan olmayı ancak o gün diledim. Sancak için çağrılırım ümidiyle ona uzandım.

57. Müslim, 2552
58. Buhari, 30; Müslim, 1661

Fakat Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) Alî ibni Ebî Tâlib'i çağırdı, sancağı ona verdi ve 'Yürü! Allah sana fethi müyesser kılıncaya kadar etrafına bakma!' buyurdu. Derken Alî biraz yürüdü, sonra durdu, kafasını hiç çevirmeden, 'Ey Allah'ın Resûlü! İnsanlarla ne üzerine savaşacağım?' diye seslendi:

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Onlarla Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun elçisi olduğuna şahitlik edinceye kadar savaş, Bunu yaptılar mı, kanlarını ve mallarını senden korurlar. Allah'ın hakkı müstesna! Hesapları da Allah'a kalmıştır.' "[59]

Yani Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) "Dönme!" emrine binaen geriye dönmeden yüzü öne bakar şekilde sorusunu sordu.

Ebû Berze El-Eslemî'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ashâb, henüz evlenmemiş genç kızları varsa Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) gelerek bunu bildirirlerdi. Bir gün Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir adama, 'Kızını senden istiyorum.' dedi.

Adam, 'Ne büyük bir nimet!' dedi.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Onu kendim için istemiyorum.' dedi.

Adam, 'Peki, kim için?' diye sordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Culeybîb için.' deyince adam, 'Ey Allah'ın Resûlü! Annesine danışayım.' dedi.

Adam, karısının yanına gelerek, 'Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) kızına talip oldu.' dedi.

Kadın, 'Ne güzel bir nimet, evlendir!' dedi.

Adam, 'Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) kendisi için istemiyor.' dedi.

59. Müslim, 2405

Kadın, 'Kim için istiyor?' dedi.

Adam, 'Culeybîb.' deyince karısı, 'Hayır, vallahi Culeybîb'le onu asla evlendirmem.' dedi.

Adam Allah Resûlü'nün yanına gidip durumu haber vermek için kalkınca kızları gelerek anne babasına, 'Beni sizden kim istedi?' diye sordu.

Onlar, 'Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem).' dediler.

Kız, 'Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) emrini mi reddediyorsunuz? Beni onun istediği kişiye verin. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) beni zayi etmez.' dedi." [60]

Dinî, dünyevi, ahlaki, maddi… her konuda ona (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat ettiler. Çünkü bu, Allah'ın (celle celaluhu) emriydi. Allah Resûlü de (sallallahu aleyhi ve sellem) onları bu şekilde eğitiyordu:

Ebû Saîd ibni Muallâ'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben namaz kılıyordum. O sırada Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) beni çağırdı. Namazı bitirince yanına vardım. Bana, 'Çağırmama rağmen benim yanıma gelmekten seni alıkoyan nedir? Allah (celle celaluhu), 'Ey iman edenler! Sizleri, size hayat verecek şeylere davet ettiğinde Allah'a ve Resûl'e icabet edin.' [61] demiyor mu?' **dedi.**" [62]

Câbir ibni Abdullah'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü seferde bazen oruç tutar bazen de tutmazdı. Bu konuda genişlik vardı. Fetih yılında Mekke'ye sefer yaptı. Oruçluydu. Kurâu'l Ğamîm denen mıntıkaya

60. Ahmed, 19784
61. 8/Enfâl, 24
62. Buhari, 4647

gelince bir bardak su istedi. İnsanlara göstererek orucunu bozdu. İnsanlar da oruçlarını bozdular. Sonra kendisine bazı insanların hâlâ oruçlu olduğu haber verildi. 'Onlar asidir, onlar asidir!' diyerek tepkisini belli etti."[63]

Genişlik olan bir konuda Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) neden kızmıştı? Çünkü o, ashabının onun emirlerine harfiyen riayet etmesini istiyordu. Burada kızdığı şey, seferde oruç tutulmuş olması değil, insanlara göstererek orucunu bozmasına rağmen bazılarının itaat etmemiş ve onu örnek almamış olmasıydı.

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir iş yapmış ve onun yapılmasına da ruhsat vermişti. Ashâbdan bazıları, o işi yapmayı uygun görmediler. Bunu duyan Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) minbere çıktı hamdetti ve 'Bazılarına ne oluyor da benim yaptığım bir şeyi yapmaktan geri duruyorlar. Vallahi ben sizin Allah'ı en iyi bileniniz ve O'ndan en çok korkanınız olmayı umuyorum.' dedi."[64]

Evet, bugün Müslimlerin de böyle olması şarttır. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) emirleri olan sünnete sıkı sıkıya sarılmalılardır. Onun sünnetini; mütevatir, ahad, örfe uygun olup olmayan, mezhep süzgecinden geçmiş ve geçmemiş, çağın ruhuna uygun olan ve olmayan şekilde Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği kısımlara ayırmamalı, hevalarınca yürürlükten sünnet kaldırmamalılardır!

Bilmeliyiz ki bu ümmetin istikameti, Allah Resûlü'ne

63. Müslim, 1114
64. Buhari, 6101; Müslim, 2356

itaatleri oranındadır. Allah (celle celaluhu) ashâbın zatında bütün bir ümmete, "Şayet ona itaat ederseniz hidayete ermiş olursunuz." [65] hakikatini bildirmiştir. Dünya hayatında da ahiret hayatında da şeref, istikamet, izzet ve sırat-ı müstakim üzere sebat, Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) itaattedir. Kotasız, batıl ayrımlara gitmeden, hoşumuza gitse de gitmese de Allah Resûlü'nü (sallallahu aleyhi ve sellem) hiçbir şahıs, mezhep ve görüşe mahkûm etmeden mutlak itaatte…

Ebû Seleme ibni Abdurrahman'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Eşi, Fâtıma binti Kays'ı boşamıştı. Ona Muâviye, Ebû Cehm ve Usâme ibni Zeyd talip oldular. Bu durumu Allah Resûlü'ne iletti. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ona şu tavsiyede bulundu: 'Muâviye malı olmayan biridir. Ebû Cehm'in sopası elinden düşmez. Usâme ibni Zeyd'i kabul et.'

Fâtıma binti Kays daha sonra şöyle söylemiştir: 'Usâme'yi istemiyordum. Allah Resûlü tavsiye edince Allah'a ve Resûlü'ne itaat olarak kabul ettim. Sonra insanların gıpta ettiği bir evliliğim oldu. Allah bana Usâme'yi ikram etti, beni onunla şereflendirdi.' " [66]

O (sallallahu aleyhi ve sellem) Sirâc-ı Munîr'dir. [67] Aydınlık/Nûr onun yanındadır. Ona itaat edenler, ilk cahiliyenin karanlığından kurtulup onun aydınlığıyla aydınlandıkları gibi yaşadığımız cahiliyenin karanlığından kurtulmanın yolu da ona itaat etme ve tabi olmadadır:

65. 24/Nûr, 54
66. Müslim, 1480
67. 33/Ahzâb, 46

"De ki: 'Allah'a ve Resûl'e itaat edin.' Şayet yüz çevirirlerse şüphesiz ki Allah, kâfirleri sevmez." [68]

"Allah'a ve Resûl'e itaat edin ki merhamet olunasınız." [69]

"Bu (miras hükümleri) Allah'ın sınırlarıdır. Kim de Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederse onu altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetlere sokar. Bu büyük bir kazançtır/başarıdır." [70]

"Ey iman edenler! Allah'a ve Resûlü'ne itaat edin. Onu işitip dinlediğiniz hâlde ondan yüz çevirmeyin." [71]

"Kim de Allah'a ve Resûlü'ne itaat eder, Allah'tan (saygıyla) korkar ve (azabından) sakınırsa işte bunlar, kazançlı olanların ta kendileridir." [72]

"De ki: 'Allah'a itaat edin! Resûl'e itaat edin! Şayet yüz çevirirseniz onun sorumluluğu (olan tebliğ) ona, sizin sorumluluğunuz olan (itaat) size yüklenendir. (Herkes kendinden sorumludur.) Şayet ona itaat ederseniz hidayete ermiş olursunuz. Resûl'ün vazifesi yalnızca apaçık bir tebliğdir.' " [73]

Allah (celle celaluhu) bizleri ona (sallallahu aleyhi ve sellem) hakkıyla itaat eden, onu hayatın en görünür yerine koyanlardan eylesin! Allahumme âmin.

3. Nehyettiklerinden Kaçınmak

Ona (sallallahu aleyhi ve sellem) imanımızın gereği ve üzerimizdeki haklarından biri de bizi nehyettiği hususlardan kaçınmaktır. Onun nehiyleri/yasakları, emirleri gibi bağlayıcıdır.

68. 3/Âl-i İmrân, 32
69. 3/Âl-i İmrân, 132
70. 4/Nisâ, 13
71. 8/Enfâl, 20
72. 24/Nûr, 52
73. 24/Nûr, 54

Allah (celle celaluhu) İslam ümmetinin Nebi ile ilişkisini belirlerken şöyle buyurmuştur:

"Resûl size neyi vermişse onu alın, neyi de yasaklamışsa onu bırakın." [74]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ümmetini irşad ederken şunları söylemiştir:

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sizi bıraktığım sürece beni kendi hâlime bırakınız. Çünkü sizden öncekiler, peygamberlerine çokça soru sordukları ve karşı geldikleri için helak oldular. Size bir şeyi yasak ettiğimde ondan kaçınınız. Bir şeyi emrettiğimde onu gücünüz yettiği kadar yapınız." [75]

Bu hadis ilk olarak Müslim'in faydasız şeylerle ilgilenmemesi, çok soru sormaması ve sürekli muhalefet ederek asıl vazifesini terk etmemesi gerektiğini öğretir bizlere… Zira Müslim'in asli vazifesi, dinin emir ve nehiylerini öğrenmektir. Çünkü İslam, Allah'a teslimiyettir. O'nun emir ve yasaklarına teslim olmak, İslam'ın sahih olması için olmazsa olmazlardandır.

Hadisin öğrettiği bir diğer mesele ise Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) emir ve yasaklarının arasındaki farktır. Emirler, olmayan şeyleri hayata/vücuda getirmek olduğundan kudret/güç şarttır. Bunun için güç nispetinde yapılır. Nehye gelince şeriat hiçbir kayıt zikretmeksizin onu terk etmemizi ve ona son vermemizi ister. Çünkü nehiy, emir

74. bk. 59/Haşr, 7
75. Buhari, 7288; Müslim, 1337

gibi değildir. Güç ve takat istemez. Ondan uzak durmak için iradeye ihtiyaç vardır. Bu da her insanda mevcuttur.

a. Allah Resûlü'nün Nehiylerinde Gevşeklik

Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) itaat, Allah'a (celle celaluhu) itaat olduğu gibi onun (sallallahu aleyhi ve sellem) nehiylerini çiğnemek de Allah'ın (celle celaluhu) nehiylerini çiğnemek gibidir. Her ikisi de kişiyi helaka götürür.

Allah (celle celaluhu) bu konuda şöyle buyuruyor:

"Aranızda birbirinize seslendiğiniz gibi Resûl'e seslenmeyin. Allah, birbirinizin arkasına saklanarak (izin almadan) sıvışıp gidenleri bilir. O'nun emrine muhalefet edenler başlarına bir fitnenin ya da can yakıcı azabın gelmesinden sakınsınlar." [76]

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) emrine muhalefet edenler iki şeyle tehdit ediliyor: Fitne ve can yakıcı bir azap. Fitne dünyevi, can yakıcı azap da uhrevi bir cezadır.

İmam Ahmed (rahimehullah): "Sen fitnenin ne olduğunu bilir misin? Fitne, şirktir. Ona muhalefet edenlerin kalplerinin eğrilip onların şirke düşmesinden korkulur." [77] demiştir.

İbni Kesîr (rahimehullah): "Fitne, onların kalplerine isabet edecek küfür, bidat ve nifaktır." [78] demiştir.

İbnu'l Cevzî (rahimehullah), Zâdu'l Mesîr tefsirinde "Fitne hususunda üç görüş zikredilmiştir: Sapıklık, küfür ve dünyada isabet etmesi muhtemel bir bela." [79] demiştir.

Şeyh Şınkîtî, Edvâu'l Beyân'ında Kur'ân-ı Kerim'de fitnenin dört manada kullanıldığını söyler:

76. 24/Nûr, 63
77. El-Câmiu li Ulûmi'l İmâm Ahmed, 4/113
78. bk. İbn-i Kesîr Tefsîri, 7/629, Nûr Suresi, 63. ayetin tefsiri
79. bk. Zâdu'l Mesîr, 4/400, Nûr Suresi, 63. ayetin tefsiri

"1. Ateşle yakma: Ateş ehli için, 'O gün onlar ateşte yakılıp (yuftenun) azap edilirler.' [80] **buyurulur. Müminleri ateşle yakanlar için,** 'Şüphesiz ki mümin erkek ve mümin kadınlara işkence (fetenu) yapıp ... ' [81] **denir.**

2. İmtihan: 'Biz,sizleri şer ve hayırla sınayarak (fitneten) deneriz.' [82]

3. Kötü tercihin neticesi: 'Fitne/şirk (fitnetun) sonlanıncaya ve dinin/otoritenin tamamı Allah'ın oluncaya dek onlarla savaşın. Şayet (şirkten) vazgeçerlerse, şüphesiz ki Allah, yaptıklarını görendir.' [83]

'Fitne/şirk (fitnetum) sonlanıncaya ve din/otorite Allah'a ait oluncaya dek onlarla savaşın. Yaptıklarına son verirlerse zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.' [84] **ayetlerinde fitnenin şirk anlamında kullanılması bu anlamdadır.**

4. Delil/Mazeret: 'Sonra: 'Rabbimiz olan Allah'a yemin olsun ki biz müşriklerden değildik.' sözleri dışında bir fitneleri/mazeretleri (fitnetuhum) olmadı.' [85] **ayetinde fitne, delil/mazeret anlamında kullanılmıştır.**

Benim yanımda en açık/kuvvetli olan, bu ayette fitnenin üçüncü manada kullanılmış olmasıdır. Yani, Allah onların muhalefetleri nedeniyle sapıklıklarını arttırdı. Kur'ân'da bu manaya delalet eden ayet çok fazladır.

'Asla (onların söylediği gibi değil)! Bilakis kazandıkları (gü-

80. 51/Zâriyat, 13
81. bk. 85/Burûc, 10
82. 21/Enbiyâ, 35
83. 8/Enfâl, 39
84. 2/Bakara, 193
85. 6/En'âm, 23

nahlar), kalplerinde pas tutmuş (hakkı anlamalarına engel olmuştur).'[86]

'(Hatırlayın!) Hani Musa kavmine demişti ki: 'Ey kavmim! Benim, Allah tarafından size (gönderilen) bir resûl olduğumu bildiğiniz hâlde, niye bana eziyet ediyorsunuz?' Onlar sapınca, Allah da kalplerini saptırdı. Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez.'[87]

'Onların kalplerinde hastalık (şüphe ve şehvet) vardır. Allah da onların hastalığını arttırmıştır. Yalan söylemeleri/yalanlamaları nedeniyle onlar için can yakıcı bir azap vardır.'[88]

'Kalplerinde hastalık olanlara gelince, onların (kalplerinde bulunan) pisliklere pislik katmış ve onlar kâfir olarak ölmüşlerdir.'[89] "[90]

Kanaatimizce âlimlerin zikrettiği bu görüşlerin her biri doğrudur. Şöyle açıklayalım: Nûr Suresi'nin 63. ayetinde Resûl'e muhalefetin cezası olarak zikredilen fitne, nekiradır. Nekira olan kelimenin iki özelliği vardır: Belirsizlik ve yaygınlık. Örneğin "Adam geldi/جاء رجل" dediğimizde "adam" kelimesi nekiradır. Yeryüzünde ne kadar adam varsa hepsini kapsar ve onlardan herhangi biri gelmiş olabilir.

Resûle muhalefet edene gelecek fitne de nekiradır. Kur'ân ve Sünnette, fitne kelimesiyle ifade edilen tüm olumsuzlukları kapsar.

86. 83/Mutaffifîn, 14
87. 61/Saff, 5
88. 2/Bakara, 10
89. 9/Tevbe, 125
90. Edvâu'l Beyân, 6/282, Nûr Suresi, 63. ayetin tefsiri

Hâliyle ona (sallallahu aleyhi ve sellem) muhalefet edenler; bir ceza olarak şirke düşebilir, kalpleri eğrilebilir veya başlarına bir musibet gelebilir.

Allah Resûlü'nün emrettiklerinde veya yasaklarında isyan ederek ona muhalefet edenlerin dünyada çeşitli cezalara çarptırılacakları başka naslarda da zikredilmiştir:

İbni Ömer'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sadece Allah'a ibadet edilsin, hiçbir şey O'na ortak/şirk koşulmasın diye kıyametten önce kılıçla gönderildim. Benim rızkım mızrağımın gölgesinde kılındı. Zillet ve alçaklık, bana muhalefet edenlerin üzerine yazılmıştır. Kim bir kavme benzerse o da onlardandır." [91]

Seleme ibni Ekvâ'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) yanında bir adam sol eliyle yemek yiyordu. Ona 'Sağ (el) ile yemek ye!' dedi. Adam, 'Gücüm yetmiyor.' diye cevap verdi. Allah Resûlü, 'Gücün yetmesin!' dedi. Adam elini ağzına götüremedi." [92]

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) Necm Sûresini Mekke'de iken okuyup secde edince orada bulunanlar da onunla birlikte secde etti. Fakat sadece yaşlı bir adam secdeye varmadı. Bu adam yerden bir avuç çakıl veya toprak alıp alnına kadar kaldırdı ve 'Böyle yapmak bana yeter.' dedi. Ben o adamı daha sonra gördüm; o inkârcı bir kâfir olarak öldürülmüştü." [93]

---

91. Ahmed, 5114
92. Müslim, 2021
93. Buhari, 1067

Bunun örneklerinden biri de Uhud Savaşı'dır. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) savaşçıları yerlerine yerleştirdikten sonra onlara yerlerinde kalmalarını emrederek belirlediği tepeyi terk etmelerini yasakladı. Sahabe bu emre muhalefet edip nehyi irtikâb edince Uhud'da birçok imtihana tabi oldular:

"Andolsun ki Allah, size verdiği sözde doğru söyledi. Hani (Allah'ın) izniyle onların kökünü kurutuyordunuz. Çok istediğiniz (zaferi) size gösterdikten sonra bozguna uğradınız, verilen emir hakkında çekiştiniz ve isyan ettiniz. İçinizden kimi dünyayı kimi de ahireti istiyordu. Sonra (Allah) sizi denemek için onlardan çevirdi. (Yenilmeye başladınız. Buna rağmen) sizi bağışladı. Allah, müminlere karşı lütuf ve ihsan sahibi olandır." [94]

İmam Abdurrezzak'ın (rahimehullah) *Musannef*'inde kaydettiği şu rivayetler ise Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanan her Müslim'i korkutması için kâfidir:

Mucâhid'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Tebûk Gazvesi'nde Allah Resûlü'nden işittiğimiz hadisler arasında en etkilendiğimiz hadis şudur: 'Allah Resûlü Sa'd ibni Muâz'ı ve önceden şehit olmuş yiğitleri örnek göstererek 'Kuvvetli binek sahipleri bizimle savaşa katılsın.' Bu emre muhalefet eden bir adamın devesi onu düşürdü ve o adam öldü. Orada bulunanlar o adama şehit dediler. Allah Resûlü, Bilâl'e şöyle nida etmesini emretti: 'Cennete, asiler giremez.' " [95]

Zeyd ibni Eslem'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

94. 3/Âl-i İmrân, 152
95. Musannefu Abdirrezzâk, 10126

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), bir savaşta ashabını 'Sizden kimse savaşmasın!' diye uyardı. Sahabeden biri düşmana saldırdı ve öldürüldü. Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) 'Falanca şehit düştü.' denilince 'Ben savaştan nehyettikten sonra mı?' diye sordu. 'Evet.' cevabını alınca 'Asi kimse cennete girmez.' buyurdu."[96]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bazı vakitlerde namaz kılınmasını yasaklamıştır. Bu vakitlerden biri de sabah namazından sonra Güneş'in doğup bir mızrak boyu yükseldiği âna kadar olan vakittir.

Ebû Rebâh'tan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Saîd ibni'l Museyyeb, fecir doğduktan sonra iki rekâttan fazla namaz kılan ve kıldığı namazda rükû ve secdelerini uzatan bir adam gördü, onu bu yaptığından nehyetti.

Adam dedi ki: 'Ey Ebâ Muhammed! Namaz kıldım diye Allah bana azap mı edecek?'

Saîd ibni Museyyeb bunun üzerine, 'Hayır, ama Sünnete aykırı hareket ettiğinden dolayı Allah sana azap eder.' dedi."[97]

"İmam Mâlik'e mîkâttan önce ihrama giren bir adamın durumu soruldu. O da 'Ona bir fitnenin isabet etmesinden endişe ederim dedi ve 'Onun emrine muhalefet edenler başlarına bir fitnenin ya da can yakıcı azabın gelmesinden sakınsınlar.'[98] ayetini okudu. Soru soran kişi, 'Bunda nasıl bir fitne olabilir ki? Bunu yapan kişi ancak Allah'a daha fazla itaat etmek isteyen kişidir.' Bunun

96. Musannefu Abdirrezzâk, 10128
97. Es-Sunenu'l Kubrâ, 4445; Darimi, 450
98. 24/Nûr, 63

üzerine İmam Mâlik (rahimehullah) şöyle dedi: 'Allah Resûlü'nün yapmadığı bir fiille Allah'a yakın/özel olduğunu zannetmenden daha büyük ne fitne olabilir?' "[99]

Onun (sallallahu aleyhi ve sellem) emrine muhalefet edenler için ahirette can yakıcı ve alçaltıcı bir azap vardır:

"Kim de Allah'a ve Resûl'üne isyan eder ve O'nun sınırlarını çiğnerse onu içinde ebedî kalacağı ateşe sokar ve onun için alçaltıcı bir azap vardır."[100]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

" 'Ümmetimin her bir ferdi -kaçınanlar/imtina edenler hariç- cennete girecektir.'

Orada bulunanlar, 'Ey Allah'ın Resûlü! Kaçınan/İmtina eden kimdir?' deyince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Bana itaat eden cennete girecektir, bana karşı gelen kaçınmıştır/imtina etmiştir.' buyurdu."[101]

İbni Teymiyye'nin (rahimehullah) yaptığı şu tespitler ne kadar da doğrudur: "Allah Resûlü'nün bize getirdikleri ya haber cinsinden ya da inşa cinsindendir. Dünyanın ve ahiretin saadeti, haber cinsinden olanları tasdik etmek, inşa (emir ve nehiy) cinsinden olanlara itaat etmektir. İki cihanın bedbahtlığı ise haberlere ve inşaya heva ve zanla karşı gelmek, içeriğini yerine getirmemektir."[102]

Bu noktada sahabenin güzide örnekliğiyle karşılaşıyo-

99. Mecmûu'l Fetâvâ, 20/375q
100. 4/Nisâ, 14
101. Buhari, 7280
102. bk. Der'u Teâridi'l Akl ve'n Nakl, 5/205-206

ruz. Onlar Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) nehyettikleri hususunda çok titiz davranırlardı. Bazı örnekleri inceleyelim:

Enes'ten (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ebû Talha'nın evinde (sahabelerden bir topluluğa) sâkîlik yapıyordum. O gün onların şarabı, hurma koruğu şarabıydı.

Allah Resûlü'nün emri üzerine tellâl, 'İyi biliniz ki şarap haram kılındı.' diye seslendi.

Ebû Talha 'Çık ve bu şarabı dök.' dedi.

Ben de çıkıp döktüm. O gün, Medine sokaklarında şarap selleri aktı." [103]

"Vallahi bir daha ona dönmediler." [104]

Evet, alkol bağımlısı bir toplum, tek bir seslenişle alkolü hayatlarından çıkardılar.

Allah (celle celaluhu), "Artık vazgeçtiniz değil mi?" [105] diye sorduğunda hep bir ağızdan "Artık vazgeçtik!" dediler. İçkileri döktüler; Medine sokaklarında içkiden derecikler oluştu.

Abdullah ibni Ömer'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) altın bir yüzük yaptırmıştı. Bu yüzüğü taktığında ön tarafını elinin iç kısmına çevirirdi. Bunu gören insanlar da yüzük yaptırdılar. Sonra kendisi minbere çıkıp bu yüzüğü çıkardı ve 'Ben bu yüzüğü takıyor ve kaşını avucumun içerisine çeviriyordum.' buyurdu ve arkasından yüzüğü çıkarıp attı. Sonra, 'Allah'a yemin

103. Buhari, 2464; Müslim, 1980
104. Ahmed, 12869
105. 5/Mâide, 91

olsun ki bir daha asla bunu takmayacağım!' **dedi. Bunu gören insanlar da yüzüklerini çıkarıp attılar."** [106]

Abdullah ibni Abbâs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) birinin elinde altın yüzük görmüştü. Yüzüğü adamın elinden alıp yere fırlattı ve 'Sizden biri ateş parçasına yönelip onu eline takıyor!' **diyerek tepkisinin nedenini belli etti. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) gittikten sonra orada bulunanlar adama, 'Altın yüzüğünü al, satıp ondan faydalanırsın.' dediler. O ise, 'Allah'a yemin olsun ki Allah Resûlü onu atmışken ben onu almam.' dedi."** [107]

Tebûk Seferi zorlu bir seferdi. Sahabeden bazıları bu sefere katılmamış ve Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) emrine muhalefet etmişlerdi. Bu kimseler arasında Ka'b ibni Mâlik, Murâre ibni Rebî' ve Hilâl ibni Umeyye (radiyallahu anhum) de vardı. İnsanlar, Allah Resûlü seferden döndüğünde huzuruna gelmiş ve ona mazeretler sunmuşlardı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) yalan söylediklerini bilmesine rağmen özürlerini kabul etmiş ve onlar için istiğfarda bulunmuştu. Bu üç sahabi gelip doğruyu söylemiş ve hiçbir özürlerinin olmadığını beyan etmişlerdi. Allah Resûlü, "Gidin, Allah sizin hakkınızda hükmünü verinceye kadar bekleyin." **diyerek onları evlerine yolladı. İnsanlara da** "Onlarla konuşmayın!" **diye emretti. Ka'b ibni Mâlik, bu olaydan sonrasını şöyle anlatır:**

"Bana gelince ben kavmin en genci ve en sağlamıydım. Evden çıkıyor, namaza geliyor, çarşılarda dolaşıyordum; fakat benimle hiç kimse konuşmuyordu. Namazdan son-

106. Buhari, 7298; Müslim, 2091
107. Müslim, 2090

ra oturduğu yerdeyken Allah Resûlü'ne gelerek selam veriyor ve içimden, 'Acaba selamı almak için dudaklarını kıpırdattı mı kıpırdatmadı mı?' diyordum. Sonra ona yakın bir yerde namazımı kılıyor, ona gizlice bakıyordum. Namazımı kılmaya yöneldiğimde bana bakıyor, ona doğru baktığımda benden yüz çeviriyordu.

Müslimlerin bu cefası üzerimde uzun zaman devam edince gidip Ebû Katâde'nin bahçesinin duvarından tırmandım. Ebû Katâde amcamdır ve en sevdiğim insanlardan biridir. Ona selam verdim. Vallahi, selamımı almadı.

Ona, 'Ey Ebâ Katâde! Allah adına söyle! Benim Allah ve Resûl'ünü sevdiğimi bilmez misin?' dedim.

Ebû Katâde sustu. Allah adına tekrar söylemesini istedim. Yine sustu. Tekrar istedim.

Bu defa, 'Allah ve Resûl'ü daha iyi bilir!' dedi.

Bunun üzerine gözümden yaşlar boşandı ve geri dönüp duvardan çıktım." [108]

Burada sahabilerin en sevdikleri insanlar da olsa Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) nehyine riayet ettiklerini, bu şahıslarla konuşmadıklarını görüyoruz.

Sahabi, nehiyler konusunda bu hassasiyete sahip olduğu gibi insanlar arasında Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) nehiylerini önemsemeyenlere de karşı çıkar, tepki gösterirdi:

Abdullah ibni Bureyde'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

108. Buhari, 4418; Müslim, 2769

"Abdullah ibni Muğaffel (radiyallahu anh), arkadaşlarından birini taş atarken gördü ve 'Böyle taş atma! Çünkü Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), böyle taş atmayı yasaklar, hoş karşılamazdı. Zira onunla ne düşman kırıp geçirilir ne de av avlanır. Ama o, göz çıkarır veya diş kırar.' dedi.

Bundan sonra onu yine böyle taş atarken gördü. Bunun üzerine şöyle dedi: 'Sana bu işi Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) yasakladığını haber vermedim mi? Yine görüyorum ki sen taş atıyorsun. Seninle ebediyen konuşmayacağım.' " [109]

Atâ ibni Yesâr'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Muâviye ibni Ebî Sufyân altın veya gümüşten yapılmış su kabını kendi ağırlığından daha fazlasıyla satınca Ebû Derdâ, 'Ben Allah Resûlü'nün böyle yapılmasını yasakladığını işittim. Ancak misli misline satılmasına müsaade etti.' dedi. Bunun üzerine Muâviye, 'Bunda bir mahzur olduğunu sanmıyorum.' dedi. Ebû Derdâ, 'Bunun yaptığını kınayıp beni destekleyecek kimse yok mu? Ben ona Allah Resûlü'nün söylediğini aktarıyorum, o ise bana kendi görüşünü söylüyor. Ben senin bulunduğun yerde kalamam.' dedi. Sonra Ömer ibni Hattâb'ın yanına gitti ve olup bitenleri anlattı. Bunun üzerine Ömer ibni Hattâb, Muâviye'ye, 'Bunu misli misline, eşit ağırlıkta satmasını ... ' yazdı." [110]

Bu örneklerden sonra her Müslim'in şu iki soruyu sorması zaruridir:

109. Buhari, 5479; Müslim, 1954
110. Muvatta, 1848

"Ben Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) nehiyleri konusunda ne kadar hassasım?"

"İnsanlar onun (sallallahu aleyhi ve sellem) nehyettiklerini işlediklerinde tepkim ne oluyor?"

Enes (radiyallahu anh) bu tehlikeyi tâ o dönemden sezmiş, insanları uyarma gereği hissetmiş ve şöyle demişti: "Sizler öyle işler yapıyorsunuz ki yaptıklarınız sizin gözünüzde tüy kadar önemsizken bizler bunları insanı helaka götüren unsurlar sayardık." [111]

Enes (radiyallahu anh) bu uyarıyı tâbiîne yapıyor! Acaba içinde yaşadığımız zamanı görse ne derdi?!

Bu uyarıyı bize yapılmış gibi dikkate almalıyız. Çünkü Allah Resûlü'nün yasakları; devletin, babanın, patronun, örfün yasakladıkları kadar tesir etmiyor. Çoğunluk onun (sallallahu aleyhi ve sellem) nehiylerini umursamıyor, dikkate almıyor; Allah'ın rahmet ettiği azınlık ise nehiyleri umursasa da nehyi çiğneyenleri umursamıyor!

Şunu unutmamalı: Sünnet, hayatın İslamlaşmasıdır. Çünkü Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), Rabbinin yönlendirmesiyle hayatın her alanına müdahale etmiş, sünnetleriyle İslami bir hayat inşa etmiştir.

Buna mukabil her dönemde hayatı kâfirleştirmek isteyenler olmuştur. Onlar da yapılması/kaçınılması gerekenlerle kâfirce bir hayat inşa etmiştir.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) hayatın her alanına müdahale ettiği gibi onlar da yemeye, içmeye; konuşma stiline; ev eş-

111. Buhari, 6492

yasına, kıyafetlere; insan ilişkilerine dokunuyorlar. Bu şeytani sünnetlerini, iletişim araçlarını da kullanarak baş döndürücü bir hızda yaygınlaştırıyorlar. Başarılı da oluyorlar.

Yavaş yavaş kamusal alanda Sünneti tatbik etmekten utanan, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) emir ve yasaklarını sadece özel ortamlarda tatbik edebilen bir nesil yetişiyor.

Tevhid ve Sünnet ehline çok fazla iş düşüyor. Gerek Sünneti tatbik, gerek sünnetlerin ihlaline hikmetle müdahale ve gerek de sünnetleri hayatın içinde görünür kılma konusunda ellerinden geleni yapmak zorundalardır. Zira günümüze özel bir tehlikeyle karşı karşıyayız:

Bir önceki nesil için Sünnet, örf içinde muhafaza ediliyordu. Toplumda bozulmalar olsa da Sünnet, örfle beraber var olmaya devam ediyordu. Ancak küreselleşmenin baş döndürücü hızı dünyayı küçük bir köy hâline getirdi. Toplumların örf ve gelenekleri silinmeye başladı. Küreselleşme toplumları birbirine benzetti. Tüm dünya aynı şeyleri giyiyor, yiyor ve aynı biçimde sosyalleşiyor. Müslimler bu konuda gerekli hassasiyeti göstermezlerse modern cahiliye onları da yutacak. İlk etapta Müslimce inanıp kâfirce yaşayan topluluklara çevirecek, bir adım sonra da yaşadığı gibi inanan bir toplum meydana getirecek...

4. Allah'a Yalnız Onun Gösterdiği Şekilde İbadet Etmek

Kelime-i Tevhid iki ayrı bölümden oluşur. İlk bölüm şöyledir: "Allah'tan başka ibadet edilecek hiçbir ilah/

mabud yoktur." Bu bölüm, kişinin şirkten ve batıl dinlerden sıyrılıp tevhide girmesi içindir. Âdeta Rabbine, "Sadece sana ibadet edecek, dini sana halis kılarak kulluk edeceğim." diye verilmiş bir sözdür.

İkinci bölüm ise şudur: "Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), Allah'ın resûlüdür." Bu bölüm, kişinin Allah'a nasıl kulluk edeceğini gösterir. Âdeta Allah'a (celle celaluhu) şöyle bir söz verilmiş olunur: "Sana, yalnızca Resûl'ün gösterdiği şekilde ibadet/kulluk edeceğim." Zira Allah (celle celaluhu) onu (sallallahu aleyhi ve sellem) elçi olarak seçmiştir. O, Allah'ı neyin ve nasıl razı edeceğini bize öğretir.

Allah'tan (celle celaluhu) başkasına kulluk eden, Kelime-i Tevhid'in birinci kısmını (Lailaheillallah'ı) zedeler. Allah'a (celle celaluhu) Resûl'süz kulluk etmek ise Kelime-i Tevhid'in ikinci kısmını (Muhammedun Resûllulah'ı) zedeler.

Resûlsüz kulluk, dinde yenilikler çıkarmak ve hevaya uyarak Allah'a kulluk etmektir. Bunun şer'i adı bidattir.

a. Bidat Nedir?

Bidat, Arapça bir kelimedir. Öncelikle onun Arap lugatındaki kullanımını inceleyeceğiz.

"ب-د-ع" kökü, "geçmişte bir benzeri olmaksızın sonradan ortaya çıkan şey" [112] anlamında kullanılır.

Araplar bu kelimeyi, sonradan çıkan, iyi veya kötü oluşuna bakmaksızın, her yenilik için kullanırlar.

Bu kelime, Allah'ın yaratma sıfatını övmek için de kullanılmıştır:

"بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالارْضِ"

112. bk. Lisânu'l Arab, 8/6, b-d-a maddesi

"Gökleri ve yeri benzersiz şekilde yaratandır." [113]

Kötü anlamında, yergi makamında kullanılmasına örnek ise şu ayettir:

"وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا"

"Bidat olarak ortaya koydukları ruhbanlığı (hayattan el etek çekip yalnızca ibadetle meşgul olmayı), biz onlara farz kılmadık. Allah'ın rızasını elde etmek için (dinde bir yenilik olarak) yaptılar, onun da hakkını vermediler." [114]

Buradan yola çıkarak şunu söyleyebiliriz: Yapılan şeyin iyi veya kötü olmasına bakılmaksızın, sonradan ortaya çıkan şeylere "bidat" denir.

Bidatin şer'i anlamı

Dinin dili Arapça'dır. Allah (celle celaluhu) Kitab'ını bu dil üzere indirmiş, elçi olarak seçtiği Nebi'yi Arapça bir mesajla insanlara göndermiştir.

Usuli açıdan biliyoruz ki İslam, Arap lugatının kelimeleri üzerinde farklı tasarruflarda bulunmuştur. Kimi kelimeyi olduğu gibi alıp İslami kavramlara dâhil etmiş, değişikliğe gitmemiştir. Bu tarz kelimelerde lugavî kullanım esastır. Örneğin, "marîd/hasta" kelimesi bunlardandır. "Hastalık", üzerine hüküm bina edilen kelimelerdendir. Çünkü hastaya oruç tutmama, hacca gitmeme, namazları cem etme gibi ruhsatlar verilmiştir. Demek ki "hasta" kelimesi, üzerine hüküm bina edilen

113. bk. 2/Bakara, 117
114. 57/Hadîd, 27

kelimelerdendir. Biliyoruz ki hastalıklar derece derecedir. Öyleyse hastalık hangi derecede ruhsat sebebi olur? Deriz ki İslam, bu kelimeyi Arapçadan almış ve hiçbir değişiklik yapmadan kullanmıştır. Hâliyle kişi kendini hasta görüyorsa ruhsatlardan faydalanabilir.

Bazı kelimelerin anlamını ise genişletmiş, asli manasına yeni şeyler eklemiştir. Bunun misali "salât/namaz" kelimesidir. İslam, aslı "dua" olan bu kelimeyi genişletmiş, belli vakitlerde, belli eylem ve sözlerle ifa edilen bir ibadet kılmıştır.

Kimi kelimelerin anlamını da daraltmış, öyle kullanmıştır. "Cihad" kelimesi bunun örneklerindendir. Arapların her türlü çabaya ıtlak ettiği bu lafız, şeriatta İslam için sarf edilen çaba ve gayret için kullanılır.

Mukaddimeden sonra şunu söyleyebiliriz: Bir kelimeyi kullanırken şer'i anlamına dikkat ederek kullanmak zorundayız. Aksi hâlde lafzı, mana yönünden tahrif etmiş, sapmış ve saptırmış oluruz.

Örneğin, namazları terk edip "Namaz, duadır. Ben de dua ederek namaz kılıyorum." diyen birini düşünelim. Ya da dünya için koşuşturup dünyevileşme çabası içindeyken cihad ayetlerini okuyarak "Cihad gayrettir, ben de gayret ediyorum." diyen birini ele alalım.

İki örnekte de yer alan kişilerin zındık olduğunda hiçbirimiz şüphe etmeyiz. Şimdi bu usulü anlayarak bidat lafzına bakalım:

Şer'i olarak bidat ne demektir?

Dedik ki Araplar, iyi veya kötü olmasına bakmaksızın, sonradan ortaya çıkan her yeniliğe "bidat" der. Peki, İslam bu kelimeyi alıp şer'i bir terim hâline getirdiğinde kelime üzerinde nasıl tasarruf etti?

Câbir'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabıdır. Yolların en hayırlısı da Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan ortaya çıkanlardır. Ve her bidat dalalettir." [115]

Abdurrahman ibni Amr Es-Sulemî ve Hucr ibni Hucr'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"İrbâd ibni Sâriye'nin yanına varmıştık. (Tevbe Suresi 92. ayet kendisi hakkında nazil olmuştu.) Selam verdik. 'Seni ziyarete, hastalığın için geçmiş olsun demeye ve senden ilim almaya geldik.' dedik. Bunun üzerine İrbâd şöyle dedi:'Bir gün Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bize namaz kıldırdı. Sonra bize dönüp çok tesirli bir vaaz yaptı. Bu vaazdan dolayı gözler yaşarıp kalpler ürperdi. Bir kimse, 'Ey Allah'ın Resûlü! Bu konuşma ayrılık konuşmasına benziyor; dolayısıyla bize ne tavsiye ediyorsun?' dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Size Allah'a karşı takvalı olmanızı ve dinleyip itaat etmenizi tavsiye ediyorum. Üzerinize Habeşli bir köle bile yönetici olsa mutlaka onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Sizden kim benden sonra yaşarsa, (dinde) çokça ihtilaf görecektir. Bu sebeple, benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş Raşid Halifelerimin sünnetine uyun. Azı diş-

115. Müslim, 867

lerinizle tutarcasına onlara sımsıkı sarılın. Dine sonradan sokulan şeylerden şiddetle sakının. Çünkü dine sokulan her yenilik bidat, her bidat ise dalalettir.' ' "[116]

Bu iki hadisten yola çıkarak diyebiliriz ki İslam, bidat lafzı üzerinde anlam daraltmasına gitmiş ve bidat lafzını olumsuz anlamda kullanmıştır.

Öncelikle kapsamını daraltmıştır. Lugatta her alandaki yenilik kastedilirken şeriat, kelimeyi dinî alandaki yeniliklerle sınırlamıştır. Dinde olmayan, Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem), yani din tamamlandıktan sonra ortaya çıkan her yeniliğe bidat demiştir. İki hadis dikkatle incelendiğinde önce Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) yolu ve onun sünnetinden bahsedilmiş, akabinde bidatlerden söz edilmiştir. Allah Resûlü'nün kullanımında bidat, sünnet olmayan, sünnetin karşısındaki her türlü yeniliktir.

İkinci daraltma ise sıfatında olmuştur. Lugatta bidat, iyi veya kötü ayırt edilmeksizin her türlü yeniliğe ıtlak edilirken şeriat, sadece kötü ve yergi anlamında kullanmıştır. "Her bidat sapıklık, her sapıklık da ateştedir."[117] cümlesi buna işaret etmektedir.

Bu açıklama şunu göstermektedir: Şeriatın yasakladığı ve kitabımızın konusu olan bidat, dinî alanda çıkarılan yeniliklerle ilgilidir. Hiçbir şekilde dünyevi yenilikleri kapsamamaktadır. Hâliyle, bidat meselesi söz konusu olduğunda "O zaman arabaya da binmeyelim, deveyle yolculuk yapalım…" tarzı sığlıklar, gevezelikten öte bir anlam ifade etmemektedir. Onlar

116. Ebu Davud, 4607; Tirmizi, 2676
117. bk. Nesai, 1578

bidatlere dalıp Sünnete muhalefet ettikleri için akılları, kalpleri, ahlakları… fitneye uğramıştır. Bu sebeple de anlamamaktalardır.

b. Dinde Yenilik Çıkarmanın Yersiz Oluşu

Allah dini tamamlamıştır:

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum." [118]

"Rabbinin kelimesi (Kur'ân), doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır." [119]

Allah (celle celaluhu) dinini tamamlamış ve onda doğruluk ve adalet yönünden hiçbir eksiklik bırakmamıştır. Bunun kabulü, imani bir zorunluluktur. Ancak tasdik bahsinde belirttiğimiz gibi bir şeyi ikrar, onu kabul etmek anlamına gelmez. Bu kabulün insanın hayatında görülmesi gerekir.

Önümüzde dolu bir bardak olduğunu farz edelim. Karşımızda bulunan ve elinde su sürahisi tutan birine "Bardak doldu, tamamdır." diyoruz. O da bize "Evet, bardak doldu." diyor, ancak bir yandan da su doldurmaya devam ediyor. Böyle bir durumda iki seçenek vardır. Ya muhatabımız yalan söylüyordur, bardağın dolduğuna inanmıyordur ya da bizimle inatlaşıyordur.

Allah'ın (celle celaluhu) "Tamamladım!" demesine rağmen hâlâ onda yenilikler çıkarmaya çalışanlar da bu örnekteki gibi ya Rabbini bu hükmünde tekzip ediyordur ya da Rabbiyle inatlaşma içindedir.

118. 5/Mâide, 3
119. 6/En'âm, 115

Sünnet imamlarından Mâlik (rahimehullah) bu durumu şöyle ifade etmiştir: "Kim dinde bir bidat çıkarır ve bunun güzel olduğunu iddia ederse Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) peygamberlik görevine ihanet ettiğini söylemiş olur. Çünkü Allah (celle celaluhu), 'Ben bugün size dininizi tamamladım.' buyurmaktadır. Öyleyse o gün dinde olmayan bugün de dinden değildir." [120]

İmam Mâlik bu sözüyle dinin iki temel kaidesine dikkat çekmiştir: İlki, dinin tamamlanmış olduğu, ikincisiyse Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) dinin tamamını bize ulaştırdığıdır. Çıkardığı yeniliği dine nispet edenler lisanıhâliyle şunu söylemiş olur: "Bu yenilik dinde vardır, ama Resûl bize ulaştırmamıştır." Bu da onun (sallallahu aleyhi ve sellem) risalet davasına (tebliğ) ihanet ettiği anlamına gelir:

"Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni (insanlara) tebliğ et. Şayet bunu yapmazsan (Allah'ın) risalet (mesajını) tebliğ etmemiş/vazifeni yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz ki Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez." [121]

Allah nimetini kemale erdirmiştir:

Ayette yer alan ikinci cümleyle devam etmek istiyoruz: "Sizin üzerinize nimetimi tamamladım."

Burada şu soru akıllara gelmektedir. Dinin tamamlanmasında nasıl bir nimet durumu vardır?

Tamamlanmış şey, eksiltmeye ve ziyadeye kapalıdır. İnsanlar onu nasıl bulmuşsa o hâliyle yetinmek zorun-

120. bk. El-İ'tisâm, 2/53
121. 5/Mâide, 67

dadır. Bu da dini tahriften korur. Çünkü tahrif iki şekilde olur: Ya onda olan çıkarılır/din eksilir ya da onda olmayan ona eklenir/din fazlalaşır. Dinin tamamlanarak tahriften korunması, Allah'ın (celle celaluhu) bir nimetidir.

Önceki peygamberler için bu, söz konusu değildi. Onların vefatından sonra din adamları ve yöneticiler sürekli yeni ibadetler, tören ve uygulamalar ihdas ediyorlardı. Belli bir zaman sonra Allah'ın (celle celaluhu), resûlleri (aleyhisselam) aracılığıyla indirdiği ve fıtrata uygun olan din kayboluyor, yönetici ve âlimlerin kendi heva ve zanlarıyla belirledikleri âdetler din yerine geçiyordu. Buna kötü niyetli ve dini istismar edenler de eklenince "muharref din" dediğimiz şey kaçınılmaz oluyordu.

Allah (celle celaluhu) dini tamamlamakla din adamlarının, yöneticilerin, çıkarcı bezirgânların, cahil ve heva ehli olanların şerrinden dini korudu. Dine bir şeyler sokup onu tahrif etmek isteyen birileri çıktığında, "Din tamamlanmıştır, tamam olanın yeniliğe ihtiyacı yoktur." denilerek buna engel olundu.

Tarih boyunca İslam düşmanlığı yapanlar, savaş meydanlarında hiçbir şey elde edemediler. Çünkü İslam ümmeti mücahid bir ümmettir. Cepheleşmek, ümmetin genlerinde var olan kahramanlık ve adanmışlık duygularını açığa çıkarır. Aynı şekilde dine açıktan hakaret edenler de bir şey elde edemedi. Çünkü bu ümmet kutsalları için ölmeyi şeref sayan bir ümmettir. Düşünün, birileri ümmete gelip, "Sizin Nebi'niz sizi eksik bir yol üzere terk etti, bu hâliyle Muhammedî yol, sizi Allah'a yaklaştırmıyor. Bırakın onun modası geçmiş sünnetini(!)

size yepyeni ibadetler, törenler, ahlak ilkeleri icat ettik!" demiş olsun. Bu ümmete mensup en facir insanlar dahi bu sözlere çok sert tepki verir.

Ama saldırı içeriden ve din adına olunca ne yazık ki aynı tepki gösterilmiyor. İslam düşmanları, dinin karşısına yine din koyarak istediklerini elde ediyorlar.

Bidat meselesi, bu söylediğimiz için iyi bir örnektir. Aslında bidat çıkaran birisi, "Bu din eksiktir, ben tamamlayacağım." diyen veya "Allah Resûlü dini tam tebliğ etmedi, ben edeceğim." diyen birisinden farklı bir şey söylemiş olmuyor. Sadece açıktan söylememiş oluyor. Ama sonuç değişmiyor. Bidatçi din eksikmiş gibi ona kendinden bir şeyler ekliyor.

Evet, Allah'ın (celle celaluhu) dinini tamamlaması, bir nimettir. Allah (celle celaluhu) bu nimetle dini bidatlerden yani amelî tahriften korumuştur.

Bu öyle bir nimettir ki Yahudiler dahi kıymetini anlamış ve bu nimete gıpta etmiştir:

Târık ibni Şihâb'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Yahudilerden biri Ömer ibni Hattâb'a şöyle dedi: 'Ey müminlerin emiri! Sizin Kitab'ınızda okuduğunuz bir ayet biz Yahudiler topluluğuna inmiş olsaydı o ayetin indiği günü bayram edinirdik.'

Ömer sordu: 'Hangi ayet?'

'Bugün, sizin için dininizi kemâle erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve din olarak sizin için İslam'dan razı oldum.' **dedi.**

Bunun üzerine Ömer (radiyallahu anh) şöyle dedi: 'Biz o günü ve Nebi'ye (sallallahu aleyhi ve sellem) bu ayetin indirildiği yeri biliriz. Bu ayet Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) Arafat'ta ayakta beklerken cuma günü indirildi.' " [122]

c. Din Nasıl Bozulur?

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benden önce, Allah'ın bir ümmete gönderdiği her nebi için o ümmetten, nebilerinin sünnetine uyan, emrini tutan ashabı ve havarileri olurdu. Sonra nebilerin arkasından bir nesil gelir. Bunlar yapmadıklarını söyler, emrolunmadıklarını yaparlar. Kim onlarla eliyle mücadele ederse o mümindir. Kim diliyle mücadele ederse o mümindir. Kim kalbi ile mücadele ederse o da mümindir. Bunun dışında ise hardal tanesi kadar iman yoktur." [123]

Bu hadis, dinin bozulması konusunda umdedir. Anlıyoruz ki Resûllerin (aleyhisselam) tabileri kendilerinden sonra iki gruba ayrılıyor:

– Resûllerin (aleyhisselam) sünnetine sarılan ve onların yoluna uyanlar.

– Peygamberlerin düşmanı olan, dini tahrif eden, kendileriyle mücadelenin iman olduğu topluluklar. Bunların ayırıcı vasfı, "yapmadıklarını söylemek, emrolunmadıklarını yapmak" şeklinde belirtiliyor.

Bidatçi, emrolunmadığını yapan kişidir. Allah ve Resûlü ona ittibayı emretmiş, o ise bidatte/yenilikte diretmiştir. Hadisin öğrettiği bir diğer şey şudur: Emrolunmadığını

122. Buhari, 45; Müslim, 3017
123. Müslim, 50

yapan (bidatçi) ve yapmadığını söyleyen (riyakar/din tüccarı) sapkınlarla mücadele imani bir sorumluluktur. Bu da iki şekilde olur:

– Resûllerin sünnetine yapışmak ve onların yoluna uymak suretiyle hakkı izhar etmek.

– Bidatin batıllığını ortaya koyup ehlini hecretmek ve onlarla mücadele etmek suretiyle batılı iptal etmek.

d. Amellerin Kabul Şartı

"Artık kim Rabbi ile karşılaşmayı (ve ondan bir mükâfat almayı) umuyorsa, salih amelde bulunsun ve hiçbir şeyi Rabbine ibadette ortak koşmasın." [124]

Bu ayetten anlıyoruz ki yapılan ameller, karşılığı alınacak ve alınmayacak olarak iki kısımdır. Bahtiyar olanlar, Kıyamet Günü'nde yaptıklarının karşılığını alacaklardır. Bedbaht olanlarsa tüm çalışmalarına karşılık yaptıklarının sevabını alamayacak, hüsrana uğrayacaklardır.

Şu ayetlerde olduğu gibi:

"Onların yaptıkları amellere yönelir ve onu uçuşan toz zerreleri gibi kılarız/hiç yapılmamış gibi geriye hiçbir şey kalmaz." [125]

"Sana her şeyi örtüp bürüyecek olan (kıyametin) haberi geldi mi? O gün, (bazı) yüzler korku ve zillet içindedir. Çalışmış, yorulmuştur. Kızgın ateşe girecektir." [126]

Kimisi de yaptığının karşılığını almış ve yüzü aydınlanmıştır:

"(Bazı) yüzler vardır ki nimet (içinde mutludurlar). Çaba-

124. bk. 18/Kehf, 110
125. 25/Furkân, 23
126. 88/Ğaşiye, 1-4

sından dolayı (elde ettiği sevaptan) razıdır/hoşnuttur. Yüksek bir cennettedir." [127]

Peki, amellerimizin kabul olması için ne yapmalıyız? Rabbimizin öğüdünü bir daha okuyalım:

"Artık kim Rabbi ile karşılaşmayı (ve ondan bir mükâfat almayı) umuyorsa, salih amelde bulunsun ve hiçbir şeyi Rabbine ibadette ortak koşmasın." [128]

Amellerimizin kabul olması için iki şart zikredilmiştir:

1. Amelimizin salih olması, yani sünnete uygunluk

2. Amellerimizin içine şirkin hiçbir çeşidinin karışmaması, yani ihlas

İbni Kesîr (rahimehullah) şöyle der: "Salih amel, Allah'ın şeriatına uygun olan ameldir 've Rabbine ibadetinde kimseyi ortak koşmasın.' Böyle bir amel ona hiçbir ortak koşmaksızın sadece Allah için yapılan ameldir. Bunlar kabul edilir nitelikteki amelin iki tane rüknüdür. Amelin Allah için ihlâsla yapılması ve Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) şeriatı üzere dosdoğru olması kaçınılmaz bir zorunluluktur." [129]

"(Hayır, öyle değil!) Bilakis, kim muhsin olarak/kulluğunu en güzel şekilde yerine getirerek Allah'a teslim olursa onun Rabbi katında ecri vardır. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir." [130]

Bu ayette de yapılan amelin ecri iki şarta bağlanmıştır: Yüzünü Allah'a teslim etmek ve amelde muhsin olmak.

127. 88/Ğaşiye, 8-10
128. bk. 18/Kehf, 110
129. İbn-i Kesîr Tefsîri, 6/622, Kehf Suresi, 110. ayetin tefsiri
130. 2/Bakara, 112

"Allah böylelikle bu müşriklerin kendilerini kurtaracağını zannettikleri amellerinden ellerine hiçbir şeyin geçmeyeceğini haber vermektedir. Çünkü onların amelleri ya ihlâs şartını yahutta yüce Allah'ın şeriatına uygunluk şartını taşımadığı için boşa çıkmış olacaktır. Çünkü ihlâsla yapılmayan ve Allah'ın razı olduğu şeriata uygun olmayan bütün ameller batıldır. Kâfirlerin amelleri ise kesinlikle bu iki olumsuz nitelikten birisini taşır. Bazen bu iki olumsuzluğu bir arada bulundurur, o takdirde kabul edilme ihtimali daha da uzak olur. Bu sebeple de yüce Allah: 'İşledikleri amellerinin önüne geçip onu havaya saçılmış toz zerreleri yaparız' buyurmaktadır." [131]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) amellerden sünnetine uygun olmayanın sapıklık olduğunu söylemiştir. Daha tehlikeli olanı ise bunların Kıyamet Günü'nde kabul edilmeyeceğini söylemesidir:

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim dinimizde olmayan bir amel çıkarırsa o amel reddedilir." [132]

Yine Âişe Annemiz (radiyallahu anha) Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle nakletmiştir:

"Kimin yaptığı amel, bizim yolumuz üzere olmazsa o amel reddedilir." [133]

Buradan anlıyoruz ki dinde yenilikler çıkarmak yersiz-

131. İbn-i Kesîr Tefsîri, 8/27, Furkân Suresi, 23. ayetin tefsiri
132. Buhari, 2697; Müslim, 1718
133. Müslim, 1718

dir. Çünkü sünnete uygun olmayan ameller, Allah (celle celaluhu) tarafından reddedilecektir.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu denli açık bir hüküm ortaya koymuşken birilerinin ısrarla bidatin güzelinden, olurundan, cicisinden… söz etmesi bizi aldatmamalıdır.

e. Allah, Akılla Razı Edilmez

Bidatçi, Allah'ı razı etmek için bidat ihdas eder. Onun zannı, bu yeniliklerle Allah'a daha fazla yaklaşacak ve O'nun rızasını elde edecek olmasıdır. Bu, bir zandır ve İslam tarafından doğrulanmamıştır.

Tam tersine İslam, bidatlerin, sahibini Allah'tan uzaklaştıracağını beyan etmiştir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) döneminde yaşanan bir hadiseyi okuyunca mesele daha iyi anlaşılacaktır:

Enes ibni Mâlik'ten (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Üç kişi, Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) hanımlarının evlerine gelerek Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) ibadetine dair soru sordular. Onlara haber verilince, onu azımsar gibi oldular ve şöyle dediler: 'Biz nerede, Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) nerede? Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamış bulunuyor.'

Onlardan birisi, 'Ben her zaman geceleyin namaz kılacağım.' dedi.

Diğeri, 'Ben de oruç açmamak üzere sene boyunca oruç tutacağım.' dedi.

Üçüncüleri, 'Ben de kadınlardan uzak kalacak ve ebediyen evlenmeyeceğim.' dedi."

Dikkat edilirse bu üç sahabe, Allah'a daha yakın olmak için, akıllarıyla böyle bir yol düşündüler. Oysa onlara Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) ameli haber verildiğinde bununla yetinmeli, "Onda bizim için güzel örnekler vardır." demeliydiler.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu durumu haber alınca onları çağırdı. Bidatçinin mantığına göre onları övmesi, "Maşallah ne de güzel bir karar almışsınız!" demesi gerekirdi. Aksine hadisin devamında geçtiği üzere Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle tepki gösterdi:

"Allah'a yemin ederim, şüphesiz ben aranızda Allah'tan en çok korkan ve ona karşı en takvalı olanınızım. Bununla birlikte oruç tuttuğum da olur, tutmadığım da olur. (Geceleyin) kimi zaman namaz kılarım, kimi zaman uyurum, kadınlarla da evlenirim. Benim sünnetimden yüz çeviren, benden değildir.' dedi" [134]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) meşru amellerde dahi Sünnet ölçülerine uymayan ve ondan fazlasını yapmaya yeltenen sahabelerine böyle tepki verdiyse acaba meşru olmayan amelleriyle, bidatçiye nasıl tepki koyardı?

Bu insanların niyeti güzel değil miydi? Hiç şüphesiz ki güzeldi.

Yaptıkları amel meşru değil miydi? Hiç şüphesiz ki meşruydu.

Peki Allah'a yakınlaştılar mı? Hiç şüphesiz ki yakınlaşmadılar!

Demek ki niyetin iyi olması, amelin kabulü için yeterli

134. Buhari, 5063; Müslim, 1401

değildir. Sünnete uygun olmayan amel, insanı Allah'a yaklaştırmaz, bilakis uzaklaştırır!

f. Bidatlerin Ortaya Çıkması ve Yayılmasının Nedenleri

1. Cehalet

Allah'a (celle celaluhu) kulluk, fıtri bir ihtiyaçtır. O'nun (celle celaluhu) varlığına ve birliğine inanan her insan da O'na (celle celaluhu) kulluk etmek ve Rabbine yakınlaşmak ister. Kimi insan Rabbine O'nun gösterdiği şekilde kulluk eder kimi ise hevasına göre.

Sünnet, kişinin, Allah'ın gösterdiği şekilde O'na kulluğudur. İlim/Bilgi ister.

Bidat, kişinin, Allah'a hevasınca kulluğudur. Sünneti bilmemekten (cehaletten) kaynaklanır.

Bidatlerin yayıldığı toplumlara baktığımızda dikkatimizi çeken ilk şey, bu toplumların sünnetler hususundaki cehaletleridir. Bu cehalet onları, Sünnetin ibadet ihtiyacını karşılamadığı zannına sevk etmiş, bu yanlış zanna binaen ibadet ihtiyacını karşılayacak bidatler ihdas etmişlerdir.

Örneğin, Allah'ı anma ve zikretme… Kur'ân ve Sünnetten birçok nas, Müslimleri zikre teşvik eder. Bu konuda o kadar fazla nas vardır ki selefin kahir ekseriyeti farzlardan sonra en faziletli amelin zikir olduğunu söylemişlerdir.

Peki, Allah'ı nasıl zikredeceğiz? Zikri emreden Allah

(celle celaluhu), bunun yolunu göstermiş midir, yoksa bizi nefislerimizle baş başa mı bırakmıştır?

Sünneti bilen biri, bu sorulara çok açık cevap verir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), nasıl, ne zaman ve hangi edeple Allah'ı zikredeceğimizi tüm detaylarıyla bize öğretmiştir.

Sünnetin cahili ise arayış içine girecektir. Bu arayış, onu ihdas edilmiş ve Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği ilginç ritüellere götürecektir. Bunun adı da bidattir. Bugün sazlı sözlü, davullu dümbelekli, zikirden çok raksı andıran rezillikler nasıl zikir diye kabul görüyor? Evet, Sünneti bilmediklerinden dolayı!

Sünnet konusunda cehalet, Allah adına bidat ürettirir:

Allah (celle celaluhu) Kitab'ında genel kaideler koyar. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) görevi, bu genel kaideleri bizlere ulaştırmak ve ihtilafı önlemek için onları beyan etmektir. Aksi hâlde Allah'ın zikrettiği genel kaideler, insanlar tarafından izah edilmeye çalışılır. Her insan; yetiştiği toplum, karakter özellikleri ve bilgi birikimine göre Allah'ın muradını açıklamaya kalkar. Bu da ihtilafları kaldırsın diye inen Kitab'ı, insanları bölen ve ihtilafa sevk eden bir kitap hâline getirir. Allah Resûlü'nün Kur'ân'ı nasıl açıkladığı bilinmediğinde ortaya Kur'ân'ı okuyan insan sayısınca farklı yorum çıkar:

"Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni (insanlara) tebliğ et. Şayet bunu yapmazsan (Allah'ın) risalet (mesajını) tebliğ etmemiş/vazifeni yapmamış olursun. Allah seni insanlardan

koruyacaktır. Şüphesiz ki Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez." [135]

Bize ulaştırdığı Kitab'ı açıklama görevine ise şu ayetler delalet eder:

"(Peygamberleri) apaçık deliller ve Kitaplarla (yolladık). Sana da bu zikri/Kur'ân'ı indirdik ki insanlara indirileni onlara açıklayasın. Umulur ki düşünürler." [136]

Demek ki Resûl (sallallahu aleyhi ve sellem), tebliğ ettiği Kitab'ı açıklamakla mükelleftir.

Şöyle de diyebiliriz: Elimizde bir metin var (Kur'ân) ve bu metin Rabbimizin buyruklarını içeriyor. Her birimiz bu buyrukları anlamak ve değişen şartlarda o buyruklara uygun yaşamak istiyoruz. Önümüzde iki yol var: Ya kendimiz açıklayacağız ya da Resûl'ün (sallallahu aleyhi ve sellem) açıklamasına uyacağız. Basiretli, hakkı bilen bir kul tabii ki Resûl'ün (sallallahu aleyhi ve sellem) açıklamasına uyar. Zira şeriat, Resûl'ün (sallallahu aleyhi ve sellem) açıklamasına uymamız gerektiğini gösterdiği gibi [137] akıl da bunu gerektirir. Şöyle ki:

– Allah (celle celaluhu), Resûl'e (sallallahu aleyhi ve sellem) Kitap ile beraber hikmeti vermiştir:

"Allah, sana Kitab'ı ve hikmeti indirdi ve sana bilmediklerini öğretti. Allah'ın senin üzerindeki lütuf ve ihsanı çok büyüktür." [138]

"Andolsun ki Allah müminlerin içinde, kendilerinden olan bir Resûl göndermekle onlara iyilikte bulunmuştur. Onlara O'nun ayetlerini okur, onları arındırır ve onlara Kitab'ı ve hik-

135. 5/Mâide, 67
136. 16/Nahl, 44
137. bk. 16/Nahl, 44
138. bk. 4/Nisâ, 113

meti öğretir. Hiç şüphesiz, (Resûl gelmeden) önce apaçık bir sapıklık içindeydiler."[139]

Hikmet, bir şeyi yerli yerine koymak, doğru zaman ve mekânda doğru olanı yapmaktır. Hiç şüphesiz, Kur'ân'dan ayrı olarak Resûl'e verilmiştir.

– Resûl'e (sallallahu aleyhi ve sellem), Kur'ân'la birlikte ölçü verilmiştir:

"Andolsun ki resûllerimizi apaçık (delillerle) gönderdik. İnsanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla beraber Kitab'ı ve mizanı (adalet ölçüsünü) indirdik. (Ayrıca) kendisinde çetin bir güç ve insanlar için faydalar bulunan demiri indirdik. Ta ki Allah, kimlerin gaybta (onu görmedikleri hâlde) Allah'a ve resûllerine yardım edeceğini açığa çıkarıp ayırsın. Şüphesiz ki Allah, (güç ve kuvvet sahibi olan) Kaviy, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz'dir."[140]

Allah Resûlü'nde ölçü/mizan vardır. O (sallallahu aleyhi ve sellem), açıklamalarında İlahi bir ölçüye sahiptir. Beşerî özellikleri, açıklamalarını gölgelemez. Hırsın, bencilliğin, unutkanlığın… etkilerinden, yani beşeri ölçüsüzleştiren olumsuz yönlerden, İlahi ölçüyle korunmuştur.

– Resûl'e (sallallahu aleyhi ve sellem), Kur'ân'ı nasıl açıklayacağı Allah tarafından gösterilmiştir:

"İnsanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği şekilde hükmedesin diye bu Kitab'ı sana hak olarak indirdik. Hainlerin savunucusu olma!"[141]

O (sallallahu aleyhi ve sellem) insanlar arasında Allah'ın (celle celaluhu) gösterdiği şekil-

139. 3/Âl-i İmrân, 164
140. 57/Hadîd, 25
141. 4/Nisâ, 105

de hükmeder. İnsan ise hikmeti, ölçüyü, Allah'ın gösterdiğini... yani Sünneti terk ettiğinde Kur'ân'ı kendi aklıyla anlamış/açıklamış olur. Çoğu zaman, Kur'ân'a dayanarak bidat ihdas eder. Kur'ân'ın umumi emirlerini vakıaya uygularken Allah'ın ve Resûl'ün muradına aykırı sonuçlar elde eder.

Bir örnekle açıklayalım: Bir ilim talebesi, insanların her karşılaştığında sarıldığına şahitlik ediyor. Bunun Sünnete aykırı olduğunu anlatıyor.

Mecliste hoca sıfatıyla bulunan bir zat itiraz ediyor: "Allah kardeşliği ve kalpleri ısındırmayı teşvik ediyor. Kucaklaşmak buna hizmet eden bir vesiledir. Kardeşlik vacipse ona sebep olan veya yardımcı olan aracılar da vacip, öyle olmasa dahi en azından müstehab olmalıdır."

İlim talebesi bu yargıya şöyle cevap veriyor: İmam Tirmizî'nin, Enes ibni Mâlik'ten (radiyallahu anh) rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyuruluyor:

"Bir adam Allah Resûlü'ne geldi ve 'Ey Allah'ın Resûlü! Yolda arkadaşımızla karşılaşıyoruz, onların önünde eğilelim mi?' diye sordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Hayır!' dedi.

'Peki sarılıp öpelim mi?' diye sordu.

'Hayır!' buyurdu.

'Peki elini tutup musafaha yapalım mı?' diye sordu.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Evet.' buyurdu." [142]

142. Tirmizi, 2728; İbni Mace, 3702

Hoca efendinin söylediği doğru, niyeti de güzeldir. Madem Allah (celle celaluhu) kardeşliği emretmiş, kalpleri ısındırmayı teşvik etmiştir; öyleyse her karşılaştığımızda sarılmamız, bu amaca hizmet ettiğinden güzeldir.

Bu, hoca efendinin çıkarımıdır. Ancak okuduğumuz rivayette görüldüğü gibi Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu çıkarımı yapmamıştır. O, uzaktan gelen, uzun ayrılıklar sonrasında karşılaşanların sarılmasına izin vermiştir. [143]

Sürekli bir arada olanların sarılmasını hoş karşılamamıştır. Demek ki Sünnet hakkında cehalet, Sünnete muhalefetin ve din adına bidat ihdas etmenin sebeplerindendir.

Buna verebileceğimiz bir diğer örnek de şudur: Taziyelerde ya da kabir ziyaretlerinde ölü için Fatiha okunması. Bu uygulamanın delili sorulduğunda şu cevabı veriyorlar: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ölüye dua etmemizi, istiğfarda bulunmamızı emretmiştir. Fatiha da bir duadır. Toplumun tümü Fatiha'yı ezbere bildiğinden dua niyetine Fatiha okunuyor." Mantığa hitap eden bu izah, Sünnete tamamen muhaliftir. Zira ölüye dua sorumluluğunu öğreten Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem), nasıl dua edeceğimizi de öğretmiştir:

Bureyde ibni'l Husayb'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) kabristana çıktığımız vakit ne söyleyeceğimizi bize öğretirdi.

Ravilerden İbni Ebî Şeybe, 'Bu diyar ehlinin üzerine selam olsun.' diye öğrettiğini nakleder.

143. bk. Ebu Davud, 5220; Ayrıca bk. Tirmizi, 2732

Zuheyr'in rivayetinde ise şöyle geçer: 'Selam üzerinize olsun ey bu diyarın mümin ve Müslim olan halkı! Bizler de inşallah sizlere katılacağız. Allah'tan bizler ve sizler için afiyet isterim.' " [144]

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben, 'Ey Allah'ın Resûlü! (mezarlığa gideceğim zaman onlara) nasıl dua edeyim?' diye sordum.

Bana, ' 'Selam burada bulunan mümin ve Müslimlere olsun. Allah, bizim geride bıraktıklarımıza da geleceklerimize de rahmet etsin. Bizler de inşallah sizlere katılacağız.' de' buyurdu." [145]

İyi niyetle ihdas edilen bu bidat, hem Allah Resûlü'nün sünnetine muhalefettir hem de bir sünnetin unutulmasına sebep olmuştur. İlginçtir, Fatiha okumadan önce Fatiha'ya davet mahiyetinde bazı sözler söylenir. Bu davet metni, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) duasından daha uzundur. Hocalar, toplumun sünnet olan duayı ezberleyemeyeceğini iddia ediyorlar, ancak bidat konusundaki ısrarlı inatları, neredeyse tüm topluma daha zor duaları ezberlettiriyor. Bu adamların Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetiyle ne alıp veremedikleri var, anlaşılır gibi değil.

Sünnet bilinmezse umumiyet ifade eden naslar, ayakları kaydıran bir fitneye dönüşür. Yapılan farklı yorumlar bidatlere kapı aralaması yanında, ihtilaf ve tefrikaya neden olur.

144. Müslim, 975
145. Müslim, 974

Umumi nasların bidat ve tefrikaya neden olmaması için âlimler şöyle bir usul belirtmiştir:

"Umumiyet ifade eden deliller üç kısımdır:

1. Umumiyet ifade eden delilin, işaret ettiği anlamla sürekli olarak ya da çoğunlukla amel ediliyor olması: Taharet, namaz, alışveriş, nikah vb. konulardaki delillerle amel edilmesi gibi.

2. Umumiyet ifade eden delille bazı zamanlarda veya özel durumlarda amel edilmesi: Bu delillerle onların amel ettiği kadarıyla amel edilir.

3. Öncekilerin bu delille hiçbir şekilde amel etmemesi: Şayet sonradan gelenlerin düşündüğü gibi umumiyet ifade eden delil, o şeye delalet etmiş olsaydı sahabe ve tabiin mutlaka onunla amel ederdi." [146]

Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki sünnetleri ihya edip bidat münkerini izale etmek isteyen Müslimler şu usule dikkat etmelidir:

Umumiyet ifade eden naslarda Sünnete bakılmalıdır. Bizim umumi nastan anladığımız ve meşru bir amel gördüğümüz şey ile Resûl (sallallahu aleyhi ve sellem) ve ashabı amel etmiş ve bizim anladığımızı anlamış mıdır? Şayet onlar bu nassı bilmelerine rağmen bizim ulaştığımız neticeye ulaşmamışlarsa ve o nasla amel etmemişlerse bizim anlayışımız yanlış ve problemlidir. Çünkü onlar hidayet öncüleri ve dinin doğru anlaşılması için ölçü kılınmış bir topluluktur.

Bundan daha çirkini, bizim umumi nastan anladığımız

146. bk. El-Muvâfakât, 3/252 vd.

sonucu Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) yasaklamasıdır. O zaman din adına Allah Resûlü'ne muhalefet etmiş oluruz ki bu da şeytanın insanı Allah (celle celaluhu) ile aldatıp fitneye ve can yakıcı azaba düşürmesidir. Bu usule pratik bir örnek verecek olursak şunu zikredebiliriz:

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) mescide her girdiğinde iki rekât "tahiyyetu'l mescid" namazı kılmış, ashabını bu namaza teşvik etmiş [147] ve hiçbir mazereti olmadan tahiyyetu'l mescid namazını terk edenleri uyarmıştır. [148]

Şöyle düşünelim:

Bir grup Müslim mescide aynı ânda gelse ve tahiyyetu'l mescid namazını kılmak istese içlerinden biri de "Bu namazı cemaatle kılalım! Çünkü Allah Resûlü, 'Kişinin cemaatle kıldığı namaz, tek kıldığı namazdan yirmi yedi kat faziletlidir.' [149] buyuruyor." dese bu durumda ne yapılmalıdır?

Allah Resûlü Dönemi'nde insanlar bu iki nassı da biliyordu. Ayrıca mescide toplu olarak da geliyorlardı. Ne Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ne de ashabı, tahiyyetu'l mescid namazını cemaatle kılmadılar.

Bu durumda ya onlar yanlış yaptılar(!) ya da tahiyyetu'l mescid namazını cemaatle kılmaya niyetlenenler yanlış yapmışlardır.

Sünnetin cahili, Allah Resûlü'nün iki ayrı sünnetinden yeni bir sünnet ihdas eder. Sünnet adına(!) bidat işler.

---

147. bk. Buhari, 444; Müslim, 714
148. bk. Buhari, 930; Müslim, 875
149. bk. Buhari, 645; Müslim, 650

Bir başka örnek:

Kur'ân okumak, en faziletli amellerdendir. Çünkü Kur'ân, Allah'ın (celle celaluhu) kelamıdır. Allah'ı zikir çeşitleri arasında en faziletli olanı, Kur'ân tilavetidir. Her harfine on sevap vardır. [150] Kur'ân okuyan müminin misali, tadı ve kokusu güzel olan "utrucce" meyvesi gibidir. [151]

Kişi bu nasların ve benzerlerinin umumuna sarılıp "Benim Allah'a en yakın olduğum ân rükû ve secde hâlidir. Öyleyse en faziletli zikri, en faziletli ve Allah'a yakın hâl olan rükû ve secdede okuyacağım!" dese ne olur?

İbni Abbâs'tan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Rükûda ve secdede iken Kur'ân okumam bana yasaklanmıştır. Rükûda Yüce Allah'ı tazim edin. Secdede ise dua etmeye gayret edin." [152]

Sünnetin cahili olan insan, umumi naslara yapışıp salih amel işlediğini zannedecek, gerçekte ise Resûl'ün yasakladığı şeyleri yapacaktır. Allah muhafaza!

Öyleyse sünnetleri tafsilatlı bilmek, dinde yenilikler çıkarmanın ve bidatlerin önünü kapatacak, sünnette cehalet ise din adı altında insanları Allah'tan ve Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) uzaklaştıracaktır.

2. Zayıf ve Uydurma Rivayetlerle Amel Edilmesi

Tüm âlimler, hadislerin kabul ve red yönünden ayrıldığını kabul etmişlerdir. Sahih ve onun bir alt mertebesi

150. bk. Tirmizi, 2910
151. bk. Buhari, 5427; Müslim, 797
152. Müslim, 479

olan hasen hadis, kabul edilen; zayıf ve zayıfın en şiddetli hâli olan uydurma ise reddedilen hadis kapsamındadır.

İslam tarihinde vuku bulan bazı hadiseler; kıssacılık, İslam'ı kılıç zoruyla kabul eden ve içten içe İslam'ı tahrip eden zındıkların çalışmaları, insanları Allah'a daha fazla kulluk ettirmek için amellere fazilet uydurma girişimi, bidat fırkalarının görüşlerini desteklemek için Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) dilinden dayanaklar arama çabası ve hilafeti saltanata çevirenlerin, saltanatı din adına meşrulaştırma gayeleri vb. uydurma hadislerin ortaya çıkış nedenleri arasında sayılabilir.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) hayattayken uydurma hadislere dikkat çekmiş, zımnen de ümmetini ileride çıkacak uydurmacılara karşı uyarmıştır:

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim bilerek benim adıma yalan söz söylerse ateşteki yerini hazırlasın." [153]

Semure ibni Cundeb ve Muğîre ibni Şu'be'den (radiyallahu anhum) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim yalan olduğunu bildiği hadisi benden naklederse o da yalancılardan birisidir." [154]

Ebû Hureyre'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimin sonlarında insanlar olacak, sizlerin ve babala-

153. Buhari, 110; Müslim, 3
154. Müslim, Mukaddime

rınızın duymadığı şeyleri rivayet edecekler. Onlardan şiddetle sakının." [155]

Bu uyarılara rağmen özellikle geleneğin din olarak addedildiği, insanların zayıf, uydurma ve sahih hadisi ayırt edemediği, takvim yapraklarının dinî bilginin temelini oluşturduğu toplumlarda bidatlerin ve şirklerin yayılmasında uydurma ve zayıf rivayetlerin etkisi büyüktür.

Günümüzde bundan daha tehlikeli olanı ise internet menşeli hadis bilgisidir. Özellikle son zamanlarda birçok Müslim'in kullandığı uydurma veya şiddetli zayıf hadislerin kaynağı sorulduğunda, "İnternette okudum!" cevabını alıyoruz. Oysa selefimizin, "Bu iş dindir. Dininizi kimden aldığınıza dikkat ediniz!" [156] uyarısınca dinimizi kimden öğrendiğimize dikkat etmeliyiz. Takvim yaprakları, internet sayfaları ve ilmî ehliyetinden emin olmadığımız insanların hadislerine ihtiyatla yaklaşmalıyız.

Sahabe (radiyallahu anhum) İslam'ın ilk yıllarında dahi Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) adına söylenen rivayetlerde hassas davranırdı:

İbni Abbâs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz Allah Resûlü'nden hadis rivayet ederdik. O zaman onun adına yalan söylenmezdi. İnsanlar uysal deveye de hırçın deveye de binmeye başlayınca (yani insanlar hayır veya şer ayrımı yapmayıp her yola başvurmaya başlayınca) hadisi terk ettik." [157]

Ebû'z Zinâd'dan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

155. Müslim, 6
156. Müslim, Mukaddime; Muhammed ibni Sîrîn'den (rahimehullah) naklen
157. Müslim, Mukaddime

"Medine'de yüz kişi gördüm. Hepsi güvenilirdi ama onların hiçbirinden hadis alınmazdı. Denilirdi ki: 'Bu işin ehlinden değillerdir.' "[158]

Hiç şüphesiz bugün, İbni Abbâs'ın (radiyallahu anh) anlattığı dönemden daha çetindir.

Hâliyle bidate karşı mücadele eden Tevhid ve Sünnet ehli, bu hassasiyete sahip bireyler yetiştirmelidir.

Din anlayışı sakat hatipler, internet, kaynak bilincinden yoksun kitaplar… dinî bilgiye kaynaklık etmemelidir. Aksi hâlde din adına bidatlerin yayılması kaçınılmaz olur.

3. Bidat Meselesinin Önemsenmemesi

Bidatler mevzusu gündeme geldiğinde çoğu insanın, "Ümmetin bu kadar sıkıntısı varken bu meseleleri gündemleştirmeyin, asli meseleyi perdelediği için bu meseleleri gündeme getirenler, ümmete en büyük zararı verenlerdir." dediklerini işitiyoruz.

Kulağa hoş gelen ve akla hitap eden bu yaklaşım, yüzeysel; yüzeysel olduğu kadar da hatalıdır. Şöyle ki;

Allah (celle celaluhu), İslam ümmetine izzeti, yardımı ve yeryüzünde temkini vadetmiştir. Ancak bu vaadini şartlara bağlamıştır. Şartlar yerine gelirse Allah'ın vaadi tahakkuk eder. Şartlar ihlal edilirse yardım vaadi tahakkuk etmez:

"Allah, içinizden iman edip salih amel işleyenlere vadetti: Onlardan öncekileri yeryüzünün halifeleri kıldığı gibi onları da yeryüzünün halifeleri kılacak, razı olduğu dinlerinde kendilerine iktidar/güç verecek ve korkularından sonra onları

158. Müslim, Mukaddime

emniyete kavuşturacaktır. (Bu vaatte bulunduklarım) bana ibadet eder, hiçbir şeyi bana ortak koşmazlar. Kim de bundan sonra kâfir olursa işte bunlar, fasıkların ta kendileridir!" [159]

Bu ayette üç vaat, vaatlerin yerine gelmesi için de dört tane şart vardır:

Vaatler; yeryüzünün halifeliği, temkin/iktidar ve korkuların emniyete tebdîl edilmesidir. Şartlar; iman, salih amel, yalnızca Allah'a ibadet (tevhid) ve şirkten sakınmadır.

Daha önce anlattığımız gibi salih amel, sadece Allah için yapılan ve Resûl'ün (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine uygun olan ameldir. Bir amelin makbul olup Allah katında salih amel olabilmesi için ihlas ve Sünnete uygunluk şarttır. Sünnete uygun olmayan ameller reddedilir. [160]

Bugün ümmet, Allah'ın yardımına mazhar olmak bir yana bölünmenin, zayıflığın ve zilletin her hâlini yaşıyorsa bu, Allah'ın (celle celaluhu) şartlarına riayet edilmemesi nedeniyledir. İtikadi ve amelî olarak yaygınlaşan şirk ve bidatler, içinde yaşadığımız durumun sebepleri arasındadır. Şayet yardım ve temkinin sadece Allah'tan olduğuna inanıyorsak, bu durumun şartlarını irdelemek ümmete zarar vermeyecek, tam tersi içinde bulunduğu Tih'ten çıkışını kolaylaştıracaktır. Ümmetin içinde bulunduğu durumun asli sebeplerini konuşmak, samimiyetin gereğidir. Sahabe, yeryüzünün doğusunu ve batısını fethettiklerinde sayı, askerî güç, teknoloji ve kültür yönünden savaştıkları insanların gerisindelerdi. Kısa sayılacak bir

159. 24/Nûr, 55
160. Buhari, 2697; Müslim, 1718

süre zarfında, maddi olarak gerisinde oldukları süper güçleri alt ettiler. Onları küçümseyen büyük imparatorluklar, küçümsedikleri deve çobanları(!) karşısında hiçbir varlık gösteremediler. Maddi sebeplerle açıklanması olanaksız bu durum, nasıl gerçekleşti?

Çünkü sahabe şirksiz bir imana ve bidatsiz bir salih amele sahipti. Yani Allah'ın yardımı için gerekli tüm şartlar mevcuttu.

Ümmeti, içinde bulunduğu Tih'ten kurtarmak isteyenler; grup fantezilerini, yönetimlerinin deneme yanılma esaslı çözümlerini bir kenara bırakmalılardır. Geçen yüzyılların acı tecrübesini tekrar yaşamanın anlamı yoktur. Yardım ve zafer, kulağa hoş gelen ve akla hitap eden sloganlarla elde edilmez. Allah'ın yardımı ancak şirksiz iman ve bidatsiz salih amellerle elde edilir. Bunun yolu da Tevhid ve Sünnet davasını, kendini İslam'a nispet edenler arasında yaymaktan, şirk ve bidatlere karşı hassasiyet geliştirmekten geçer.

İsterseniz amelî bidatlerin, kişiye/topluma nasıl zarar verdiğine dair bir örnek okuyalım:

Amr ibni Seleme El-Kindî'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz Abdullah ibni Mes'ûd'un kapısında sabah namazından önce oturuyorduk. Ebû Mûsâ El-Eş'ârî geldi.

'Ebû Abdurrahman (İbni Mes'ûd) henüz çıkmadı mı?' diye sordu.

Bizler, 'Hayır.' dedik. Ebû Abdurrahman çıkınca hep beraber yanına gittik.

Ebû Mûsâ, 'Az önce mescidde bir şey gördüm. Daha önce hiç görmediğim bu şeyin hayırlı olmadığını düşünüyorum.' dedi ve sonra anlatmaya başladı:

'Mescidde halkalar hâlinde oturmuş, ellerinde taşlar olan ve başlarında bulunan birinin, 'Yüz defa tekbir getirin!' demesiyle tekbir getiren insanlar gördüm. Aynı usülle yüzer defa Kelime-i Tevhid'i söylüyor ve Allah'ı tesbih ediyorlardı'

İbni Mes'ûd, 'Onlara ne dedin?' diye sordu.

Ebû Mûsâ, 'Sana danışmadan bir şey demedim.' diye cevap verdi.

İbni Mes'ûd, 'Onlara iyiliklerini değil, kötülüklerini saymalarını emretseydin!' dedi ve mescide girdi. Biz de onunla beraber girdik. Halkalardan birinin yanına geldi ve: 'Bu yaptığınız nedir?' dedi.

'Ey Ebâ Abdurrahman, zikirlerimizi saydığımız taşlardır!' dediler.

İbni Mes'ûd, 'Kötülüklerinizi sayın! Ben iyiliklerinizin zayi olmayacağını garanti ederim. Ey Muhammed'in ümmeti! Ne de çabuk helake yöneldiniz. Allah Resûlü'nün bedeni çürümeden, kullandığı kaplar kırılmadan ve ashabı henüz aranızdayken mi sapıtacaksınız? Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki ya sizler Muhammed'in üzerinde olduğu yoldan daha hayırlı

bir yol üzeresiniz ya da sizler sapıklık kapısını açmaktasınız!' dedi.

'Vallahi, ey Ebâ Abdurrahman, biz bu yaptığımızla hayrı elde etmekten başka bir şey kastetmedik!' dediler.

İbni Mes'ûd, 'Hayrı amaçlayan nice insan ona ulaşamaz. Allah Resûlü Kur'ân okuyup da boğazlarından geçmeyecek (onu anlamayacak) insanlardan bahsetmişti. Zannım odur ki onların çoğu sizdendir.' diye karşılık verdi.'

Kıssayı rivayet eden Amr ibni Seleme (radiyallahu anh) şöyle dedi:

'Bu halkada bulunanların çoğunu Nehrevan Günü'nde Haricîlerin safında, bize karşı savaşanlar arasında gördüm.' " [161]

Görüldüğü gibi amelî bir bidat, zamanla sahibini itikadi bir bidate sürüklüyor. Çünkü bidat, bir zihniyet meselesidir. O zihniyete sahip insan, her konuda yenilik çıkarma hakkı görür kendinde. Zikri kafasına göre

161. Darimi, 210; Abdullah ibni Mes'ûd'un (radiyallahu anh) bu tavrı, Sünnete ittiba ve bidatlerin izalesi konusunda çalışanlar için faydalı hususlar içermektedir. Bunlardan bazıları şunlardır:

a. Ebû Mûsâ El-Eş'arî (radiyallahu anh) kendinden daha bilgili olana durumu aktarmış ve ona danışmadan gördüğü şeyle ilgili müdahalede bulunmamıştır. Her biri Allah Resûlü'nün yanında yetişse de her birinin âlim olmadığını, meseleleri âlim olanlara danıştıklarını görüyoruz.

b. İbni Mes'ûd (radiyallahu anh) bizlere usul öğretiyor: Bir şeyi Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) yapmamış ve sonradan gelenler yapmaya başlamışsa burada iki seçenek vardır: Ya sonradan gelenler Allah Resûlü'nden daha doğru ve isabetli bir yol üzerelerdir ya da Allah Resûlü'nün haber verdiği "Her yenilik bidat, her bidat sapıklıktır." buyruğunca sapıtmışlardır. İman ehli birinci şıkkı söylemeyeceği için geriye sadece tek şık kalmaktadır.

c. Hayır dilemek ile hayra isabet etmek farklı şeylerdir. Kişinin niyeti hayır elde etmek olduğu gibi ameli de buna uygun olmalıdır. Yani yapmak istediği hayır, Sünnete muvafık olmalıdır.

d. Bidatler insanın sapıtmasında müessirdir. Amelî dahi olsa önü alınmayan bidat, akidede bir bidate sebep olabilir. Zikir hususunda Allah Resûlü'nün sünnetinden sapıp yeni metodlarla Allah'ı (celle celaluhu) anmaya çalışanların bu bidati, onları Haricilerin saflarına sürüklemiş ve akidevi/itikadi bir hâl ile neticelenmiştir.

yapan bidatçi zihniyet, iman küfür konularında da kafasına göre tutum alır.

Bu başlık altında ele alınabilecek bir diğer konu, davet sahasında maslahat gözetilmesi ve insanlarla karşı karşıya gelmeme adına bidatlere müsamaha gösterilmesidir. Toplumu İslam'a davet eden hareketler, bidate karşı müsamahakâr olunca ya da toplumu çekebilmek için bidatleri kullanınca bidat, din adına meşrulaşmış olur.

İslami yapıların bidat karşısındaki bu sorunlu tutumu, şu sebeplerle açıklanabilir:

a. Particilik fitnesi: İslami yapılar, diktatörlüğün ezici baskısı altında büyük sıkıntılar çekti. Bu sıkıntıları aşmak için diktatörlüğün alternatifi olarak demokrasiye sarıldı, partileşti. Onlar partileşerek demokrasiyi islamlaştıramadılar -zaten bu mümkün değildir- fakat demokrasi onları ahlaksızlaştırdı.

İslami yapılar, partileştikten sonra olaylara Müslimce değil, siyasetçi kurnazlığıyla bakmaya başladı. Daha fazla insan toplamak için, her yolu mübah gördüler. Bir partici için tevhid şirk, helal haram, meşru gayrimeşru vb. ölçüler yoktur. Daha fazla oy, daha kalabalık miting, daha fazla sandalye, daha çok belediye... vardır. Kalabalığı çekebilmek için kalabalığın diliyle konuşmaya, kalabalığın fıkhını mezhep edinmeye, kalabalığın âdetleriyle (bidat üzere) kulluk etmeye başladılar.

Sonuç: Yalan ve iftira olarak parti tabelalarına yazdıkları "İslam" adına bidatleri meşrulaştırdılar.

b. Son yüzyılda İhvan-ı Müslimin Cemaati'nin da-

vet/dava kitapları yaygınlaştı. İhvanın partici zihniyeti ve uzlaşmacı yapısı, tercüme kitaplar eliyle tüm İslam Coğrafyası'na yayıldı.

c. Bu çizginin batıllığını anlatan düşünce rağbet görmedi. Çünkü bu kitaplar ya cihad cemaatleri ya da şirkin cellabiyeye bürünmüş hâli Suud S(t)elefiliği eliyle yayıldı.

Cihad cemaatlerinin söylediği doğrular, yaptıkları yanlışların gölgesinde kaldı. Haksız yere dökülen kanlar, hak olarak söylenen sözlere sıçradı, üstünü örttü.

Suud S(t)elefiliğini kimse ciddiye almadı. Zira avama düşman, ABD'ye ve cümle tağutlara dost olan bu insanların ciddiye alınacak bir tarafı yoktu…

Oysa İslam daveti, iki ana esas üzere kuruludur: Tevhid ve Sünnet. Kelime-i Tevhid'in özü de budur. İlah, yani mabud olarak Allah'ın birlenmesi, önder ve elçi olarak sadece Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) seçilmesi… Doğal olarak bidatlerle mücadele, davetin temel esaslarından olmalıdır. Elbette bu konuda hikmetli davranmak, uygun altyapıyı muhataba sağlamak gerekir. Ancak anlatılması ve öncelenmesi gerekeni yumuşak bir üslupla anlatmak başka bir şey, alternatif bidatler üretip hiç gündeme getirmemek başka bir şeydir. Hatta zamanla o bidatlere sahip çıkıp daha fazla insanı kazanma yolu olarak görmek apayrı bir şeydir.

Bidate müsamaha metodunu benimseyenler, Allah'ın (celle celaluhu) emrettiği gibi nefislerini ve menheclerini muhasebe etseler şu noktayı açıkça göreceklerdir: Kendi cemaatleri,

önderleri veya ilkeleri eleştirildiğinde ânında reaksiyon gösteriyor, savunma pozisyonu alıyorlar. Ayrıca eleştiri yapan kesime karşı hasmane bir tutum içine giriyorlar. Söz konusu şirk ve bidat olduğunda sergiledikleri müsamaha, mazeret bulma ve güler yüzden eser kalmıyor. Sadece bu noktayı esas alıp düşünecek olsalar, Allah'ın (celle celaluhu) hakkı olan Tevhid ve Resûl'ün (sallallahu aleyhi ve sellem) hakkı olan Sünnet hususunda şeytanın kendilerini ele geçirdiğini ve ölçüleri ters yüz ettiğini göreceklerdir.

Allah (celle celaluhu) bizleri hidayet ettikten sonra saptırmasın. Katından bir rahmetle bizlere muamelede bulunsun. Şüphesiz, O çok merhametli ve bağışlayan bir Rabb'dir. Allahumme âmin.

4. Hakkın Ölçüsünü Yitirmesi

İslam'da bir şeyin hak olmasının tek bir ölçüsü vardır. O da El-Hak olan Rabbimizin (celle celaluhu) Kitab'ına veya O'nun elçisi Muhammed Mustafa'nın (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetine uymasıdır. Bu iki asla uygun olan her şey hak, bunlara uymayanlarsa kimden sâdır olursa olsun batıldır.

Kitab'a ve Sünnete uymayan bir ameli işleyenin ünvanı, toplumdaki kabul derecesi ve konumu ne olursa olsun o amel reddedilir. Hiç kimsenin hakkı, El-Hak olan Rabbimizin hakkından, hatırı da Hakk'ın hatırından üstün değildir.

Teorik olarak herkesin muvafakat ettiği bu hakikat, pratik söz konusu olunca çiğneniyor maalesef. Salih olduğuna inanılan insanların Kur'ân ve Sünnete uymayan söz ve eylemleri, onların hatırını korumak adına

meşrulaştırılıyor. Bu da bidatlerin ve dinde yeniliklerin önünü açıyor.

İbrâhîm'in (aleyhisselam) tevhid daveti nasıl bozuldu? Amr ibni Luhay isimli âlim zatın, Mekke'ye put getirmesiyle… İnsanlar, "Bu âlimdir, elbet bir bildiği vardır." dediler. Amr ibni Luhay'ı hak ölçüsüne göre değil, hakkın ölçüsünü Amr ibni Luhay'a göre belirlediler. [162] Hakkın ölçüsünü kaybedince hakkı da kaybettiler. Nesiller boyu, ebedî ateşe mahkûm bir toplum oldular.

Mekkeli müşriklerin tevhid davetini reddetmelerinin temelinde de aynı saik vardır. Değer verdikleri babalarının yanlış yapmayacağını düşündükleri için tevhid davetini reddetmişlerdir. Babalarını İbrâhîm'in (aleyhisselam) diniyle değil, İbrâhîm'in dinini babalarıyla ölçmüşlerdir!

Diyebiliriz ki şirkin ve bidatlerin yayılma sebeplerinden biri de değerli olduğuna inanılan zatların söz ve davranışlarının vahye tabi kılınmadan, hüsn-ü zanla kabul edilmesidir. İnkâr edilmeyen bu söz ve davranışlar zamanla dinden addedilip meşrulaştırılmış oluyor.

Özellikle bidatlerin iki kısma ayrılıp "bidat-i hasene ve bidat-i seyyie" diye isimlendirilmesini bu açıdan ele alabiliriz. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Her yenilik bidat, her bidat sapıklıktır." demesine rağmen, böyle bir taksimatın kabul edilmesi, hakkın ölçüsünü yitirmekten başka bir şey değildir. Bu ayrımı yapan ilim adamlarının faziletine olan inanç, onların naslara açıkça muhalif bu taksimini "Koca âlim yanlış mı yapar?" mantığıyla kabul ettirmiştir.

162. bk. Buhari, 3521; Müslim, 2856

Oysa kim olursa olsun herkes vahyin ölçüsüne tabidir. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi Allah'ın emirlerine muhalefet etme hakkı yokken kim nasların dışına çıkabilir?!

Evet, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) dahi naslara muhalefet hakkına sahip değildir. Buyurun, bir örnek:

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) müşrikleri İslam'a davet ederken onların tekliflerinden bazılarını, onları İslam'a kazandırmak adına düşünmeye başlamıştı. Allah'a muhalefet etmeyip sadece böyle bir düşünceyi aklından geçirmesi onu şu ayetlere muhatap kılmıştı:

"Neredeyse sana vahyettiğimizden başkasını, bize karşı uydurasın diye seni fitneye düşüreceklerdi. (İstediklerini verdiğin takdirde) o zaman seni dost edinirlerdi. Şayet (ayağını) sabit kılmasaydık neredeyse onlara az bir şey meyledecektin. O zaman biz sana, hayatın da ölümün de katmerli azabını tattırırdık. Sonra bize karşı kendine bir yardımcı da bulamazdın." [163]

Sözün özü:

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Tüm yenilikler bidat, tüm bidatler sapıklıktır." dedikten sonra "Ama falanca âlim, bidatler ikiye ayrılır, diyor." demek, edepsizliktir. Falanca âlimin hatırını koruyacağım diye Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) hatırını çiğnemektir.

5. Bidat Ehline Tavır Almama

Bidatlerin ortaya çıkma ve yayılma nedenlerinden biri de bidat ehline karşı İslam'ın emri olan tavrın alınmamasıdır.

163. 17/İsrâ, 73-75

"Ayetlerimize (alaya alma ve yalanlamayla) dalanları gördüğünde -başka bir söze dalıncaya dek- onlardan yüz çevir. Şayet şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra zalimler topluluğuyla beraber oturma!" [164]

"Bu ayete muhatap, olanlar, İslam ümmetinin her bir ferdidir. Allah, onlara ayetlerini tahrif eden ve manası dışında yorumlayanlarla (ayetleri yerli yerine koymayanlarla) oturmamalarını emreder. Şayet onlardan biri unutarak böyle bir toplulukla oturursa hatırladıktan sonra kalkmalarını emreder." [165]

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benden önce, Allah'ın bir ümmete gönderdiği her nebi için o ümmetten, nebilerinin sünnetine uyan, emrini tutan ashabı ve havarileri olurdu. Sonra nebilerin arkasından bir nesil gelir. Bunlar yapmadıklarını söyler, emrolunmadıklarını yaparlar. Kim onlarla eliyle mücadele ederse o mümindir. Kim diliyle mücadele ederse o mümindir. Kim kalbiyle mücadele ederse o da mümindir. Bunun dışında ise hardal tanesi kadar iman yoktur." [166]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), tüm ümmetler üzerinde Allah'ın (celle celaluhu) değişmez sünnetini haber vermiştir. Resûller (aleyhimusselam) vefat edince ümmetleri iki gruba ayrılır: Resûllerin sünnetine tabi olanlar ve onların sünnetlerini terk edip emrolunmadıkları şeyleri yapanlar.

Allah Resûlü, yalnızca haber vermiyor, yol da gösteriyor.

164. 6/En'âm, 68
165. bk. İbn-i Kesîr Tefsiri, 4/184, En'âm 68. ayetin tefsiri
166. Müslim, 50

Sünneti bozanlara karşı mücadele edilmesini emrediyor. Mücadelenin bir tercih değil, imani bir sorumluluk olduğunun altını çiziyor.

Peki, bu sorumluluk yerine getirilmezse ne olur?

İlk olarak kişi kendine zarar verir. İmanında sorunlar ortaya çıkar. Sessiz kaldığı her şirk/bidat/masiyet, kalbinin katılaşmasına sebep olur ve bozulmuş topluma benzemesini kolaylaştırır.

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'İsrailoğullarında ilk meydana gelen nakıslık şuydu: Bir kimse günah işleyen biriyle karşılaşır ve ona, 'Ey adam! Allah'tan kork ve yaptığını terk et! Çünkü bu yaptığın sana helâl olmaz.' derdi. Sonra ertesi günü onunla tekrar karşılaşır, fakat bu sefer onu engellemezdi ve birlikte yiyip içip otururlardı. Onlar böyle yapınca Allah onların kalplerini birbirine benzetiverdi.'

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bunları söyledikten sonra Mâide Suresi'nin 78-81. ayetlerini okudu ve sonra şöyle dedi: 'Allah'a yemin ederim ki ya iyiliği emreder, kötülükten sakındırır ve zalimin elinden tutup onu hakka döndürürsünüz ya da onu hakkı uygulamaya zorlarsınız.' " [167]

İbni Abbâs (radiyallahu anh) şu tavsiyede bulunur:

"Heva ehliyle (genelde itikadi bidat sahipleri kastedilir) oturmayınız. Çünkü onlarla oturmak kalbe hastalık verir." [168]

---

167. Ebu Davud 4336; Tirmizi 3047
168. El-İbânetu'l Kubrâ, 2/438

Bidate tepki gösterilmeyince ikinci olarak din zarar görüyor. Çünkü bidatçinin bidati, meşrulaşmış oluyor. Bizim sessizliğimiz, toplum tarafından muvafakat olarak algılanıyor.

Günümüzde itikadi ve amelî bidatlere ve bu bidatlerin ashabına tavır almayanların kısım kısım olduğunu görüyoruz:

Birinci grup: Kendileri de bidat ehli olduğu için bidatler hususunda hassasiyeti olmayanlar…

İkinci grup: "Bizim tabanımız cami cemaatidir. Onlarla karşı karşıya gelmeden, onların tepkisini çekmeden zamanla bidatleri onların hayatından çıkarmalıyız!" deyip, geçen yıllar içinde cami cemaatini dönüştüremedikleri gibi tüm İslami iddialarını kaybedip kendileri cami cemaati gibi olan insanlar…

Üçüncü grup: "Bizler cahiliyenin en tehlikeli dönemini yaşıyoruz. Modern cahiliye, hayatın her alanına sirayet edip toplumun İslam'la tüm bağlarını koparıyor. Davete muhatap olan insanların geleneksel de olsa İslam'la bağlarının devamı, hiç olmamasından iyidir." diyenler. Bunlar, İslam'ı ve cahiliyeyi anlamayan insanlardır. Cahiliyenin İslam'a sızış yollarını bilmeyenlerdir. Zira bidat, bidat olarak kalmıyor; bir noktadan sonra şirke dönüşüyor. Amelî bidatler, itikadi birer bidat olarak toplumu savuruyor.

Kâbe'nin taşlarını yolculuk esnasında yanlarına alan Mekkeliler, bir bidat ihdas etmişlerdi. Bu bidat, kalple-

rine taş sevgisini yerleştirdi. [169] Amr ibni Luhay putlarla Mekke'ye geldiğinde de putperest oluverdiler.

Hristiyanlar, "Ruhbanlık" bidatini ihdas ettiler. Girdikleri mağaralardan "Îsâ Allah'ın oğludur." diyen sapkınlar olarak çıktılar. Mübtedi olarak başladılar, müşrik olarak son buldular.

Zikre bidat bulaştıranlar, Haricî olarak sahabenin karşısına çıktılar…

Şu unutulmamalı: Bidatler, İslami bir toplum meydana getirmez. Bidatler, adım adım İslam'dan uzaklaşan/uzaklaştıran bir toplum meydana getirir.

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz:

Bidatleri izale edip sünnetleri ihya etmek istiyorsak bidati ortaya çıkaran sebepleri tespit etmeliyiz. Sonra bu sebepleri ortadan kaldırmaya çabalamalıyız. Bidatin kendisinden daha çok, onu var eden sebepler ilgi alanımızda olmalıdır.

Sebepler izale edilirse bidatlerin izalesi kolaylaşacaktır.

g. Bidatin Zararları

Allah'ın yasakladığı her şeyde, kulların dini ve dünyası için zararlar olduğunu ve bu yasakların, bahsedilen zararları kullardan defetmek için vazedildiğini biliyoruz. Bidat de kişinin dinine ve dünyasına, topluma ve ferde birtakım zararlar verdiği için dinimiz şiddetle sakındırmış, bidate ve ehline tavır alınmasını istemiştir. Şeriatın

169. bk. Kitâbu'l Esnâm, s. 26

nas kılması ve İslam ulemasının istinbatıyla bidatin zararları şu şekilde zikredilebilir:

1. Bidat Sahibinin Ameli Allah Katında Reddedilir

Bidatçi, ister itikadi ister amelî olsun dinde uydurduğu bidatle Allah'a daha fazla yakınlaşmayı murat eder. Allah (celle celaluhu) ise onu, kastının zıddıyla cezalandırır; amelini kabul etmez ve onu kendi mukaddes zatından ve rızasından uzaklaştırır.

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim dinimizde olmayan bir amel çıkarırsa o amel reddedilir." [170]

Yine Âişe Annemiz (radiyallahu anha) Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle nakletmiştir:

"Kimin yaptığı amel, bizim yolumuz üzere olmazsa o amel reddedilir." [171]

Bu hadislerde, dinde olmayan yenilik iki kısma ayrılmıştır. Biri dinde aslı olmayan, sonradan ortaya çıkan yenilikler; diğeri ise aslı İslam'da olup Allah Resûlü'nün uygulama şekline aykırı olan yenilikler.

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), aslı İslam'da olmayan yeniliği de aslı İslam'da olmakla birlikte şekli Sünnete muhalif olan yeniliği de reddetmiştir.

Bidat sahibi, ihdas ettiği yeniliğe ne isim takarsa taksın bidat, Allah katında reddedilir.

170. Buhari, 2697; Müslim, 1718
171. Müslim, 1718

2. Bidat, Sahibini Lanetliler Sınıfına Dâhil Eder

Enes'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Nebî (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Medine şuradan şuraya kadar haram kılınmıştır. Onun ağacı kesilmez ve orada bidat çıkmaz. Kim bir bidat çıkarırsa Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların laneti onun üzerinedir." [172]

Günaha meyyal yaratılmış insanın, en fazla ihtiyaç duyduğu şey, Allah'ın (celle celaluhu) rahmetidir. Bidat ise insanı Allah'ın rahmetinden mahrum eden bir illettir. Çünkü lanet, rahmetten kovulmaktır ve kişi bidat çıkararak mübtedi olmuş, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) dilinde lanetlenmiştir.

3. Bidatçi, Kıyamet Günü Havuzun Başından Döndürülecektir

Sehl ibni Sa'd'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ben sizin havuza ilk yetişecek olanınızım. Benim yanıma gelen ondan içer, ondan içen de ebediyyen susamaz. Benim yanıma birtakım kavimler gelecekler ki ben onları tanırım, onlar da beni tanırlar. Sonra benimle onların arasına bir perde konulur.'

Bir sonraki rivayette Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle der: 'Ben, 'Onlar bendendir.' derim. Bana, 'Sen onların senin ardından neler uydurduklarını bilmezsin.' denilir. Ben de 'Benden sonra dinde değiştirme yapanlar uzak olsunlar, uzak olsunlar!' derim.' " [173]

---

172. Buhari, 1867; Müslim, 1366
173. Buhari, 6583-6584

Sünnetle yetinmeyip onu değiştirmek, öyle ağır bir suçtur ki Nebi dahi mübtediye beddua edecektir.

O Nebi ki (sallallahu aleyhi ve sellem) sabahlara kadar, "Ümmetim, ümmetim…" diye ağlardı. Ancak onların değiştirdiğini öğrenince beddua etmekten geri durmayacaktır.

Ümmetin buluşma yeri olan Havuzdan alıkonulmak, ümmetten kovulmaya delalet eder. Bu da bidatin en büyük zararlarından biridir.

4. Her Bidat Bir Sünneti Öldürür

Ğudayf ibni'l Hâris'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Dinde bidat çıkaran hiçbir kavim yoktur ki mutlaka Allah, onlardan benzer bir sünneti çekip almasın." [174]

İbni Abbâs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"İnsanların bidat çıkardıkları her yıl, mutlaka bir sünnet ölür. Böylece bidatler canlanır, sünnetler yok olur." [175]

Buna misal olarak namazlardan sonra yapılan sesli tesbihatı verebiliriz. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) namazdan sonra ashabıyla beraber toplu ve sesli tesbihat yapmazdı, tesbihat münferit yapılırdı. Zaman içinde bu sünnet değiştirildi, yerine topluca ve sesli tesbihat bidati ikame edildi. İhdas edilen bu yeni bidat, münferit tesbihat sünnetini ve ek olarak başka bir sünneti öldürdü. Bildiğiniz gibi farz namazların öncesinde ve sonrasında revatip sünnetler

174. Ahmed, 16970; Aynı söz, Hassân ibni Atiyye (bk. Darimi, 99) ve Ebû İdrîs El-Hevlânî (bk. El-İ'tisâm, 1/153) gibi kimselere ait sözler olarak da nakledilmiştir. Racih olan, Allah Resûlü'ne değil sünnet imamlarından birine ait olmasıdır.
175. El-Mu'cemu'l Kebîr, 10610

vardır. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sözlü ve amelî uygulaması bunların evde kılınmasıdır:

Zeyd ibni Sâbit'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Farz namazlar dışında, kişinin kıldığı en faziletli namaz, evinde kıldığı namazdır." [176]

Birçok yerde, sünnetler kılındıktan sonra tesbihat yapıldığı için sünnet namazlar mescidde kılınmaya başladı. Evde nafile kılma sünneti öldü.

Bunun bir misali de kabirler ve mescidlerin yapım ve tezyinidir. Bu iki mekân, insanı belli bir süreliğine de olsa dünyanın cazibesinden kurtarıp asıl yurdunu hatırlatan mekânlardır. Kabirlerin ve mescidlerin süslenmesinin yasaklanması, bu hikmete mebnidir.

Bundan ötürü, kabirlerin bir karıştan fazla yükseltilmesi, üzerine isim yazılması, kireçlenip belirginleştirilmesi ve üzerine kandil asılması yasaklanmıştır.

Câbir'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) kabrin kireçlenmesini, üzerine oturulmasını ve üzerine bina yapılmasını yasakladı." [177]

Mescidlerin sade olması teşvik edilmiş, onu süslemenin ve süsüyle övünmenin kıyametten önce vuku bulacak münkerattan olduğu haber verilmiştir.

Enes'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

176. Buhari, 731; Müslim, 781
177. Müslim, 970

"İnsanlar mescidlerin süsü konusunda övünmede yarışmadıkça kıyamet kopmaz." [178]

İbni Abbâs'tan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

" 'Ben mescidleri yükseltip genişletmekle emrolunmadım.'

İbn Abbâs (radiyallahu anh) şöyle dedi: 'Vallahi siz Yahudi ve Hristiyanların (kilise ve havralarını) süsledikleri gibi, mescidleri süsleyeceksiniz.' " [179]

Maalesef bu sünnetlerden yüz çevrildi. Kabirler ve mescidler olabildiğince süslü ve şatafatlı hâle getirildi. Büyük şehirlerde mezarlıklar, ahireti hatırlatması bir yana şehrin en yeşil ve gösterişli alanları hâlini aldı. Siyasiler miting meydanlarında, inşa ettikleri şatafatlı camilerle övünür oldu. Cami ve kabir, bidat merkezine dönüşünce ahireti hatırlatmaz oldu…

Bunun bir misali de ölülere Fâtiha okuma bidatinin, bu konuda varid olan sünneti öldürmesidir.

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben, 'Ey Allah'ın Resûlü! (mezarlığa gideceğim zaman onlara) nasıl dua edeyim?' diye sordum.

Bana, ' 'Selam burada bulunan mümin ve Müslimlere olsun. Allah, bizim geride bıraktıklarımıza da geleceklerimize de rahmet etsin. Bizler de inşallah sizlere katılacağız.' de.' buyurdu." [180]

178. Ebu Davud, 449; İbni Mace, 739
179. Ebu Davud, 448
180. Müslim, 974

Bugün Fâtiha okumak, o denli yaygınlaşmıştır ki insanların çoğu bu sünnetten haberdar dahi değildir.

5. Bidatçi Tevbeye Muvaffak Olmaz

Enes'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Allah bidatçiyi tevbeden menetmiştir." [181]

Bu hadisten ne kastedildiği hususunda, ilim ehlinden farklı görüşler varid olmuştur:

Bir grup âlim, hadisin zahirini alarak, "Bidat ehli tevbe etmek istese dahi Allah, onlarla tevbe arasına perde koyar." demişlerdir. Yani bidatinden tevbe etmeye muvaffak olamaz ve bu hâl üzere ölür.

Bu tefsirlerini delillendirirken şu esaslara dayanırlar:

Bidat, kalpleri ifsat eden şüpheler babındandır. Kur'ân, bu ve benzeri durumları "kalp hastalığı", "kalbin eğrilmesi" olarak isimlendirir ve bu hâlin artarak devam edeceğini, sahibinin bu hâl üzere can vereceğini söyler:

"Onların kalplerinde hastalık (şüphe ve şehvet) vardır. Allah da onların hastalığını arttırmıştır." [182]

"Onlar sapınca, Allah da kalplerini saptırdı. Allah, fasıklar topluluğunu hidayet etmez." [183]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bidat taifelerinden Haricîleri, ümmetine tanıtırken bu noktaya dikkat çekmiştir.

Ebû Saîd El-Hudrî'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

181. El-Mu'cemu'l Evsat, 4202
182. 2/Bakara, 10
183. 61/Saff, 5

"Onlar Kur'ân'ı okurlar da boğazlarından aşağıya inmez. Okun yaydan çıktığı gibi dinden çıkarlar, bir daha da ona dönemezler" [184]

Seleften de bu ayetlerin ve hadisin içeriğini destekleyen ve bidatçilerin her geçen gün daha kötüye gideceğini, tevbeye muvaffak olamayacaklarını bildiren sözler varid olmuştur.

Alî'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bidat üzere olan bir kişi bu bidatini ancak ondan daha şerli bir bidate yönelmekle terk eder." [185]

Hasan El-Basrî'den de (rahimehullah) buna benzer şu söz aktarılmıştır: "Allah (celle celaluhu) heva ehlinin tevbe etmesine müsaade etmekten kaçınır." [186]

Bir grup âlim ise yukarıda zikredilen yaklaşıma karşı çıkmıştır. Tevbe kapısının herkese açık olduğunu, müşrik ve kâfirin dahi tevbesinin kabul olacağını söylemiş ve eklemişlerdir: Müşrik ve kâfirin dahi tevbesi kabul oluyorsa bidatçinin tevbesi öncelikli olarak kabul edilir:

Safvân ibni Assâl'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyrumuştur:

"Mağrib cihetinde bir kapı vardır. Bu kapının genişliği -veya bunun genişliği- binekli bir kimsenin yürüyüşüyle kırk veya yetmiş senedir. Allah o kapıyı arz ve semaları yarattığı gün yarattı. İşte bu kapı, Güneş batıdan doğuncaya kadar tevbe için açıktır." [187]

---

184. Buhari, 4351; Müslim, 1064
185. El-Bide' ve'n Nehyu anhâ, 142
186. Şerhu Usûli İ'tikâdi Ehli's Sunne ve'l Cemâe, 285
187. Tirmizi, 3536; İbni Mace, 4070

Abdullah ibni Ömer'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Can boğaza gelmedikçe Allah kulunun tevbesini kabul eder." [188]

Bidatçinin tevbesiyle ilgili hadis genelde "Bidat sahibi, hak yol üzere olduğunu zannettiği için onun bu zannı, tevbe etmesine engeldir." gibi yorumlanmıştır. [189]

İbni Teymiyye (rahimehullah) konuyu şöyle izah eder: "Bundan dolayı Sufyân Es-Sevrî gibi seleften birçok imam, 'Bidatler, şeytana masiyetten daha sevimlidir.' demişlerdir. Çünkü bidatlerden tevbe edilmez, masiyetlerden tevbe edilir. Onların 'Bidatlerden tevbe edilmez.' sözlerinin anlamı şudur: Bidatçi, bidatini din edinmiştir ve kötü ameli, ona din adına süslü gösterilmiştir. Amelini güzel gören, elbette ondan tevbe etmeyecektir. Çünkü tevbenin ilk adımı, amelin kötü olduğuna inanmaktır. O amelini güzel gördükçe ondan tevbe etmeyecek, bilakis ona devam edecektir." [190]

6. Bidat, İslam Ümmetini Böler

Allah katında en değerli şey tevhiddir. Tevhidden hemen sonraysa Müslimlerin birliği ve ayrılığa düşmemeleri gelir. Bundan dolayı peygamberlere, dinin ikamesi olan tevhid ile beraber onda ayrılığa düşmemek, tavsiye edilmiştir:

" 'Dini (tevhidle) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin.' diye Nûh'a emrettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrâhîm, Musa ve Îsâ'ya emrettiğimizi sizin için dinde şeriat kıldık. Müşrikleri

188. Tirmizi, 3537; İbni Mace, 4253
189. bk. Mecmûu'l Fetâvâ, 11/685
190. Mecmûu'l Fetâvâ, 11/472

kendisine davet ettiğin (tevhid) onlara ağır geldi. Allah dilediği kulunu (tevhid ve ayrılıksız din için) seçer ve O'na yönelenleri hidayete erdirir." [191]

Bu emre binaen Müslimlerin, birliği sağlayacak esaslara önem verip ayrılığa sebep olacak adımlardan kaçınmaları farzdır. Çünkü vacibin kendisiyle tamamlandığı şey de vaciptir.

Bidatin zararlarından biri de ümmetin bölünmesine neden oluşudur. Her heva sahibinin, hevasına uyarak dinde çıkardığı bidat, bir başkasına göre sapıklık sayılır. Bu da Müslimlerin bölünme nedenidir.

Yine Allah (celle celaluhu) yolun tek olduğunu, insanların belirlenmiş yol dışındaki yollara girmesiyle dinde ayrılık yaşayacaklarını belirtmiştir:

"İşte bu benim dosdoğru yolumdur. Ona uyun. Onun dışındaki yollara uymayın. Yoksa sizi (Allah'ın dosdoğru olan) yolundan saptırırlar. Korkup sakınasınız diye bunu size emretti." [192]

Bugün ümmetin yaşamış olduğu bölünmüşlüğün sebeplerinden biri de taifelerin sonradan uydurdukları ve hakkında delil olmayan bidatlerdir. Her bidat yeni bir yol, her yeni yol ise ümmeti bölen bir tefrika vesilesidir.

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), yere dümdüz bir çizgi çizdi ve sonra şöyle dedi: 'İşte bu, Allah'ın dosdoğru olan yoludur.' Sonra o çizginin sağından ve solundan çizgiler çizdi ve şöyle dedi: 'İşte bunlar, sapık olan yollardır. Her yolda bir şeytan

191. 42/Şûrâ, 13
192. 6/En'âm, 153

vardır. Bu yolda yürümeleri için insanları çağırmaktadır.' Sonra elini, çizginin üzerine koydu ve şu ayeti okudu: 'İşte bu benim dosdoğru yolumdur. Ona uyun. Onun dışındaki yollara uymayın. Yoksa sizi (Allah'ın dosdoğru olan) yolundan saptırırlar. Korkup sakınasınız diye bunu size emretti.' [193] " [194]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), her hutbesinin başında yolları ikiye ayırır ve en hayırlı yolun kendi yolu olduğunu, bunun dışında kalan ve sonradan çıkan yolların ise dalalet yolu olduğunu belirtirdi:

Câbir'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sözlerin en hayırlısı Allah'ın Kitabı'dır. Yolların en hayırlısı da Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan ortaya çıkanlardır. Ve her bidat dalalettir." [195]

Buradan anlıyoruz ki Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetinden olmayan her yol, yenilik kapsamındadır ve sapıklıktır. Bu yollar iyi niyetle ihdas edilmiş olsa da insanları bölmekten ve onları müstakim olan yoldan uzaklaştırmaktan başka bir şeye hizmet etmez.

7. Her Bidat Daha Şerli Olanına Kapı Aralar

Bidat sahibi, başladığı noktada duramaz. Her geçen gün, bidati, onu yeni bidatlere sevk eder. Vardığı nokta, başladığı noktadan çok daha şerlidir. Çünkü sünnet yolunun dışına çıkan insan, şeytanın ve hevanın esiri-

193. 6/En'âm, 153
194. Darimi, 208; Ahmed, 4437
195. Müslim, 867

dir. O ikisi neyi emretse onu yapar, onların gösterdiği doğrultuda ilerler.

Her bidatin daha şerlisine kapı araladığına dair örnekleri daha önce zikretmiştik. Kısaca hatırlayalım:

Amr ibni Seleme El-Kindî'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz Abdullah ibni Mes'ûd'un kapısında sabah namazından önce oturuyorduk. Ebû Mûsâ El-Eş'arî geldi.

'Ebû Abdurrahman (İbni Mes'ûd) henüz çıkmadı mı?' diye sordu.

Bizler, 'Hayır.' dedik. Ebû Abdurrahman çıkınca hep beraber yanına gittik.

Ebû Mûsâ, 'Az önce mescidde bir şey gördüm. Daha önce hiç görmediğim bu şeyin hayırlı olmadığını düşünüyorum.' dedi ve sonra anlatmaya başladı:

'Mescidde halkalar hâlinde oturmuş, ellerinde taşlar olan ve başlarında bulunan birinin, 'Yüz defa tekbir getirin!' demesiyle tekbir getiren insanlar gördüm. Aynı usulle yüzer defa Kelime-i Tevhid'i söylüyor ve Allah'ı tesbih ediyorlardı.'

İbni Mes'ûd, 'Onlara ne dedin?' diye sordu.

Ebû Mûsâ, 'Sana danışmadan bir şey demedim.' diye cevap verdi.

İbni Mes'ûd, 'Onlara iyiliklerini değil, kötülüklerini saymalarını emretseydin!' dedi ve mescide girdi. Biz de

onunla beraber girdik. Halkalardan birinin yanına geldi ve: 'Bu yaptığınız nedir?' dedi.

'Ey Ebâ Abdurrahman, zikirlerimizi saydığımız taşlardır!' dediler.

İbni Mes'ûd, 'Kötülüklerinizi sayın! Ben iyiliklerinizin zayi olmayacağını garanti ederim. Ey Muhammed'in ümmeti! Ne de çabuk helake yöneldiniz. Allah Resûlü'nün bedeni çürümeden, kullandığı kaplar kırılmadan ve ashabı henüz aranızdayken mi sapıtacaksınız? Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki ya sizler Muhammed'in üzerinde olduğu yoldan daha hayırlı bir yol üzeresiniz ya da sizler sapıklık kapısını açmaktasınız!' dedi.

'Vallahi, ey Ebâ Abdurrahman, biz bu yaptığımızla hayrı elde etmekten başka bir şey kastetmedik!' dediler.

İbni Mes'ûd, 'Hayrı amaçlayan nice insan ona ulaşamaz. Allah Resûlü Kur'ân okuyup da boğazlarından geçmeyecek (onu anlamayacak) insanlardan bahsetmişti. Zannım odur ki onların çoğu sizdendir.' diye karşılık verdi'

Kıssayı rivayet eden Amr ibni Seleme (radiyallahu anh) şöyle dedi:

'Bu halkada bulunanların çoğunu Nehrevan Günü'nde Haricîlerin safında, bize karşı savaşanlar arasında gördüm.' "[196]

Amelî bir bidat olan cehrî zikir, birkaç adım sonra sahiplerini Haricî saflarına savurmuştur.

Bazı yeniliklere amelî olarak bakıp onları küçümseme

196. Darimi, 210

gafletine düşülmemelidir. Çünkü dinin kâmil olduğu ve yenilik kabul etmeyeceği ilkesi bir defa çiğnendi mi bunun dinin her alanına sıçrayacağı, sahibini amelî olarak savurduğu gibi itikadi olarak da savurabileceği düşünülmelidir. Rabbimizin (celle celaluhu) Kur'ân'da defalarca yer verdiği "Şeytanın adımlarına uymayın." [197] buyruğu, bu ve benzeri durumlara dikkat çekmek içindir. Amelî bidatler, şeytanın, insanları itikadi bidatlere götürmek için ilk adımıdır.

Bazen de bidatler, insanı şirke götürür. Nûh'un (aleyhisselam) kavmi buna en güzel örnektir:

"Ve dediler ki: 'Sakın ha ilahlarınızı bırakmayın. Ved, Suva, Yeğus, Yauk ve Nesr'i de bırakmayın.' " [198]

Bu ayetin tefsirinde İbni Abbâs (radiyallahu anh) ve seleften bazıları, Nûh'un (aleyhisselam) kavminde şirkin nasıl yaygınlaştığını anlatmışlardır:

İbni Abbâs'tan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bu isimler, esasen Nûh kavminden bazı salih adamların isimleridir. Bu iyi kimseler vefat ettikleri zaman, şeytan onların mensup oldukları kavimlerine, 'Bunların adlarına birtakım putlar dikin ve onlara bu adamların isimlerini verin.' diye vahyetmiştir. Onlar da putları dikmişler ve bunlara o iyi kimselerin adlarını vermişlerdir. Bu heykellere ilk zamanlarda ibadet edilmemiştir. Nihayet bunları dikmiş olan nesil vefat ettiği ve bunlarla ilgili bilgiler unutulduğu zaman, cehaletle bunlara tapılmıştır." [199]

197. bk. 2/Bakara, 168, 208; 6/En'âm, 142; 24/Nûr, 21
198. 71/Nûh, 23
199. Buhari, 4920

Başka bir rivayette şöyle geçer:

Muhammed ibni Kays'tan (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bu kişiler Âdem ve Nûh arasında yaşayan salih bir kavimdi. Bu kişilerin kendilerini takip eden tabileri vardı. Onlar vefat edince, kendilerini takip eden arkadaşları dediler ki: 'Biz onların resimlerini çizersek bu, hatırladığımız zaman bizi ibadet etmeye teşvik edici bir şey olur.' Sonra onların resimlerini çizdiler. O nesil vefat edip başka bir nesil gelince şeytan, onların arasına sızıp dedi ki: 'Sizden önceki atalarınız bunlara ibadet eder ve onlar sayesinde yağmura kavuşurdu.' Bundan sonra insanlar, onlara ibadet etmeye başladı." [200]

Hatırlatıcı olsun diye resim çizmek ve türbe yapmak, resûllerin yolu değildir. Bilakis peygamberler bu ve benzeri şeylerden şiddetle sakındırmışlardır.

İyi niyetlerle ihdas edilen resim/türbe bidati, ilk adımda şirke sürüklememiştir. Ancak kalplerde ölüye ve ruhaniyete karşı saygı oluşturmuştur. Bidatle başlayan yolculuk, ikinci nesilde şirke dönüşmüş ve putperest bir nesil meydana gelmiştir. Yahudi ve Hristiyanlar da aynı yolla müşrikleşmişlerdir:

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ummu Habîbe ile Ummu Seleme, Habeşistan'da gördükleri ve içinde resimler bulunan bir kiliseden Nebi'ye (sallallahu aleyhi ve sellem) bahsettiler. Bunun üzerine Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: 'Onlar, aralarından salih bir zât öldüğü zaman mezarının üstüne bir mescid yapıp içine de o görmüş olduğunuz re-

200. Tefsîru't Taberî, 23/639, Nûh Suresi, 23. ayetin tefsiri

simleri çizerlerdi. İşte onlar Kıyamet Günü Allah katında mahlukatın en şerlileridir.' "[201]

Abdullah ibni Mes'ûd (radiyallahu anh) bu konuda bizleri, şu değerli nasihatle uyarmaktadır:

" 'İnsanların sonradan çıkardıkları yeniliklerden sakının. Muhakkak ki din, kalplerden bir kerede silinip gitmez. Fakat şeytan, insanların kalbinden iman çıksın diye bidatler ihdas eder. İnsanların, kendilerine farz kılınanları terk edip Rabbleri hakkında konuşmaları yakındır. Kim o zamana kavuşursa kaçsın.'

'Nereye?' diye soruldu.

'Nereye değil, kalbiyle ve diliyle kaçsın; bidat ehlinden kimseyle oturmasın.' diye cevap verdi."[202]

Hâliyle, amelî olarak gördüğümüz her bidat, şeytanın bir adımıdır ve bir sonraki adımın hazırlayıcısıdır. Hiç kimse, bidatle yoldan sapan toplulukların nereye savrulacağını kestiremez. Bildiğimiz tek hakikat, başladıkları noktadan daha şerlisine savrulacaklarıdır.

8. Bidatler, İslam'ın Pak Suretini Bozar

İslam, fıtrat dinidir. Onu hakkıyla düşünen ve fıtratı bozulmamış her kişi, insanlığın kurtuluş reçetesinin bu dinde olduğunu bilir. Allah'a hamdolsun ki İslam dini, bugün dünya gündemindedir. Özellikle küresel şer odaklarının İslam beldelerini işgalleri ve bu işgallere cevap olarak başlayan İslami direniş, dünyanın İslam'ı konuşmasını sağlamıştır. 11 Eylül Hadisesi'nden sonra,

201. Buhari, 427; Müslim, 528
202. El-Hucce fî Beyâni'l Mehecce, 1/339

dünya dillerine çevrilmiş Kur'ân meallerinin stoklarda tükendiğini, yayıncıların, çoğu zaman meal taleplerine cevap veremediklerini biliyoruz. İslam'a olan bu ilgi güzel, ancak şöyle bir sorunumuz var:

İslam'a yönelen ve onu araştıran bireyler, her zaman onun asli kaynaklarıyla yetinmiyor. Bazıları bu dine müntesip insanların yaşantısına bakıyor ve maalesef kaynakta yazanla vakıada olan arasında uçurum olduğunu görüyor. Şöyle ki;

– Batıda hızla yayılan mistik yapılanmalara bakan, Allah'ın (celle celaluhu) hakkında hiçbir delil indirmediği şeylerle karşılaşıyor. Kendini şişleyen, hoplayan zıplayan, el etek öpen, beze çaputa tevekkül eden insanlar… Kaynakta (Kur'ân) kula kulluğu yasaklayan, Azîz ve Hamîd olan Allah'a kalpleri bağlayan, edep ve sükûnet içinde ibadeti emreden öğretiler var; vakıada tam tersi…

– Kimisi modernistlere kulak veriyor. Avrupalının bunaldığı ve çözüm aramak için İslam'a yöneldiği sapkınlıkları, din diye insanlara anlatıyor, allayıp pulluyorlar… Anlattıkları ne kaynağa uyuyor ne akla ne de vakıaya.

– Kimisi araştırmaya sebep olan yapılara bakıyor. Ne söyledikleri anlaşılmıyor. Zira silahların ve bombaların sesi, İslam'ın sesini bastırıyor. Ayrıca birbirini boğazlayan bir dünyadan bunalmış Batılı, birbirini boğazlayan ve bunu marifetmiş gibi neşreden bir dünyaya girmek istemiyor. Söylenenlerin büyük çoğunluğu kaynağa uyuyor. Ama yapılanlar?

Fazla uzaklara gitmeye gerek yok. Bugün biz davetçi-

lerin, insanları İslam'a davet ederken karşılaştığı en büyük zorluk da bu değil midir? Başkalarının uydurduğu, dinden olmadığı hâlde uygulana uygulana dinden zannedilen yanlışları izah etmekten veya ondan kaynaklı şüphelere cevap vermekten, pak İslam'ı anlatamıyoruz!

Avamın zihni, uydurulmuş dinle o denli kirlenmiştir ki saf ve halis tevhidi, İslam dışı yeni bir din olarak algılıyor ve cephe alıyor.

Elbette bu, biz davetçileri hikmetten uzaklaştırmamalı, halis dini anlatmamıza engel olmamalıdır. Ancak amelî ve itikadi bidatlerin zamanla insanları ne hâle getirdiği konusunda da bir fikir vermeli ve bidatlere karşı daha hassas olmamızı sağlamalıdır.

9. Bidat Hakkında Varid Olan Şüphelerin Giderilmesi

Şurası bir gerçektir ki kendini İslam'a nispet edenlerin büyük çoğunluğu, ihdas ettikleri bidatlere "bidat-i hasene" diyerek Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) tehditlerinden uzak olduklarını düşünmektelerdir. Allah Resûlü muhkem hadislerinde, "Tüm bidatler sapıklıktır." demesine rağmen onlar bidatlerin ikiye ayrıldığını, bir kısmının seyyie (kötü), bir kısmının da hasene (iyi) olduğunu iddia etmektelerdir. Onların düşüncesine göre, hadislerde uyarılan ve ateşte olduğu söylenen, "bidat-i seyyie"dir. "Bidat-i hasene"ye gelince onda bir sakınca yoktur. Hatta onunla amel eden ecir alır.

Bidatle ilgili naslar bu denli açık olmasına rağmen, nasıl böyle bir iddiada bulunabilmişlerdir? Elbette muhkem

nasların karşısına müteşabih birtakım naslar koyarak! Bidati ikiye ayıran ve bir kısmına bidat-i hasene diyenler, şüphe kabîlinden bazı nasları delil almışlardır. Çalışmamızın bu bölümünde, şüpheleri ele alacak ve vahyin rehberliğinde cevap vermeye gayret edeceğiz:

1. Şüphe: Cerîr ibni Abdullah'ın Hadisinin Yanlış Yorumlanması

Cerîr ibni Abdullah'tan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Kim İslam'da iyi bir çığır açarsa açtığı çığırın ecri ve kendisinden sonra onunla (o çığırla) amel edenlerin ecirleri, sevaplarından hiçbir şey eksilmeden ona aittir. Kim de İslam'da kötü bir çığır açarsa açtığı çığırın günahı ve kendisinden sonra onunla amel edenlerin günahları, günahlarından bir şey eksilmeden ona aittir." [203]

Bu hadise dayanarak dediler ki: "İslam'da yapılan ameller iki kısımdır. Bir amel, güzel bir sünnet olursa kişi ondan ecrini alır ve onunla amel edenler de ecir alırlar. Açtığı çığır, yaptığı sünnet kötü olanlar ise bundan günah kazanırlar. Öyleyse her yenilik bidat olsa da biz onun iyi ve kötü oluşuna bakarız, iyi olanları güzel sünnet kapsamında değerlendiririz."

Şüphenin Cevabı

Bidat ehlinin ortak vasıflarından biri, nasları Bektaşî usulüyle değerlendirmeleridir. Başını, sonunu veya nassın anlaşılmasında hayati değere sahip kısımlarını atarak nasları ele alırlar. Bu hadis-i şerif bütünüyle ele alındı-

203. Müslim, 1017

ğında konuyla hiçbir alakasının olmadığı görülecektir. Bidat taifelerinin yukarıdaki kısmıyla ele aldığı hadisin tamamını veriyorum:

Cerîr'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Biz, Allah Resûlü'nün huzurunda bulunuyorduk. Elbiselerinden fakir oldukları anlaşılan, Mudar Kabilesi'nden birileri huzura girdiler. Onlarda gördüğü fakirlikten dolayı Allah Resûlü'nün yüzü değişiverdi. Allah Resûlü öğle namazını kıldırdı. Bir müddet sonra (oradakilere) şöyle dedi:

'Ey insanlar! Sizleri tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan ve o ikisinden de birçok erkek ve kadın türetip (yeryüzünde) yayan Rabbinizden korkup sakının. Kendisiyle istediğiniz Allah'tan ve akrabalık bağlarını koparmaktan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir.' [204] **(ayeti ile)** 'Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının! Herkes yarın için ne takdim ettiğine bir baksın. Allah'tan korkup sakının! Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.' [205] **(ayetini okudu ve sonra,)** 'Her kişi dinarından, dirheminden, giyeceğinden, buğdayından, kuru hurmasından hatta bir hurmanın yarısından tasadduk etsin.' **buyurdu.**

Bunun üzerine Ensâr'dan bir kimse neredeyse taşıyamayacağı kadar bir torba getirdi. Bundan sonra birbiri ardınca insanlar bir şeyler getirdiler. Neticede yiyecek ve elbiseden oluşan iki yığının oluştuğunu gördüm. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) yüzünün altınla yaldızlanmış gibi

204. 4/Nisâ, 1
205. 59/Haşr, 18

sevinçten parıldadığını gördüm. Bu durum üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

'Kim İslam'da iyi bir çığır açarsa açtığı çığırın ecri ve kendisinden sonra onunla (o çığırla) amel edenlerin ecirleri, sevaplarından hiçbir şey eksilmeden ona aittir. Kim de İslam'da kötü bir çığır açarsa açtığı çığırın günahı ve kendisinden sonra onunla amel edenlerin günahları, günahlarından bir şey eksilmeden ona aittir.' "[206]

Hadise bütünüyle bakıldığında ne kastedildiği çok açıktır. Burada Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), sadaka vermek suretiyle Müslimlere örnek olan bir sahabinin davranışını takdir ediyor ve ümmetine şunu öğretiyor: **İslam'ın meşru kabul ettiği bir ameli yaparak başkalarına örnek olan hem kendi ecrini alır hem de onu örnek alanların ecirlerinden pay elde eder. Yani mesele yenilik çıkarmak değil, İslam'da var olan bir ameli yaparak öncü olma meselesidir.**

Zaten hadisin kendisi de bu manaya delalet etmektedir. Çünkü, "Kim İslam'da bir çığır açarsa" denmiştir. Bidatler İslam'dan değil, sapıklıktandır. Hadisin içindeki bu lafız, hadisle kastedilenin İslam'da sadaka vermek gibi meşru ameller olduğunu göstermektedir.

Bir diğer mesele şudur:

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) insanların açtığı çığırı iki kısma ayırmış ve kötü çığır açanları zemmetmiştir! Kişinin açtığı çığırın iyi veya kötü olduğuna kim karar verecektir? İnsanların kendileri mi yoksa Allah'ın şeriatı mı? Birçok

206. Müslim, 1017

amel, insanın yanında iyi olmasına rağmen, şeriat onu zemmetmiş ve kabul etmemiştir. Bu konuda üç sahabinin kıssası meşhurdur:

Enes ibni Mâlik'den (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir.

"Üç kişi, Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) hanımlarının evlerine gelerek Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem) ibadetine dair sorular sordular.

Onlara haber verilince bunu azımsar gibi oldular ve şöyle dediler: 'Biz nerede, Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) nerede? Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır.'

Onlardan birisi, 'Ben her zaman geceleyin namaz kılacağım.' dedi.

Diğeri, 'Ben de oruç açmamak üzere sene boyunca oruç tutacağım.' dedi.

Üçüncüleri, 'Ben de kadınlardan uzak kalacak ve ebediyen evlenmeyeceğim.' dedi.

Sonra Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) gelerek, 'Şöyle şöyle diyenler, sizler miydiniz? Bana gelince, Allah'a yemin ederim ki şüphesiz ben aranızda Allah'tan en çok korkan ve ona karşı en takvalı olanınızım. Bununla birlikte oruç tuttuğum da olur, tutmadığım da olur. (Geceleyin) kimi zaman namaz kılarım, kimi zaman uyurum; kadınlarla da evlenirim. Benim sünnetimden yüz çeviren, benden değildir.' buyurdu."[207]

Bu sahabilerin niyeti, Allah'a daha fazla yaklaşmak ve O'na hakkıyla kulluk edebilmekti. Yukarıdaki şüpheyle istidlal edenlere göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bu sahabileri övmeli, güzel bir çığır açtıkları gerekçesiyle onları diğer

207. Buhari, 5063; Müslim, 1401

sahabilere örnek göstermeliydi. Ancak sadaka örneğinde övücü sözler söyleyen Allah Resûlü, burada kızıyor ve onları tehdit ediyor. Gerekçe ise yaptıkları salih amellerin ölçüsünde onun sünnetine muhalefet etmeleridir. Yapmak istedikleri amelin aslı sünnete uygundur. Namaz kılıp oruç tutmak istemişlerdir. Ancak yapmak istedikleri ölçü sünnete aykırıdır. Allah Resûlü'nden daha fazlasını yapmaya yeltenmişlerdir. Övülmek bir yana ağır bir uyarıya muhatap olmuşlardır. Şimdi soralım: Aslı sünnetten olup ölçüsü sünnete uymayan bidat/bidatçi bu ağır uyarıya muhatapsa, aslı dahi sünnetten olmayan bidat/bidatçi nasıl bir uyarıya muhatap olur?

Öyleyse neyin güzel neyin de kötü bir çığır olacağına karar veren, şeriatın kaideleri olmalıdır. Bu, insanların hevalarına bırakıldığında dünyalarını ve ahiretlerini ifsad edecek yanlış kararlar vermiş, veriyor ve vermeye de devam edeceklerdir.

2. Şüphe: Ömer'in, "Bu ne güzel bir bidattir." Sözünün Yanlış Değerlendirilmesi

Abdurrahman ibni Abdulkârî'den (rahimehullah) şöyle rivayet edilmiştir:

"Bir Ramazan gecesi Ömer ile birlikte mescide gittik. Baktık ki insanlar bölük bölük bir hâlde, kimi kendi başına namaz kılıyor, kimilerine bir kişi namaz kıldırıyor.

Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: 'Ben bunları tek bir imamın arkasında toplasam daha iyi olur.'

Sonra buna niyet edip insanları Ubey ibni Ka'b'ın imamlığında topladı. Sonra bir başka gece yine Ömer'le birlikte

mescide gittik. İnsanlar Ubey ibni Ka'b'ın imamlığında namaz kılıyorlardı. Ömer, 'Bu ne güzel bidat, ancak bu kimselerin uyudukları vakitte kılmak, şu ânda kıldıklarından daha faziletlidir.' dedi. İnsanlar o zamanlar teravihi gecenin başında kılıyorlardı." [208]

İddia odur ki: "Ömer (radiyallahu anh) bidati iki kısma ayırmış ve bir kısmına güzel demiştir. Bunu da sahabenin huzurunda ve onlara yaptırdığı bir amele binaen söylemiştir. Şayet bidatin her türlüsü kötü olsa sahabeden bazılarının buna itiraz etmesi gerekirdi. Anlıyoruz ki bidatin güzel olanı, tehdit hadislerine dâhil değildir."

Şüphenin Cevabı

İlk olarak sahabenin bu fiili Sünnete aykırı değildi. Çünkü Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) teravih namazını ashabına cemaatle kıldırmış, cemaatin sayısı çoğalınca da bu uygulamayı terk etmiştir. Bu terk, mutlak bir terk değil, bir hikmete binaen yapılmış bir terktir. Şimdi ilgili rivayetleri inceleyelim:

Âişe Annemizden (radiyallahu anha) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gece yarısı mescide çıkıp namaz kılmaya başladı ve ashâbdan bir kısmı da ona uyarak namaz kıldı. Sabah olduğunda namaz kılan sahabiler gece olup bitenleri arkadaşlarına anlattılar ve o gece daha fazla kişi mescide toplanıp Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ile birlikte namaz kıldı. O gecenin sabahında olup bitenleri öğrenen diğer sahabiler de mescide gelince üçüncü gecede epey cemaat birikmiş oldu. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) yine çıkıp aynı şekilde namazını kılmaya koyuldu.

208. Buhari, 2010

Dördüncü gece artık mescid tıklım tıklım olduğu için ashâbın bir kısmı dışarıda kalmıştı.

Bu yüzden Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) ancak sabah namazı için mescide çıkabildi. Sabah namazını bitirince cemaate döndü ve şehadet getirdikten sonra şöyle buyurdu: 'Esas konuya gelince, sizin bu istek ve arzunuzun bana gizli kaldığını sanmayın. Ancak ben, böyle devam ederseniz bu namazın size farz kılınabileceğinden ve ondan sonra sizin bu namazı kılmakta gevşeklik göstereceğinizden endişe ediyorum.' "[209]

Bu rivayetten anlıyoruz ki teravih namazının tek bir imam arkasında cemaatle kılınması, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) sünnetlerindendir. Yani Ömer (radiyallahu anh) sünnet olmayan bir uygulama başlatmamış, bilakis sünnette olan ve belli bir hikmete binaen terk edilmiş bir uygulamayı canlandırmıştı. Bu hikmet ise "farz kılınma korkusu" olarak belirtilmiştir. Bir şeyin farz kılınması, ancak Allah Resûlü Dönemi'nde mümkündür. Onun vefatından sonra bu mümkün olmadığından bu sünneti terkin hikmeti de ortadan kalkmıştır. Ömer (radiyallahu anh) sünnetin aslına geri dönmüştür.

Meselenin bir başka boyutu daha vardır: Ömer (radiyallahu anh), Hulefâ-i Râşidîn'dendir ve Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) onların sünnetine uymayı emretmiştir:

"İrbâd ibni Sâriye'den (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

'Sizden kim benden sonra yaşarsa (dinde) çokça ihtilaf gö-

209. Buhari, 924; Müslim, 761

recektir. Bu sebeple benim sünnetime ve benden sonraki doğru yolu bulmuş Raşid Halifelerimin sünnetine uyun. Azı dişlerinizle tutarcasına onlara sımsıkı sarılın. Dine sonradan sokulan şeylerden şiddetle sakının. Çünkü dine sokulan her yenilik bidat, her bidat ise dalalettir.' " [210]

Bazı âlimler hadise dayanarak bu uygulama (aslı sünnette olmasaydı bile) Ömer'in (radiyallahu anh) uygulaması olacağından sünnet kapsamında olurdu, demişlerdir. [211]

Şayet Ömer'in (radiyallahu anh) bu uygulaması, Sünnete aykırı değilse ve aslı sünnet olan bir uygulamayı ihya babındansa neden bu uygulamaya "bidat" demiştir?

Bu sorunun cevabı, onların Arap olmasında gizlidir. İslam şeriatının kavramları, Arap lugatıyla belirlenmiştir. Şeriat, Arap lugatının kelimelerini almış, kimini olduğu gibi kullanmış, kiminde anlam daralmasına gitmiş, kimindeyse lugat anlamına ekleme yaparak anlamı genişletmiştir. Örneğin İslam, namaz ibadetini farz kıldığında bu ibadetin ismini Arap lugatından almıştır. Karşılığı "salât" olan bu ibadetin kelime anlamı duadır. İslam, bu kelimenin anlamını genişletmiş ve belli zamanlarda, belli fiil ve sözlerle ifa edilen; başlangıcı tekbir, sonu selam olan bir ibadet anlamı yüklemiştir. Bizler bugün, Arap şiirinde veya onların günlük konuşmalarında "salât" lafzını duyduğumuzda her zaman bilinen anlamıyla namaz ibadetini kastettiklerini söylemeyiz. Bazen bilinen anlamıyla namaz ibadetini kastederler, bazen de

---

210. Ebu Davud, 4607; Tirmizi, 2676
211. bk. El-Esâs fi's Sunne ve'l Fıkhuhâ, 1/360; El-Fıkhu ale'l Mezâhibi'l Erbae, 1/309; El-Mebsût, 2/145

lugat anlamını esas alıp dua anlamında kullanırlar. Bu açıklamadan sonra diyebiliriz ki:

Bidat kavramı da böyledir. Bidatin Arap lugatında karşılığı "geçmişte bir benzeri olmaksızın sonradan ortaya çıkan şey" [212] demektir.

Araplar iyi ya da kötü olmasına bakmaksızın ve dinî ya da dünyevi olmasını önemsemeksizin her yeniliğe bidat derler.

Şeriatta ise her yeniliğe bidat denmez. Din alanında ortaya çıkan yeniliklere bidat denir. Yani Sünnette yeri olmayan, asılsız ameller/yenilikler bidattır.

Soru şu: Ömer (radiyallahu anh) bu kelimeyi şer'i anlamda mı lugat anlamında mı kullandı? Bu hadisede şer'i anlamda kullanması olanaksızdır. Çünkü yaptığı amel dinde çıkarılmış bir yenilik değildir. Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) yaptığı, belli bir illet nedeniyle terk ettiği, illet ortadan kalkınca da tekrar başlatılan bir ameldir. Öyleyse o (radiyallahu anh), bu kelimeyi lugat anlamında kullanmıştır:

İbni Teymiyye (rahimehullah) şöyle der: "Ömer'in bu isimlendirmesi, şer'i değil lugavidir. Çünkü bidatin lugat anlamı, şer'i anlamından çok daha geniştir." [213]

Kitabın başka bir yerinde şöyle der: "Bu sözü, bidatin iyisinin olabileceğine delil alanlara, Ömer'in herhangi bir sözünü sünnete muhalif olmayan bir konuda delil getirsek derler ki: 'Sahabe sözü hüccet değildir.' Sünnete muhalif olmayan konuda dahi sahabe sözü hüccet

212. bk. Lisânu'l Arab, 8/6, b-d-a maddesi
213. İktidâu's Sirâti'l Mustakîm, 1/65

değilse nasıl olur da sünnete muhalif konularda sahabe sözünü hüccet kabul edebilirler. Kaldı ki burada bidat, şer'i anlamından ziyade lugavi anlamda kullanılmıştır. Çünkü lugatta bidat, 'benzeri olmayan her yenilik' için kullanılır." [214]

İbni Receb (rahimehullah), "Câmiu'l Ulûm ve'l Hikem" kitabında 28. hadis şerhinde bu ayrıma dikkat çeker: "Selefin sözlerinde varid olan ve bidatleri güzel görmeye yönelik sözler, luğâvî bidat anlamında olup şer'i anlamda kullanmamıştır. Ömer'in 'Ne güzel bidattir.' sözü de bu anlamdadır." [215]

İbni Kesîr (rahimehullah), Bakara Suresi'nin 117. ayetinin tefsirinde şöyle der: " 'Gökleri ve yeri benzersiz şekilde yaratandır. Bir işe (olması için) hükmettiğinde ona 'Ol!' der, o da oluverir.'

'Bidat, iki kısımdır. Bazen şer'i anlamda olur. Bu, Allah Resûlü'nün hadisinde 'Her yenilik bidat, her bidat ise sapıklıktır.' şeklinde varid olan anlamdır. Bazen de lugavi anlamdadır. Bu da Ömer'in, insanları teravihte bir imam üzere topladığında, 'Ne güzel bidattir.' sözünde olduğu gibidir.' " [216]

3. Şüphe: İslam Tarihinde Bazı Âlimlerin Bidati Kısımlara Ayırması ve Bir Kısmını "Bidat-i Hasene" Olarak Kabul Etmesi

İslam tarihinde bazı ilim adamlarının, bidati kısımlara ayırdığı ve dinde çıkarılan bidatlerin bir kısmına hasene

214. age. 2/95
215. Câmiu'l Ulûm ve'l Hikem, 2/128
216. İbn-i Kesîr Tefsîri, 1/507, Bakara Suresi 117. ayetin tefsiri

dediği veya farklı isimlerle isimlendirdiği bir gerçektir. Özellikle konuya dair rivayetleri şerh ederken Hafız İbni Hacer, İmam Nevevî, Suyûtî gibi âlimler en meşhurlarındandır. Bidati iki kısma ayıranlar, genelde İzz ibni Abdisselâm'ı örnek alır. Kendisi şöyle der:

"Bidat, Allah Resûlü Dönemi'nde alışılmayan ve bilinmeyen şeydir. Bu da beş kısma ayrılır. Vacip olan bidat, haram olan bidat, mendub olan bidat, mekruh olan bidat ve mubah olan bidattir. Bunları tanımanın yolu, şeriatın kaidelerine arz etmektir. Şayet vacip olanın altına giriyorsa bu bidat, vacip bidat; haram olanın altına giriyorsa bu bidat, haram bidat olur.

Vacip olan bidatin misali, kendisiyle Allah'ın kelamının ve Resûl'ünün sünnetinin anlaşıldığı nahiv ilminin öğrenilmesidir. Çünkü şeriatın korunması vaciptir. Korunabilmesi de ancak Kur'ân ve Sünnetin korunmasına bağlıdır. Bu da nahvin öğrenilmesiyle mümkündür. Vacibin kendisiyle tamamlandığı şey de vaciptir. İkinci misal, Kur'ân ve Sünnetten garip lafızların (bilinmeyen kelimelerin) yazılmasıdır. Üçüncü misal, usulu'l fıkıh ilminin tasnif edilmesidir. Dördüncü misal, sahih ve zayıf rivayetlerin ayrılması için cerh ve ta'dil ilminin korunmasıdır.

Harâm olan bidate misal; Kaderiyye, Cebriyye, Mürcie ve Mücessime mezheplerinin bidatleridir.

Mendûb olan bidate örnek; okulların, kantarların ve nöbet kulübelerinin inşa edilmesi; Resûl Dönemi'nde

bilinmeyen her türlü iyilik, teravih namazı, tasavvufun ince meselelerinde konuşmaktır.

Mekrûh olan bidatin misali; mescidleri süslemek, mushafları süslemek, lafızlar değişecek şekilde Kur'ân'ı bozuk okumaktır. Sahih olan, bu bidatin haram bidatler kısmında olmasıdır.

Mubâh bidate misal ise sabah ve ikindi namazlarından sonra musafaha ile yiyecek, içecek, giyecek ve mesken hususunda lükse kaçmak şeklinde zikredilebilir." [217]

Şüphenin Cevabı

Bu hususu en iyi ele alan âlimlerden biri, El-İ'tisâm kitabı müellifi İmam Şâtıbî'dir (rahimehullah). Yer yer imamdan alıntılar yapmakla beraber, [218] bu şüpheye birkaç yönden cevap verilmesi daha uygun olacaktır:

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), "Her bidat sapıklıktır." dedikten sonra şer'i hiçbir delil zikretmeden onun sözünü tahsis etmek caiz değildir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) din alanında, yani Sünnetin karşısında var olan her türlü yeniliği, bu yergi kapsamında zikretmiş ve sapıklık olduğuna hükmetmiştir. Herhangi bir kısmı bu genelin dışına çıkarmak, (teknik anlamıyla tahsis) delil ister. Bütün ümmetin üzerinde ittifak ettiği husus şudur ki bir hüküm, umumiyet ifade eden bir nasla sabit olmuşsa o genellemeden bir şeyler istisna etmek delille olur. Akılla, içtihadla, âlim sözüyle olmaz. Hâliyle hiçbir âlimin bir delil zikretmeden naslarda istisna yapması caiz değildir.

217. Kavâidu'l Ahkâm fî Mesâlihu'l Enâm, 2/204-205
218. bk. El-İ'tisâm, 1/253 vd.; İzz İbni Abdisselâm'ın bidatı Kısımlara Ayırması Üzerine Söylediklerine Reddiye Başlığı

Âlimler, Allah'ın dinine uymakla mükelleftir. Naslar/ Deliller, âlimler üzerinde belirleyici ve ölçüdür. Âlimler naslar üzerinde belirleyici ve ölçü değil. Âlimlere bu yetki verilirse bu, dinin adım adım bozulmasına kapı aralar, ki bizden önceki milletler böyle yoldan çıkmış ve sapmışlardır:

"Onlar Allah'ı bırakıp din bilginlerini, abidlerini ve Meryem oğlu Mesih'i rabler edindiler. (Oysa) onlar yalnızca bir olan ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. (Allah) onların şirk koştuklarından münezzehtir."[219]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) bizi önceki milletlerin sapkınlığına karşı uyarmış ve bu ümmetten birilerinin adım adım onları taklit edeceğini haber vermiştir:

Ebû Saîd El-Hudrî'den (radıyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Muhakkak, sizden önceki ümmetlerin yoluna karış karış, arşın arşın uyacaksınız. Hatta onlar bir kelerin deliğine girseler sizler de onları takip edeceksiniz.' buyurdu.

Bizler, 'Ey Allah'ın Resûlü! Bu ümmetler Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?' diye sorduk.

Allah Resûlü de (sallallahu aleyhi ve sellem), 'Başka kim olacak?' dedi."[220]

Burada gayemiz, bu yapılanın ayette bildirilenle aynı olduğunu söylemek değil, âlimlerin Kitab'a ve Sünnete muhalif tavırlarına tutunmanın, dinin tahrif sürecindeki adımlardan bir adım olduğunu izah etmektir.

219. 9/Tevbe, 31
220. Buhari, 6889; Müslim, 2669

Bu, sapmanın başlangıç noktasıdır. Bir ümmeti nerelere savuracağını ise yalnızca Allah (celle celaluhu) bilir.

Bu usûlî bilgiden sonra şunu söyleyebiliriz: İzz ibni Abdisselâm hiçbir nassa dayanmadan bidati kısımlara ayırmıştır. Usule aykırı bir tutumun kendi içinde de açmazları vardır. İmam Şâtıbî şöyle der:

"Çünkü şayet bir şeyin vacipliğine, mendubluğuna veya mubahlığına dair şer'i bir delil varsa buna bidat denilmez. O amel, emredilen veya serbest bırakılan amellerin geneline giren bir amel olmuş olur. Bunların hem bidat olduğunu söylemek hem de vacip, mendub ve mubah olduklarına dair delillerin olduğunu söylemek, zıtları birleştirmek olur ki bu da mümkün değildir. Bidatlerin bazısına haram ve mekruh demek de böyledir." [221]

Konuya dair verilen örneklerin bidatle alakalı olmadığı, haklarında bir nassın olduğu ya da İslam'ın emrettiği şeylerin kendisiyle tamamlandığı ameller olduğu; bir kısmının dinî olmayıp tamamen dünyevi olduğu, bir kısmının da nasla yasaklananlar kapsamında olduğu görülecektir. [222] Öyleyse bu örneklerin, konuyla hiçbir alakası yoktur. Muhakkik âlimlerin de değindiği gibi bu imamlar öncelikle bidati lugavi olarak ele almış ve her türlü yeniliği bidat kapsamında değerlendirmiştir. Daha sonra bu yenilikleri kısımlara ayırıp hükümlerini zikretmek istemişlerdir. Ancak kötü niyetli kimseler,

221. İmam Karâfî (rahimehullah), hocası İzz ibni Abdisselâm'ın (rahimehullah) taksimatını El-Furûk adlı eserinde aktarmış, genişletmiş ve daha fazla izahat yaparak nakletmiştir. (bk. El-Furûk, 4/217 vd.) İmam Şâtıbî, daha geniş tutması hasebiyle önce Karâfî'ye daha sonra hocasına cevap vermiştir. Bu satırlar, onun Karâfî'ye verdiği cevaptandır. (bk. El-İ'tisâm, 1/246; Bidat'ın Beş Kısma Ayrıldığını Zannedenlere Reddiye Başlığı)
222. İmam Şâtıbî, örneklerin çoğunu tek tek alıp cevap verir. (bk. El-İ'tisâm, 2/241 vd.)

bidat-i hasene ve bidat-i seyyie diye ayırıp bu imamların taksimatını da yaptıklarına delil olarak almışlardır.

Örneğin, bidatçilere göre mescidleri süslemek, şarkı okur gibi Kur'ân okumak, sistem dalkavuğu "kârîleri" pop yıldızı misali takdim etmek, güzel bidatlerdendir. Ancak İzz ibni Abdisselâm (rahimehullah), bunları mekruh bidatler kapsamında ele almıştır. Asrımızın çirkin bidatlerinden olan Kur'ân okuma (şarkı okuma gibi) tarzının da haram bidatler kapsamında olduğunu söylemiştir. Yine bu taksime en fazla yapışan Sufi meşrep insanlar, günümüzde kullanılan birçok giysi ve yaşam koşulunu kötü bidat kapsamında değerlendirmesine rağmen İmam, bunları mübah bidat kapsamında değerlendirmiştir.

Buradan anlaşılmıştır ki İzz ibni Abdisselâm'ın taksimatını esas alanlar ile İmamın kastı tamamen farklıdır. Aşağıda İmamın başka kitaplarından nakiller yapacağız. Günümüz bidatçilerinin ısrarla "bidat-i hasene" dediği birçok uygulamaya, İmamın "Caiz değildir." veya "Bidattir." dediğine şahitlik edeceğiz.

Buna dair en güzel örnek, İmam'ın, Dımeşk'te kadılık görevine getirildiğinde yaptıklarıdır. İlk olarak hatiplerin ve cami imamlarının işledikleri bidatleri inkâr etti. Daha sonra günümüzde de yaygın olan Reğâib Namazı'nın bidat olduğuna dair meşhur bir hutbe verdi. Hatta bununla da yetinmedi, o dönemin meşhur âlimlerinden olup bu namaza cevaz veren İbnu's Salâh'a da bir reddiye yazdı. Bu kitabını da "Et-Terğîb an Salâti'r Reğâib'il Mevdûa" [223]

223. Bu kitap, El-Mektebu'l İslâmî tarafından, İbnu's Salâh'ın (rahimehullah) cevapları da derlenerek basılmıştır. İki imamın karşılıklı yazışmalarını derleyen yayınevi, kitaba

diye isimlendirdi. Oysa bidati kısımlara ayırıp bir kısmını makbul görenlerin çoğuna göre Reğâib Kandili de o gecede kılınan namaz da meşrudur ve bidat-i hasenedir. Ancak bu ayrımın akıl hocası kabul edilen İzz ibni Abdisselâm, bunu uydurulmuş bidatlerden kabul etmiş, "Daha fazla namaz kıldı diye insan günahkâr mı olur?" mantığıyla hareket etmemiştir.

Son olarak şunu söyleyebiliriz: Bu taksimatı kabul eden âlimlerin hiçbiri, ayırıcı bir sıfat zikredememiş ve sonradan çıkan amellerin hangisinin bidat, hangisinin bidat olmadığı hususunda açıklama yapamamışlardır. Bu nedenle kendi aralarında da ihtilaf hâlindelerdir. Birinin çirkin bir bidattir, dediğine bir diğeri müstehab demiş, bir grubun bidat-i hasene diyerek yapıştığı bir amele diğerleri münker ve bidat-i seyyie demişlerdir. Buna örnek olarak Reğâib namazını verebiliriz. Şimdi bu ayrımı kabul edenlerin, aynı namaz hakkında verdikleri zıt fetvaları okuyacağız:

Ğazâlî bu namazla alakalı uydurma [224] rivayeti verdikten sonra şöyle der: "Bu namaz müstehabdır. Onu ahad kişiler naklettiği için teravih ve bayram namazı mertebesinde olmasa da her yıl tekrar ettiğinden burada zikretmeyi uygun gördüm. Ayrıca Kudüs ehlinin bu namaza devam ettiklerini ve terkine müsaade etmediklerini gördüm." [225]

Bidatin kısımlara ayrıldığına inanan İmam Nevevî (rahimehullah)

"Musâcetun İlmiyye beyne İmâmeyn Celîleyn El-İzz ibni Abdisselâm ve İbnu's Salâh" ismini vermiştir.

224. Rivayetin uydurma olduğunu İhya'nın hadislerini tahric eden İmam Iraki (rahimehullah) söyler.

225. bk. İhyâu Ulûmi'd Dîn, 1/202-203

ise bu namaz hakkında çok ağır konuşur. Müslim şerhinde şöyle der: "Allah, bu namazı uyduranı ve ortaya çıkaranı kahretsin. Çünkü o, sapıklık ve cahillik olan münker bidatlerdendir." [226]

El-Mecmû'da ise şöyle der: "Bu iki namaz, münker ve çirkin bidatlerdendir. Bu namazların, Kutu'l Kulub ve İhya kitaplarında zikredilmesine aldanılmasın. Aynı şekilde bu namaz hakkındaki hadise aldanılmasın, çünkü bunların hepsi batıldır." [227]

Bir grup âlime göre müstehab olan ve yapılması gereken bir ibadet, aynı asıllara inanan başka âlimlere göre asılsız ve münker bir eylemdir. Bu durumda, avamdan olan insan ne yapmalıdır?

Görüldüğü gibi delile dayanmayan her türlü yaklaşım, dinde aykırılıklara sebebiyet vermekte, tefrikaya sebep olmaktadır. Bidatleri iyi ve kötü bidat diye ayırmak da bu kabîldendir. Hiçbir asla dayanmaz; dünyada böler, ahirette yüzleri karartır.

4. Şüphe: "Müslimlerin güzel gördüğü, Allah katında da güzel; çirkin gördükleri, Allah katında da çirkindir." Sözü

Başlıkta verilen bu söz, Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) nakledilmiştir.

Abdullah ibni Mes'ûd'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah (celle celaluhu) kullarının kalplerine baktı ve Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) kalbini en hayırlısı olarak gördü. Bunun üzerine onu

226. El-Minhâc, 8/20, Kitâbu's Siyâm, 24. Bab başlığı şerhi
227. El-Mecmû' Şerhu'l Muhezzeb, 4/56

kendisi için seçti ve onu risaletle gönderdi. Muhammed'den (sallallahu aleyhi ve sellem) sonra kullarının kalbine baktı. Onun ashabının kalplerini kullarının kalplerinin en iyileri olarak gördü ve onları Nebi'ye dini uğrunda savaşan yardımcılar kıldı. Müslimlerin güzel gördüğü, Allah katında güzel; çirkin gördükleri de Allah katında çirkindir." [228]

Bu rivayet sened yönünden sahihtir. [229] Bu esere dayanarak, bidat ehli şu sonuca varmıştır: "Sonradan çıkan herhangi bir ameli Müslimler güzel görürse bu, Allah'ın katında da güzeldir. Öyleyse bidat diye isimlendirilen birçok amel, Müslimlerin yanında güzel kabul edildiğinden ve kendisiyle amel edildiğinden bidat-i hasenedir."

Şüphenin Cevabı

Bazıları özellikle bu rivayetin hadis olduğunu iddia etmiş ve merfû' rivayet olarak kabul etmişlerdir. Bunun nedeni, bidatleri meşrulaştırma işini Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi ve sellem) dayandırma çabasıdır. Oysa hadis âlimleri, bu rivayetin Allah Resûlü'ne ait merfû' bir rivayet değil, sahabeye ait mevkûf bir rivayet olduğunu söylemişlerdir.

Bidat ehlinin belirgin vasıflarından biri, delil aldıkları naslara Bektaşî usulüyle yaklaşıp nasları bağlamından koparmalarıdır. Abdullah ibni Mes'ûd (radiyallahu anh), bu sözü nerede ve ne için söylemiştir?

Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi ve sellem) vefatından sonra, kimin halife olacağı konusunda ashâb arasında tartışma yaşandı. Daha sonra insanlar Ebû Bekir'e (radiyallahu anh) biat edip onu halife olarak seçtiler. Abdullah ibni Mes'ûd, bu manzarayı

228. Ahmed, 3600
229. bk. El-Bidâye ve'n Nihâye, 14/386

görünce Allah'a hamdetti ve bu sözü söyledi. Yani o, tüm sahabenin Ebû Bekir'in hilafetinde ittifak etmesi üzerine bu sözü söyledi. [230] Demek ki konu, din alanında ihdas edilen bir yenilik değil, yönetici seçimidir. Müslimler, bir şahsın yönetici olmasında ittifak ederse bu ittifak Allah'ın razı olacağı bir ameldir. Zira Allah, Müslimlerin ittifak etmesinden hoşnut olur.

Rivayetin lafızları da bunu göstermektedir. "Müslimlerin" lafzı çoğuldur. Ve başında "elif lam" takısıyla gelmiştir. Bu da Arap dilinde umum ifade eden lafızlardandır. Yani mana şöyle olmaktadır: "İstisna olmaksızın tüm Müslimlerin (fikrinde ittifak ederek) güzel gördükleri, Allah katında güzeldir." Bu da usûlde icma dediğimiz şeydir ve "icma" hüccettir. Yani tüm Müslimler bir konuda icma eder ve bunun şeriata uygun olduğunu söylerlerse bu konu, Allah'ın katında da güzel olmuş olur. Çünkü Allah, bu ümmetin bütününü sapmaktan korumuştur.

Enes ibni Mâlik'ten (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Benim **ümmetim, dalalet üzere bir araya toplanmaz**. Onların ihtilaf ettiğini görürsen Sevâd-ı A'zam'a/çoğunluğa yönel." [231]

İbni Mes'ûd'un (radiyallahu anh) bu sözden bidat-i haseneyi kastetmediğinin en açık delili, onun bidatlere karşı tutumudur. Bidatlerden sakınılması ve Sünnete ittiba konusunda kendinden birçok söz nakledilmiştir. Amelî olarak da

230. bk. El-Bidâye ve'n Nihâye, 14/386
231. İbni Mace, 3950

bidatlerle mücadele etmiş, iyi niyetle yenilik çıkaranlara karşı gelmiştir.

Daha önce onun bidatlere karşı tutumunu aktarmıştık.[232]

İyi niyetle çıkarılan bidatler karşısında tavrı bu olan bir sahabinin, bu sözüyle bidat-i haseneyi kastettiğini söylemek, en basitinden cehalettir, değilse iftiradır!

5. Şüphe: "Ameller niyetlere göredir." Hadisinin Yanlış Yorumlanması

Ömer ibni Hattâb'dan (radiyallahu anh) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Ameller ancak niyetlerledir. Her kişi için niyet ettiği şey vardır. Kimin hicreti Allah'a ve Resûl'üne olursa onun hicreti Allah'a ve Resûl'ünedir. Kimin hicreti elde edeceği dünyalığa veya evleneceği bir kadına olursa onun hicreti, kendisine hicret etmiş olduğu şeye olur."[233]

Bidatçiler şöyle der:

"Ameller niyetlere göredir. Bidat çıkaran veya işleyenler iyi niyetle bunu yaparlar. Amaçları Allah'ı (celle celaluhu) razı etmektir. Bu nedenle tehdit hadisleri kapsamına girmezler."

Şüphenin Cevabı

Bu hadis dikkatle incelendiğinde onların lehine değil, aleyhlerine hüccet olduğu görülecektir. Çünkü İslam, amelleri iki kısma ayırmıştır:

- İslam'ın meşru kabul ettiği ameller
- İslam'ın yasakladığı ameller

232. bk. Darimi, 210
233. Buhari, 1; Müslim, 1907

Niyetin önemli olduğu ameller, İslam'ın meşru kabul ettiği amellerdir. Bir amele İslam onay vermişse sahibinin niyetine bakılır, şayet niyeti Allah'ı razı etmekse onun ameli Allah katında makbul sayılır. Önceki bölümlerde defalarca zikrettiğimiz gibi amellerin kabul şartı ikidir. İlki, Sünnete uygun olması yani İslam'ın meşru kabul ettiği amellerden olması, ikincisi ise ihlasla yapılması, yani niyetin rıza-i İlahi olmasıdır.

İslam'ın meşru kabul etmediği amellere gelince bunlarda niyetin hiçbir önemi yoktur. İslam'ın onay vermediği bir amelde kişinin niyeti ne kadar güzel olursa olsun ameli geçersizdir:

"Onlara: 'Yeryüzünde bozgunculuk yapmayın.' denildiğinde: 'Biz sadece ıslah edicileriz.' derler. Dikkat edin! Onlar bozguncuların ta kendileridirler. Lakin farkında değillerdir." [234]

Bu ayet, Allah'ın yasakladığı amelleri iyi niyetle yapanlar hakkında inmiştir. Allah (celle celaluhu) Ehl-i Kitab'ı dost edinmeyi yasaklamıştı. Münafıklar, onları dost tutmaya devam ediyor ve bunu İslam toplumunun iyiliği için yaptıklarını iddia ediyorlardı. [235]

Allah (celle celaluhu) niyetleriyle değil amelleriyle onlara muamelede bulundu.

Ömer ibni Hattâb'dan (radiyallahu anh) şöyle rivayet edilmiştir:

"İnsanlar, Allah Resûlü Dönemi'nde vahye göre yargılanırdı/değerlendirilirdi. Şu ânda ise vahiy kesilmiştir.

234. 2/Bakara, 11-12
235. bk. Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, 2/103, 567 No.lu rivayet; İbn-i Kesîr Tefsîri, 1/233, Bakara Suresi 11. ayetin tefsiri

Bizler, sizleri ancak bize görünen zahirî amellerinizle değerlendirebiliriz. Kim bize iyilik gösterirse onu güvenilir kabul eder, kendimize yaklaştırırız. Onun niyetini bilecek olan biz değiliz, sadece Allah'tır. Kim de bize kötülük gösterirse ona güvenmez ve doğrulamayız, velev içinin/niyetinin temiz olduğunu iddia etse de." [236]

Ömer (radiyallahu anh) bu uyarıyı neden yapmıştı? İnsanlardan bazıları, şeriatın emirlerine muhalefet ediyor, ancak bunu kötü niyetle yapmadıklarını söylüyorlardı. Ömer de onlara bir kaideyi hatırlatıyordu. Sizler bazı hatalarınızı Allah Resûlü'ne arz edip niyetinizin farklı olduğunu söylüyordunuz ve o da (sallallahu aleyhi ve sellem) sizleri tasdik ediyordu. Çünkü ona vahiy geliyordu. Ve Allah doğru olanlar ile yalancı olanları ayırt ediyordu. Ancak aynı şey, benim için söz konusu değildir. Çünkü bana vahiy gelmiyor ve Resûl'den sonra da kimseye gelmeyecektir. Öyleyse insanlara zahiriyle hükmetmekten başka bir yol yoktur.

Şöyle düşünebiliriz: Bir adam hırsızlık yapsa ve yakalansa ardından da kendini şöyle savunsa: "İslam fakirlere yardımı emrediyor. Ben de zenginden çalıp fakire dağıtıyorum." Bu savunmanın ne kıymeti olur ki? Hırsızlık, Allah'ın haram kıldığı bir ameldir. Ne niyetle yapılırsa yapılsın sonuç değişmez.

Hırsız, malı çaldığı kişiye, niyetinin ne kadar iyi olduğunu anlatsa da mağdur olan bunu kabul etmeyecek ve onu hırsızlığıyla yargılayacaktır. Ya da "Fakirlere yardım, İslam'ın emrettiği şeylerdendir ve ben de sizlerin malı-

236. Buhari, 2641

nı çalıp ihtiyaç sahiplerine dağıttım." diyen bir hırsızın sözünün, kimsenin yanında bir kıymeti olmayacaktır.

Buna binaen bidat, İslam'ın yasakladığı ve sapıklık kabul ettiği amellerdendir. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), onun her türlüsünü sapıklık ve uzak durulması gereken yasaklar kapsamında ele almıştır. Bidat, meşru olmayan ameller kapsamında olduğundan sahibinin niyetinin hiçbir önemi yoktur.

Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz:

Elbette bidat ehlinin şüpheleri bu saydıklarımızla sınırlı değildir. Onlar müteşabih bataklığına saplandıkları için, bataklığın sinek ürettiği gibi şüphe üretmektelerdir.

Biz, burada, en yaygın olan şüphelere cevap vermeye gayret ettik. Böylece çalışmamızın sonuna geldik. Yüce Allah'tan dileğimiz; bu çalışmayı, "Muhammedun Resûlullah" şahitliğimizin ispatı olarak kabul etmesi, Tevhid ve Sünnet davetinin yayılmasına vesile kılmasıdır.

Başta ve sonda O'na (celle celaluhu) hamdederiz. Rabbim! Dünyada ve ukbada sana hamdolsun…

KAYNAKÇA

- Câmiu'l Beyân fî Te'vîli'l Kur'ân/Tefsîru't Taberî, İbnu Cerîr Et-Taberî, Muessesetu'r Risâle, 24 Cilt, 1. Baskı, M 2000

  Türkçesi için bk. Taberî Tefsîri, Ebû Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberî, Hisar Yayınevi, 9 Cilt, M 1996

- Câmiu Beyâni'l İlmi ve Fadlih, Ebû Ömer İbnu Abdilberr, Dâru İbni'l Cevzî, 2 Cilt, 1. Baskı, M 1994

  Türkçesi için bk. Câmiu Beyâni'l İlmi ve Fadlih, İbni Abdi'l-Berr, Karınca&Polen Yayınları, 1. Baskı, M 2015

- Câmiu'l Ulûm ve'l Hikem, İbnu Receb El-Hanbelî, Muessesetu'r Risâle, 7. Baskı, H 1422

  Türkçesi için bk. Câmiu'l-Ulûm ve'l-Hikem/Hadislerle İlim ve Hikmet, İ'tisam Yayınları, 2 Cilt, M 2019

- Câmiu'l Usûli't Tis'a mine's Sunneti'l Mutahhara, Sâlih ibni Ahmed Eş-Şâmî, El-Mektebu'l İslâmî, 14 Cilt, 1. Baskı, M 2021

  Türkçesi için bk. Hadis Hazinesi, Salih Ahmed eş-Şami, Ocak Yayıncılık, 15 Cilt, 1. Baskı, M 2019

- Celâu'l Efhâm, İbnu'l Kayyim El-Cevziyye, Dâru'l Arûbe, 2. Baskı, H 1407

  Türkçesi için bk. Salavatın 40 Faydası ve Fazileti, İbn Kayyim el-Cevziyye, Menhec Yayınları, 1. Baskı, M 2018

- Delâilu'n Nubuvve, El-Beyhakî, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye, 7 Cilt, 1. Baskı, H 1408

  Türkçesi için bk. Delailu'n-Nübüvve, Beyhaki, Ocak Yayıncılık, 5 Cilt, 1. Baskı, M 2019

- Der'u Teâridi'l Akl ve'n Nakl, Ebû'l Abbâs İbni Teymiyye, Câmietu'l İmâm Muhammed ibni Suûd El-İslâmiyye, 10 Cilt, 2. Baskı, H 1411

- Fethu'l Kadîr, Muhammed ibni Alî ibni Muhammed ibni Abdillah Eş-Şevkânî, Dâru ibni Kesîr-Dâru'l Kelimi't Tayyib, 6 Cilt, 1. Baskı, H 1414

- Edvâu'l Beyân fî Îdâhi'l Kur'âni bi'l Kur'ân, Muhammed El-Emîn Eş-Şınkîtî, Dâru'l Atââti'l İlm, 5. Baskı, 7 Cilt, H 1441

- Efendimiz'i (sallallahu aleyhi ve sellem) Sahabe Gibi Sevmek, Muhammed Emin Yıldırım, Siyer Yayınları, M 2011

- El-Bidâye ve'n Nihâye, İbnu Kesîr, Dâru Hecr, 21 Cilt, 1. Baskı, M 2003

  Türkçesi için bk. Büyük İslam Tarihi; el-Bidâye ve'n-Nihâye, İbn Kesîr, Çağrı Yayınları, 15 Cilt, 2. Baskı, M 2017

- El-Bide' ve'n Nehyu anhâ, Muhammed ibni Veddâh El-Kurtubî, Mektebetu İbni Teymiyye, 1. Baskı, H 1416

- El-Câmiu li Ulûmi'l İmâm Ahmed, Ahmed ibni Hanbel, Dâru'l Felâh, 22 Cilt, 1. Baskı, M 2009

- El-Esâs fi's Sunne ve'l Fıkhuhâ, Saîd Havvâ, Dâru's Selâm, 3 Cilt, 2. Baskı, H 1412

- Türkçesi için bk. El-Esas Fi's Sunne/Hadislerle Hz. Peygamber'in Hayatı, Said Havva, Hikmet Neşriyat, 3 Cilt, M 2004

- El-Fıkhu ale'l Mezâhibi'l Erbae, Abdurrahman El-Cezîrî, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye, 5 Cilt, 2. Baskı, H

- Türkçesi için bk. Dört Mezhebe Göre İslâm Fıkhı, Abdurrahman Cezîrî, Çağrı Yayınları, 8 Cilt, 5. Baskı, H 1424

- El-Mebsût, Muhammed ibni Ahmed Es-Serahsî, Dâru'l Ma'rife, 31 Cilt, M 1993
- Türkçesi için bk. Mebsût, Serahsî, Gümüşev Yayıncılık, 31 Cilt, M 2016
- El-Fevâidu'l Mecmûa', Eş-Şevkânî, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye

  Türkçesi için bk. Mevzu Hadisler, İmam Şevkani, Medarik Yayınları, 2. Baskı, M 2006
- El-Furûk, Şihâbuddîn El-Karâfî, Âlemu'l Kutub, 4 Cilt
- El-Hucce fî Beyâni'l Mehecce, İsmâîl El-İsbehânî, Dâru'r Râye, 2 Cilt, 2. Baskı, H 1419
- El-İbânetu'l Kubrâ, Ebû Abdullah Ubeydullah ibni Muhammed ibni Batta El-Ukberî, Dâru'r Râye, 9 Cilt

  Türkçesi için bk. El-İbânetü'l Kübrâ, İbn Batta, Karınca&Polen Yayınları, 2 Cilt, M 2023
- El-İntikâ fî Fedâili's Selâseti'l Eimmeti'l Fukahâ, Ebû Ömer İbnu Abdilberr, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye

  Türkçesi için bk. Üç Fakih İmamın Faziletlerinden Seçmeler, İbn Abdilberr, İ'tisam Yayınları, M 2020
- El-İ'tisâm, İbrâhîm ibni Mûsâ Eş-Şâtıbî, Dâru'l Ticâriyyeti'l Kubrâ, 2 Cilt

  Türkçesi için bk. El-İ'tisâm, İmâm Şâtıbî, İ'tisam Yayınları, M 2021
- El-Kunâ ve'l Esmâ', Ed-Dûlâbî, Dâru İbni Hazm, 3 Cilt, 1. Baskı, H 1421
- El-Mecmû' Şerhu'l Muhezzeb, Ebû Zekeriyyâ Muhyiddîn En-Nevevî, Dâru'l Fikr, 20 Cilt
- El-Mesnû' fî Ma'rifeti'l Hadîsi'l Mevdû' , Mullâ Aliyu'l Kârî, Muessesetu'r Risâle, 2. Baskı, H 1398

  Türkçesi için bk.Uydurma Olduğunda İttifak Edilen Hadisler, Aliyyü'l Karî, İnkılâb Yayınları, 8. Baskı, M 2019

- El-Minhâc fî Şerhi Sahîhi Muslim, Yahyâ Ebû Zekeriyyâ En-Nevevî, Dâru İhyâi't Turâs, 18 Cilt, 2. Baskı, H 1392

  Türkçesi için bk.Sahih-i Müslim Şerhi el-Minhâc, İmam Muhyiddin En-Nevevî, Karınca & Polen Yayınları, 12 Cilt, M 2014

- El-Mu'cemu'l Evsat, Suleymân ibni Ahmed Et-Taberânî, Dâru'l Haremeyn, 10 Cilt, 1. Baskı, H 1415

- El-Mu'cemu'l Kebîr, Suleymân ibni Ahmed Et-Taberânî, Mektebetu İbni Teymiyye, 25 Cilt, 2. Baskı

- El-Mu'cemu'l Vasît, İbrâhîm Mustafâ – Ahmed Hasan Ez-Zeyyât – Hâmid Abdulkadîr – Muhammed Alî En-Neccâr, Dâru'd Da've

- El-Mufredât fî Ğarîbi'l Kur'ân, Râğıp El-İsfehânî, Dâru'l Kalem, 1. Baskı, H 1412

  Türkçesi için bk. Mufredat Kur'ân Kavramları Sözlüğü, Rağıb El-İsfahani, Pınar Yayıncılık, M 2018

- El-Mustedrek ale's Sahîhayn, Ebû Abdullah El-Hâkim, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye, 4 Cilt, 1. Baskı, M 1990

  Türkçesi için bk. El-Müstedrek Ale's-Sahihayn, Hâkim en-Nisâbûrî, Konevi Yayınları, 11 Cilt, M 2013

- El-Muvâfakât, İbrâhîm ibni Mûsâ Eş-Şâtıbî, Dâru İbni Affân, 7 Cilt, 1. Baskı, H 1997

  Türkçesi için bk. El-Muvâfakât, Şâtıbî, İz Yayıncılık, 4 Cilt, 4. Baskı, M 2015

- El-Muvatta, Mâlik ibni Enes, Dâru'l Ğarbi'l İslâmî, 2 Cilt, 2. Baskı, M 1997

  Türkçesi için bk. Muvatta' Tercümesi, Kahraman Yayınları, 2 Cilt, 1. Baskı, M 2013

- Es-Sârimu'l Meslûl alâ Şâtimi'r Resûl, Ebû'l Abbâs İbnu Teymiyye, El-Heresu'l Vatanîyyu's Suûdiyye, M 1983

  Türkçesi için bk. Es-Sârimu'l-Meslûl alâ Şâtimi'r-Rasûl Resûlullah'a Hakaret Eden Kimsenin Hükmü, Şeyhulislam İbn Teymiyye, Neda Yayınları, 1. Baskı, M 2018

- Es-Sunenu'l Kubrâ, El-Beyhakî, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye, 10 Cilt, 3. Baskı, M 2003

  Türkçesi için bk. es-Sünenü'l-Kebîr, Beyhakî, Ocak Yayınları, 20 Cilt, M 2016

- Eş-Şifâ bi Ta'rîfi Hukûki'l Mustafâ, Ebû'l Fadl El-Kâdî İyâd, Dâru'l Fikr, 2 Cilt, H 1409

  Türkçesi için bk. Şifâ-i Şerîf Şerhi, Kâdî İyâz, Tahlil Yayınları, 3 Cilt, 16. Baskı, M 2023

- Fethu'l Bârî, İbnu Hacer El-Askalânî, Dâru'l Ma'rife, 13 Cilt, H 1379

  Türkçesi için bk. Fethu'l-Bârî, İbn Hacer el-Askalânî, Karınca & Polen Yayınları, 15 Cilt, M 2020

- İhyâu Ulûmi'd Dîn, Ebû Hâmid Muhammed ibni Muhammed El-Ğazâlî, Dâru'l Ma'rife, 4 Cilt

  Türkçesi için bk. İhyâu Ulûm'id-Dîn, İmam Gazâlî, Huzur Yayınevi, 4 Cilt, M 2019

- İktidâu's Sirâti'l Mustakîm li Muhâlefeti Ashâbi'l Cehîm, Ebû'l Abbâs İbni Teymiyye, Dâru Âlemi'l Kutub, 2 Cilt, 7. Baskı, H 1419

  Türkçesi için bk. Sırât-ı Müstâkîm, İbn Teymiyye, Pınar Yayınları, 9. Baskı, M 2019

- İ'lâmu'l Muvakkiîn, İbnu'l Kayyim El-Cevziyye, Dâru İbni'l Cevzî, 7 Cilt, 1.Baskı, H 1423

  Türkçesi için bk. İ'lamu'l Muvakkı'in, İbn Kayyım el-Cevziyye, Pınar Yayınları, 2 Cilt, M 2017

- Kavâidu'l Ahkâm fî Mesâlihu'l Enâm, İzz ibni Abdisselâm, Mektebetu'l Kulliyâti'l Ezheriyye, 2 Cilt, H 1414

  Türkçesi için bk. İslâmî Hükümlerin Esas ve Hikmetleri, İzzeddin ibn Abdüsselam, İz Yayıncılık, 1. Baskı, M 2006

- Keşfu'l Hafâ' ve Muzîlu'l İlbâs, El-Aclûnî, El-Mektebetu'l Asriyye, 2 Cilt, 1. Baskı, H 1420

  Türkçesi için bk. Keşfü'l-Hafa, İbrahim b. Muhammed el-Aclûnî, Beka Yayınları, 4 Cilt, 1. Baskı, M 2019

- Kitâbu'l Esnâm, Muhammed Sâib El-Kelbî, Dâru'l Kutubi'l Mısriyye, M 2000

  Türkçesi için bk. Putlar Kitabı, İbnü'l-Kelbî, Ankara Okulu Yayınları, M 2016

- Kutsal Kitap (Tevrat, Zebur, İncil), Kitab-ı Mukaddes Şirketi

- Lisânu'l Arab, İbnu Menzûr, Dâru Sâdır, 10 Cilt, 3. Baskı, H 1414

- Mecmûu'l Fetâvâ, İbnu Teymiyye, Mecmeu'l Meliki'l Fahd li't Tıbâati'l Mushâfi'ş Şerîf, 35 Cilt, 1. Baskı, M 1995

  Türkçesi bk. Mecmû'u'l Fetâvâ, Şeyhulslâm İbn Teymiyye, Daru'l İman, 16 Cilt, M 2022

- Medâricu's Sâlikîn beyne Menâzili İyyâke Ne'budu ve İyyâke Nesteîn, İbnu Kayyim El-Cevziyye, Dâru'l Kutubi'l Arabî, 2 Cilt, H 1416

  Türkçesi için bk. Medâricu's Sâlikîn, İbn Kayyim El-Cevziyye, İnsan Yayınları, 3 Cilt, M 2019

- Mesâilu'l İmâm Ahmed Rivâyetu Ebî Dâvud Es-Sicistânî, Ahmed ibni Hanbel, Mektebetu İbni Teymiyye, 1. Baskı, H 1420

- Mevsûatu't Tefsîri'l Me'sûr, Merkezu'd Dirâsât ve'l Ma'lumâti'l Kur'âniyye, Dâru İbni Hazm, 24 Cilt, 1. Baskı, M 2017

- Mu'cemu Mekâyîsi'l Luğa, İbnu'l Fâris, Dâru'l Fikr, 6 Cilt, M 1979

- Musâcetun İlmiyye beyne İmâmeyn Celîleyn, El-İzz ibni Abdisselâm ve İbni's Salâh, El-Mektebu'l İslâmî, 2. Baskı, H 1405

- Musannefu Abdirrezzâk, Abdurrezzâk Es-San'âni, Merkezetu'l Buhûs bi Dâri't Te'sîl, 10 Cilt, H 1436

  Türkçesi için bk. Musannef, Abdürrezzâk es-San'ânî, Ocak Yayıncılık, 12 Cilt, 2013

- Musnedu'l İmâm Ahmed ibni Hanbel, Ahmed ibni Hanbel, Muessesetu'r Risâle, 45 Cilt, 1. Baskı, M 2001

  Türkçesi için bk. Müsned, Ahmed b. Hanbel, Beka Yayınları, 9 Cilt, M 2023

- Ravdatu'l Muhibbîn ve Nuzhetu'l Muştâkîn, İbnu'l Kayyim El-Cevziyye, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye, H 1403

  Türkçesi için bk. Aşıklar, İbnu'l Kayyim El-Cevziyye, Şule Yayınları, M 2001

- Sahîhu'l Buhârî, Muhammed ibni İsmâîl El-Buhârî, Muessesetu'r Risâle, 3. Baskı, H 1441

  Türkçesi için bk. Sahîh-i Buhârî, İmam Buhâri, Karınca & Polen Yayınları, 6 Cilt, 1. Baskı, M 2017

- Sahîhu İbni Hibbân, İbnu Hibbân, Muessesetu'r Risâle, 18 Cilt, 1. Baskı, M 1988

  Türkçesi için bk. Sahîh, İbn Hibbân, Ocak Yayıncılık, 8 Cilt, M 2022

- Sahîhu Muslim, Muslim ibni Haccâc, Muessesetu'r Risâle, 2. Baskı, H 1441

  Türkçesi için bk. Sahîh-i Müslim Muhtasarı, Ocak Yayıncılık, 5 Cilt, M 2020

- Sıfatu Salati'n Nebi, Muhammed Nasiruddin El-Elbani, Mektebetu'l Mearif

  Türkçesi için bk. Hz. Peygamberin Namaz Kılma Şekli, Muhammed Nasıruddin El-Elbani, Beka Yayınları, M 2012

- Siyeru A'lâmi'n Nubelâ, Ez-Zehebî, Muessesetu'r Risâle, 25 Cilt, 3. Baskı, M 1985

- Sîretu ibni Hişâm, Abdulmelik ibni Hişâm, Şirketu Mektebeti ve Matbaati Mustafâ El-Bâbî El-Halebî ve Evlâdihi, 2 Cilt, H 1375

  Türkçesi için bk. Siret-i İbn-i Hişam, Abdulmelik ibni Hişâm, Kahraman Yayınları, 4 Cilt, M 2014

- Sunenu'd Dârimî, Ebû Muhammed Ed-Dârimî, Dâru'l Muğnî li'n Neşri ve't Tevzî', 4 Cilt, 1. Baskı, M 2000

  Türkçesi için bk. Sünen-i Dârimî Tercemesi, Darimî, Konya Kitapçılık, M 2011

- Sunenu Ebî Dâvud, Ebû Dâvud Es-Sicistânî, Muessesetu'r Risâle, 1. Baskı, H 1440

  Türkçesi için bk. Sünen-i Ebû Dâvud Tercemesi, Konya Kitapçılık, 3 Cilt, M 2015

- Sunenu İbni Mâce, İbni Mâce, Muessesetu'r Risâle, 1. Baskı, H 1438

  Türkçesi için bk. Sünen-i İbni Mâce Tercemesi, Konya Kitapçılık, 2 Cilt, M 2008

- Sunenu'n Nesâî, En-Nesâî, Muessesetu'r Risâle, 1. Baskı, H 1438

  Türkçesi için bk. Sünen-i Nesâî Tercemesi, Konya Kitapçılık, 3 Cilt, M 2005

- Sunenu't Tirmizî, Muhammed ibni Îsâ Et-Tirmizî, Muessesetu'r Risâle, 1. Baskı, H 1438

  Türkçesi için bk. Sünen-i Tirmizi Tercemesi, Konya Kitapçılık, 3 Cilt, M 2007

- Şerhu'l Umde fî Beyâni Menâsiki'l Hacci ve'l Umre, Ebû'l Abbâs İbni Teymiyye, Mektebetu'l Haremeyn, 1. Baskı, 2 Cilt, H 1409

- Şerhu Usûli İ'tikâdi Ehli's Sunne li'l Lâlekâî, Ebû'l Kâsım Er-Râzî El-Lâlekâî, Dâru Taybe, 8. Baskı, 9 Cilt, H 1423

  Türkçesi için bk. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in İtikâdı, El- Lâlâkaî, Polen Yayınları, M 2017

• Ta'zîmu Kadri's Salâ, Muhammed ibni Nasr El-Mervezî, Mektebetu'd Dâr, 2 Cilt, 1. Baskı, H 1406

Türkçesi için bk. Namazın Değerinin Yüceltilmesi, Ebû Abdullah El-Mervezî, Nesaim Yayınları, M 2018

• Tefsîru'l Kur'âni'l Azîm, İbnu Kesîr, Dâru'l Kutubi'l İlmiyye, 9 Cilt, H 1419

Türkçesi için bk. İbn-i Kesîr Tefsiri, İmam Hafız İbn-i Kesîr, Polen Yayınları, 12 Cilt, M 2020

• Tevhid Meali, Halis Bayancuk, Tevhid Basım Yayın, 2. Baskı, M 2020

• Zâdu'l Mesîr fî İlmi't Tefsîr, İbnu'l Cevzî, Dâru'l Kitâbi'l Arabî, 4 Cilt, 1. Baskı, H 1422

Türkçesi için bk. Zadü'l-Mesir Fi İlmi't-Tefsir, İmam Ebû'l-Ferec İbn'ul Cevzî, Kahraman Yayınları, 6 Cilt, M 2011

• Zevâidu İbni Huzeyme ve İbni Hibbân ve'l Mustedrek alâ Kutubi't Tis'a, Sâlih ibni Ahmed Eş-Şâmî, El-Mektebu'l İslâmî, 3 Cilt, 1. Baskı, M 2012

• Zevâidu's Suneni'l Kubrâ li'l Beyhakî, Sâlih ibni Ahmed Eş-Şâmî, El-Mektebu'l İslâmî, 3 Cilt, 1. Baskı, M 2010

Tüm hadis numaralandırmaları aşağıdaki kitaplardan yapılmıştır:

• Câmiu'l Usûli't Tis'a mine's Sunneti'l Mutahhara, Sâlih ibni Ahmed Eş-Şâmî, El-Mektebu'l İslâmî, 14 Cilt, 1. Baskı, M 2021

• Zevâidu İbni Huzeyme ve İbni Hibbân ve'l Mustedrek alâ Kutubi't Tis'a, Sâlih ibni Ahmed Eş-Şâmî, El-Mektebu'l İslâmî, 3 Cilt, 1. Baskı, M 2012

• Zevâidu's Suneni'l Kubrâ li'l Beyhakî, Sâlih ibni Ahmed Eş-Şâmî, El-Mektebu'l İslâmî, 3 Cilt, 1. Baskı, M 2010

Tüm Resûllerin Ortak Müjdesi

"Şayet ona itaat ederseniz hidayete ermiş olursunuz." (24/Nûr, 54)
"Şüphesiz ki sen, dosdoğru yola iletirsin." (42/Şûrâ, 52)
İnsanlığın şirk ve bidat bataklığında helak olduğu, bozulma ve ifsadın bireysel olmaktan çıkıp kitlesel bir hâl aldığı bu dönemde Muhammed (sav) hidayettir. İtikadi kafa karışıklıklarının, amelî ölçüsüzlüklerin kol gezdiği bir dünyaya tek çözüm, o ve onun önderliğidir.

"Ve (Allah'ın) izniyle, (insanları) Allah'a davet eden ve nur saçan bir kandil olarak (yolladık). Müminlere, onlar için Allah'tan büyük bir lütuf ve ihsan olduğunu müjdele." (33/Ahzâb, 46-47)
Yolların karıştığı bir dönemde, her yolun başında dili bizim dilimiz, rengi bizim rengimiz olan ve cehennem kapısına bekçilik yapanların davetine muhatabız.
Her yolun başında birileri duruyor ve bize cennet vadediyor. Ancak davet ettikleri şeyde cennet kokusu yok. Yolların başını tutmuş olanlar birbirlerini yalanlayıp, "Ona inanma, onun cennet tabelası aldatmaca, o yol cehenneme çıkar..." diyor.

İnsanlığa bir kandil lazım. Tüm yolların tepesine asılacak ve yolların başında duranların iddialarına hakem olacak bir kandil... Yolları öyle bir aydınlatacak ki ilk adımdan son adıma yolun tamamı net ve berrak bir şekilde görülecek. İşte o, Muhammed'dir (sav).

"Biz seni yalnızca âlemlere rahmet olarak yolladık." (21/Enbiyâ, 107)
Modern dünyanın hız, haz ve aldatıcı hayallerine kapılan, kendi nefsi dışında her şeye kör ve sağır, bencil ve çıkarcı bir ortamda yaşıyoruz. Manzara şöyle: Dün, ebeveyn çocuklarına katı, çocuklar ebeveynlerine isyankârdı; bugün ebeveyn çocuklarına köle, çocuklar ebeveynlerine isyankâr... Yöneticiler tebaadan nefret ediyor, tebaa yöneticisine beddua ve lanet okuyor... Patronlar işçileri eziyor, işçi patronunu görmek dahi istemiyor... İnsanlığın şefkate, merhamete, anlayışa ne kadar da ihtiyacı var! İşte o (sav), rahmetin membasıdır.

teuhid BASIM YAYIN
TÜM RESÛLLERİN ORTAK MÜJDESİ
www.tevhidmeali.com
www.tevhiddersleri.org
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com
ISBN 978-605-85073-5-7
9 786058 507357